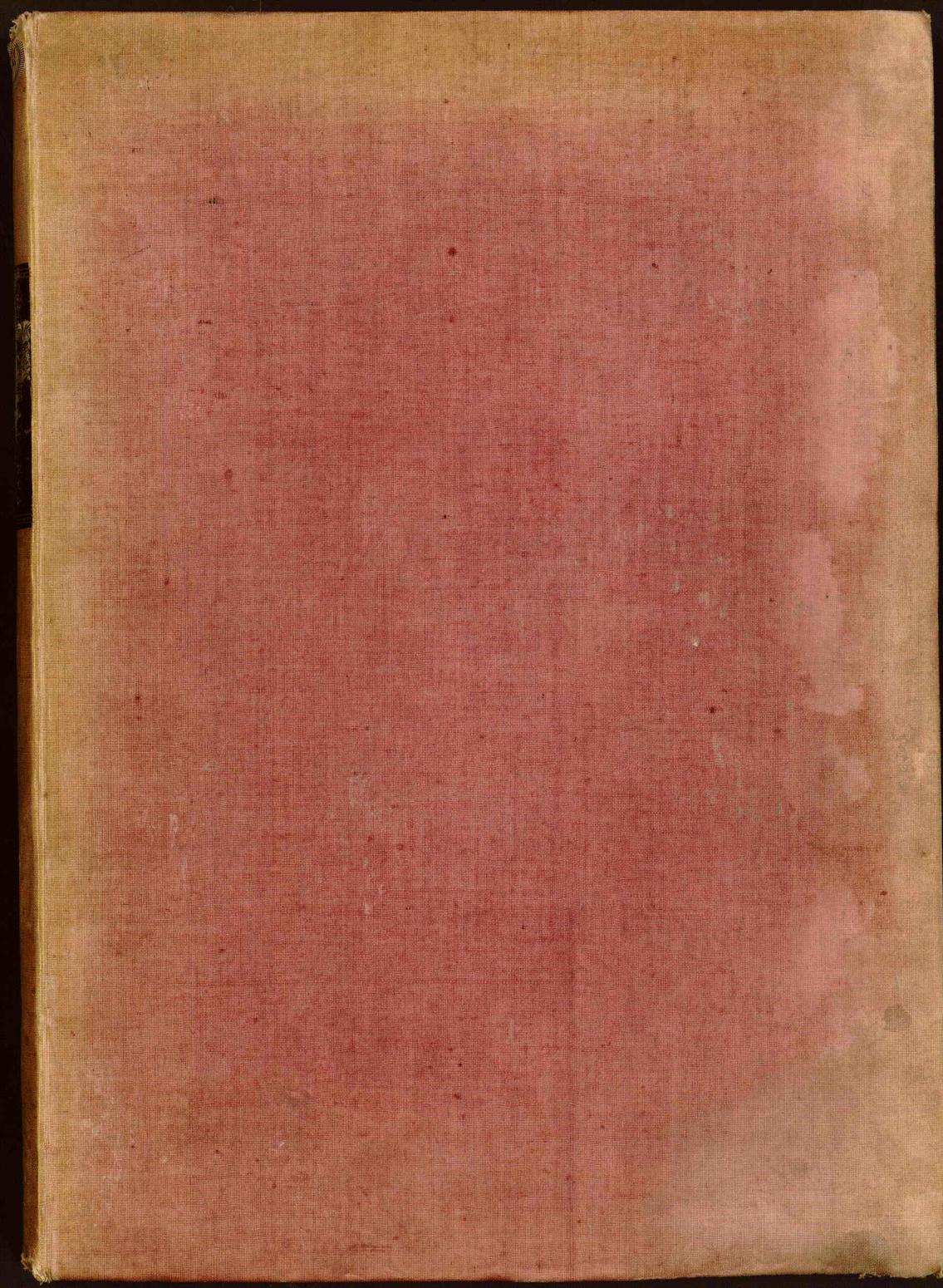

1013.

MARGARETTE

VON LIMBÖRCH

12.15

1763

3369
40

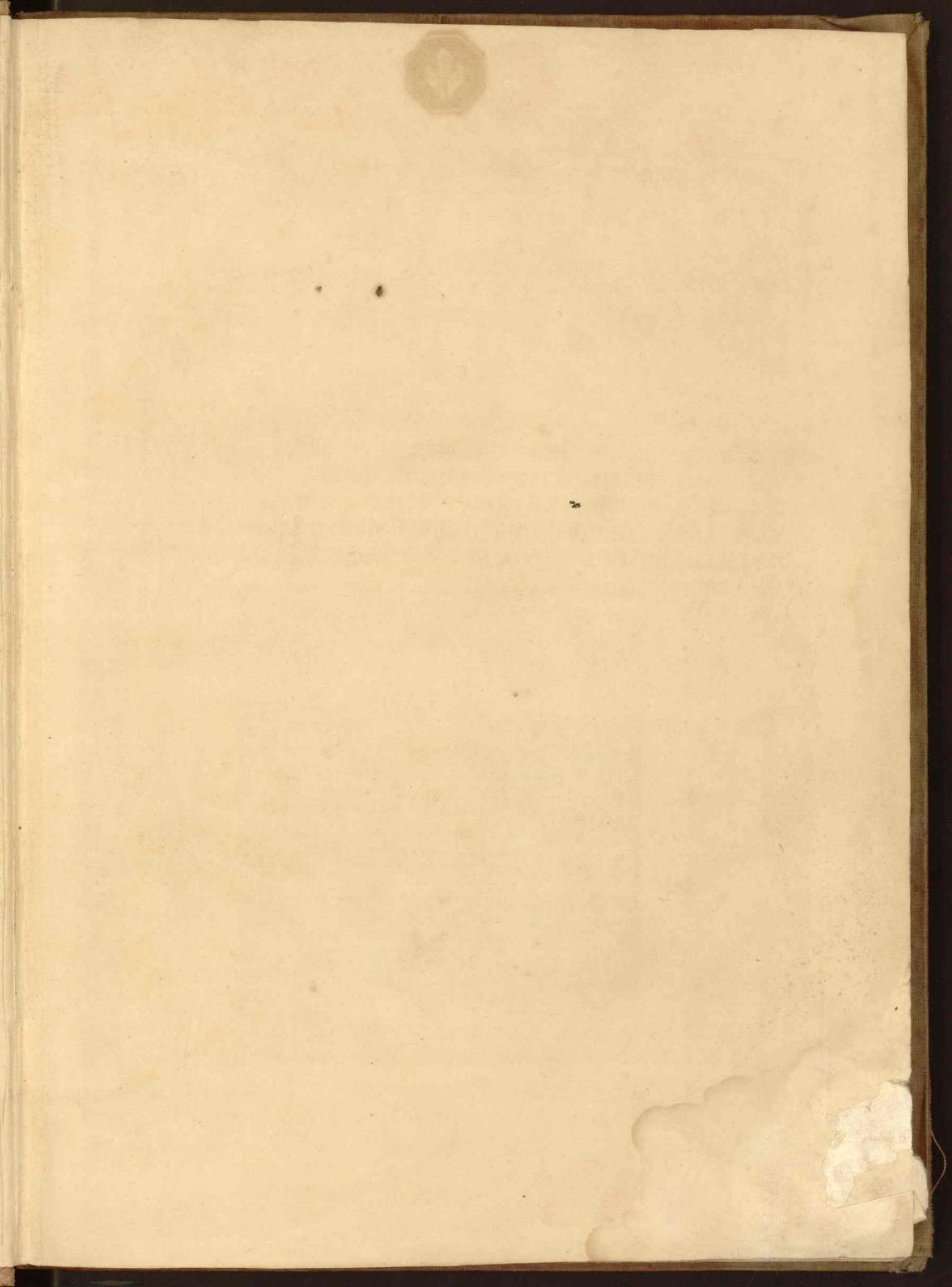
Only two copies known
The only complete copy.
The other (Brussels Bibl. R.)
is defective.

Nicholl's 3168

R1134

THE GIFT OF
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

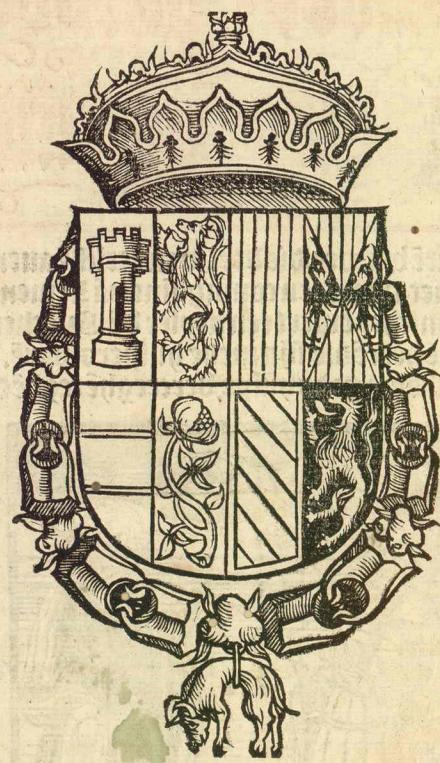

Dz and Buergh.

Cru Schoone historie van margariete van limborgh

En vā heynric harē broeder. die veel wonderlike auentuerē ghehadte
hebbē. wat margrieta wert een coninghīne vā Armeniē. En heynric
door sijn grote vromicheyt wert een keysēr vā Grietken. En noch van
veel ander kerstenē heerē die sijn mede hulperswarē. En vā haerder
groter victorie die si door godshulpe vercreghē teghē die sarracenen.

Cum gracia et priuslegio.

Hier begint die schoone hystorie van Margariet des hertoghe dochter van Iymboorch. en van haer broeder Heyndrick.

Dat ierste capittel.

Oemen streef dyp-
sent drie hondert en
thiene, in des Kep-
fers Haerle des ca-
luus thde, was een
Hertoghe van Iym-
boorch ghehetē Otto, en syn edel hysl-
viouwe van Iymboorch die hadde resa-
mē eenē sone hietende Heyndrick van
Iymboorch, en een dochtere hietende
Margrieta van Iymboorch. Dese herto
ghe Otto was beladē mit groter fan-
tſchen, en om syn swaerhede te ver-
diuene was syn natuere ghenechte
om na wille te iaghene inder wester-
nen, na harten hindē oft euerwijn.
Heyndrick syn sone dit horende, ende
Margriete syn lustere, dat die herto
ghe Otto haer vader genepcht was
ter iachte te varene, vielen si bepde op-
haer knopen leggende. Dat vader heere
nu biddē wi u om mede te varen in-
den woude om aldaer te siene die tri-
umphē, en die melodijshede vader
iachte, en den loop der honden na die
wilde dierē, so dat ic heer vader mach
leeren den aert van edelheden, en dat
syn lustre Margrieta mach sien die
solaesselike melodij die daer in gele-
ghen is. Daer op die hertoghe Otto
armoerde tot Heyndrik van Iymboorch
sinen sone, segghende Heyndrich lieue
sone myn, ghi sijt noch teer ende seer
tone van daghe, en margrieta van lustre
mede, syn schone dochtere ic veese

voor u oft u per mesquame, oft enich
dier oft wilt uwen ledē per trenchē
mochte mits dat ghi noch bepde seer
ionck sijt, en onghewone ter iachte te
varene. Doen lepde Heyndrick van
Iymboorch, o vader heere ic soude mi
selue verfoopen soude te van harte hin-
den beren, oft eueren vpen. Laet mi
doch proeuē myn ionghe ledē wat
si doen conne teghē wilde ghedierte.
Och iae seide margrieta lieue vader
laet ons bepden u consent ghehoere,
dat wi die iachte bemerke moghe. Os
ionghe natuere heeft begheerte toe,
dus bidden wi u oetmoedelic, dat ghi
vaderlike liefde bare wilt aen u kin-
deren. Die vader dit horede haer bei-
der vierigher begheerten lepde, staet
op myn kinderen beide, rijst vander
aerde, ic conseenteer u mit mi ter iache
te van moige te ierste daghe, aldus
Heyndrich so gaet tolē iaghers en
segt he dat si alle saken bereeden om
iaghē so daer toe dienē mach. Heynd-
rich lepde, vader heere aluwē wille
die sal gheschiēn, ende Heyndrik ginc
totten iaghers waert.

Hoe heyndrik van Iymboorch den
iaghers den last gaf, honden windē,
bracken, bereet te maken.

Dat tweede capittel.

Heyndrik van Iymboorch ionck
here, wi hebbē verstaen u me-
ninghe, alsoe u vader u belast heest
van windē bracken springoelen, su-
perkens en al dat dientlic is ter iachte
garen en horens soude te hoope late
bienghen en vergaderen van ons lie-
den al dat ons in die iachte van noode
syn sal. Hier is van als planteyt, en wi
iaghers hebē bespoert dat schoonste
wilt om te iaghē dat ghi noyt loopen

saecht in eender waer-
rande, oockullen wi die
leysts honden stellen op
den loop der wilder die-
ren. Heyndric van hym
boich dit hoie de verblis-
de in he seluen en lepde
gesellen neemt die gou-
denen penninc is uwe
om uwē wille daer me-
de te doē. en gaet voor
en bespoeret twilt tegē
dat die hertoghe Otto
mij vader en ic mit mij
suster margrieta v sul-
len volghē. Die iagers
danchē he seer leggen-
de. ionc heere wilullen
volbrenghen en gaer-
ne doen v ghebiedens. aldus gae w
ghesellen om te volbrengē dat heueel
des hertoochs. En antwoordē allen
wi sijns ghewillich, delen peninc va
goude sal onsen arbeit versoeten. en
Heyndric van Lymborch is een edel
gheest. milde v angheueene. reael va
herre. hi sal noch sijnē vader de herro.
ghe veredelen. aengaende sijn duech
delike wercken. Die ander iagers sei-
den ooc also. nochans vintme luttel
kinderen die haer ouders verbeterē
maer dese Heyndrich wert nocheen
duechdelijc prince. Met desel redenē
en ander woerde sijn die iaggers co-
menint forceest. en elcheest he gestelt
nae ordinancie der iacht. haer garen
ghesperst om den hart te verlachene
en also te schutten. ende den eeuere te
vellene. En elch iagher stelde hem op
tijne teghen dat die claeheit vanden
daghe aen quam.

Choe die hertoghe Otto opladt. en

nam orlof aē sijn huyf vrouwe. ende
voer ter iacht mit sijn twee kinderen
Margrieta ende Heyndric.

Cat. iii. capittel.

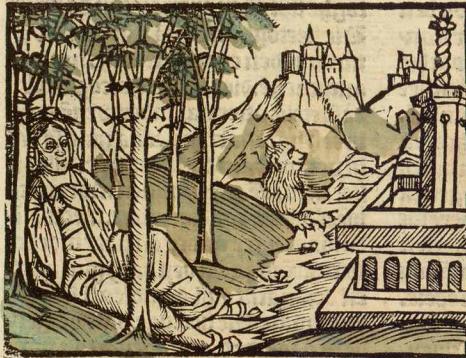
Olof vrouwe den claren lichten
dach comt aen het is tijt. ich wil
met minē lone en met minēnder doch
tere ter iacht. om te vanghene hart-
ost hinde. bidt voer ons god almach-
tich om een goet auentuer te hebben.
Die vrouwe lepde here en man sijn
Bernaerts geleve moet bi v sijn. sijn
Jans vuetschap en sijn Geerrupts
minē. Jen werde niet te vredē voor
ic v weder sie met minēn oghen ghe-
sont wel varende. want diroom heeft
my ghequelt also datter twee dieuen
quamen ende stalen my minē alder
liefste en weerste goet. bi desen dirome
is therte toonreden. Die hertoge ant-
woerde. o weerde vrouwe mij hope
minē troost mijn toenuelaet sijn ghe-
rust va herten. die heere die is bouen

alle herren. en voer ons sterf op den
berch van caluarien den alder scandelsten en verisma delicsten door die
sal ons allen wel behoedē en bescher
men van eenigher quader infotunē.
want die barnherticheit des heeren
die is also groot dasle onuer gancheli
ken en sonder epnde is. Margrieta
sepde. o lieue waerdighe moedere sijt
welte vreden en gherust van herten
en maect eenē goeden moet. wat wi
sijn vele. my vader en alle sijn edelē.
Hepndic mijn woeder met sijn ion
ghers. ons en mach niet meschien.
dus namē si suetelic orlos. en leyden
vande anderē ryjende nae die woe
schnē. Die iaghers vernemende dat
haer lieder puncē quā. blyes elc sinnen
horen. Die hertoge sprac laet bespoe
ren twilt. laet lopen brackē en windē
ghi iaghers. elc stelle hem ter wachte
Hepndic lieue sone my. en my weer
de dochter margriete. liet nu die pla
sance vander iacht. en wat iaghē in
heeft. liet daer hoe die hōdē belspoert
hebbē eenē schonē har. en hoe si hē
aen hanghē. Margrieta sepde. o vā
der heere soe en sach ic nopt dinck dat
mi badt behaechde. dat herte gaet mi
open dat ic die honden soe gierich sie
om den hart lopen. deen voer. dāder
achter. die derde ter sidē. hi en is nieu
wers up. Doe antwoerde die vader
dochter ghi sulter noch wat nyeus af
sien. hi neemt sijn loop na die riuiere
om hem te veruaeschene. daer suldi
sien die natuerlicheide vander iachte
hoe dat hē die bracken en waer hou
den en volghē sullē. Met deser talen
en ander woerde hadde heypndic des
hertogen sone den euere op gedaen
so dat hi sijn dieue nam. daer die her

roghe stōt en margriete sijn dochtere
Die hertoge trat van sijn paerde en
meende den euer te stekene. maer hi
ontblaet hē. dies hē die hertoge volch
de soetelic after na. onder wegē vant
hi een hart daer hi oet na ging. so dat
hi verdoelde in die woestynē. Alle die
heren ware verstroyt. en margrieta
bleef alleen aen die riuiere. niet wie
de waer haer vader en haer broeder
veruare was. en den dach ging wech
en den nacht quā aen. dies si seer be
duict was. Die hertoge vast volgen
de bedaechde dat hi niemāt en vane
van sijn herē. noch sijn sone noch sijn
dochter leggēde. O vaderlic god vol
alder ghenadē waer hē ic. en wat is
mijns. al mocht mi baten alle die we
relt root van goude. wt deser boschā
gien en can ic niet gerakē. ic en hoere
roepen noch blasen achter noch voorē
o heypndic sone waer sidi gheuaren.
o mijn weerde dochtere hoe ist met u
ghi en weet niet waer ic ben. noch ik
en weet niet waer dat ghi gheuaren
moecht sijn. ic viese voer vionchēt
oft v die dieren omuerliens mochten
hindere oft derē. Mijn vaderlic aen
schijn moet met tranē bedousijn. o
iacht vermalendide iacht ich mach u
wel haten. ic en weet hier noor. oost
suyden. oft west gaen. tis hier te woe
ste. die weghen sijn mi onbekent. den
nacht come aē. ic slae desen pat in do
lende om thups te sijn. om weten oft
mijn dochter en mijn sone sijn weder
om ghekeert.

Choes Margrieta verdoelde in die
woestynē. en hoe si van vare der wil
der dieren op cenē boom clam.

Dat vierde capitell.

OMargrieta nu staet u bedroe-
uet te sijn, want vader en broe-
deren comē niet dies ich wel claghen
mach, noch niemand vande heeren.
dies is myn maechdelic herte seer be-
droest, dat ic van niemand en verhoire
O allendighemaecht wat dinge sal
ic beginne, die duysterheit comē sterc-
kelic aen, en ic ben so verdoelt in dese
boschagie en soe diepe daer in dat ic
her niet wt gheraken en can, ic vrees
mi voer dese wilde dieren, ofte datter
eenighe rouers in mochte schulē die
mi berouē mochte myn maechdelike
suerheit, wat sal ic beginnen, o scho-
ne Maria staet mi doch by, weest in
munder hoede, ic sal best op desen bo-
gaen climmē, en nemēdaer op desen
nachte myn ruste, want ic en can niet
voorder, daer hoepe ic dan bewaert
en beschermet te sine vande wilden
dieren, O margrieta dij sijn onghewo-
men, dat eens hertogen dochtere
edele van late ruck en machtich haer
ruste moet nemē in desen wuldē wou-
de, o moeder dus mochte uwē drome
wel waer vallen, dat u liefste goet ge-
stolen was vande dieue, o fortune is

dit dhn doen, o vader ende
broeder waer moechdig
uaren sijn, wist ghy v kint
vader in desen duchet sou-
de uwer herte derē, o broe-
der heyndic of ghi mi wist
in desen sware ducke, het
soude uwer herten deren,
o broeder heyndic oft ghi
mi wist in desen weenen v
ionck herte soude seer ton-
vieden sijn, Adieu vader/
moeder en broeder, adieu
alle myn vriendē en mage-
te samen, hier blijft margriete vdoelt
int wout climmende op desen boom
wt vreesen der doot beidend na den
dach, o heere sendt mi altsukken ster-
heit in, dat ic desen nacht ouer wakē
mach, wat sliepic, ic viele doot, ic be-
uele mi gaensken lieue heere in dyn-
der ghenaden.

Choe dat heyndic van lymborch
claechde, om dat verlies van mynder
suster Margarieta.

Dat vijfste capitell.
Hoe gae ic aldus dolende inde-
sen woude, verloie heb ic myn
vriendē esamē, vader suster en ia-
ghers ghemeene, ic vindt mi seluen
buten allen lieden, sonder kennisse te
hebbē van eenighe weghen heb ic
ghedoelt al desen langhen nachte, O
god heere schepper alder creatueren
wat laet ghigheschien, o vader here
o suster margrieta ap lacen, ic vrees
oft u die wilde dieren hebbē verbeit,
dat waer mynder ionger herten een
groot comē waer dat haer per mes-
quame, hopen en duchte is mi nu bi.
O schoone maria vrouwe sit in har-
der hoedē want tis in u machte, wat

die v dienen en eer en suldi nēmer meer in gheender noot late. mer staē se bi alst hē vā noden is. dus hope ick oec op v moeder vol vā graciē ouer ulopen de fonteyne. dat ghi in hoēdē wert van mūnder lustre margriete. die wi onnoselik verloren hebbē. Met deser redene en ander woerdē quam heynric so verre dat hi hoorde roepē moort moort. en daer maren rouers die coopliden af setten. en beroesden hem lieden van haren goede. en een roopman ontsliep hē lieđē. Heynric dit siende ghinc onder die rouers. en hi sloech onder den hoop. die rouers weerden hem lieden vaste mer si ble uender doot. Ende heynric dwanck eenē rouere dat hi den waghē mette goede. dat die rouers die coopliden genomē hadde voeren soude te lymborch in die stadt in sijns vaders hof dat die rouer beloefde dat hi doē soude. also hi dede. en heynric volchde soetelic vā achtere. dus passeerden si so verre dat si quamē in die stadt vā lymborch. Die hertoghe Otte heynric vader verblyde hem int sien. hi meende dat margriete sijn dochtere

en heynric te samen quamē. mer neenslī lacē dies hy seer beduct was en lep de. o god vader heere. lieue heynric sone en hebdī niet vernomē vā margrieten dūnder lieuer lustere. O la cen vader lepde heynric neen it. ic hospite dat mijn lustre bp v hadde geweest maer ick hore wel neens. Doen lepde die moedere. o mā en sone nu is volcomē mijnē drome hoe dat mijn liefste goet gestolē was vandē dieuē ap laten dwelc nu also gheboert is. mijn moederlich herte dunct mi van rouwe breeckē. o here dat ghise noye mede naēt ter iacht. die vre die mach ie wel vuloeken. ape moeder en hadde dochter also lief. o mij eenige schone dochtere hoe heb ick v aldus onnoselikē verloren dat si dē almogen de god gheclaeche. Dus was die moeder seer beduct en in soighē om haer dochtere alst reden was. Die herto ghe Otte van lymborch dede makē een beek na sijnder dochter alle leens als si op daerde ghinch. in dcen hanc een witte roede. ende in dander hanc eenē gouden appelle. daermen noch wonder af horen sal. En hoedie coop man sijn goet weder vertrūghen sal vanden hertoghe.

Hoe margriete op den boom sadē en daechde. en hoe die coopmā daer bi haer quam. en hoele beyde vandē viant bedroghen waren.

Dat vi. capittel.
Onacht ghi heb so langhe ghe duert. eer dat dē dash hē quam verbare. O margriete ghi sijc dir ou-

ghewone dat die tactē vandē bomē
v bedde sijn. en die bladerkens v gar-
dijnen. dm ach my wel varē. wil ic af-
gaen iae ic. ic weese mi noch voer die
dieren. Margrieta aldus claghende
sach si comē een coopmā sijn handen
wungende legede. o laes o wee nu
bē ic eeuwelikē blyster en goedeloos.
ic mach arm man wel claghē der fel-
der fortunē dat os die rouers opt aē
quamē. want myn waghē my goet
myn paerden en myn gelt en al dat
ic hadde bē ic nu quente. ap lacen god
heere wat salic nu aen gaē. my wijk
mijn kinderē moghē nu gaen biddē
broot gode onserms. bept wat hoer
ick daer ruyfshen. sijn mi die rouers
weder bi. si sullen mi door slaen. met
diē sach hy opwaert en sach ee schoō
maecht. hi viaechde haer ofte si van
gods weghē daer sadt en wie si was
en hoe si daer quam Margrieta ant-
woerde ic bē ee kerfē mēsche v doelt
verscheten in desen wilden woude. en
hebbe alle desen langhē nacht gesetē
op desen hogē boom oft diē dierē had-
den mi ghetē. Die coopmā leide scho-
ne maecht comē af. ende lege my wie
ghi toe behoert. ic sal u leyden bi uwe
vriendē die hem verblidē sullen in v-
taentliene. Met desen so quam mar-
grieta vandē boō. en si lepde tot den
coopmā. myn vader is die hertoghe
vā lymborch geheten otte. plabele is
my moeder. en heyndūr is my broed-
mer wi voeren alle te samē ter iacht
al iageēr hebbē wi malcanderē ver-
loren. dat ic gode claghe. dus bid ic u
vrient op alle vrientchap en op wel
verdienē dat ghi mi doch lepden wilt
tot mijns vaders houe. ic sal uwē ar-
bept welen duechdelikē doen vergel

den. also dat ghyis u eweliken v leef
daghe lanckfull belouē en bedankē.
Die coopman die vander maget ho-
rende onsernde hy haers. nochtās
was hyselue so leert beduct alst reden
was. en dat dīne tuerlies van sinen
goede. en leide tot haer. schoonliwer
like maghet ick sal u leyden bi uwen
vader den hertoghe van lymborch.
alsoude ic daer voer stortē my bloet.
nochtans sal ick u bliuuen tot in die
doot. en niet rusten wi en sijn binnen
uwes vaders hof. si dances hē seere
en lepde. lieue vuet het sal u noch wel
vergoudē werden. Dus ghynghen
si te samen dolen so verre dat si qua-
men aen een capeile. die hadde die ro-
uers doen maken. En als die lieden
daer in quamē bidden. vermoorden
sile en namen alhaer goet. en in die
capeile quam margrieta en die coop-
man. en margrieta hadde grote bit-
teren hongher. en si vonden in die ca-
pelle een tafel ghedect staen daer spij-
se en dranck opstont. Margrieta die
sloecher ee trups ouer. en si aten vā-
der spijlen. Aldus sitten etende hoer-
den si wat gheruyf sche. en si waren
iammerlikē leert veruaert. en liepē
haestelikē schuplen onder die louere
vanden bomē datmen niet sien en
mochte. Die rouer quam in die capel-
le. en hi vant sijn spijse als samē ghe-
ten. Hi wert doe naliix veroet ende
rasende om dat hy niet en wylste wie
die spijse gheten hadde. En hiliep al
rasende der capellen wt om te vindē
den ghēn die sijn spijse gheten hadde.
en sinen dranck ghedronchen son-
der betalen. Die in groter soighen oft
vreeken was. dat was margrieta en
die coopmā wi vreeken oste hyselue per-

gheuonden mochte hebbē. en si sage
op tot alle li dē luysterēde oft hi wech
was. mer si en sagens niet. dies mar-
grieta die scone in aechtseer verblhyde
Binne desen tijde sijn die bōle vian-
den comen wter hellen. die den men-
sche altoos tempterēde sijn. en si heb-
ben hem verschapen als cameriere
van margrieten van lymporch. en
hebben oshaer en waghenē bp hem
om margrieten thups te voerene.
Hoe margrieta bedroghen was
en wech gheu ert en dyc coopman
aenden atheensche zierant. en hoele
die viandē ontaen als camerieren.

Dat. viij. capitell.

Margarjeta bloome wel sijt
vonden. v vader en v vrouwe
moeder sijn in groten drucke om dat
verlies vā p. en si hebbē ons gheson-
den om v te soeken en v te vindē als
wighedaen hebben dies wi seer ver-
blhyt sijn. comt hier is eenē waghe mit
maechdē die nae v wacht. wyp willen

vare weder in ws vaders hof. **M**ar-
grieta verwonderde en leyde. vrient
wat segt ghy hoe behaecht v dit. wille
wi hier op gaen sittē en varē te houe.
Die coopmā twielde en leide ic duch
te margrieta schoō in aecht dat os die
varē qualic becomē sal. Ten sal sepde
margrieta dat hope iū wāt sijn mān
cameriere. en sijn die voerliedē myn
vaders ic kese leer wel. **M**er nochtās
twielde die coopmā en veesde voor
alts bedroch alst was. en si ginghe sic
ten op die wagē. en daer vielē si beide
op in slape. en die vianden voerden sie
wel twee hödert mylen wē wegē tot
bp die haue vā achenē. dz si niet wetē
en loude waer si waren. en die
deden die duuels alōme dat sij
margeitē bringē loude ter vio-
lentien so mē noch na wel horē
sal. **M**argrieta ontweckende
was perwondert. si en sach ca-
meriere noch waghe noch nie
mant dā die coopmā. doē leide
si ap lacē vuent wi sijn bedroghē
waer sijn wi nu twas alfs ghe-
splys dat os aldus bedroghen
heest. wat nu te rade. Die coop-
man leyde ap lacē ic en weet. ic
heb die te lymporch gegaen me
en in. mer desen wech en ghinc
ie nopt. en tis met mi eenen on-
bekendē wech god onserms. ic
leidet wel doē wi te wagē ghi-
ghē dat os niet wel lonē en loude. **A**-
lus bleue si daer sittē onder hē beydē
niet wetende waer dat si waren.

Hoe die viandē een castgel in aechtē
daer si in margrieten in onfangē sullen
die een duuel ghecleet als haer vader
en die ander duuels als iongelinghē.

Dat. viij. capitell.

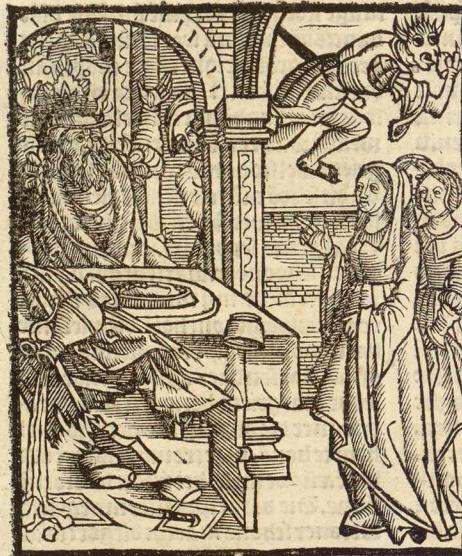
Oyp duuels te samen baect nu
practiken het is tij want mar-
grieta moet vā ons bedroghen sijn so
dat wile bringē mogē tot oncupshheit
met practiken oft anders. Sie ander
duuels seydē hoe sullense wi daer toe
gebringhē dat si sloege in desperaciēn.
Dat suldp hōrē seide tueter quaet. ghi
snellaert sult hier gaem maken een ca-
steel costelic en rychelic. en dat casteel
salme berendē op sijn alder chierlicte
en costelicte. en niet alberhande speel
vā herpen floepen lupten. en ander
instrumenten vā mupsiken om haer
te verblissen. ende icsal mi stellen oft ic
haer vader waer. en salse eerlikē ont-
fanghē met groter blösch ap met gro-
ter melodien. en dat om dat ic quan-
sups vindē die ic verlore hadde. Dien
raet dochter den duuels wter matē seer

goet. en si ginghē niesen en
timmerē daer ter stont een
casteel dat seer haestelic van
he lieđē ghemaect was. eer
men hier ee hoender hortim
merē soude hadde si dat liot
getymmerd. Ma argrieta en
die coopman stondē op van
daer si saten. en si ghinghen
vaste voor. margarieta die
claechde vā honger mer spū
se en dranc was haer onge-
reerd anders dā wilde appe
len of wilde peren en ander
wile fruyt daer si mede ghe-
doen mosten tot datter god
badt verslaghe. Al contende
en clangende ginghē si aldus
voort so verre dat si saghen
blinchē tegē tschij der sonne
dat casteel Ma argrieta seide
tottē coopman die si vadere
hiet. willē wi daer nae gaē totte caste-
le om te besien oft wi daer mochtē etij
ghē eenighe prouande dwelt ons vā
node is. Die coopman seide o dochter
het waer seer goet wat dē honger ma-
ket mi al flaeu. mer god geue di gheē
bedroch en mach sijn. en dat wi onge-
schent bliue vandē bolen viant alme
sepde margrieta dat moet waer sijn.
en si ginghē stoutelikē voor tot dat si
quamē voort casteel daer si in hooide
alderhāde melodie vā spele. dat mar-
grieta en die coopman verblidē inder
sielē door soete gyclanc dat si vergate
te cloppen voor die poote. so seer lyp-
sterdē si na dat speel en dē sanc dat die
viant dede s̄ een bediughē. Tē eynde
so cloppen si. als si ge clopp hadde quā-
mer een viant gheleert costelic als een
schoon iongheline en vlaechde wie is

6

daer. Si scide beide tis al vrient. spylle
en dranc om wel te betalen seide mar
grieta soudē wi gaern hebbē, wāt wi
verhongert sijn. Mettiē keet die viāt
quanswys wt en seide, wat margrieta
vā lymborch syp dicte comt bouen. u
heer vader die is daer binnen seer be
droeft om u verlies. Doen sepde mar
grieta is mijs vader hier dats my een
vuercht, hoe mach hi hier comē so ve
re buytē condē. Die viāt die loos was
antwoorde en seide, hi ginc u soeken
aldus is higheraett in mijs casteel. Die
margrieta hoede was seer blijft, en
so was ooc die coopmā, en seide beide
te samē, och leyt ons bi den hertoghe
och ic hebbe verlanghē om hē te sien.
Die viāt sepde het sal u ghebueren.
waer syp hertoghe otto vā lymborch
comt hier voor, liet hier dijn verloren
goet. Die duuel gheleert sijnde als die
vader ghelyet hē seer blijdelic en sepde
o mān weerdige schone dochter mar
grieta, mān troost, mān solaes op der
de mel sijt vonden. o lief hoe ist met u.
Margrieta antwoorde redelic wel he
re vader als ic u aē lie in gesondē liue
mer hoe ist met miinder lieuer moeder
die schoone plabeee en met heynric
mīne broeder hoe varē si bepde. Die
viāt antwoorde segghende dochter
ic lietse beide ghesont en wel u arende
als ic u ghincloechē. Dies si gode ghe
loost leide margrieta. Nu castleyn
gaet en laet miinder dochtere icasteel
besien. mer legget mi ierst wie is dese
goedeman die u hier bracht heeft. va
der heere het ts een coopman die alle
sūn goet benomen is vanden rouers
die want ic claghende, en hi seide mi te
bringhen binne uwen houc, mer for
tynlichsij wi hier gheraett so ic v int

lange noch wel verhalē sal. Die viāt
dancete dē coopmā seer en seide, hi sou
det hem grote uclonē. Die coopman
dancete hē seer. Margrieta en die ca
steleyn ghinghē dat casteel besien die
welcke was een viāt en seide, o mar
grieta wel stone maecht wat segt ghi
vā dit schoō casteele ist niet plesant co
steliken vā werke en wel ghewrochte
Margrieta sepde iaet, ic en lach nope
gheen schoonder, wat segt ghi vā mijs
nen speelliedē mijs muylikers ist niet
een ghenochte om hoē die plesance
dat schoon ghelypt der instrumenten
en die vopsen daer op singhende, iaet
sepde margrieta het is een eris para
dijs, mer die blijschap des hemels gaet
hem te bouē, mer trouwē tis soet om
hoē, en ooc mede het blijcht dē droeuē
sinne. Die viāt sprac liet margrieta
wel ouer schone maecht dit goet is aē
mite behuwen, hier af ben ic een heer
vā al dghy hier liet en also verre als
ghi ouerliet moecht, wat sour ghi seg
ghē oft ic u dede versoeckē aen uwen
vader om u te hebbē tot eenē wetteli
ken wiue, souder u herte wel toe ghe
nepcht sijn om mi te nemē. Margrie
ta die stont ver slaghe en verbaelt int
ghelichte vanden viāt, die so ouer
schone scheen datmē gheē schoonder
en soude connē gheuindē dat si werde
beuēde en seide, o iongelinc al dat mijs
nen heer vader belief daer ben ik be
rect toe niet teghen staende sündter be
gheertē, so was si verblint int ghesich
te vandē viāt dat si haer selue ouer
gaf. Die viāt sepde ghy segt seer wel
ic wilgaen bestiere al dat termaelte
dienen mach. Comt alst u belief scho
ne bloeme, en margrieta bleef staen
de vertwuelen en ver slaghen.

Hoe margrieta verbaest stone, en hoeſe ter maelſtij ghinch, en hoeſe die tafel leghende daerr al verulooch, caſteel vianden en al datter was.

Cat. ix. capitell.

Margrieta hoe stadi verbaest alleene int ſchouwē vā des ion gheleinc welen dat myn herte ontſteken is in vierigher lieſden, ich en weet niet wat dat bedien mach of wat dat mijns is, alle myn ſinnē ſijn beroert inwendich en dat door t'ghesichtre vā deſen caſteelpn, die ſo ſchoone is dat menſüns gelike vā ſchoonheidē niet vindē en can in alle die werelt. O maria verleent mi allulcken ſinnen dat te meder staen dat ghene dat contrarie is der maechdeliker reynicheit, ick wil u dienē myn leuen lanc in goeder trouwē. Aldus bleef margrieta vast

murmurende op den helſchen viane die hem verſchepen hadde als een iongelinc en caſteelpn. Dese vianden waren wt om die coopman den halste hukken, maer ſpen haddens gheen machte, om dat hy eerde die moeder ſint Anna. Neer margrieta meenden ſi te brenghen tot harē accorde mits bedroch vā lieſden. Hy ſtedlen die tafelen, men riep die dienaers dat al viandē waren, die duuel die als een hertoge was vleet lande om margrieta, om ter maelſtij te come legghende tot eenē vian. Chi dienaere haelt margrieta myn dochter ter maelſtij, wy willē gaen eten. Die dienaer ſepde heere gaerne ic looper om aldatiemach, hi vant margrieta inde boomgaert en leyde, margrieta welſhone maecht come tot uwen vader, hy gaet ſitten ter maelſtij, hy begheert u te hebbene. Margrieta antwoorde ic wilt gaerne doen, en ſi gime mede tot in die ſale daer die hofe vanden ſaten als heeren. Margrieta die groete haren vader en hysende dochter ſit willecome, come ſit bi mynder syden, wy willen gaen leuen met bliſchappen en niet vrechedē. Coopman come ghy neuen myn dochter ſitten, wi willen ſolaes hantieren. Die coopmandante dē hertoge en ſchaerde hē ſeere, en die vian die als caſteelpn daer ſat ſach ſeere op margrieten en ſi weder op hem. Die vader ſepde margrieta dochter eet ende drincht maect goede chiere, hyer is wel waer mede,

7

margrieta leide vader tis waer mer
laet ons icrst de benedicte legge dat
god gebenedie di vleeschhe broe en
wijn en al datter is te samē sreensel
de die diuel dochter margrieta daer
en lept niet aē wile violic sijn. Iae lep
de dander viant laet os violic wesen
margrieta my lief die itaen uwē va
der versloch hebbē en noch versoekē
sal als om v in eren te stellene en te
maken van v myn epghen vrouwe
Margrieta sprac ianc v dereeren
mer eer wi eten oft drinchē so salic os
die tafel legenē Bene dicte. Die coop
man antwoerde en lepde dominus.
Margrieta leide nos et ea que sum?
lumpert benedicat duxera cristi. In
nomine patris et filii et spūs sancti.
die coopman leide amen. Met dat si
die tafel aldus legendē so wert daer
een groot beroerte vā viandē. elc nā
een lacheel vande castel. en dander
spuse en dianc. en si veruoeren te sa
men met eenē grote stanck. so datter
scheen alle die vuplicheit der werelt
vergadert telijc. En doer die groote
beroerte viel margrieta en die coop
man ter aerde neder in onmacht in
grooter veruaerheden. alsoot wel te
vmoedē is. en dat doert tempeest der
viandē die gaerne bedrogē hadde.
Hoe die hertoghe claechde dat ver
lies van synder dochter teghens sijn
heren en vrouwe. en hoe haer figure
ghestelt was voor die poorte.

Dat.x.capittel.

Quoniam heerē te samen comthelpet
my beclaghē dat groot verlies
vā margrieten mynder weerdigher
dochter. Die ick verloos onnoelic in
der iacht. en wat ridders wat mannen
vā wapenē dat ic gesondē hebbē om

mijn schoone dochter si keerten al we
der. en nyemant en hoor oft en ver
neemt van haer dat mynder herten
hardt om te verdiagē is. En bi deser
sake heb ic doē in akē dit ouer schone
beelde. dwel dat ghefigureert is nae
mynder weerder dochter. En dese sal
men stelle voor die poorte vā mynē
houe dat een pegeli si en mach haer
maectele. oftse peniant bi auentuerē
penvers saghe daer si gedoelt ware
dat hile hier beweghē mochte. hi sou
de voort sijn loon hebbē. C. mere sil
uers. Die herē seydē te samen. o edcl
hertoghe van lymborch ghi doet seer
wel. beterē raet en was nopt geuow
den. iac om v dochter te crighē. want
alst elc vernemē sal datter so vele toe
staet. een peghelic sal staen om te ver
weruen die. C. merck silvers dyp op
gestelt sijn. En heet ic euer aert ee rid
der vā auerstuuren ic salder na gaen
sien. Coenraet ee an der ridder leide
dot des ghelyc. Dus was dat beelde
ghestelt voor die poorte vande houe
vā lymbsich daer herē en vrouwen
bi stondē die slagē. en voort al die ge
meente vander stadt quā gelopē om
dat heelde te siene. en een peghelic be
claechde dat verlies vā margrieten.
en dat om haer grote duecht en òme
deerbaerhede die in haer was. Die
moedere was seer duichich om haer
dochter. des ghelyc oot die vader. en
al die ghemeente vande läde vā lym
borch. en heindric haer broeder bouē
al. Dus was dī beelde vā margriete
seer besien. en met alle seer beclaecht.
Hoe margrieta en die coopmā òt
wecē wter bedwelchedē. en hoe si hē
vondē alleen. en dat al wech was.

Dat.xi.capittel.

On Margarieta bloome, hoe sijn
viande, die u en my garne hadde tot
harē accorde bracht met valschen op
sette. Wat schoonder casteel stōt hier
daer wi nu staen, met schone toren/
camere veriert met schoone tapijte
en gestoffeert met al dat eenē casteel
toe behoē mach. waer is dit nu ver-
uaren. Margrieta antwoerde en sei-
de, o lieue vader en viuent het was al
des duuels opset om ons te brenghē
tot sine wille, oft dat wi nae sine raet
doē souden, en hoe ghelyc̄t was deen
mynē vader dē hertoghe. Tij vian-
dūn raet dūn opset is nu al niet. ghy
had mi gaerne in u nette ghetoghē.
mer ghi had ghemist. Iof hebbe die
moeder maria die mi vlost heeft va-
den quadē sellen hellschē dīakē weet
Dus laet os knielen en haer danckē
en louē. **I**of maria niceder fontep-
ne vol genadē, excellēte leptsterre die
ons hebt by gheslaen in onser alder
meester noot, daer os die viande ont-
singhē als vriendē, gheclees als myn
vader, en dat mi den anderen vian-
becoerde niet sijnder schoonheit. Iof
geneselike ballame dat ic daer af ver-
lost ben, en albi uwer groter gracie
die oueruloyende is, wāten hadde u
grote gracie gedaen die vianthadde
ons moghē dē hals breken, mer ghy
moeder en maecht hebt ons behoet
vā alle quadē, dies wi nu en ewe-
licklouē en danckē moetē. Doe ston-
dē si op en ginghē so verre dat si ver-
namē en hoeue staende buē wege,
en dat was bider zee. Margrieta die
bleef op dē oeuer vander zee sittende
en die coopmā soude gaē na die hoe-
ue om te vernemē waer dat si ware.

Margrieta was droeue dat hi haer
daer alleen liet en seide, o lieue vrient
keert haest weder, ic lasseide die coop-
man soe ic eerst can. Hier en tusschen
was die viant in een scip gheuloghē
dat in die zee seylde, en dede dat schip
comen daer margrieta satte seer be-
druct. Die scippers vandē schepe die
verwonderden in hē selue, hoe dat si
daer quamē, en si saghē margrieten
sitten seer bedruet en leidē tot haer, o
schone maecht hoe comdy daer alleē
buē alle liedē, her moet wat bediedē
dat ghi daerso lidt en trueret. **M**ar-
grieta antwoerde, ic en bē alleen niet
myn vader is ginder verre in ghene
hoeue gegaen om wetē waer dat wi
sijn. Die scippers seide schoō machē
comt in ons schip, wi sullen nae uwē
vader beidē tot dat hi comt, en sullen
u beide voerē bidē graue vā athenē.
Margrieta vreesde ofte si weder be-
droghē waer en seide, o vienden si
vā gods weghe hier comē, en si ooc
kerstē menschē, si dighe bedrievers,
neen wi voormaer sprake die schiplie-
den, wi gelouē aendē ghecreystē god
Jhūs xpūs vā nasarcnen, en aē sijn
lieue moeder. Die blide was dat was
margrieta, als si dat hoorde ginc si te
scepe waert om te hebbē voetsel, wāt
si langhe geuast hadde die coopmā
en si. Doe si int schip ghetorden was
soe quam die coopman dier vā verre
sach haestelick gheopen om by haer
te sijn, en die scippers die winterē hē
mer die vyāt diet schip dede versteke
die diande dat roer om sa dat dat schip
vā lande ginc, en die scippers en con-
stens niet ghekeere noch si en wistē
niet hoer biquam. Margrieta was
in drucke en riep aendē coopmā seg-

ghende. **O** vader nu sijn wigesceidē
ghi vā mi.en ic van dp, dat gode ghe-
claecht moet sijn, ende sijn lieue moe-
der maria. Die coopman riep haer
vast aē, mer het was al om met, die
vp ant dede dat schip alter zee waert
in vare. **D**us was margrieta alleen
onder vremde liedē, en butē kēnissen.
Choe die coopmā claechde dat ver-
lies van Margrieta, en hoe hi doe do-
len ghinc tot hi quā toe lützenborch.

Cdat, xii, capitell.

OTroosteloos mensche vol van
dolasen, waerlic ierst vandē rō
uers besthaet, dijn goet ghenomen
dijn bi leue, dijn weluaert. Daer na
ghesomē aen des Hertoghē dochter
van lymborch, die ghi vont op eenē

Choe margrieta en die schippers
quamē in die hauenē vā Athene, en
hoe die graue margrietē onthiet, en
hoe sijn lone Etschijtes op haer ont-
staken liefsden.

Cdat, xiiij, capitell.

boom sittēde, beuaen niet grote duc
verdoelt vā vader broeder en vrien-
den, gode sijns gheclaecht dat wi nu
verscepde sijn, daer wi te samē so ve-
le auentuerē geledē hebbē. **O** viant
wheet dit is v bedrijf, ghi hebt os ghe-
schepde, allendich man ic mach wel
claghen, wat salic bestaen, wat salic
bedruē, in mi en is gheen ruste, ic en
sal niet op houdē vā dolene voor dat
ic ben int lant vā lymborch bi dē her-
tughe, en draghē hē die mare vā sijn
der dochter, en hoe icker mede gheua-
ren hebbē, hi sals verwonderen, als
hōt aenhoē sal. **D**us ghinc die coop-
man al clagēde tegē hē selue en doel-
de so langhe tot dat hi quā in lant vā
lützenborch, daer hi bleef dien nacht.

Den die scappers vā ver-
saghe die stadt vā athe-
nen sepdē si, schoon maecht sijc
blyde, ic lie die stadt daer wi we-
sen willē, en oor die hauene, ooc
sie ic die graue comēde ter poort-
ten wt om sinē tol te hebben die
wi hē schuldich sijn, Margrieta
seide ap lacen suldi dan eenighe
scade hīdē dat is niseer leet, neen
seidē die scappers dat is sijn rechte
Wi sijn hē sculdich dat schoonste
iuweel dat wi in os schip hebbē,
wel dat sijn recht is dat moet hē
welgheschien. Met deser talen
sijnse gecomē in die hauenē vā-
der stadt. En die graue heeft hē
lieden gheuraecht wat si geladē had-
den. Die schippers sepdē here wi heb-
ben alle maniere vā spacie, voert al-
le maniere vā siden laken, fluwele
lakenē, gouden en silueren lakenen,
voort siluere mijne en goudē mijne.

alle maniere vā ghesteente. wi Kra-
bien goedē wün. dus dat tghene here
dat wi gheladē hebbē. en ooc niet an-
ders. Doe seide een van des grauen
lieden. ghi meslegt ghy hebt anders
ders gheladē. ghy hout verborghen
dat schoonste iuweel. en dat wildi dē
graue ontsteken en onthouden. Die
schippers seydē bi uwer weerdē here
wi en doen. ich heb v ghenoemt alle
egoet dat wi geladen hebbē comt int
schip en besietet selue wel. Die graue
anwoerde ic hebt wel ghesien. ik en
derst niet mere bessen. ghy noemt u
specien. v lakenē vā siden. vā siluere
en vā goude. vā siluer. vā gout. vā ghe-
steente. māer ghi en noemt niet die
ouer schone iōc vrouwe die daer staet
daer en segdy niet vele af. dat houdē
wel verborghē. Die schipmā seide. o
edel graue by uwer genadē ic en heb
aen die ionc vrouwe gheen macht. ic
hebse vondē sittende aenden oeure
vāder zee. en haer vader die was ge-
gaen in een hups niet verre. vā daer
en die schone maecht quā in ons schip.
En wi beidē na haer vader. mer den
storm stat ḍs vā lande. dat wi bi fort-
sen moesten ter zee waert in. ende wi
moesten daer laten opslant staen ha-
ren vader. dies die ouer schoone ma-
ghet seer bedroeft was so dat wel re-
den was. Aldus comte auentuerlich
in ons schip. en hier te lande met ons
so ghi merckē moet. Die graue sep-
de dese selue maecht die wil ic hebben
voormijnen tol. en ooc gheen ander
goet. Die schipmā seide. o edel graue
laet die maecht in haer welen. en ne-
met kostelicste iuweel dat ic heb van
goude. ofte vā siluere. en laet die ma-
ghesonder mesdoē. si is so ouer schoō

en so lieflīc dat schade en iāmer waer
dat si soude comē tot eeniger scandē.
Die graue seide ghi spreect duechdeli-
ken en wel. mer ic en beger gheē an-
der iuweel. dan die maecht. Als mar-
grieta dat hoorde datse die graue vā
athenē begeerde voor sine tol. so viel
si op haer knyē en seide. o edel graue
wat wildi doē met mi arme teer ma-
ghet. ic bid v hier niet geboghe knyē
doer die mager maria dī. ghi mi doch
in gheender maniere en laet onteerē
wāt ic arm maecht en heb nu ands
gheē goet. dā mij eere. en vloore ic die
so waeric al geschen. Die graue sep-
de staet op schoō maecht. vā sal niet
messchien. ghi sulit dienen bi mynder
vrouwē. ic al v eer doē en gheē scāde
en dat ter eeran vā alle maechdē en
vrouwē. en ooc om dīn wt nemende
scoonheit. Mer segt mi hint vā waer
ghi sijt. en wie v vader oft moeder is
wāt so ic aē v habijt sien can en walt
nopt vlepm noch boerdī vader. dus
segte mi dīn af comste. Als margrieta
dat hoorde was si vīslaghe wat si ant-
woerde soude en septe aldus. O edel
grauwe ic ben wtē lande vā lymboich
eens coopmās dochter die bi quader
auenquieren sijn goet verloren heeft.
en dolen moet achter lande alsoe dat
schijnc. wāt ḍs die schippers vondē so
si is gescht hebbē aendē oeuer vā der
zee buitē ee grote bosschagne daer wi
verdoelt waren. Nu weet ghy edele
grauwe wie mijn vadere is. edne van
waer ic gheboren ben. Die graue sep-
de dat si mi goede. mer gaerne soude
ic weten schone dochter hoe urē na-
me is. Doen seide margrieta. o edele
grauwe ic hete margrieta. Margrieta
seide die graue met diē naem moet vā

god kennē. mer uwē toe naē sal sijn
margrieta vā lymborch. om dat ghi
vā daer gheboire sūt. en voor sult ghi
sijn eē camerier vā mynd hupsrou
wen. diendi haer wel sial v gheloont
sijn. Margrieta dācte dē graue seere
en so dedē hē die schip lieuen ooc dō der
eerē wil die hi margrieta dede. En si
namē olō aendē graue. en gingē in
haer scheepē. dō haer goet te lossen en
te ucoopē. Dus was margrieta bi dē
graue othoudē. en eslutes des graue
soen die leidē sijn finne aē margriete.
somen horē sal eerē epnde neemt.

Hoe des hertoghe vā lymborchs
ridders margriete alō geflocht hadde
en niet en vondē. en quamē weder te
houe.

Dat. xiiij. capitel.

En veraert seide gesellen os soekē
is al mopte vloē. wā hebbē ses
maendē wt geweest en wi en vñemē
nieuwers vā margriete der schoont
maecht wat nu te rade. want waer
wi gaē rūdē oft heere. tis al om niet.
ic waede weldat wi soude verwouē
hebbē die. vā meri siluers dier die her-
toghe op gheslecht heeft. mer neen wi.
Doe seide euer aert. ic rade dat wi rep-
sen bidē hertoge weder om thups. en
latē hē wetē hoe wi gheuatē hebben
Dus warē dese. hē herē te rade en re-
dē weder dō na dīat vā lymborch daer
si haest gheredē in quamē. Comēde
voor die stadt vā lymborch so quā hē
die hertoge teghē dō te wetē hoe dat si
geuarē hadde. Euer aert en hercoen
raet quamē bidē hertoge. en dedē hē
reuerencie soot sūnre edelheit wel toe
behoerde. Die hertoghe die vnaechde
mij herē hoe ist. hebdō per vñomē vā
margriete mihi dochter. hebdō vdient
die. vā merci siluers. Si seiden beide. o

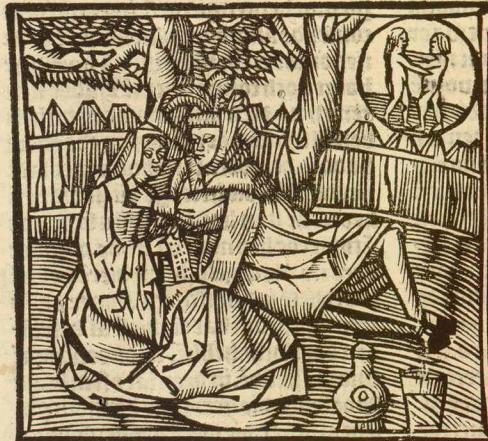
edelhertoghe otte vā lymborch dat
wildē wi wel. so warē wi vblēt daer
wi nu dioeue sijn. Hoe seide die hercō
ghe hebdō dā vā haer niet vernome
en ghi solanghe wt geweest hebt dat
geef. mi vreemde. wat men soude in
vi. maendē doer riidē al kerstenryck
Doe seide si weder wi kennē here dat
dat al waer is. ghi sult hoē die landē
en stedē die wi doer repst hebbē. ierst
in brabant hollāt en zeeland. vnielāt
en in west valen. cleeflant en geldre.
en het lāt vā gunlike en vādē berge.
het sticht vā colen. beperen en lassen.
vlandenborch en swauerlant mede.
het lāt vā oosterrīck al doer. en praliē.
en in lōbardūen dē veneetschē kant.
en rome in calaberien in polen in na-
pels. die stadt dlant vā geneue. en al
melanen doer. in switserlant ende in
vianceh. in auernē en ooc in spaen-
gien. in betaengien. en in engheland
comende also doer vlaenderen. in he-
negouwe en hebben wi vā haer ghe-
hoort noch connē vñemē. Hadde si in
temich vā dien lande geweest wi heb-
ben al sulckē naersticheyt gedaen wi
haddender wel af verhoort mer lacē
neense. Als die hertoge dit hoorde en
heypndic van lymborch sijn sone. doe
ātvoerde heypndic en seide. o vadre
here tis vloē geslocht die dierē hebbē
se verbetē indō boschage. waer ands
onmogelic. na dat die herē al dese lä-
den doerslocht hebbē. si soudender af
vñomē hebbē. in deen lāt oft in danū
Doe lepde die hertoghe heypndic ghi
segt al waer. die dierē hebbense door.
dat gode geclaecht si. ghi herē ic dāc v
dat ghise geslocht hebt. ic salt v lonen.
dat ghīs wā bedancken sult. gae wi
banckē. teeren. Die noorghenoemde

her euer aert en coenraet wistens he
danch en si volchde den hertoghe ter
salen so hi belast hadde.

Choe d; des graue sone va athene
claechde va liefe die hi op margarie
tendroech. **D**at. xv. capitell.

Mits myn. hoe heest mi liefe
die bedwonge op ee die schooste
die gracieleste va welen diemē vindē
mach in alle die werelt. dz is die ouer
schone margrieta va lymborch des
coopmās dochter. wiens edel schone
wel volmaechde myn herte vierich
ontsteect. datmē een vie van haer te
sine dunct. **N**. iael. Venus wat heb
di aē mi verlief. dat ghi myn herte al
dus doer schier met uw hertige stra
len. berouende mi minreacht sin en
memorie. **O** margrieta wel schoone
bloeme. hoe luttel weet ghi dat ich ve-

hangē bē niet uwer mīnē. geuangē
in traette va anomiescheden. **O** mar
grieta margrieta v vadere en was
nopt gheē coopmā. mer het was een
edel man also dūn habtē dūn wesen
dū werckē wel betone. **V**āt al v doē
dat is edelre dā edel. en alle edelhede
die heeftse lief. en si haet alle vleynic
hede. en bemit alle eerbaerheden. **E**n
datlyn die punē die mi doē blake int
vier va minnē. en schaemē verbier
mi haer mynē last tondeckene. Hoe
sal ic dan maken. ap lacen ic en weer
wāt onseptse mi troost ic stoure van
drucke. nochtās voegel elcke maecht
wel dat weygerē. **D**us stōt eschijtes
tegē hē selue en claeche. beladē met
groter fantecken. hoe dat hūt makē
mochte dat hy troost vrege va haer
die hē die sunne ghestolen hadde.

Choe margrieta haer seluen ver
wandelen ginc inde wynaert daer
Etschijtes bi haer quam.

Dat. xvi. capitell.

Dēmē hier vuuch
de bediūt bouen
screuen. hoe groote ghe
nochte dat ic sie bediūt
van herpen van lupten/
sanctouren flochten tis mi
al verdriet. ich waer vele
lieuer by vader en moed
dan hier te sine. nochtās
so doet mi die graue van
athene al waer ic sijn ep
ghen dochter. wat ic ghe
dinnen can dat is mi be
reet. dies ic gode dane dat
ic hier geraect ben. **O** va
der en moeder en broeder
heyndis ic wilde dat ghi
wist dat ic so wel hier ben. mer lacen
neen ghi. dies ic vaderlich herte weet
ic wel seer tonveeden is. **O**ch ofte die
coopmā dat geluch had dat hiquame

te houe bi mynen vader moeder en
broeder dat waer een vroucht. en hy
he liede verteren mochte ons gheua
rennisse. Margrieta aldus staende
teghè haer selue fanteſerede op haer
viende. ghinc li sitte inde wünagaert
om haerte vermakene. Daer li dus
sade inden roole gaert. so quam hem
etsijtes aldaer wadelen en vermepe
en sach margrieta van verren sitten.
Hi stont in twisel en pepnse. oft he hi
bi haer gaen wilde ofte niet. hy ver-
stoute hem selue en ghinc inde roole
gaert daer margrieta in ladt. en hi
groetele hertelike met soemondiger
spraak also een edel manis sculdich
te groeten een eerbaer liuer maecht
Margrieta hoede die soete beleefde
tale dancte he leert der huesscher groe-
ten legghende. O edel ioncheere etsij-
tes ghimaect mi beschaent der eer
en der weerdicheden die ghi mi doet.
die en treckic niet aen mi. want iches
niet weert en be. Etsijtes hoende de-
soemondighe tale lepde. o margrie-
ta schoon liuerlike maecht ghilegt u
beliste. ghi sijt al meer weert. ia veel
meer dan ic u wel gesegghen can. O
margrieta schoon liuerlike bloeme.
het is iammer en schade dat ghi niet
en sijt eens conincs dochter. want al
waer ic eenen keylers oft eens conincs
sone so loudi mi in allen uwen wesen
en maniere wel behaghen. en mynen
vader des gelixx. en mynre moeder
mede. Margrieta antwoerde legge-
de. etsijtes iongeline ghilegt u ducht
ic en doe niet meer dan ic ben sculdich
van doen. bi ooloue ioncheere. ic sie dat
ghi murmurcert. wat mescomt u ick
hore u luchten. en ic sie u veranderen
van coluere u moet wat letten. heeft

u pemat verstoort. oft heb ic u per te
nae ghesproken dat is miler. legget
mi wat u derende is. Etsijtes lepde. o
schone bloeme margrieta. hier in de
sen lustigè roole gaert in desen wün-
gaert sijn vele manieren van schone
bloemen. mocht icker een af plucken
in eerbaerheden. ich soude vergeten
antsten soighen en luchten. merie
dachte neenick. Neen lepde margrie-
ta etsijtes waer by. hier staen roosen
lepen acolopen violetten pepnshen-
ker sounen die haer seluen ontplo-
ken doer die soethede der sonnen. die
margrietkens die na mi voerenden
name. dese wel riekkende bloemkens
doen verlichten den droeuen gheest.
en verconforeren oft stercke dat her-
te. Doen lepde etsijtes. o margrieta
ghi segt al waer. het is melodie te si-
ne inde rooke deler soeter wel rieken-
der bloemkens. die so soete van rooke
sijn so dat si verblijden en vermaek
dat hertie tot npeuwer vroucht. Ende
noch segge ic mocht ic een van desen
soeten blgmē plucken ic ware gesone
oft den rooke van soetichedē van haer
gherichtē dat waer mynder qualen
voetele. Margrieta die leide. o etsij-
tes ioncheere nu verstaet ic u wel u
meninghe. al viengdijt in parabolē
bi als van eender bloemen. ic ben die
bloem dat hoer ic wel die ghi begeert
O etsijtes ic waer u vele te neder om
u te belieuen oft te minnen. u vader
die is een graue van athenen. u moe-
der mychiam een grauinne. en ic lace
en ben mer eens coopmans dochter
sonder goet erue oft sonder landt. en
ghi en soudet myn eeran niet moghe
gheboeren. ick waer u veel te slechte
gheboere ende tarme van goede. dus

laet dat bliue. Elysies die horende sei
de ap lacen nis al waer. ghp sijt mi te
neder dats dat mi deert. nochtans om
dier sakē wil en sal ic u niet latē te be-
minnen en liefde te diaghene. en dat
in eerbaechede sonder vlyenicheyt.
Margrieta die sprac. elysies god sijns
u loon. ich danck u dat ghi my goede
ionste dragende sijt. mer in liefden en
wil ic also noch niet terden. ich wil mi
daer af wachten al dat ick can. want
vlas en uier is haest onsteken. licht
gheblust. Messchien elysies had ghi
uwen wille van mi twaer u genoech.
en daer wil ic mi voor wachte. want
ic en hebbé niet meer te beware dan
mijn eere. en verlore ic die onnozelick
so waer ic gheschenkt en gheblameert
voor ander maechden. Aldus en wil
ic niemāt treckē in liefden. noch selue
in liefde niet terden. Met deser talen
en antwoerde schiet margrieta van
elysies en ghinc ter salen.

Choe Elysies hem selue doerstekē
wilde. en haddet ghedaen Eueraert
een ghetrouwē riddere.

Dat. xvij. capittel.

Elysies elysies nu sidp trooste.
Aloos alleen hier butē weten van
liefde. margrieta dijn liefen achter
dijns niet. Was salic maken ic moet
bestruen. want gae ic staen ic ligghē ic
slaep ic waech ic altoes ben ich beslich
met haerder liefden. En lieuer dan ic
dese quellinghe langer gedoooghē sou-
de en verdwinne op niet sonder troost
van liefde. daer ich haers niet en be-
gheer daer in repnichede. en mi daer
en bouē verlmaet. ic fal mi selue on-
liven so bē ic der quellinghe quīte. en
sterue ter liefden van haer die mi ver-
smaet. O ghi amoreuse minnaers

neemt exemplael aen mi. gheeft u lief-
de ouer daer ghi liefde vint. en hangt
u sinnē niet daer ghi ongehoort blijft
sterft niet duplentich doden. Met de-
ser talen en woerdē tracterijnes sijn
sweert ic synder scheeden. en loude
he selue gedoot hebbē en hadde ghe-
daen een ghetrouwē riddere hetende
euac. die quaē te aen ganghe en wiāc
hem dat sweert wter hant. en als die
lief hadde en noode loude gesien heb-
ben sun mesquame. en leide tot hem.
O lieue gheselle wat hebdi voerē wat
wildp maken. sidp dul oft lot. lust ghi
oft raeloy. waer om wildi u selue dat
leue nemē. wat dinghe is uves sins
segt mi wat u lettende is. Elysies co-
mende tot he selue verluchte. Doe sei
de euac. o here en mijn vrient claeche
mi uwen noot waer ôme dat ghi sijt
in deser desperaciē. dat ghi u seluen
doden wilt. oft wat u gheveect. heeft
u remāt yet mesdaen seggher mi. ich
sal dat so hoghelikē wreken dat mē
daer af spieke sal ouer iare en dagē
Doe antwoerde elysies euack. mijn
ghetroouwe vrient ten is ghene noot
ic en beghere gheen wrae. waerder
pen ant die mi vercoerte oft te na dede
ic soudt selue wel doren wreken. ten
waer ghenen noot dat ander lieden
weke soudē mijn mesual. Doe sprac
euac. ic henne lieue heere en neue dat
d; waer is. Met nu bid ic u ouer mij
kniven op alle vientschappe die ic u
opt ghedaen hebbē en noch doen sal
dats dat ghi mi doch segghē wilt dat
last uwer hertē. Ic lie en u mercke aē
u aenschün en aen dijn veranderin-
ghe dat ghi ghequest sijt van minnen.
Aldus bid ic u elysies mij lieue weev-
de neue dat ghi mi doch segghen wilt

die rechte sake ic salder v in raden al
waerd mijn broeder. en v onlasten
vā swaren laste die uwer heriel ver
weecht. Als eslytes dese troostelijcke
woordē hoorde vā euac līne neue so
leide eslytes. o euac lieue neue tis wa
re het is liefde die mi dus comēteert.
en die my bringt in desperaciē. wāt
die ic minne die acht mūns als gebro
ken scheruen. Doe spiac euac. o lieue
newe wpe is die vrouwe oste maecht
die v liekte vāmaet. dat geeft mi viem
de ghy die een verbeder sit vā vele
landē en stedē. wie is die vrouwe segt
mi doch dat. Eslytes leyde ende aanc
woorde. het is margarieta van lym
borch die hier int hof òthoudē is met
mūnen vader en moeder. dese heeft
mi troost ölsept en mij liekte vāmaet.
en met püsschen moede vā mi ghe
gaen. dat mi seere speet ben ic we
rich te versmadene. Doen leide euac
neen ghy niet. mer here ghi moet ver
staen en ouer pepsen dat margrieta
gelyc heeft dat si v liekte onsept heeft
ic sal v die redē waer by segghē. En
maecht die haer selue ouer gheest ten
iersten versoecke. men leydt
gemeelin dat slys meer ge
ploghē heeft dan eens. Dus
excuseer ic ni margrieten van
deser laken. en legghe dat si
wel ghedaen heeft. en dat si
haer eer bemint bouē siluer
oft gout. oft al dat in die we
relt is. Mer heere daer öme
en suldi niet late haer goede
ionste te diaghe. wan haer
schoonheit is weerdich dat
mense begrapen moet. en
dat doer haer duechdelijcke
zeeden en goede manieren.

Icken can anders niet ghemerckē si
en is van edelen gheslachte getomē.
al seyt si dat een cooppā haer vader
is. ghy sulter noch anders af verne
men. het lept mi alsoindē sinne. Esly
tes horende dele troostelike woorden
vā euac līne neue wert wel ghetem
pert. en hi dactte euac vā līne trooste.
en leyde neue ghy segt waer. ic kenne
dat ic onghelyc hebbe op margriete.
want hadle haer seluen tot my ghe
ghēue ic hadde gepeyst so ghy mi ver
telt hebt. dus wil ic op hoepe gaen le
uen en bidden haer eere salutacie en
weerde. Dus ghinch eslytes en euac
ter salen waert bi sijn vader en moe
der. welche moeder margrieten niet
welen mochte. öme datse eslytes lief
hadde. En twas een quade teue van
eenē wüte. so men noch horen sal eer
die hystorie epnde neemt.

Hoe die cooppā te lymborch qua
en bracht den hertoghe rüdinghe vā
margrieten. en hoe hē die hertoghe
lyn goet weder om gaf.

¶ Dat. xvii. capitel.

Ne heb ic ghedoelt door steden
Nēn lande. en veel armoede ghe-
hadie eer ic bē comē te lymborch. daer
ic boorschap drāgē sal vā margrietē
die ich onnoekelen verloos op die zee.
int schip dat nae athenense ylde. nopt
schep dē mi so deerde alſt dede dat leei-
den vander schoonder maeche. Met
delle woordē soe is die coopman gheco-
men in die stadt vā lymborch. hi ginc
re houe om te sprekē den hertoghe en
die hertoghinne sijn wif. Als hy quā
voor die poore vanden houe lach hi
daer staen die figuere vā margrietē
vā lymborch. hebbende in deen hant
een guldē roede. en in die ander hant
eenē siluerē appelle. Hi bleef daer op
staen siende so dat hi hē selue vergat.
also lange dat die hertoghe en die her-
toghinne quamē mit harē state wter
capellē. daer si misse ghehoort hadde
Si saghē dē man staen en ginghē bi
hem draghende. waer om dat hidat
veelde so leir beslach. Die coopman ver-
schoot en wert beschaeft. als hi den
hertoghe en die hertoghinne lach met
alle harē state. en hi viel op sijn knien
leggede. o edel hertoge albemerc ic dz
veelde seerte is nochras gheē wōder.
Die hertoghe viaechde dē coopman
legt dē die waer ôme. weet ghi eeni-
ghe tūdinghe. vā margrietē mynder
dochter so laetsel dē hoire. uwē arbept
sal werdē vergoumē. Die coopman
verblyde doer die woordē vandē her-
toghē en leide. o edel heere ic heb mar-
grietē uwer dochter gesprokē en ghe-
sien. en mit haer ghedoelt nachtē en
daghen. Als die hertoghe dat hoorde
verlichte sine moet. en verblyde sine
geest en leide. O lieue vrient hoe lan-
ghe ist ledien dat ghyse leest spræcht en

saecht. en waer is sh. Die coopman
antgoorde dē hertoghe en leide. heere
en prince verleent mi audience. ic sal
v verrecken al dat gheene dat uwer
dochter en mi ghebuert is. en wat dē
beypē ouer ghegaen is. Die hertoghe
die beual dat een peghelic swijgē sou-
de. tot die coopman sijn reden volseit
hadde. een peghelic vā des hertoghe
heere seyden allen wi doent gaerne.
Die hertoghe ghinc binnē sinen sale
en die coopman met hem. en alle die
heren en die vrouwen. daer wert die
coopman gheset tusschen hem allen
om dat een peghelic hoiensloude sijn
reden oftē woordē die hi daer begon-
ste te vertrecken en leyde. O edel her-
toghē v gedenc wel die vie den dach
den ijt en die stonde dat ghi voertia
ghen in dat wout. en v dochter mar-
grieta met v. en heyndic v lone. En
dat ghi bi quader auentuerē verdoel-
der dat deen vanden anderien niet en
wiste. so lange dat dē dupsterē nacht
aē quam. Dies margrieta v dochter
en groter waren en soighē was voor
die wilde dierē. en clam door die vree-
se van haer op eenen hoghen boom.
daer si op satd alle dien langhē nacht
tot dat dē claren lichē dach aen quā.
en ich gheraecte bi den lichte aen den
boom daer margrieta v dochter op
satd. Doe viaechde di hertoghe den
coopman. waer wt dat hy dē al ghe-
weten conde. die coopman leide. dats
wei gheur aecht. hoe ic dat weet sal ic
v certeynenlikken legghen. al te samē
Want op die selue tūt was ich in dat
foreest inder nacht vandē rourers be-
schaet. die mi vermoorden wilden. en
die kele afstekē en had ick es niet ont-
lopen. en namen mi waghe pacrē.

en alle mij goet so dat ic leert drückich
 was om mij perles en grote schade
 die li mij dede. En ic doelde so verre in
 die woestijne dat ic gheraete aendē
 boom daer margrieta op ladt ende
 hadde gheseten alle die nacht. ic hoer
 dese roeren ic was vuaert ic meende
 datter die rouers hadden gheweest.
 Doe sach ic opwaert ende sach mar-
 grieten daer sitten op den boom. die
 op mi riep leggēde. vrient comt doch
 tot my. icc vraechde haer wie si was
 en hoe si daer quā. Si leyde vrient bi
 quader auentuerē hebic vader broe-
 der en viendē verloren in die iachte.
 ic dit houende lo viaechde ic haer wie
 haer vader was. Sp antwoerde en
 seide die hertoghe otto van hmborch.
 en si hadt my dat icse wilde lepden te
 houe bi harē vader en vrouwe moe-
 der. daer ic op antwoerde dicit gaer-
 ne doen moude. Dus quā margrieta
 vandē boom bi mi. en wi gingsē so
 verre alclagende dat wi vondeneen
 capelle. in die capelle vondē wi ee ta-
 felmer spijlen. Margrieta en ic wa-
 ren verhongert. wi gingē sitte eten
 en als wi dus saten hoorden wi wat
 rupslichen. wi waren beide veruaert
 en liepen ons bergē onder die louers
 vandē bosche. en wi sagē een rouer
 in die capelle gaen. Die in anxte en
 in soighē ware dat was margrieta
 en icke. ten eynde so ghenck die rouer
 wech leert vstoorn. en lochte die ghene
 die sun spijle gheten hadden. En als
 wi sagē dat hi wech was. so ghangē
 margrieta en ic lope so verre dat wi
 quamen aen eynde vandē bosche.
 en daer vondē wieē olbaer. en twee
 maechde al haddēt geweest vā mar-
 griekens camerere. Sp hieten ons

willecome seggende. wi hebbē v ghe-
 socht. comt op desen waghe wi sullen
 v voerentot in dīns vaders hof. die
 seer om v beduert is. Margrieta die
 viaechde mi wat si doen wude. oftich
 mede wilde icc waghe. ic wert vertwi-
 felt en sepde. ic duchte vout bedroch.
 Margrieta antwoerde mi het is al
 sonder noot. en mede so kenne ic wel
 mijn camerieren dit isler twee al. en
 ooc mede sijn dit die wageneris mīs
 vaders. En op dese woerden ladt ic
 mede op dē wagē. also gheringe als
 wi beide op dē waghe saren dielē wi
 in slape. dat wi niet en wistē waer wi
 voerē. Die hertoge dese reden houen
 de leghende hē en crupsten hē. en soe
 deden ooc alle ovt hoordē en waren
 verwondert. Doe seide die coopman
 here hooft noch meer. als wi otspron-
 ghē wē slape vondē wi ons selue al-
 leen buiten condē vā allen lieden niet
 verre vāder atheenscher ze. Die be-
 droeft warē dat was margrieta en ic
 wat wagē ostaer maechde en vrou-
 wen was al wech. en wi twee die wa-
 ren alleen niet wetede maer wi gaē
 soude. Wi verstoutē os selue en ghen-
 ghen om te vindē eenighe ghehuech-
 ten vā hupsen. soe dat wi gheraetten
 een eenschoon costelic castle als os
 dochte. ic clopte voor die poorte. als ic
 clopte so leert quāmer en en viaech-
 de wat wi wilden. wi leidē wi souden
 weleten. Doen wassereen die sepde
 wat margrieta sūt willecome. al dat
 hier is dat is om v. en v vader die is
 hier binnē den houe die v langhe tūt
 heeft ghesocht in landē en in stedē en
 in allen placten. en hi is auentuerlic
 hier gheraect. Margrieta verblyde
 int aen hōe. en so dede ic ooc. mer al

toes twiselde mi mits dat wi eens be droghē geweest hadde. doc quam die vianc die als haer vader gecleert was en hiet os hertelike willecome. en het schcen hi soude mynē arbeit lone dat ic le heim brachte. Mer als wi souden gaē eten en ter maeltjt sitten. wasser een vande vianden die die castleyn hier en wilde mar grietē trouwen. en daer was groote triumphē vā alder hande speel vā lange. dat wi o's selue verwoerdē doer die melodye. Mer doe wi alle ter tafelen ware gheseten daer vā als plantep op stōt. en was ser niemant die de tafel leghende. dat margrieta wondergaf. en si hief op en leyde dē benedicte. en ic atwoorde dominus En als si begonst te legene en cruyce te maken veruloecht al dat ter was met eenē stanc castiel/vianden en al tghespups. en wi vielen ter aerde alsoortwel betaemlic was doer tgroot tempeest en groce stanc die wi rooken. also dat wi niet gedurenen en conde. en vondē o's alleen. Als dit die hertoghe hoerde versluchte hi. en had hi hē te voie pet gheselegen hi legende hē nu noch vele meer. en vraelichden coopmā hoor voor mit hē beidē vergaen was. Die coopman seide. o heere wi ginghē voor door ons weghes. en leghendē ons mette cruyce ons herē. en wi belandē aendē ouer vā der zee. ic lach vā verre een hups staede int velt. ic liet margriete daer alleen sitten. en ic ghinc na dat hups om te vrage waer dat wi waren. En ter wile dat ic wech was so quam een schip ende versta daer v̄ dochter margrieta satd ende wachte na my. Doe ic doen weder om quam lachick margrieten int schip. en die wint hief

op dat ic int schip niet gerakē en conste dies ich seer beduet was. en mar grieta mede. En si riep aen my dat ic v die tidinghe drāgē soude datse nae atthenen was. so ic v ghedaen hebbe dus edel hertoghe en hertoginne heb ic v verrelt wat uwer dochter en mi ouer ghegaen is. Die hertoghe oto dit ghehoor hebbende heeft doē scriuen eenē boet en leide. coopmā vuert uwen waghen en v paerden. en al v goet dat ghi vloou en dat v genomē was vande rouers is hier al in mijn hof. en dat gheue ic v weder. voort so gheef ic v hōdert crone iaelic. en dat door die vreese en dē anclste die ghigē ledien hebt mit mynder dochter mar grieta. Die coopmā dancē dē hertoghe leer en leide. o here ghi maect mi weder ryck daer ic een arm mā was die almogende god die sp v loon. En die coopmā vaelichde der hertoginē en dē hertoge waer om dat si die figu re vā margrieten gestelt hadde voor die poorte vanden houe. en wat dat bediede. Die hertoghinne lepte myn lieue vuent dat is gedaen om kēnisse vā haer. op datmē aent beeldemargrieten te badsoude leeren kennen. waert bi also datse pemā vonde dat hile thups brengē mochte. Die coopman seide die lake is goet. mer vrouwe wa af beraekent datse in deen hāt heeft een siluerē appel. en in dander hant een goude roede. dat moet wat bediedē. waert v belieftse ic soude wel willen weten. Die vrouwe seide coopman die meninge is seer goet. die goude roede beteekent onderstant van duechdē voor tgemeente vande lande. want bi haer so geoyde my nerin ghe en tgheneen profijt. veriagende

serpente/woluē vol nydichedē, met-
 ter goudē roede die welche alle vlodē
 bi haerder certeynichede, wāt si een
 sterre lichtende was voor al dat lant
 vā lymborch. Die coopmā verstant
 wel dese reden, en hi viaechde dat be-
 dier vandē sūnerē appel, die hertoge
 leyde hē aldat bescheet dat dē appel
 bewees, inde iersten haer repnichen,
 want alle repnichen hadde lief, voort
 so die appelkiens ghemeene sijn was
 si beroert den clepnē als dē grote, om
 elcken te helpen daer hi recht en redē
 toe hadde. Sy en was niet houerdič
 mer hieſt elckerlije, tale en antwoor.
 Doen seide die vrouwe coopman nu
 weet ghi die sake vandē appel, en vā
 der goudē roede dies die coopmā bli
 de was dat hy dat ghehoort hadde.
 Die hertoghe ginc baecheteren met
 sūnder vrouwē, en alle sijn heren, die
 coopman moſte mede gaen, en daer
 gaf hē die hertoghe als ligheten had
 den weder alle sijn goet. En die coop
 man dancē dē hertoge seer, en voer
 weder tot sijn wue en tot sijn kinder
 en, die hi in langhen niet gheliſen en
 hadde.

Hoe dat Eſtūtes moedere eſtūtes
 verspiack, om dat hy lieſde dwoech op
 margrieten van lymborch.

Dat, xix. capitell.
Noch legge ic die duuel die hout
 die keerſſe, dat eſtūtes my sone
 aldus versode is op dit fletterke mar
 grieten vā lymborch, mi dunct dat ic
 splijte daliſie en hore dat myn herte
 soude beminnē een coopmans doch
 ter. Tſij dat is grote ſchande, ick ſals
 mi eens wicken en hem caſtijen met
 ſulcken ſchandeliken woorden ſo dat
 hem gruwelen ſal dat himi oplach,

ich wil gaen ſien waer dat hi is, oſſe
 weder te ſamen ſijn. Met desen ver
 ſtoorden ſinne ghint ſi nae harē ſone
 ſien inde wijsingaert, daer himit mar
 grieta plach te ſpreken, Aldus voor
 waert gaende quam haer eſtūtes im
 ghemoet, ende higruete ſijn moeder
 ſoot welbehoorlic is. Met dien ſepde
 die moeder ſone ſijt willecome, ic heb
 u wat te legghen, moeder ſepde eſtū
 tes als ghi welmoecht, wat belieft u
 mite ſegghen, ſegghet op ic ſalt gaer
 ne horen, en ſule maecht ſijn ic ſalder
 nae doen. Doe ſeide die moeder ſone
 hoor ic ben verbolghen wter maten
 ſeer, ende dat om een ſake die ghibe
 ſtaet, en dat u noch qualich lonen ſal
 oft ghi en ſulterlaten. Doe ſprac eſtū
 tes tot ſunder moeder, wat is die ſa
 ke oft leſſelle laet my die horen, wan
 is ſi ſo quaet dat ſi mi qualiclonē ſou
 de, ic ſalle lijhlate. Doe verblidde die
 moeder en ſepde, o lieue ſone wondp
 dat doen het ſoude u proſhē, Iae ſep
 de eſtūtes moeder, wat ſal ich laten.
 Die moeder ſepde dat ſuldi hore, ghy
 ſult laten die lieſte vā margrieten vā
 lymborch, des coopmās dochter, tſij
 uwes het is u ſchande en blamelich
 dat ghi ſo neder gaet lieſde draghen,
 iae die ſo neder geboren is, en ghi ſoe
 edel en een ubepder vā dat coniche
 ke van armenien ſyt. Schaemt u ſo
 ne dat ghi dit doet, want het is myn
 der heren onuerdraechlich, ſo ist ooc
 uwen heere vadere later ick biddes u
 en ſoect uwes ghelike van af comte
 en alsoe moechdy volghen den aere
 vā edelhedē en laet bliue d; fletterke
 Als eſtūtes dit hoorde wert hy gram
 om dat ſijn moeder ſo blaemeerde die
 ouer ſchoone margrieta, en hi ſepde

onbept moeder raeſop oſte luſt ghy
en ſidp huren ſins. dat ghy een die u
nopt dā duecht en dede dus ſchandeleren
wilt. het is mi leet om hoē. ſtilt
u ſelue en laer deſe blaſmeliſe woordē
en gaet in u ruſte. neet uwē ſpinrock
en gaet doch henē ſpinne. dat waer u
veel beter eer ghy pema nt veroordelt.
Die moeder ſeide. o ſone ic legget wi
duechdē en ooc mede kint om dat ghi
ons en alle oſ ſtſlachte ſoudt te clepn
doen. iae naemdy alſulcken ſlechten
meſpken. Etſhites dit hoerende wert
noch quader en ſepde alſo hite vooren
gelept hadde. moper v niet en gaet in
ruſten. ic en ſal om v noch doen noch
late. en noch en ſal ie gheē quaer doe.
Dus hadde ſi grote woordē lo datter
die graue hoorde. en qua bi he beydē
en ſeide wat is hier gaens. waer òme
kypd. iſt om margrieten. iſchattie
wei iac dat ghy deſe woordē hebbet.
Etſhites antwoorde heer vader iac.
ſi ſlacht den cochoec die altoes eenen
ſanc ſlinger. en ſi queit my altes met
margrieten. en hoe ſi my meer queit
hoe icſe lieuer hebbet. Dus waert be
ter vader datſe ſweghe. wat hoemē
eenē meer betijt met vrouwen hoe hi
hittigher wert ontſteken. Die vader
ſepde. ſone etſhites ic gheloue wel dat
dat al waer is. ende ic kenne wel dat
margrieta duechdelic goedertier is.
en eerbaer va zeedē vol alder conſte
ſchoone en volmaect van ledien. mer
haer af conſte ſone die is ons onbe
kent. dats dat wi niet en weten ands
dan dat een coopm an va lymboich
haer vader is also ſi ſelue ons gelepe
heeft. ſoudy dan ſulcke ſlechte deerne
nemen tot eenē wiue dat waer ons
en al uwen maghe en grote ſcande

Daer op dat etſhites ſinē vader ant
woerde en ſepde vercoren vader wat
leyt daer aē wie ſi is. oſt va wat ghe
ſlachte aller eer en duecht in iſ ghele
ghen. en datle van goeder ſamen iſ.
eerbaer va weſene. ſeghe va manie
ren. o vader en ſijn wiuet al adams
kinderē. al mach die een wat rycher
ſün dander. Mer vader een vra
ghe die ic u vraghē moet. en oſtſe ryc
en machtich warx va goede. edel va
gelaſtche. ſoudi dā wel ſijn genepche
my haerte laten trouwē to reene wi
ue. Die vader die ſeide ſone dat waer
dan wel moeghelyc en redelic dat wi
die hoochheit aenſien ſoudē. Jae ſeide
etſhites is dat waer. ſal iſchome ſchat
om goet late die ghene die ic vercore
heb. en verlielen daer bi die welluſte
müns leuens. daer herte en ſinne op
ruſtend is. neem vader ghy hebt on
ghelijc. want o argument dat is con
trarie der naturen. niet voor dat daer
twe cōplexien eens ſijn. en daer vol
maete lieftie is. cfū ſegghe ic die lieftie
vienē copen moet. Ic ſoude heer va
der lieuer met margrieten om broot
gaen. dā welde te hebbet met eenre
die contrarie in under herte ware. en
aldus margrieta en laet iſch niet om
al dat leeftē en met deser ſprakē ſchiet
hi va vader en moeder diverselic. en
ginc ſlunder veerde margriete ſochē
Vader en moeder bleue daer ſtaede
als die voor thoof ghesleghe warē.
en die moeder verſierden eenen raeſ
datmē eenē bode toe makē ſoude die
etſhites halen ſoude tot ſinen oom in
armenien o al daer te bliuen. o dat hi
margrietē vergeſe ſoude. Dus ſant
ſi de bode aendē conſt va armenien
dat hi etſhites daer ontbieden ſoude.

Hoe die bode quam in armenien,
ende hoe hi antwoorde ontfinc van-
den coninch

Cat. xx. capitell.

Dvs rijdende maectnē die mij
len cort. ic bē in armenien. ooc
verneme ic die hooft stede daer wil ic
in. Die bode reet dus in die stadt. en
stelde sijn paert in die herberge. ende
ghincte houe bi dē coninch. die hi vant
staende voor sijn sale. Die bode viel
op sijn knopen ende kuste dē brief eer.
hyen den coninch gaf. Die coninch
aen verde den brief. en deden ouer le-
sen. daerin stōt dat hi sinē neue elij-
tes onthiede soude bi hē. om dat hi so
neder minde. Die coninch dede ter stōt
eenē brief scriuen. en gaffen den bode
die daer niet langhe en toefde. mer hi
gincte p aerde. en reet wech na athe-
nen. om te volbrenghe der vrouwen
begheerde. alsoe seere rijdende tot dat
hi qua bi die stadt vā athene. die niet
verre en is van armenien. Als hy in
die stadt qua tradt hy vā sinē paerde
en ghinct op den stal setten. en voor
ghinch hi totten houe. daer hi vant dē
graue vā athene. en elijtes sijn lone

die hi leert groete. en hi
gaf den graue dē brief
vande coninch. Die gra-
ue nam den brief ende
viaechde dē bode. hoe
die coninch sijn broeder
voer. die bode seide wel.
Die graue seide. dat is
millet. ende higaf elij-
tes den brief dat hyen
lesensoude. om te wetē
watter in stōt. Elijtes
seide vader ic salt gaer
ne doen. als elijtes dē

brief open bracken ouer lach watter
in stōt. so vant hi datter al om hem
gedaen was dat den brief daer come
was. En hi leyde weder dit heest mij
moeder al bedreue. om dat si gaerne
sage dat ic margrietē vergeten soude
dats haer bedrijf en doekhaer opset.
Doe seide die grauinne sijn moeder.
iche lone. certeyn ic en doe. Neen lepte
hi elijtes ic weet wel datter also is ne
met vader en leest selue den brief. en
also moechdi weten dat gheen dat hi
ouer schrifte. Die vader seide. lieue lone
wat schijft hi. ist goet oft quaet. legget
wylic. ic maecht wel hoer. Doen seide
elijtes weder. hi onthiert my bi hē te
comen. en dat ic dat niet laten en sou-
de. hi wil mi een ridder maken. mer dit
en is npeuvvers om ghedaen dā om
mitte verslyndē. en dat om margrie-
ten wille als voer verhaelt is. Die va-
der antwoorde en leyde. lieue lone ghi
hebt groot onghelijc. ghi maget onder
danich sijn den boom daer ghp af te
badt hebbē moecht. dat is voom mij
broeder. die coninch vā armenien dat
nae sijn doot op v versteruen moet.
want hi en heest gheen kinder te kue

Dus etsjtes lieue sone
 ghi moet dē boom bijn
 ghē daer ghi af te badt
 hebbē moecht. Die va-
 der seide etsjtes so scho-
 nen redenē dat etsjtes
 te vieden was en seide.
 vader en moeder ic wil
 doen al dat ghene daer
 eere in geleghe is. Mer
 dies beueel ich u vader
 en moeder dat ghi mar
 grietens vā lymborch in
 hoeden neemt ende be-
 waert als uwen persoon, doet haer
 argher oft beter dā u selue. Die moe-
 der seide lieue sone men sal haer doe
 oft si ons dochter ware ende niet an-
 ders dat neem ic op myn edelheit. ich
 sal haer al doen dat si begheert. ende
 etsjtes vader seide ooc des ghelyken
 Aldus sone seide hy sijt te viedē. ende
 repst by uwē oom mynē broeder. en
 laet u ridder maken. so moechdē als
 ander ridders mede in die bane rüde
 tot alle steechspeelen. tot alle ternoven.
 Daer op dat etsjtes antwoorde en
 seide. heer vader ic salt doe. ic wil mi
 gaen bereyden om al daer te rüden.
 En daer mede schiet hi vā sinen va-
 der ende synder vrouwe moeder. die
 margrieten niet veel duechdē en gon-
 de. alsoot noch wel blyckē sal ten wt-
 epnde.

Hoe etsjtes hem reede maecte om
 te vertrechē. en hem verborghē hielet
 en hoc hi euac sinen neue beualnae
 margrieten te siene.

Dat. rri. capitell.

Neuach neue ghi weet alle die
 slakē hoe dat ic vertrekē moet
 na armenien. meric sal mi verboigē

houden op een casteel niet verre van
 hier daer ghi wel weet. ende ghy sulc
 vernemen hoet met margrieten ver-
 gaen sal. wat ich wel weet datse myn
 moeder niet wel en vermach. en dat
 is om dies wille dat ic haer repn lief-
 te drage. Bi delen so vreeselic dat myn
 moeder margrieten van lymborch
 eenich boeurye oft leisels speele mochte
 Aldus lieue neue en ee hertelic viuent
 verneendē per dat haer teghē gaen
 soude laet mi dat weten. en soe mogē
 wi dat perikel beleitten oft keeren dat
 haer hinderē mochte. want mendra
 ghet haer haet ende nijt. Doen seide
 euac. o etsjtes lieue neue myn. ghy en
 dorst mi dat niet biddē. ic drage meer
 soighē voor haer dan ghi doet. die re-
 den waer om. dats om die liefte van
 u. saghe ic darmien haer verraelde
 ofce wilde mesdoen. dat soude ic we-
 ken met mynē bloede. en daer aē en
 twifelt niet ic sal haer bewaerder sijn
 al en weet sij niet. en een toe siender
 teghen haer mesquame. oft die haer
 mesdoen willē. Etsjtes verblidde me
 horen vā euac soete woordē. dus na
 hi olof en schiet vā euac sinē neue.

15

Choe eslytes moeder Margrietien
onsculdeiken en sonder rechte wilde
doen doodē dē rechter vander stadt.

Dat. xxi. capittel.

Van quaetheden swelickghelijc
eender padden die vol fenijns
is. alleens soe is mi te moede. om dat
ie dese teue margrieta niet en can ge-
bienghē ter doot. Ich heb pnumer also
ghemaect dat myn lone wech is. en
is versondē tot sinner oom. om quan-
sups ridder te makene. Dit heb ic alte
wel bedreuen. en my man die graue
is ooc vā hups. dus heb ic aldiaperl-
de op myn dupmiken. en dat om my
valschede te bedriuen. en margriete
te doen steruen een quade doot. Hier
is die rechter vander stadt. dien salic-
se heymeliken doen vā cante speelen
wāt dat is nu wel in mynder macht.
Met dat si besich stōt met deser talen
soequam die rechter vander stadt bi
haer. die si heymelicē hadde onthode. en
dat om margrietien bederue. Die
rechter groete sijn vrouwe die gra-
uinne met soeter sprakē. en hi maecht
de haer wat dat haer belieft was dz
si hē soe haesteliken hadde onthoden
om bi haer te comen. Daer op si ant-
woorde en seide. om een lastighe sake
die ghi bestaen moet. en dat seer haes-
teliken eer dat die graue myn man.
oft eslytes myn lone te hups comen.
Die rechter antwoorde daer op ende
seide. o genadighe vrouwe wat is die
sake laet my die hoien. ist in mynder
macht ic sal die sake bestaen. Doe sen-
de die quade vrouwe. wat die sake is
dat suldi aen hoie. hier is dat wt lāts
sterken margrieta van hynbouch.
die eslytes my lone seere lief heeft. die
wil ic ghedoot hebbē. en verbiant aē

cenē stake sonder eenich bepen. Daer
op die rechtere antwoorde. o vrouwe
nichya grauinne vandē lande van
athenē. ic molste ierst weten die crimi-
nalicheptē mesdaer die vā haer be-
driuen is. eer icse bienghē soude van
leue dē liue ter doot. nae lope en rechts
vanden lande eermen eenen mēsche
vanghē oft dooden sal. En mē moet
wete sijn tiche. en dat veruolghē met
ghedinghe. dir sijn die rechten en pie-
uelegien vanden lande. twaer sonde
eenen mensche partielijck te dooden.
Doen septe die ouer quade vrouwe.
pieuelegien hier pieuelegien daer. en
rechte hier recht ghinder. ich wille be-
roost hebbē vandē leue. ic weet sake
en tichs ghenoech om haerte doden.
en dat si dat līf verboert heeft. wāt si
heeft eslytes mynē lone betouert. en
dat met haerder liefsden alsoe dat hy
rasende loopit achter straten. dits mi
tichs ghenoech om haerte doe dode.
Die rechter vander stadt antwoorde
daer op ende hysede. vrouwe ghi sūt
quaekien bedacht. die reden waer by
wat mach die schone maecht datse v
sone eslytes lief heeft. wāt dz die schie-
looshept hinder sinnenē. Ten waer ooc
ghe recht. dat mē die schone maecht
daer om onclinen soude. wat machs
den wijn dat hē die lieidē daer in dinc-
ken versimot. wāt droncken si hem
bi maten twaer sonder noot. Doudē
sūt alle betale moetē metē liue. daer
die natuerlike sinnenē op onsteken in
liefdē. soe waert algedaen dat solaes
op die aerde. ende alle die vrouechter
werelt. Ic segghe alsoo ic te voire ghe-
seit hebbē. die maechtē oft vrouwen
die en moghens niet dat die mans in
liefsden op hem lieiden ontstekē. wātē

die verwae[n]heit vanden mans en
niet den vrouwe wat sij onsuldich
sijn. Doe seide die grauinne, ten baet
niet gheen sulste alsoe niet excuseren
ic en salse doen doden, t[em]p lief oft leet.
Als dat die rechter hoorde so lepde hi.
ic hore seer wel dat onrechte dat recht
verwinne moet, het is nochtans on-
ghelyc dat ghi doe wilt. Die vrouwe
lepde onghelyc op onghelyc neer, ich
beueel u bi de eet die ghi gedaen hebt
dat ghi margrieten uanghe wilt, en
doet hare lichaem leuendich verbar-
nen aen cenē stake. Die rechter seide
vrouwe wildijt ghedaen hebbē gaet
en doet selue, ich en sals niet doen,
want dat is contrarie den rechtē, en
teghens gods ghebot. Doen dat die
grauinne hoorde doe seide si met ver-
stoorden sinne, lege neder die roede ic
verlaet u gheheel en al rā uwer offi-
cien. En ter wylen dat si dus heue lo-
stont euac aet gelente vader salen.
en hoorde haer bepder woordē, mer
si en wistens niet dat hemeyar soe bi
was, die he verhoighē hielte om te ha-
ren hoet varen soude. Als die rechter
hoorde dat hi verliesen soude sijn offi-
cie, soe dachthi in he selue dat he vele
schaden en meshanden soude. Doen
sprach hi totter vrouwen, ic souder lie-
uer dooden een honderd, dan ic verlie-
sen soude myn officie, ic slachte ppla-
nis ic soude hadde noch scheeden van
myn vette brocken, en hi beloofde die
vrouwe dat huse doden soude. En dit
hoorde euach die ridder die daer ver-
hoighē stont, en bleef voor horenende
hoet vare soude. Doen sprac die vrou-
we, hoc suldtij maken dat ghise mor-
ghen tiuliken ter doort brengt, eer pe-
mant weet ote ghewaer werde, wat

vernaemt die graue ote, etstes ote
ruaelo souder al om niet sijn, dus soe
moetse verhaest wesen, wat ille doot
si blist doot. Die rechtere die haestlic
verkeert was seide, vrouwiche weer
raet om haer te doden, ich salse gaen
uanghe en legghē haer aen, als dat
si heest willen vermoorden, en dat
heymelikten bi nachte op u hedde, en
dat w[il]t alle hoorde. Dien raet doch-
te der vrouwen seer goet, en ligaf he
thien realen om te verdinken, gaet
seide si ende volbrengt dat ghene dat
ghi voor hebt, sonder daer opte slapē
of te toeue. Die rechter seide vrouwe
sijt onbesorcht eer moighē die clocke
achte slaers salse va cantie gespeelt sijn
en ooc verbiant ten claren asschen,
ic sal den hang man gaen beueel dat
hi alle dinch bercet make, soe daer toe
dienensal. Die vrouwe seide soe doet
ic gae wech quansyps nyeuwers af
wetende, doet also ic u toe betrouwē.
Alsus schieden si va maleanderē, en
euac bleef alleen verborghē, en hiscp
de bi hem seluen. O valsche herten, o
nijdiche spinnen, o rechter ghi die pp
latus ghelyckende sijt, die god onsen
heere ierst excuseerde en veronschul-
diche, en nae dede hijhem cruyce va
den ioden, en droochde sijn handē va
den onnoselen bloede cristi. Des ghe-
lycx doedp ooc valsche rechter, gher-
ruleerde en veronschuldiche mar-
grieten mette iersten, en om u sin
gulaer en eyge profirs wille sudi on
schuldelike en sonder lake dode, ic sal
der toe sien di, va deser valscher lake
gheen noot en sal sijn. O margrieta
soudy also onnoselike moetē steruen
dat waer iamer, met dser talen ghinc
euac te rusten totē dach aen quam.

Hoe die rechter margrieten vinck.
en inden herkere stac. ende berechse
datse die grauinne vermoode wilde.

Dat. xxiiij. capittel.

Als die rechter gheschede was
vader vrouwe so ghinc hi daer
hi margrieten vant alleene en leyde.
gheest te geuanghē vandē lue. Ma
grieta was verwondert en leyde. av
laes hoe so. wat is die sake datmē my
vanghē doet. en wat heb ic mesdaen.
Die rechter antwoorde ghi theue ghi
hebt te nacht willen vermoordē ons
grauinne wi hebbent ghehoort. ende
om dyc saken wille wille v ghedoort
hebbē. Doen leide margrieta die leert
beduct was ghi hebi onghelic vā de
sakē. ic en hebs nooit ghehadt ghe
peynst noch wille gehadt mer si doet
mi vallshelic vanghen ende dat met

onrechte. waer eljōtes hier
oſteuatiē waer ghenē nooc
mer neen sp̄ lacē dwelc ic be
claghē moet dat ic ontschul
denken sal moetē sterue en
onuerdient. Neen leyde die
valſche rechtere ghy hebber
wel verdient gaet daer inde
herkere. en bereet v also ghi
sterue en leue wilt. wat mor
ghen vroech so naect die ve
uwer doot. ende daer niet so
schiert die rechter vā daer. en
margrieta die bleef alleē in
den herkere belagende dat
groot onghelic datmē haer
dede en onuerdient dat welc
ke leert te beclagē was. wat
si anders niet en wiste dā sp̄
ontschuldelike sterue mochte
also die rechter haer ghescre
hadde aldus so stelde si haer

te vieden so si best conde. en sette gan
selic al haer herte op god almachtich.
en op sijn lieue moeder dat hy haers
ontferme wilde en bleef screpende al
le die langhē nacht in groter droefheit
leggende teghē haer seluen. adieu vā
der hertoghe oco vā limborch. adieu
moeder. adieu broeder vrienden ende
maghen. hier blist v weer dighe doch
ter margrieta die ghi verloot onnoose
lic in die iach. aldus wenende en cla
ghende bleef margrieta in groter sor
ghē en in banghicheit des hertē. En
die rechter dede dē hangman alle dinc
beren dē om margrieten te verberne.
en te iustificeren sonder recht oft von
niſſe. dat hem noch ten quaersten ver
gaen sal. alsmen noch wel horen sal
int eynde doe hūſe ter plaeſen brocht
daer si steruen soude.

Choe euack aen esl̄tes quam ende
brach hē die tijdinghe van margrie-
ten hoe darsle gheuanghen was.

Dat. xxiiij. capitel.

An loope den cloot hy en is noch
niet ten eynde die somighe wil-
len margrieten doē dooden dat hem
qualichonen sal. heet ic euac ick sal in
haar hulpe sijn en esl̄tes mynē neue
laten weten wat ic ghelyen en al ghe-
hoort hebbe. hoe darsle margrieten
onnoeliken dooden soude dat schade
waer en waert niet belet mer ic hope
iaet. Euac aldus al contende tegens
hem seluen quā so verre dat hi quam
aent casteele daer esl̄tes op was. en
esl̄tes die quam hē teghen. en hi hiet
euac willecome en hy maechde hē of-
ter wat schuplide dat hy so haesteliken
quā. Euac leyde o neue wat schuplen
iaet. daer is wat schuplende dat v en
margrieten teghen gaet en aen haer
lif gaet. ESL̄TES dat hoēde mer seer
tornich en gram. hoe soude dat by co-
men dat margrieta sterue soude. dat
geest mi wōder wat is die sake. Euac
sepde heere men betichle dat si v moe-
der heeft willen vermoordē om selue
vrouwete sijn vandē lande. ic hoorde
esl̄tes neue dats die rechtere metten
iersten niet doen en woude. en weder
leydet iuer moeder die ooslae is en
cause van al. wat si woude margrieten
gedoort hebbē om dat si v lief had-
de ende ghi haer. dese woorden heb ic
haer horen sprekend dat sl̄se daer ôme
dooden wilt. Als esl̄tes dit hoode so
werd hi noch grāmer dan hit voerē
noyt wa se en hiswoer dattet die rech-
ter becopē soude. en hadde hisun moe-
der ghehadit si en soudts haer niet be-
looft hebbē. Met desen comighē moe-

de so sijn si bepde op gheseten te paer-
de. ende hebben hem versien vā dat
ghene dat hē lieven van noode was.
ende sijn gheredē in een boschage
staende bi dat gherichte. en daer heb-
ben si hem seluen verborghē ghehou-
den totter tē toe dat die rechter daer
comen soude met margrieten ôme te
dooden. Dit was omrent in die da-
geraert als die valsche richter vander
stade ic was om margriete te halen
wten pīsloene en gheuanchenis.

Choe margrieta wten pīsloene quā
en die rechter met sinē state om haer
te doden. en hoe darsle esl̄tes verlost
en verbiande den rechtere.

Dat. xxv. capitel.

Dit comt margrieta dē tē dīns
steruens is hier om dat ghi die
grauinne vermoordē woudt. en self
een vrouwe wesen van desen lande.
dat sal v nu qualic op comē. hangmā
ontleerte en laet hour en stroo bereet
makiē met brande so moet si verdaen
sijn want evonnis is also ghegheue
Margrieta die hoēde was seer wee-
te moede alsoor wel reden was. want
si der door ontschuldich was en leyde
o valsche rechter ghi sult mi hier dode
omverdient. en dat om die minne vā
esl̄tes. want icen weet niet dat ic ope
vermat mesdode Die rechter antwoore
de en leide. du valsch wōf wildp looch
ghenē dat ghi die grauinne vermoor-
den woudt. ic sach v dat mes op haer
kele setten om haer te vermoordene.
en daer mede vincic v. dese woorden
hoordt margrieta. aplays si en has
gheenschult. Die rechtere riep totten
hangman haest v en maect dat vice
bereet. en stelt mi margrieten daer in
iusticie dpe moet volcomen sijn spoes

v wanchet is tjt. Die hangman en
 wilde die schonemaecht niet verhae-
 sten, ende ghiicker met goeder moy-
 ten toe, en hi bedachde margrieten
 wter maten seere, dat iamer en scha-
 de was datmense verbarnen soude.
 die rechtere wilde verwoeden dat he
 die hang man niet en haeste. Mar-
 grieta die badt dē rechtere dat si haer
 ghebet mochte spieken eer si int vier
 ghinc. die rechtere conseenteert haer
 Daer viel margrieta op haer knopen
 haer oghen slaende ten hemelwaert
 legghende. O god vader almachtich
 hemelrich en aertricht staet my nu
 bijn mynder groter noot, die onschul-
 dich hier steruen moet also waerlich
 heere als Daniel verontschuldiche
 lussanna, en brachte tot haerder on-
 schult. helpt mi ooc heere tot mynder
 onschult. O maria moeder der ont-
 fermhericheit sijt in mynre hulpe in
 myder alder laetster noot. O eslytes
 die liekde van u moet ick bequelen, en
 om uwens wille steruen, dus neem ic
 oulof aen u. Alieu vader moeder en
 broeder, vermalendt sy iaghen dat
 ic opt mede voer dy mach my nu wel
 rouwen, dat ick so iamerlik en ont-
 schuldetiken myn schoone ionghelijc
 verliesen moet bi quader boeler ende
 valscher verraderchen, gode lijs ghe-
 claecht. Met deser droefliker clachte
 beual si haer seere droefliken te gode
 waert, ende si was gheleyt ten viere
 waert om te verbarene. Euac saecht
 en riep eslytes wel aen slaet inde ho-
 pe tis meer dan tjt, margrieta is in
 grooter vreesen. Met dien soequam
 eslytes en euac aen en sloeghe inden
 hoop, en namen den rechtere by den
 halse hem vraghende, wie dat he soe

koene maecte margrieten te dooden
 sonder eenich schult. Die rechter was
 seer veruaert doe hy in die hande va
 eslytes was ende leide, v moeder die
 heuet mi dit al doen doen, twas haer
 beuel, ic en mochte niet vreeden niet
 sun, ich en mochte ter doot brenghen
 Daer op dat euac antwoorde en ley-
 de, du valsche rechtere ghi liechter, ich
 heb al ghehoor en ghesien, wat ghi
 naemter gelt af dat ghysle dood soude
 Du qua de boeue cokij quaer valsche
 verrader, die die goeden dood soude
 om ghelyc. Die rechter badt seer lijs
 lijs ghenade, maer eslytes leyde al
 sulcken genade als ghi ghedaen sou-
 der hebbē der schoonder in margrieten
 van lymborch sal v ooch gheboeren.
 Hy beual den hang man, dat hi den
 rechtere stellen soude daer die schone
 margrieta ghestaen soude hebben, ic
 salt v wellone. Die hang man was
 blije en hi leyde ionghelinck eslytes
 dat doe ic wter in aten seer gaerne, en
 vele lieuer dan oft ick verbarnet sou-
 de hebbē die ouer schoō bloeme mar-
 grieta vā lymborch. Dus was die
 rechtere int vier ghestelt en selue ver-
 brandt tot puluer van asschen. Doe
 waren si ten laesten wt eynde die den
 duechdeliken menschē verongeliken
 wat si crighen al seluen iquade loon
 int wt eynde. Eslytes nam margrie-
 ten inde armē en leyde, lief hoe soude
 dus gaen soudemē v aldus verrade-
 lichen dooden, ter wülen dat ic wech
 ware. Iesweer bi al dat ich van gode
 houde hadde ick myn moeder hier si
 soude sinake dat selue dat die rechter
 ghesmaett en besuert heeft. Doe ley-
 de margrieta, o eslytes lief dat en sul-
 di niet doe, wat dat waergrote sonde

dat ghi uwer moeder mesoet, want
ghi moecht sonden doen teghen uwer
moeder, mer u moeder en mach ghe-
ne sonde teghen u doen, dus laet dat
lyden en varen. **H**ij heeft recht dat si
wi is om my te bederuen, want si en
wilt niet dat ghiliefde aen mi legghē
soudt, ick ben u vele te neder gheborē
om mi te beminnen, dus ist recht dat
si soet en begheert van herten myn
mesual. **N**iet te min dat ick dat ghe-
dencken wil tot ghene daghen, maer
doer dijn groote ionste en groote ghe-
trouwicheit die ghi aen mij ghedaen
hebt, moet ic u ionste met herten dia-
ghē. **E**n ic bidde u lief dat ghi dynder
moeder van deser saken doch ghene
ouerlast doen en wilt, mer later doch
henen gaen. **E**n pepynst datter u moe-
der al doet om u profyt. **E**slutes sep-
de, o margrieta lieftich bemerke dijn
grote duecht en dijn goedertierē heye
die u noch brenghe sal tot grote state
iae ist in mij der macht, alst noch hoe-
pe ic wel wesen sal. **G**hi bidt lief voor
die ghene die u quaet doen willen, en
u bederue en qualick varen ghesocht
hebben, en ghy wilt dat myt he lone
met duechden, neen nemer meer en
sie icse met goeden oghen aen, en dat
om des slucks wille. **E**uaclyde o ne-
ue sijt te vreden, tempert djen ver-
stoorden sit, en pepynst u moeder die
moet u moeder sijn, later dese reple
onghemerct, ghy hebt u nu ghenoch
ghewroken aenden rechter dier ver-
want is, soe dats hem een ander wel
spiegheles sal. **D**oe leypde margrieta
iae doch eslutes lief, die ic lieftoe drage
in repincheden, sit doch nu gherust,
wilden liefde aen mi verweruen, ofte
wilden mi lief doe. **E**slutes dit horende

sepde, o margrieta lief ghi slacht ons
lieue heere ihūs, wat doe hi aent cru-
ce hinc doe bade hi voor die ghene die
hem criysten, en ghy bidder voor die
ghene die u groetlic melsaen hebben
niette min, ick ben wat badt gherust
Met deser talen en woorden voerde
hi margrieten in die stadt mit groter
vuercht, en dede haer tien werf merre
eren aen dan hy te voen haer ghe-
daen hadde. **D**ie moeder maerte haer
wien oghē en handē vā eslytes wat
si en dorste haer niet late sien vā gro-
ter soighē en vreesen wille, die si voor
eslytes haren sone hadde.

Hoe die keyser van griecken sande
sinen heraut wt, om eenen ternop te
roepene in Athenen.

C Dat, xxvi. capitell.
Ohi heeren mūns rūx, ghi weet
wel hoe dat ic voor mij genomen
hebbe, dat ic in Constantiobelē myn
stede wil doen houden eenē costelikē
ternop, om alle edelhēpt te ghelyke
en te hanterē der wapenē aerr. **D**us
wil ich ontbieden alle schilt hoortighe
mannen, die edel van af comste sijn,
als dat si comensullen tot eenen ver-
noemde daghe hier int lant vā grie-
ken, in myn stadt hetende constanti-
nobelen, daer ick houdē wil een feest
van veertich daghen lanc. **E**n stellen
daer twee karbonckelen, dē eenē om
te winnen met ternopen, den anderē
om te winnen mit triumphē vanden
schonen vrouwen. **D**ese feestse wilck
doen beroepē, om dat ic soude kennē
mūn edel mannen. **D**ie heren seiden
te samen, heer keyser ghi doet wel, en
ooc mede dat wert u een ewige eere
dat ghi dese feestse voor stellende sit.
Daer op die keiser antwoorde voor,

hauere en hop is al te voeren. voor al
dat gaet en comt aldus myn heraut
ghi hebt ghehoort myne sin. onthou-
wer wel. en gaet in alle lande onder
mij gheleghen. en gheest dit ghebot te
kennē. dat een peghelyc come op sijn
tierlicste. omme pris te verdienē.
Den achsten dach van Junio moet elc ter
banen sijn. en desen dach onthouwt
wel. nemt daer sijn veertich blantē
vā goude. en maect goede ciere. Die
heraut dance den keiser seer. ende hi
nam orlof ende ghinc hem maken te
paerde. om te vollenbienghē dat be-
ueel des keylers. Die keiser en sijn he-
ren die ghinghē ordineren met erele-
bia des keylers dochter alle dinghen
op tierlicsten. om alle heerē tot fan-
ghen die totten ternupe comē souden.
En me bereede dat perch alsoort daer
toe dienen was. en men maeckter
ooc stellagen om in aechden en vrou-
wen daer op te setten. om te sien den
triumphe vanden ternopen.

Hoe die graue thups quam. ende
hadde alle dinghē vernomen. en hoe
hi die grauinne ouer ghinch.

Ick rase van thoome. ic en weet
wat pepsen dat dese margrieta
aldus verlost is. ende die rechter ver-
brant. en ic moet mi bedect houdē wt
mijns soons oghen. oster hi soude mi
doen mijne vuster sluypen en cloppen
mi op mijn broot schappian. mer ich
pris een tarde van seuen milen. hy
en sal mi hier niet soeken. Nun he-
re is comen is mi ghelept. en hi weet
al. nochtans als hi bi mi comt sal ic sel-
ue mij clachte doen. Met dese woor-
den en vallscher themen quā die gra-
ue daer die vrouwe was verboighē.
en si hier hē willecome. hy dacte haer

seer. mer hi en seide nieuwers af niet
Doe ghinc dese valsche vrouwe haer
clachte doen ouer ethytes haren sone.
dat si haer mochte verborghē houwē.
of hi soude stoffieren haers leuens.
Die graue haer mā di horende ant-
woorde en sepde. vrouwe ghi hebber
quaet gedaē dat ghi margrietē wou-
der doen sterue. en si u niet mefaen
en hadde. en al haddi dat selue sop
saen dat dese rechtere ontskaen heeft
nemant en soude u beclaghē. want
ghi wout margrietē ter doot viengē
sonder sake ofte rechtē. Doe sepde die
vrouwe. ic hadde wel recht toe. wat
si wilde mi vermoordē. en bouen dat
heeft si onsen sone betouert. alsoe dat
bijhalf rasende wert sūnder sinnē. Hi
is haer altoos onder den steert waer
se gaet waerle staet hi is haer altoos
onrent. hi en can haers niet deruen
en ic moet mi verborghē houwen oft
hi soude mi vermoordē. dus seg ic dat
si hē betouert heeft. Die graue sprach
vrouwe een dinē moet ic u vrachten.
ghi segt dat margrieta hem betouert
heeft. haddi mi dan ooc betouert. als
ic u liefde droech in tħden voorleden.
en dat om u schoenhede dat verlan-
ghet mi ooc wel te wetene. Die vrou-
we seide. trouwen heere neen ic. mer
ghi en ich waren anders edel vā ghe-
vooren. ghelyc van af comsten. rück
en machach vā goede. dat en is daer
bi niet eens te ghelycken. En daer bi
segge ic mis dat margrieta vā lym-
borch van nederen ghelachte en af
comste is. dat si ethytes onsen sone be-
touert heeft. en si heeft hem tetenghe
ghenē dat hi haer aldus na loopt. en
ons vsteet. ia sonderlinge midie sijn
moeder is. Vrouwe sepde die graue.

ghi hebt alte groten onghelyc, wane
natuere gaet altoos voor leeringhe.
Lieerde die verwint alle dinc, liefde en
aensiet gheē hoochept, noch daer toe
die richept, noch daer toe dedelhept,
mer si volcht der natueren verlossin
ghe daer thertewolmaect consent toe
gheeft, ende hoe datmen hem lieden
meer melspryt, hoe si hittigher ontse
ken in liefde, dus ist moyt voor niet
laet barnē die heerisse tot si van selfs
wt gaet, en laerse gheworden, sal vā
selfs wel vercoelen, en moyt vā niet
meer. Die vrouwe dij hoede wert in
lancs oē grāmer, en peynsde in haer
seluen si soudē den keiser van griecke
te kennē gheue als si bi hem quamne,
want si gheseten ware onder dē keps
sere. Met deser opinien schiet si van
den graue, en die graue gincte houe
bielijtes sinen sone, en by euac ende
margrieten in die sale.

Hoe die heraut vā griecken quam
in Athenen, ende hoe hy daer sijn
roep dede vā des keplers beuel eenē
ternop.

Dat, xxvij. capitell.

Ich hebbe gheroepen in landen
ende in stede dat beuele des keps
sers en sijn ghebot, also hi my belaste
nu wil ic hier in athenen doch beroe
pen den last des keplers, also ic elders
heb ghedaen. Ick come hier voor des
grauen van atheens hof, ooc sie ic dē
graue en elijtes sinen sone en euack
sijn neue, en vele ander heeren. Dus
gae ic roopen, hoor alle hoor, dat kep
ser van griecken doet beroepen eenē
ternop nae wapenen rechte, wie die
beste doender is sal hebben voor sijn
pijs eenē costeliken kerbonckel, en
inden triumphe der vrouwen en der

maechdē oot eenē kerbonckel weert
elcklynde honderd merck. In Junio
der achsten dach moet ele in die bane
sijn, veertich daghe lanc sal die feeste
dueren, hop hauer gheest die kepler
te voren, voor alle edele manen dyc
romen sullen, elck spoer na den danc
des keplers dochter Ereschia sal den
pijs gheuen, tweter al vol genoeth
ten, elck lege den anderen voort. Die
grauē en alle die heeren riepen allen
de voor, en elck schencte den heraut al
soe der edelheit toe behoor, deen met
gouden ketenen, en dander met coste
liken habijten sulc als elc hadde, en si
beloofden allen bi den keplere te sine
ten voor ghenoemden daghe. Dus
schiet die heraut vā daer, en die gra
ue leyde elijtes sone pooch nu òme
eer te behalen in des keplers vā grie
ken hof, wat daer nu ghenoch eer
te behalen is, ierst in seften van wa
pene, ten anderen ten banchette om
die costelicste triūphe. O sone peyns
hier òme, mi vaderlike ionste sal op
vā blücke, mihs goets en suldi gheen
ghebrech hebben. Elijtes die dance
sinen vader en leyde, vader heere ick
hoepe dat ic mi daer inden ternop soe
tieren en so vromeliken hebbē sal der
liefster ter eer, dat ic gheen scande
daer af en sal hebben, voorsier mi vā
tghene dat mi noottelic is. Die vader
seyde sone gaerne, icksalt gaen doen.
Dus schiet die graue van sinen sone
elijtes, en ghinc alle dinck bestieren,
dat ghene dat hē noottelic waer om
daer te varen tot assulcken ternope.
Elijtes ende euack bleuen alleene te
rade staede en peynsden in haer ben
der sinnē op die schone bloeme mar
garieten van lymborch, hoe sijt daer

19

mede makē souden, want etsjtes die
seyde o euac neue wat raeft gheest ghi
mp. hoc fullent wi nu makē niet mar
grieten van limboich die ouer schone
bloeme. want lacen wi haer hier bin-
nen den houe. ich duchte en besoighē
in myn herte datmen haer mesbien,
of te core doensal. Doen seyde euack
heere etsjtes en neue, ghi sult vuende
liken bidden den graue uwen vadere
hoe dat hy consenteren wilde, als dat
margrieta met ons mach repsen in
griekē om taensien die hooge feeste
en die costelike triumphē die daer be-
dieuensal woordē inden ternope vā
cominghē herioghē grauen en baen-
rooten, die welcke daer comen sullen
een peghelic op sijn alder costelicsten,
en daer om so bidt hem vrien delidat
ghūs begherende sijt, ich weet wel die
graue u vadere hi en sal s u niet wcp-
gheren noch onsegghen. Doen seide
etsjtes, o euac neue dien raedt is seer
goet, gaet ghy tot margrieten en segt
haer dat si haer toe bereede ende toe
make om met os te repsen in griekē.
ic gae tot mynē vader dē graue. Doē
seyde euack myn wtuercoen neue en
heere ic sal ic sal gaen daer margrieta
is in haer camere.

Hoe euact tot margrieten van lym-
borch ghinc, ende hoe si seer blijde vā
hertē was om dat si mede repsen sou-
de in griecken ten ternope.

Dat. xxix. capitell.

Nogae ic daeric die schoone ghe-
dane vindensal in haer camer
die verbloden sal in mynder matē en
tōdinghen die ic haer brenghen sal. sy
is weert darmē haer eere doet want
alle eerbaerhept strect in haer en alle
edelhept, ich segghe noch en blijuer bp

dathaer vadere een hertoghe graue,
ost coninc is, en dat si auentuerlic vee
doelt is nu dats daer. Met deser talen
so quā hi bi margrieten die hy minde-
lic groete en si dancte hem seer, ende si
vraechde na etsjtes waer dat hi was
want si en sach hem niet noode twas
rechte, want hy hadde verlost vander
door, aldus moest si he wel beminne.
en liefde drage nae luynder verdienē
en weerde Euacleide o schoo maecht
hi is bi sijn vader, om een bede te bid-
den, die he die vader weet ich wel niet
onsegghē en sal. Margrieta vraech-
de euac wat beden mach dat sijn dpe
hi aen sijn vader begeert. Euacleide
ghi weet wel dat wi alle rüden ten ter-
nope tot constatinobelen bidē keyser
ende ghi soudt hier bliue, nu vreest hy
voor u mesquame meer dā ghy selue
doet, om dat ghy reens by gheweest
sijt, so wilt hi u mede voeren int lande
vā griekē, om dat ghy die feeste soude
aē sien. Aldus come ic hier om dat ghy
u bereet soudt makē om mede al daer
te repsen, en die feeste taesien, so weer
di beurij hoopt hi vā alle mynders ton
ghē, en dit is sijn bede aen sijn vader
den graue, aldus sijt v daer op bereet
makende op v chierlicste, Margrieta
dig horēde dachēn haer selue, dits een
grote getrouwē liefde, en si ontstaet in
lanc so meer in minnē op etsjtes en
si leide, o euac getrouwē vrient ic wer-
de haest bereet segt dat etsjtes mynē
lieue, en ic sal mi stellen op man chier-
licste nae sijn beuele. Met deser reden
schiedē si vādē anderē, en margrieta
bleef alleen haer ghereedt makende.
Hoe etsjtes sijn vader badt d; mar-
grieta mocht mede varen, dat hi con-
senteerde. **Dat. xxx. capitell.**

haer vergheuen ic ver-
gheest haer dese reple.
mer wachts haer voore
daen. want haer wercht
was quaet en te doē do-
de willen dpe haer nope
en melsdede. het was ee
valsche daet. Met dese
woordē schieden si van
macleander. en elijtes
maechte hē ghereet om
te rōdē ten ternope. met
margriete en met euac.
en met sinen vader.

Tes tēt en meer dā tēt dat ic gae
U yn mūnē vader en biddē hē een
bede. wāt dē tēt naerl seer vandē ter-
nope. aldus so moet ic mi haestē. Met
delen woordē quā hem sijn vader int
ghemoet die hy groete alsoot wel be-
hoorlich was een hōnt sinen vader te
doen. en elijtes die viel op sijn knopen
en hadt sijn vader een bede. dat was
om dat margrieta van limborch me-
de mochte repsen indē voorsepdē ter-
nope. en daer aēsien die hoghe feeste
ende die costelike triumphē dremē in
des keplers hof bedruuen sal. Die va-
der dit hoerende vā sinen sone elijtes
gasser consent toe. en hi was dies wel
te vieden ende leyde. en elijtes sone he
haelt nu cere en prijs wāt twerter te
doene. Eljutes antwoorde. beminde
vader in mi en sal gheen ghebre sijn
haer ter eeran die ic mede uerē sal. so
sal ich daer thonē en laten blūckē wat
mij cracht vermach. Die vader leyde
sone ghi spireet wel. mer ghi moet late
dalen uwen cornighē moet vā uwer
moeder. al wilde si margrieten doen
dodē dat is haer nu leedi. aldus sone
vergeuet haer. o lieue vader god wilc

Choe die kepler en sijn dochter erese-
bia alle die heerē ontkingē die totte ter
nope quamē. **D**at. xxii. capittel.

Onsla erelebia myn weerdighe
dochter chone. en ghi edel mā-
nen vā mūnē riche. segt mi hoe ist is
die ghoreeschape al bestelt so datter
niet en faelgiert. waer sijn myn herau-
ten doerle bi mi comē. Erelebia leyde
o vader here liet waer si comē tersalē
ingestreeke. Met deler themē quamē
die herauē in die sale. en hy groete de
kepler en alle sijn geselschap. Die kep-
ler dedese op staē en leyde. als segt my
hebdy alle ostelrīje bestelt vā hauere
en hop. en bescreue al ôme daer die he-
ren logierē sullen dier comē sijn. Die he-
rauten antwoorde de keplerlike ma-
iestept en seide. wi hebbē os beste met
den hoofmeesters gedaen. en al ôme
die logülen bescreue wāt tis ônomelic
watter edel mānē vergaderē. Die hei-
ser en sijn dochter vblidē hē seer als
sijt hoordē. en si viaechdē wiet waren
Doē leyden die herauē daer is die co-
nine vā armeniē m; sijn state. die her-
toge vā poelgen. die hertoge vā cala-
berē. die conic vā swedē. die conic vā

crachtouwē. die graue vā athenen is
 ooc op die uaert met esl̄ttes līnē sone
 en veel edel mānen. so dattet tghetal
 waerquaet te noemē. Die keyser dit
 horende verbijde leer vandē volcke
 dat si so ghewilich warē tot līnē dien
 ste. en hi deet ooc daer òme waert dat
 hi noos vandē turckē hadde dat si hē
 te hadt bīstant doē soudē. Doe behal
 hi den heraut dat hi trompet slāē sou
 de dat als moighē den dach. elc soude
 comē ter vesperijen. en hē tierlic ver
 thonen voor die vrouwē. Die heraut
 seide heere dat doe icgaerne. en ghinc
 dat trompet doē slaen. ter wylen dat
 men trompet sloech. loe hoorde men
 groot gheruchte vā paerdē en edele
 mānen. Die keiser viaechde wie dat
 dat was. doe leyde dander herauten
 dattet was die graue vā athenen die
 quā voor aen gheredē. met. ccc. paer
 den vā eenre cleedinge. Daer nae es
 l̄ttes sijn sone met. ccr. paerdē. alle die
 edelen ghecleet met gouden lakenen.
 En euac sijn neue met. q. paerdē. die
 edelen ghecleet met fluwele en semijt.
 Doe quā des graue wīf esl̄ttes moe
 der mit hōdert camerierē. al op witte
 genetten. elck cameriere ghecleet met
 roden fluwele. die moumē doorstic
 met peerlen en costelikē ghesteenten.
 Margrieta quā achter die grauinne
 opeen witte hacheneye. en si lade al
 int goudē lake. haer pareersel behan
 ghen met costeliken ghesteenten. het
 en scheen gheen mēsche mer een god
 dinne. Si hadde. xij. camerieren ghe
 cleet met buunē fluwele. sittende elck
 opeenē tellenaer. en elc hadde eē lac
 kare bi haer lopende. die seere costelic
 warē int habit al vā eender cleedin
 ghe. en dit hadde esl̄ttes al doē doen.

en dat doer die liefde vā margrietē
 Die keyser en sijn dochter en vele he
 ren maechdē en vrouwen laghen ter
 spnē en laghē dese triumphe passe
 rende des graue staet vā athenē. dat
 hē elck verwonderde int sien. hoe die
 graue die grote costelicheit conde ghe
 doe die daer gedaen was. aē ridders
 ioncheren en pappien. maechden en
 vrouwen. Die graue en alle die herē
 warē beweecth van die herautē also
 die keiser belast hadde in haer herber
 ghe. Doe si af gesetē warē onthoortē
 die keyser te houe te comē di sijn key
 serlike maesteyt om te triumpheren.
 Doe leyde die graue esl̄ttes sone hoe
 behaecht v̄ dit. en hoe behaecht v̄ die
 keyser en sijn maesteyt. en wat segdi
 en heeft hi niet een schoō dochter lief
 līc en een pegeltje behagende. Daer
 op dat esl̄ttes antwoorde en leyde. si
 is schone heer vader en lieftje onghe
 blameert. mer hi dochte in hem selue
 margrieta was vele schoonder ende
 plaslanter. mer dat hielst hi voor den
 vader verholen. Doe seide die vader
 sone volcht mi met uwen ionghers.
 en mit uwē state ten pallaple vandē
 keyser die ons onthoden heeft om te
 triūphere. ESL̄TTES antwoorde gaer
 ne vader. aldus passerde si mit scho
 nen state. nae tsolaes vanden keyser
 die graue en esl̄ttes ende euat. Daer
 nae die grauinne met haren state. en
 margrieta met haren maechden. al
 dus quamē si tierlickē houe. daerse
 die keiser en sijn dochter mer līnē sta
 te weerdelikē ontslīc. Daer ghinc mē
 wallche. en die keiser ginc littē in sijn
 maesteyt. die graue bi hē en esl̄ttes.
 en ac en ander princen die daer warē
 Des keisers dochē eresbia sat mette

maechden alleen en si dede margriet
ten bi haer sitten, dat behaechde esli-
tes wel, mer die grauinne niet, wat si
droech haet en niet om datmen mar-
grieten also eerde bouē haer, want si
margrietē noch quade ionste droech.
Si aten en si dioncken en maectien
goede ciere, ghelyc men in houen vā
eerden gewoonlicis. En nae die mael-
tijt ghincmē dansen en bedriuen ghe-
noechte vā allen hof dansen, daer hē
eslietes so in hadde, dat hē elcklo en
eer toe lepde. Die kepler verblidde in
die groote triumphe die daer was be-
driuen, en so deden ooc alle die heren
en die prūnen, en al datter was in die
sale. Des lauents ten banckete soe
quā te houe die coninc vā crackowē,
en die coninc vā armenien, die herto-
ghe vā poelgen en vā calaberien, die
coninc van napels, so dat daer bedrie-
uen was seer grote triumphe. Ende
men sach meer op margrieten van
lymborch, dat dede op al datter was
nochtans waren daer vele schoone
maechdē en vrouwen, mer margri-
tens schoonheyt nam verre wt bouē
alle dander. Daer was ee grote pla-
sance vā heeren en vā vrouwe, daer
was bedriuen een grote costelicheit.
Daer was alle maniere vā venesoe-
ne, alle marrieren vā ghebacke, suke
reve, geleve somechteve en al dat tot
sulcken herē houe dient. Pie viende
herē saghe seer op eslietes, om dat hy
altoos ontrent margrieten was, si
peynsē alst waer was, dat hy seer
lief hadde, en si viaechdē den coninc
vā armenie eslietes dom, wie si was
en vā wat geslachte. Die coninc ant-
woerde daer op, dat si te hoge ghe-
uraecht, alsoe myn luster mi gheslept

en ontboden heest is si vā lymborch,
eens coopmans dochter, mer mi twi-
felt dat alsoe niet en is, haer wesen en
haer wercke trechē al totter edelheyt
Doe seide die ander heren ghi segt al
waer, want alle edelheyt lietmen wt
haer blýcken. Aldus so was margrie-
ta vā elckerlēc ghepreisen en gheecert
ende dat om haer seegbaricheit wille
Daer bi septē men, gheen dinck en be-
caemt dē in aechdē badt, dā eerbaer
te sijn en seegbarich van in aieren,
vriendelic vā ghelichete, lieflīc vā spia-
ken, hatende alle vileynichedē, also
margrieta dede. Dat laet ich daer, en
wil scriue van die vromicheit vande
herē die daer ternopen sullen, want
alst bancket ghehoude was, eltschier
vriendelic van daer, en si namē olok
aenden keiser, en aen sijn dochter, en
si ghinghen elcū haer logis, daer sy
ghelogiert waren.

Hoemē die vesperpe dede, daer ele
edel man brochte sijn wapen der ion-
gher keplerinne, en margrieta van
lymborch lach bi haer opter tynnen,
en met vele ander maechden.

Dat, xxxv, capitell.
NEs moighens als dē dach aē
haelden die maechdē en die vrouwe
om te comē ter tafelen om tonfane
die verwapinghē vande coningē,
hertogē en grauen, ridders en haen-
rooten die daer ternopen soudē om
den pijs. Inden iersten ghincter tyn-
nen des keplers dochtere, die welcke
onboot margrieten vā lymborch bi
haer te comē met haē maechden, al
so ginghē die herauten om margrie-
ten, en si haelden haer by der kepler-
innen daer margrieta mulhc toe be-

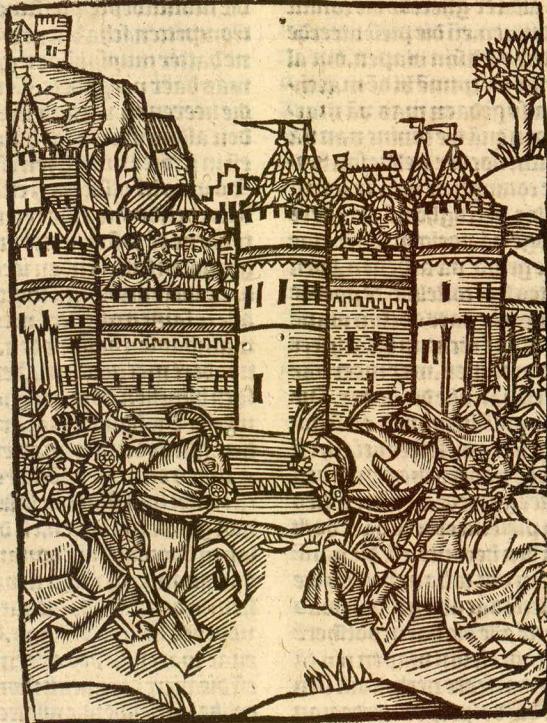
reet was. en si quam ter tynne bi der
 keperijnen crelebia diese minnelic
 ontfin. Daer ghinc margrieta sittē
 bi der ionger kelerinne. en die herau
 ten stondē bereet benedē op een stel
 lagie. en dat om tonckaen die wape
 nen vandē heerē dier quamē ter ves
 perpen. Doen sloeghen des kepers
 trompetten op. en al daer quā gherē
 de die coninc vā armeniē. en hi bracht
 sijn wapen ter taueele vandē maech
 den. als die ternopen wilde òme den
 prijs. Margrieta die hinc sijn wapē
 wtē name vandē keper aent taueel.
 Doen quā aldaer gherēde die coninc
 van crackouwen. en die presenteerde
 den herauten oock sijn wapen. om al
 daer te hangē ter tynne bi dē maech
 den. dwelt also gedæn was vā mar
 grieten. Doen quā die coninc van na
 pels en bracht ooc der gelike sijn wa
 pen. als die coninghen van te voen.
 Doen quā di hertoghe vā calaberē
 en die hertoge vā poelgen. daer nae
 so quam die graue vā athenen. doen
 quam elstres leser costelikē te paerde
 en hi presenteerde daer ooc sijn wapē
 en dat nae wapē recht. hi besach leser
 die schoone vrouwen. mer meer nae
 margarieten dan alle die ander. Die
 herauten namē sijn wapen. en si ga
 uense margrieten diese leser besach en
 si hincse bi des vaders wapen. Doen
 quam al daer ghereden euac elstres
 neue. en hi presenteerde aldaer oock
 sijn wapen den herautē. en die gauē
 se margrieten om te hanghen by die
 ander wapenē dat also gedæn was.
 Doen quamē alle die baenrootshē
 en brochten ooc elc sijn wapen ten ta
 ueele waert. dat seer tierlick om sien
 was. want die vesperpe duerde van

den thiē tot des sauonts ten lessen
 toe. eer dat die vesperpe gedaen was.
 Mer dies banchenteerde si opten ta
 ueele. want die maechdē en die vrou
 wen waren daer seer eerlikē gedient
 vā menigherhande costeliker spullen
 dat welcke die moghende kepler alte
 mael dede doen. En als doen die ves
 perpe ghedaen was. so ghinc die kep
 serinne en margrieta ter salen bi den
 keper. diese leser weerdeliken ontfin.
 Doen ghynghe si die handē waschē
 en droghen. om te banchetteren met
 groter ghenoechten. en daer biesen
 die montcloepen basunen claroenē
 tronpetten schalmenen. en allet ghe
 ne datter muplyke aen gaet vā spele
 was daer vergaderi. Ter wihen dat
 die heeren en vrouwen en die maech
 den aldus waren in bancheteeren
 en in groter vuetechden en blijscapen.
 So was hē elstres en euac sijn neue
 bereedende om aldaer ten banchette
 te doene en costelike mommerpe. als
 ghi horen sult. Inden iersten waren
 daer vierentwintich toors draghers
 alle te sanien gheleert met fluweelen
 wambapsen doosneden. binnē ghe
 woodert met gouden lakenē. datmen
 sach blincken door dat ghesneden flu
 weele. Die housen ware root scharla
 ken. gheboor met swarten fluweele.
 Elstres en al die mommers ware ghe
 leert met half silueren lakenē. en met
 half gouden lakenen. en dat silueren
 laken door stic met oorlauerpen. Al
 dus quamen si metten toorsen voor
 hem lieuen gaende tot dat si quamen
 voor des kepers pallays. Elstres en
 euac waren bepde alleens gheleert.
 en die vierentwintich mommers der
 gelike. en hebende alle leens pluma

ghen hoeden en bonetten van goudē
lakē, en si quamē in die sale daer miē
dat banchet hielt. Die kepler lachte te
wōder aen, door die grote costelicheit
dycr bedieuē was, en men wiste niet
wie dasle ware, dan margrīete ver-
moede dattet elijtes was, maer niet
welēn wistēt. Daer ghinghen die
speeliedē spelen alder hāde hof dan-
sen. Euac nam die keiserinne, en elij-
tes die nam margrīete, en si dansten
eenē hof dans. En die ander herē na
men elc een cameriere metter hāt, al-
so datter menighē schoonē hof dans

was ghedanst, en die handē te samē
geduur wt amoueschēdē, so d'ele der
lester gaf een rechē van minne. Dese
dansinge en houeringe duerde ouer
middernacht, eer dat si vādē anderē
schieden, en ele ghinc in sijn ruste. Die
keiser ging in sinē vrede, en die ander
herē en vrouwe ooc des ghelike, also
dat si schiedē mer ghenochtē. En ele
pepsoe ò deere te behalē inde ternoy.
¶ Hoe dat dē ternoy ghehoude was
en hoe dat elijtes en euac den banch-
ē den prūs hadden.

¶ Dat. xxviii. capitell.

Den den nacht vergaen was
 En den lichten dach aen qua so
 ghinc men misse doë nae die costume
 en ghewoente vandē houe. en elc stel
 de he om te hoë den dienst ons herē.
 Als dē dienst gedaen was so ginemē
 ontbijten eten en drinckē elc nae sine
 staet. En die edelinghen die den prijs
 meende te verdienen ghangē he stel
 len en berepden om tierlicste te comē
 inden ternope. om prijs en eere te be
 halē. Als die herē en die vrouwe ghe
 ten hadde so ghangē si om te sien wie
 dē prijs verdienen soude. Die keper
 ghinc bouē op sijn pallays ligge met
 sijn state. des kiesers dochter ghinc
 met haren state ter stellagien waert.
 margrieta vā lymbouch neuēs haer
 side. daer sloeghen die trompetten en
 die herauē riepen elckerliet ter banē
 om prijs te verdienē. Daer qua die co
 ninc vā crakouwē wel gewapent in
 die bane. en die coninc vā napels. en
 si sloeghe ierst op malckanderen met
 dallen fellic. dat een herte lustē mocht
 dier aensach. Die coninc vā armenien.
 sloeg op dē hertoghe vā calaberen.
 Eslutes die sloeg op dē hertoghe vā
 poelgen. Euac sloeg op dē princē vā
 constantinoble. soe dattet duerde wel
 die vien lanc. Tenlaestē werdē si al
 slaende ouer hoop. val goet heb goet
 wāt elc sine mā ontdesde en vreesde
 Eslutes sloeg dē hertoghe vā cala
 beren vandē paerde dat hi tumelde int
 sandt. en euac sloeg dē princē vā con
 stantinoble dat hy lach in oomacht
 teghe die aerdē. Die wilden die ander
 weken. en si quamē op he beiden op
 eslutes en op euac. die coninc vā crac
 kouwē sloeg op eslutes. en die coninc
 vā napels op euac. also dat si so lage

vochten dat si haer swerde ontslukke
 sloeg. en mē molte he ander swerde
 gheue dat haestlichen ghedaen was
 als si aldus ander swerde hadde sloe
 ghen si op malckaderē vele seerder dā
 te voeren. so dat eslutes den coninc vā
 crakouwē sloeg dat hi zech ter een
 der sidē vā sine paerde. so dattet sijn
 herē op hieuwen oft hi hadde geuallen
 En men sloeg sijn helmet op om he
 te vercoelen. en mē gaf he crypt inde
 mont. so dat hi bequam en leide. wel
 moet hi waren die mi so dapperliken
 gesslaghe heeft. wel vare sijn heete. hi
 is weerd armē he prōst. en dat sijn
 curaghe. wāt ic en vant nopt mā die
 mi verduerde int slaen. dan hi alleen
 die mi onder gesslaghe heeft. wie is
 die man. Doe leide he sijn heren. een
 ionc man. des graue lone vā athene
 hetende eslutes. Doe verblyde die co
 ninc vā crakouwē in sine moet dat
 he die ionghe graue so tierende was
 en bleef voor siende hoei varē soude
 Euac en die coninc vā napels vochē
 seer. en eslutes ter ander siden weder
 op dē hertoghe vā poelgen. die eslutes
 dock velde int sandt. so datter nhē be
 gan te comē soor costumelike is. wāt
 die baenrootsen en ander herē die co
 men warē nietten hertoghe vā cala
 beren en poelgen begonstē al op eslutes
 te slaen. also dat hy verlast was.
 in argrieta dit siende was vooi hemi
 beducht. Euac hadde dē coninc vā na
 pels onder gesnetē. en hy lach dat si
 alle op eslutes sloeghe. en die coninc
 vā armenien sijn oom lach oor. dese
 twee quamē gheredē inden hoop als
 heiliche vianden slaende inden hoop
 Daer werter vele onder die voete ge
 smeten. so dat eslutes ontlet wert. en

hi sloecht al ter aerde dat tegē hē quā
 so dat die herautē tusschē beyde ghin
 ghē en riepen elshites elshites, als die
 den danc en dē prijs verdient hadde.
 Doen die keiser dat lach datter also te
 wercke ginc, dede hi aerslepone roepē
 het is ghenoch, en dat elch rijde soude
 elshree herberghe waert, en comē ta
 uent ten bāckette. Die herautē dedē
 dat heueel vandē keypser, en dien ter
 nōp wert daer eerlie ghescepē, en elc
 track ins sine daer hi behoorde. Ende
 margrieta en des keissers dochter ble
 uen bi een, en ordineerde om dē prijs
 te gheue den ghenen, dien alder beste
 verdient hadde inde ternop.

**Hoe elshites te banchette quā daer
 hem den prijs ghegeue was, en euac
 den anderen prijs.**

Dat. xxxvij. capittel.

Den dē ternop gehoudē was
 ghric een pegelic in sijn herber
 ghe om hē ghemaet aen te doē, want
 die ee was vertrauelgiert, en die an
 dere die was ghewont, die derde den
 arme wtē leden ghesslaghē, alsmē tot
 alslucker feesten ghewoenthe is Des

sauonts so quā elcten banchette om
 tierlicke. Elshites alwas hi vertra
 uelgiert quā mit euac sinen neue leer
 costelike te banchette, daer hē die keyp
 ser en die coningē die daer te houe by
 den keypser ware leer heerlike ontfur
 ghen, en hieldē hē voor den besten en
 vroomsten vandē ternope, iae die ro
 ninghē selfs, en die hertoghē die hi af
 geslaghē hadde. Margrieta dit siem
 de dat elckerlich elshites ere boot, en
 euac sinē neue mēde, verblyde si leere
 in haer herte, en ontskar so langhe so
 meer in elshites liefde. Daer quā die
 ionghe keyserrinne erelesbia mit harē
 maechden, en si plesenteerde elshites
 den oppersten prijs als best verdient
 hebbende inde ternop. Elshites wep
 gherde hem leer en seide, o schone ion
 ghe keyserrinne erelesbia ghi doet u eer
 baerheit, mer ic kenne
 mi onweerdich del gro
 ter eerē die ghi mi doet
 dat ghy mi arm lōcker
 die noch gheen riddere
 en ben dese eere doet, ic
 en bens niet weerdich
 Doen sende die keypser
 en alle die herē te samē
 die coninc vā armenie
 sijn om, en die coninc vā
 trackouwē die hi van
 den paerde ghesslaghē
 hadde, en al die ander
 coningē die daer ware
 dat hi dē prijs wel vdient hadde bouē
 al die daer ware. Doe ontfint hy den
 prijs vander ionger keyserrinne, en si
 ghinc mer margriete tot euac dē rid
 der, en gaf hem den anderē prijs, als
 best verdient hebbende naest elshites
 Euac was beleamt om der eerē wil

diemē hē boot, en hads lieuer bōdrach gehadt, mer hi mochtē ontfangē, wāt het was dē wil des heislers, en vā allē die herē, maechdē en vrouwē. Daer was eē grote melodye onder alle die herē, en een grote bliscap, meer dā ic hyer voor verhaelt hebbe. Dus laet ic dat nu bliue, en wil gaen verhalen vander quader grauinne hoele noch wi was om margrieten te bederuen alsmēn vā mi welhogen sal.

Choe die grauinne raet sochte, om dat margrieta bliue soude biēdē keiser om datse eslīctes vergheten soude.

Dat. xxv. capitell.

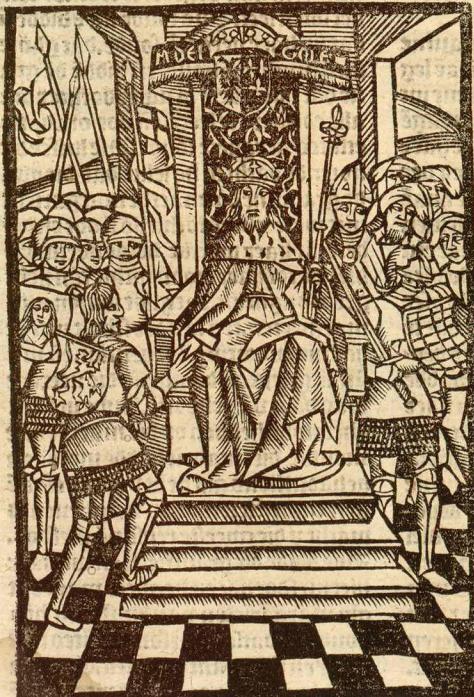
Deslnoirgens ginc die grauinne ghē mochte, dat margrieta bleue int hof vādē keisler, en dat sile so öttagē ware, niet teghē staende datter haer leet af comē soude haddet eslīctes ver nomē datter bi haer schulde toe quaē Dus gaende dochte si in haer seluen ouermits dē bosen viant dier haer in stat, dat si soude gaen aenden keisler, en bidden hē een bede, wāt die keisler was haer neue, aldus hadt slyt bat te doene. En si wist ooc wel dat des keislers dochter margriete behert hadde en dat sile wel wilde behoudē bi haer om alle maniere vander naelden en vander ladē te leere, daer margrieta meestersche af was. Doe die grauinne stot in dese gedachtē, so quā die keisler in haer gemoet, en die grauinne viel hē al knielende te voet, en si grueten hoeschelich. Die keisler ontsaris van grieckē dācte haer der hoescher talen en hi seide, staet op, wats u begheeren nichē, dat ghi voor mi aldus kimpel, die sake moet swaer sijn die ghi voor

handen hebt. Daer die grauinne op a twoorde en si seide, die sake is swaer en niet ie swaer, ic soude u wel willen bidden een bede. Die keisler seide wat bede ist, sile mach si sijn ic conseente en sile ic en conseente niet, segt imp wat die bede is. O keisler en neue seide die grauinne, hier is my sone eslīctes die is also verslot op margarita van lymborch, dat hi niet en weet wat hy doet so raest hi op haer, en dat o haer scoonheit, en here si is aem vā goede en onevel van ghelachte, eens coop mans dochter, pepulst ofre mi dit wel hant, dat hysc begeert te trouwe wiē lief wien leet. Dus soude ich o bidden o dat hy haer vergetē soude, dat ghi se hiel binē uwē houe, en bidden dē graue dat hysc u liete bi uwer dochter om alle edelhept te leere, en ooc om datse eslīctes verghetē soude. Die keisler dit horende dacht in hē selue dat die quā de grauinne die maecht mārgarietā niet wel en vermochte, so si ooc en dedē, wāt haer werchē betoondent, en hi seide tot haer, hooch nichē ghi hebt groot onghelijs, dat ghi wisten wilt margrieten, ten is haer schult niet. Ic heb hier vooruit ooc gemint, en my firmē gelepte aē die ghene die neerdē was dā ic vā geboortē, soude mē dat ghewrokhē hebben op die maecht ofre vrouwe dier was, ic hadde mesdaen gehad. Aldus ghi hebt u eēs mesgaē aen margrieten dat u vergheuen is wacht u die tweeste reple vā mesdoē. Doe seyde die grauinne, ic en wil haer niet mesdoen, ic en begheer maer dat ghi mārgarieten van lymborch bi u houdt, en datse myn sone eslīctes niet meer en siet, want men seit, die wten ooghen is, die is ooc gans wter herte
e ij

Die keiser leide ic salder af spicke als
wi vergaderen en margrietē begeren
bi mite blauē aendē graue om te hore
wat d' eslytes voorhe heeft en in sine
sin. Dit die grauinne horende dochter
haer leer goetsijn, en si da nante d' kep
ser dat hi so veel om haer doen wilde.
En met dien schiedē si va malcāderē
ele ghincin sijn ruste.

Hoe dat die heeren elch vertoghen
int sine, en olof namen aendē kepsler
en aensijn dochter erelebia.

Cat. xxvi. capitell.

Den alle dese triūphe en coste
licheit bedieuē was, en den ter
nob ghehoude was begheerde elch te
wesen int sine. En si quamē bi dē kep
ser en bi sijn heren en bi sijn dochter o
oiloftē nemen, en daer was hy mar
grieta die graue en eslytes ende euac
die noch bi dē kepsler bleue tot sijnder
begheerten. Die coninc van crackouē
dancete den kepsler der groter chieren
die he ghehaen was, en so dede die co
ninc van napels, en die coninc van ar
menie, en die herroghē en graue dier
noch warē bedancete den kepsler met
alle seer, en sijnder schoō
der dochter, ele seide hem
hadde hi he lieiden va doe
ne teghen gods vianden,
si soude he bi comē in sijn
der noot. Die keiser bedāc
te he liede seer, aldus schie
den si van daer, en elc die
reet nae sijn lat in sijn ryc
ke. Eslytes en margrieta
ghinghen wandelen met
der iongher kepslerinnen
indē wīngaert, daer gin
ghen si sitē speelen opter
flopren, opter harpen, en
opter luyten, beduende
alder hande gendochten.
Doen si daer een langhe
wile ghewest hadden, so
sandt die kepsere öme sijn
dochter euac den riddere
en om margrietē en esly
tes dat si comē soude ter
maeltn. Aldus ginc euac
daer si late in groter ghe
noechten, en hy dede dat
beueel vande keiser, daer
si alle toe bereet warē, en

ginghe met euacter salen vande keper
 daer alle die herē vergadert ware
 om te hanckenteeren. en als si aldus
 ouer maectur saten. die keper die gra
 ue eslytes die keperinne margrieta
 en die grauinne. Doen sepde die kep
 per ons hergraue. wat legt ghi oft
 ic v hade om ee bede. soudt ghys emp
 oor onseggē. Daer op dat die graue
 antwoorde en sepde. o keiser en myn
 ouer heere. die bede mach sult sijn en
 datter in mynder macht is ich salse u
 consenteren. Doen sprac die keper
 iaes. si is wel in uwer machtē. en ten
 sal v niet schadē. noch te sal v verlies
 niet sijn. Als dat die graue hooerde soe
 vraechde hi wat die bede was. Doen
 sprac die keper daer si late in vrech
 denetende en dinckende. hier is mar
 grieta die ouer schoone maect van
 lympoich gheboren. si staet soe wel in
 mynder gracie. en ooc mede in myns
 dochters gracie. dat isle daer öme be
 gheer te houden in myn pallans. by
 erelebia myn alder lieftste dochtere.
 Daer op dat die graue van athenen
 antwoorde en leide. o ghenadige kep
 per en heere. ghy bidt öme dat gheue
 daer ick gheen macht ouer en hebbe.
 want si haers selfs. en icken hebbe
 ouer haer heeten noch verbieden. al
 dus so is dat buten mynder machte.
 Met dien so sprac eslytes. heer keiser
 resseert va dier bedē. wat margrieta
 die en staet ons niet af. wien willense
 also niet quitt sijn. wat si is die ghene
 daer wi ons solaes in rapen. si is my
 hoope en myn troost. soudt ghys mi
 dan willent ontrecken en wie oghen
 houwen dat en soude mi niet liefsijn.
 wi willense selue houwe en voerensle
 va daericke gebrocht hebbe. Daer op

die keper sende. ich meene dat ghi en
 sult. war ic salse houdē thi lief ofte leet
 laet sien wiese mi nemē sal. Doen sep
 de eslytes wilic v legge ghi oude grī
 saer. siet wel wat ghi doet. soudt ghys
 se mi willen forselic nemē. daer myn
 herte op rust. bi den bloede dat soudt
 becopen. En eslytes die trac sijn mes
 wter scheeden en hi woude den keiser
 slaen. mer die herē schooten tusschen
 hem bepden. Die keper en was niet
 gram. mer hy woude eslytes proeuē
 wat hi door margrieten doen soude.
 doen sach hy mel dat hys herteliken
 lief hadde en liet passeren. Margrie
 ta selde eslytes te vieden en sepde. o
 lief weder ic hier ben ofte in athene is
 dat niet alleens. als ick v ghetrouwē
 blive. ghi weet ooc wel herteliken dat
 mi v moeder niet welen vermach. al
 dus ist beter dat ic hier in des kepers
 hof blive bisynnder schoonder dochter
 erelebia. en achter volghen den aer
 na edelheden. en aldus papde esly
 tes. Die vader van eslytes die graue
 badt den keper dat hy he niet belijghē
 en woude. als dat sijn lone die forte
 bedreft. Daer op die keiser seide. trou
 wen neen ic. ic en belghe mi niet. wat
 dat is die slechte blintheit vande ghe
 nen die ghedrochē hebbe na venus
 soope. Ic weet al wel. want ic hebber
 hier voorsts ooc also gheweest. dus
 gheue ic der ioncheit toe. en der schie
 loser minnen. Doen dancie die graue
 den keper seer. dat hys also haest ver
 gaf. En doe riep die keiser eslytes dat
 hi bi hem soude comen sitten. daer op
 dat eslytes doe antwoorde en sepde.
 neen heer keiser bi uwer werde. ic lie
 te wel. Die keper seide. ic wil dat ghi
 doet. dus ghinc eslytes neuē dē keiser

sitten en salueerde hē. Die keysel sep
de ontsa, etlytes ionghelinck ghi doet
quaet dat ghi teghē mi bestaet, want
ouer pepnēt en denct die eere ende die
weerde die margriet a hier gheschien
mach, pepnēt dat si blyft in ee hof vā
eeren, daer si alle edelheit leert mach
En al blyftse hier en ghy haer liefde
diaecht, si en is v niet ontuerst, want
ghi moechter gaen en comē alst u be
lieuen sal, wāt myn keiserlich stael
voor u open. Als etlytes deskeyslers
soete woordē was hooide, doe was
hīte vredē, en hi hadt heer keiser na
dat si hier bliuen moet, so begheer ick
dat haer npemāt en melsdōe, oft neen
het soude millet sijn, en dat soude die
sulche becopē dier raet of daer toe gaf
Doen spiac die keiser, etlytes ionghe
linck die margriete mesvoode oft mes
dēde, in eenigher manierē contrarie
der edelheit, dat soude ic selue wielen
naest mündē macht, en keeren dat
also i schuldich ben, ic salle houdē als
myn enghē dochter erelebia, si en sal
argher noch badt hebben dan myn
dochter heeft. Met desen woorden en
ander belostē die die keiser dede was
etlytes te vredē dat margrieta daer
bleef in des keyslers hof. En si banche
teerdene en houerde en dansen nae
die maeltyt, en daer nae ghincelik in
sūn ruste.

Hoe heynric vā lymborch olof
nam aensijn vader en moeder, ende
ghim margrieten sijn weerde sulter
soeken in vreemde landen.

Dat, xxvij, capittel.

Nie hertoghinne vā lymborch,
en die heroghe mede beclaech
den seer dat verlies van margrieten
haerder weerder dochtere, dat si niet

en consten vernemē waer dat si was
dan in athenen Daer op dat die sone
heynric antwoorde sinē vader ende
moeder, icken sal niet rusten een vie
noch tot gheenre tijt, voor dat ic mar
grieren myn schoone sultere vonden
hebbē, die wi so onnoseliken verloren
in die iacht, iae wildint nu consenterē.
Daer op die vader antwoorde en sep
de, o heynric sone ich vreese voor u
messchiē, mer niet te min, neet schaet
etgoets ghenoch, ende vaert soekē
v lieue sultere margrieta, en wacht u
altoos voor die vraders, achter vol
ghet repnicheti, eerst repne vrouwe,
behoet weduwē ende weesen, dreest
uwē god, sijt rechtuerdich in al v dē,
dē vrouwe doet genade dict begeert,
geeft gaerne om gode, hoorit mille de
uocelic, vliet alle vijlpnē, beraelt wel
waer ghi vaert oft keert, so salmē eer
vā v sprekē, wieci altoos gods lach
tere op donghelouiche. In corporeit
en onthoudt dit heynric sone, so wer
dp gheert waer dat ghi comē, ofte in
wat lande dat ghi sit, en onthoudt die
wel, heynric spiac, vader ic meen dz
is so doen sal, dat inē achter mi gheen
schande sprekē en sal, noch blame dē
lymborchschē lande. Den leeuwe vā
kele int velt van parlen sal ic so suner
houwen, dat mi in nae comedē dagē
daer aßspiken sal. Met desen woor
den nam heynric soetelike olof aen
sijn vader en moeder, die hē verslāgē
vā schatte en vā goede, en vā al dat
gheme dat hē vā noode was, En reet
wēch als een coopman onbekent, in
coopmans habijt, onder verlien vā
goeder aersemeyre en wapē roch die
hem nootelic sijn soude. Aldus schiet
heynric van sinē vader en moeder.

en ghinc dolen om te soetke sijn lieue
suster margrieta.

Hoe die graue orlof nam aenden
keisere, ende hoe dat elijtes sijn lone
schiet van margrieten.

Dat, xxxviiij. capitell.

Els den dach aen quā so quam
die graue bi dē kepler. en wilde
vedtrekē nae athenē. aldus nam hi
soetelikē orlof. en hi bedancē den kep
ser seere vā sijn thiere en vā sijn milt
hept en van sijn goede ionsticheit die
hē die keiser gedaē hadde. Doe sprac
die keiser al dat ic ghedaen hebbe. dat
hebic gaerne gedaen met goeder her
ten. en wat ic vermach dat al om u.
Des ghelycx so lepde die graue. heer
keiser waert ghi oft v lan in eenighē
noode ghisoudt eenen vrient aen mi
vindē. Ter wylē dat die keiser ende
die graue aldus spraken. so was elijt
es bi margrieten om orlof te nemen
daer sié samē hadde vele amouese
woordē. En elijtes gaf margrieten
dē karbonckel die hy verdient hadde
als prijs tot eender gedenckenisse. en
si gaf elijtes een costelick exsele aen
sijn bonete te hanghē. en dat hy dat
daghelicx aensien soude ter liefdē vā
haer. Aldus schiedē si viendelic van
malcaderē. en hi beloofde haer cours
te comē besien om te wetē hoele daer
woonen en varē mochtē. Aldus lep
de die graue vandē kepler. en elijtes
vā margrietē sijn alder weerlike lief.
dat hi seer noode dede. Daer die gra
uinne elijtes moeder seere blije om
was. als daer margrieta achter bleef.
En si voort metten graue harē man.
en elijtes haren lone met groter bli
schappen nae athenē. mer elijtes en
was niet seer blije.

Hoe heynrich van lymboch ver
doelde int woudt vā ardenē. en hoe
hieenen ridder verlost vander door.
en hoe hi die rouers versloech.

Dat, xxix. capitell.

Die barlike duuel die speelt hier
mede. datter niet een vineke
en comit geuloghe. wel aē mij knich
ten. elc stelle hē op sijn hoede. hier int
wout vā ardenē daer pleghē te pas
seren coopliedē wt viancryt. wt lym
borch. ende wt briabani. laet ons alle
passagē verspien. Die ander rouers
sepde totte cappeteyn vandē rouers
wi hebbē wat vernomē. liet ghinder
in die vallepe daer comit een gheredē
het sal wat vets sijn. gaewij hē aen
also si deden. als hibit hē lieiden quā so
namē si hē en worpē hē vandē paer
de. en si namē properlic alle sijn ghe
tuych af vā sijnē lue. en wilde hē bin
den aen cene boom. en laren hē daer
staen sterue vā hongher. Die ridder
badt seer sijnslijfs ghenade. mer ten
halp niet. Mer dien so quā heynrich
aen gheredē. en hoorde dat geruchte
en lach dat si desen riddere dese forte
dedē. doen traet heynrich sijn swert wt
en sloech dapperlic indē hoop. also dz
hier een ofte tweie veldē. eer dat si hē
ter weer constē stellen. Ende hi lepde
vrient neemt een mes en slae mede
indē hoop. en sloech doe so sellic mede
datter een deel rouers doot bleue. en
die ander liepen bliudeliken wech om
dat si tūf ondraghē mochtē. Die rid
der die dancē heynrich seer om dat hi
hē verlost hadde vanden rouers. die
hē ghedoocloudē hebbē. Heynrich sei
de ic hebti herteliken gaerne ghedaen
mer bi orlof moet ic v drage vā waer
dat ghi sijt. oft wi wat steedē ende hoe

uwen haem is. en waer ghy heenen
wilt. Doen antwoorde die riddere en
seide. ic heete Arnout van ardenne. en
ghedroeden wi brabant. en ic soude va
rente baten den bisschop van triere.
die beleghe is vanden hertoghe van
loeynen die welche den bisschop ver
onghelyke wilt. en hem awinnē sijn
bisschopdom. En wil he verduue. en
om te corrumperen en tot niet te bien
ghen dat recht der heyligher kerchen
en om te letten de bisschop van sijnder
officier sonder eenighe sake oft reden.
Als heynric dese woorden hoorde so
sepde hi. dats quac gedaen. en teghe
dat ghebot gods. maer wie sijns die
metten hertoghe aenspanne om he
te verduuen. Doen sepde arnout die
riddere. daer is bi den hertoghe van lo
eynen die coninc van beemen. die her
toge van beperen. en die hertoge van
oostenrycke. die graue vande baren.
dese ligghē alte samē met groter me
nichte van volcke voor die stadt. Als
heynric dat hoorde so seide hi. herrid
der ic dane v dat ghi mi dien verclaert
hebt. en ic sal u bi bliuen en met u va
ren tot bi de bisschop. en helpen hem
sijn onrechte lieeren. en stercke die heyl
iche kerken kerche. also een veyghelic
schuldich is van doene. Arnout verbli
de als hi dat hoorde. maer hi orlof her
riddere. waer waert ghy op den wech
heenē als ghi hier quaemt. en hoe is
uwen name? Metten sprach heynric
ic ben van lymborch gebore. en ic heete
heynric van lymborch. en die hertoge
otto dat is mijn vader. en ysabeele is
mijn moeder. Doen sepde die riddere
arnout. sidp die heynric mijn toe co
mende prince. ic ben in brabant gebo
ren mer int lant van lymborch woon

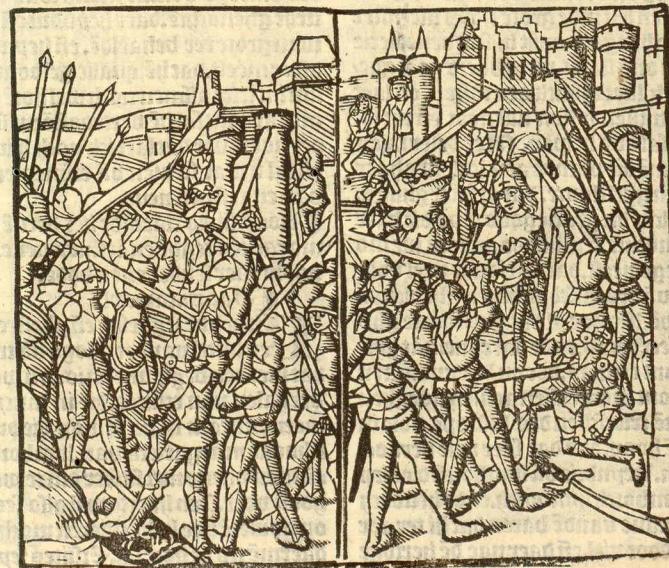
achtich. ic bidde u segghet mi wat ghi
voor handē hebt. en waer om ghi do
lende sijt. Doe sepde heynric soeken
een maecht genaemt margrieta. en
is mijn suster. die verloren is also ghi
wel hebt hoire vertellen. en nu hebbē
wichtighe ghehadt dat sijn soude
in athenen. Aldus gae ic dolen daer
te sijn. mer ierst wil ic by den bisschop
van triere. en helpen he keeren dat on
recht dat mi he doet. en dan so gae ich
voort mijn suster soeken die schoone
margrieta. Arnout seide. god geest u
gracie dat ghysse vindē moet. ic meen
de datse ouer lange tijt geuondē had
de gheweest. mer ich hoire wel neens.
Aldus quamē si al coutende tot dat si
so verre quamē dat si laghe die stadt
van triere daer. mer si ginghe die een
side vander stadt om daer theylach
om dien wech te schuwē. en quamē
aen die ander side vander stadt daer
si gelate ware. mer ierst vraelichē
die wakers wie si ware. En doen sep
den si dat si quamē den bisschop te
hulpen en dat tot sijn rechte. Die wa
kers ware blide. en si leidense tot des
bisschopē hos. daer die bisschop was.
die he ledien teghenqua in ghemoeit
om heynric en sijn gheselle arnout
te onfanghe. Heynric groete de biss
chop met huesscher grueten nae sijn
der weerde. en so dede ooc arnout van
ardenne. Die bisschop dedese heynric
opstaen en hi sepde. o vrome ridders
god en mi sijt willecome. tweert mor
ghen eenē dach dat ic strijt en veitsal
moeten leueren teghe den hertoghe
van loeynen. en teghen alle sijn mede
pleghers die mi te samē verongelikē.
Doen sepde heynric van lymborch
heerbisschop. heft eens leeuwē herte

in uwen brycke, maect eenē goeden moet, god sal den rechtuaerdighen bi staen, en victorie verleene teghē sijn viande. En wi sullen nae ons mache u helpen keeren die soule, of ghewelt diemen bewiuen wil in u land. Die bisschop dit horende sach op heynric en hi lach daretē vroom mā scheen seide hi, ic dāc u der woorde vā croost, en hoe is uwen name, ick heete heyn dic van lymborch seyde hi totten bisschop des hertoghē ottens lone. Doe verblidē hē die bisscop bouē maten, om dat hy geboren was vā so edelen ghelachte, en hi maecte heynric vā lymborch generael capeteyn vā alle sinen heeren. Heynric sprac en danc te hem seer ende seyde, ic en bens niet weerdich, mer eer morghen den dach

epnden sal hope ic te verdienē in septen van wapenē. Doen seyde die bisschop, ghiedel ridder volger mi in die sale, wi willen gaen eten en drincken en vroliclyn, en als den dach op gaet ons bereyden om vromelijc te verhiten teghen onse viande. En si deden bepde also die bisschop hem lieden be ual, en si volghden hem binnē totter hoochster salen, daer si twee willecomme gasten waren.

Hoe die coninck van beemen gheuanghen wert, en die hertoghe van den baren, en die hertoghe vā oosten rucke verslaghen was. En noch vele ander here ghewoont, dwel heyn dic vā lymborch alleen dede.

Dat, xl, capittel.

No salic u scriuen hoe die herto-
ghe van loeypnen sijn oordene
maecte, en sijn hept bestierde om den
bisscop vā trier te beuechte. Den co-
mune vā beemen gaf hi die riergaerde
en den graue vandē baren, en dē her-
toghē vā oostendē die vaen gaerde,
en die hertoge vā loeypnē stelde hē in
dat middele vandē volcke. En elc vā
hē lieden hadde ontrent vijftich dup-
sent volcx. xx. dupsent paerdē. en. xxr.
dupsent voetknechten. aldus stelden
si haer ordene, die bussen en arteleijē
tusschen bepdē. aldus stondē si gheor-
deut om te verwachte haer vianden.
Die bisscop desen groten hoop volcx
aelsende was veruert. en hi hadde
wel ghewilt. dat sijn volc niet wt ghe-
toghen en hadde. Heyndreide heer
bisscop en verlaet v niet. wat die vic-
toue en leit inde grote hoop niet. mer
in die hāt gods. wie hi sijn benedicrie
ouer ons slaen. wi hebbent goet ghe-
noech. laet vijflich aen fasten. en laet
ons bussen lossen alst noot en tijt is.
god sal ons helpen. Met deser talen
quamē die viande aen. lossterde haer
lieden ghelchute. dat al ouer ghinch.
dwelche die gracie gods was die daer
in wrochte. ten hadds anders nie mo-
gelic geweest. daer en soude veel vol-
kes vā des bisscops lieden ghebleuen
hebbē. Als doe al dat ghelchute ghe-
pasleert was. ende daer niemāt ghe-
woont en was. doe quā heyndrucken
arnout vromeliken aen. en sloeghen
mette trierschen des bisscops volc in
hare hoop. also dat sijer vele versloe-
ghen. Heyndric vā lymborch die riep
allymborch lymborch. ende hi stoech
die graue vandē baren dat hi ter aer
den doot viel. en daer nae dē hertoge

vā oostendēsche sinen arm af. aldus
brakē si die vaengaeerde. Arnout riep
al brabant brabat. wat hi was van-
den gheslachte vā brabant ghecomē
aldus roepende elc sijnē roep. quamē
si in middel vandē hept. en die riepe
loeypnen loeypnen. Als heyndruck dat
hoorde en arnout so riepe si limborch
brabant. en sloeghender vele loeyp-
schen doot. en dieue dē hertoge in die
riergaerde. daer die comune vā beeme
was. Die bisscop volchde altoos ach-
ter aē. daer wa s seer geuochte. meer
dan een vle lanck. also dat daer bleue
meer dā. dupsent manne te voet en
te paerde. iae sonder die gheuanghē
waren gewont en ghequetst. ende al
vā des hertoghē van loeypnē volcke
daer bleue ontrent tweue dupsent vā
des bisscops volcke. Aldus was dien
steint gheuochte. daer heyndruck en ar-
nout grote eer behaeldē. en heyndruck
alder meest. dat hē qualic geloont sal
sijn in leste alsmen noch welhōre sal.
mer arnoutsal hē vertroostē wt sijn-
der noot. mer dat laet ick noch bliuen
en sal vā wat scriuen vā etlytes. ende
van euac sinnen neue.

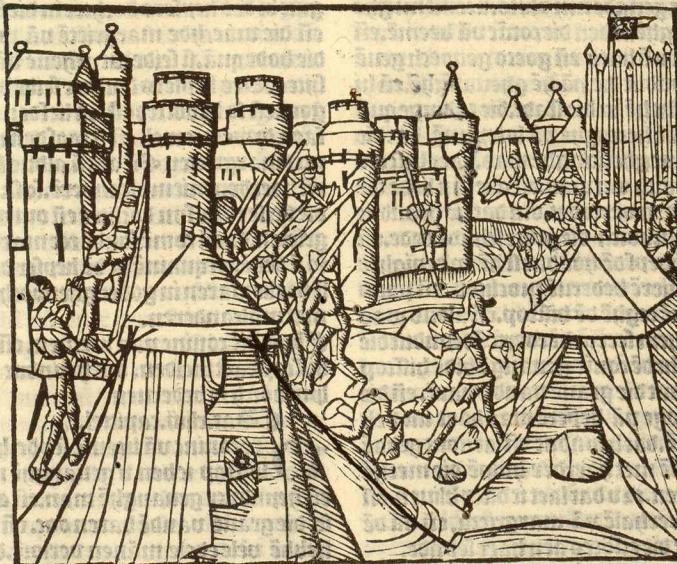
Hoe etlytes claechde het derue vā
margreiten teghē euac sinnen neue. en
hoe hi daer sende eenen bode.

Cdat. xi. capittel.

Ich hebbe u gheseyt en ghescreue
een luttel vander orologē vā trier
dat mer een beghinne en is. nu wilic
verhalen van etlytes. die in lanc so
meer ontsack in liefdē. op die ouer
schoone margarieta van lymborch.
en hien haette niet so seer om te wetē
hoe si voer. si en haette wel also seere
om te wetē hoe hi hē thieren mochtē.
daermē nu ashore sal. Etlytes lepde

o enac lieue neue missen.hoe is mi quel
lende myn fantasien.denckende altoos op die schone margrieta myns
herisen lief.vf si wel varende is.en in
goeder ghelsoncheden sijn mach.wat
mesquame haer yet.dat soude mi aē
myn leue gaen.oste ic soudet weken
met myne bloede.Doen leyde euach
heere en pinte va athenen.daris son-
der noot.want si is wel bi den keyser
en leer lief ghetal.en die keiser heeftse
in groter werden.en ic meer ooc wel
die haer mesbode dattet die keyser sel-
ue wicken soude.m er wildi weldoen
so suldi haere ene mindelike biecscri-

uen om te weten hoe dat met haer is.
en hoe dat u seer verlanget.om thdun
ghe van haer te hebbene.Dien raet
dochte eslutes leer goet.en highincor
dineren eenen brief om haer te sende
en om thdinghe va haer totsfange.
hoe met haer was.alduis ghynghe li
beide in ruste.en eslutes sende eens
bode in griecke aen margriet om te
hebbē ee troostelike thdinge va haer
Hoe die loepnische bestoumden die
stad va Trier.en hoe heyndrict den
coninc va beemen vinck.en veelvan
des hertoghe volcke verloech.
Dat,xliij.capittel.

Des sondaechys nae onser vrou-
wen dach half oort.hadde die
hertoge va loepnne ghereestap ge-

maect om die stadt va trier te bestor-
men aen die een side.also si ooc deden
Daer he die bisscop en die gemeente
f ij

vromelic weerdē datter veel vā des
herogē vā lorepnē volcke bleef int
stormē. En ter wylē dat si aldus stor-
meden so was heyndic en arnout in
die were aen die ander siden vander
stad. en redē mit een deel volcx wē en
sloeghen vā achter int heyr. daer die
coninc vā beemē lach met sijn volcke.
Heyndic die sloech altoe en aen. en
hy riep lymborch lymborch. also dat
si de coninc af sloeghe veel volcx. dat
die coninc wī hē mochte int ander heyr.
daer hem heyndic vā lymborch nae-
reert met sijn volcke. en hy greep den
coninc vā beemē bi de corssele en sou-
den verlaghē hebbē. Doe riep die co-
ninc genade mī sljfs. neemt mi ghe-
uanghē. ic ben die coninc vā beemē. en
ic sal u schats en goets genoech geue.
Heyndic die na hē gheuanghē. en hi
brach hē in die stadt. die thdunge quā
aendē hertoghe vā lorepnē. dat die
coninc gheuanghē was. daer hiscere
droenich om was. en alle sijn liebē die
stonden verwoet. om dat hē heyndic
vā lymborch die grote schade dede. en
ouerpeplē hoe dat si hē in eenigher
manierē bederue mochten. en paps
mahe teghē dē bisscop. en aldus was
dat heyndic in veroerte heyndic die
brach dē coninc geuanghē bidē bisscop
arnout die graue vandē bare. en die
heroge vā beperē was doot int velt
bleue. dat heyndic en arnout gedaē
hadē met haerder hulpe die met hē
waren. nu dat laet ic daer bliuen. en
wil verhalē vā margrieta. en vā dē
bode die eslutes aen haer leynde.

Hoe margrieta den brief vanden
bode ouer lach. ende hoe si weder een
antwoorde leynde aen eslutes. nam
G

Dat. xlviij. capittel.

Den margrieta den bries ghe-
lesen hadde die vā eslutes quā
was si verblyt. want si vanter in dat
sijn liefde noch niet vercoelt en was.
met in lancē so meer gropende was.
daer op dat si hē weder screeke min-
delijk geuret. en een soemondige ane
woorde. also twee gelieuē die malca-
derē lief hebbē gaerne doen. Si loot
den bries toe die si gescreue hadde. en
si gaf den bode den bries. en voor be-
ghice si den bode met gout en siuere
en si beuaal hē. dat hi eslutes seer grue-
ten soude. en daer met schier die bode
vā haeren leide. ic salt doen. en die bo-
de liep sijnder veerde. Margrieta die
gine bi des keylers dochterin die sale.
en die vnaechde margrieta vā waer
die bode quā. si leide wt athenē vā er-
slutes. Des keylers dochter leide daes
goet. en so hebbē troost vā liefdē on
saen di weet ic wel. en si coolden wat
met margrieten. En als si aldus late
en voerden mit malcanderē. so landt
die keiser om sijn dochter en om mar-
grieten. dat si comē soude ter maelchtē
so si dedē. en quamē bi dē keylers daer
si violie waren in goder ghenoechten
met malcanderen.

Hoe die coninc van beemen. en die
bisscop raeft hielden. om heyndic vā
lymborch te bederuen.

Dat. xlviij. capittel.
Die coninc vā beemē leyde. her-
bisscop ic ben t' geuanghē mā
en heyndic geuanghē man. en also
is die graue vandē baren ooc. en wi
hebbē vele edele mānen verloie. dat
noch sal ghewroken sijn. dese ologhe
is al niet. bi die ghene die dē noch aen-
staen sal. Die redē waer bi. die vne-
den vandē ver slagē here sullen comē

met groter macht, en souelic om v te
bederue, ghi hebti hier desen vieemdē
ridder heynric vā lymborch, die ons
allen desen schade ghedaen heeft. wil-
dy ghi sult bisscop bluē, en v landt in
vredē houde, en v gemeente in paps
op dat ghy wile leueren in handē den
riddere heynric, die ons desen schade
gedaan heeft. Daer op dat die bisscop
antwoorde en seide, hoe soude ik dat
connē ghedoeno, dat ic hē leuerē soude
die mi vercoost heeft, en my viandē
wederstaet, so soude ic doen als iudas
dede, die god verriet. Keen leyde die
bisscop heer coninc, ic en ben van dier
meninghe niet, dat ic dē ridder verraa-
den soude, die npl so vromelikē bighē
sta en heeft. Doen seide die coninc vā
beenen, heer bisschop ghi moet ouer
peynen en denchē dattet beter ware
een man te verliesen, dan een ghezel
landt. En ist dat ghy niet en doet, so
syt ghi seker v bisschopdom te vliessen
en allen v volc inde noot iaghen. En
ist dat ghy doet, so blift ghy een ghe-
welidich bisschop ouer al v landt, en v
ghemeente sal paps en vede hebbē,
en ghsult grote dane vā benden sidē
hebbē, en ouer peynst wel, dwelte dat
v best ghedaen waer. Die bisscop dit
horende en wiste niet wat hi doen omt
late soude, en hi ouerdacht in hē selue
dattet waer was dat die coninc seide,
dat beter waer een man te verliesen,
dan een gheheel landt, en peynsoe ick
sallieuer den ridder leueren, dā myn
bisschopdom verliesen, en hi vergaet
alle die ghetrouwicheit, die hē heyn-
ric vā lymborch gedaen hadde. en
hi seide, oulsa heer coninc, oft ic v den
ridder leuere, sal ic dā bluē int belitte
en sal dan myn volc, ende myn landt

dan paps hebbē eeuweliken dueren-
de. Daer op dat die coninc doen ant-
woerde en hi seide, ic verleker v paps
v leuen lan, en bisscop bluende wiet
lief ofte wiet leet si, en leuert den man
in die handen van uwen viandē, en
laet hem harē wille daer mede doen.
Die bisscop leyde, heer coninc ghi sulle
gaen in dat heyl, aen dē hertoghe vā
loreyne en hem legghen, dat ic mor-
ghensal te velde comen mette riddere
heynric vā lymborch, en ic sal hem
v lieeden dan biengē in v handē mer-
ter v aengaerden. Als hi dan onder v
handē is, so slact hem door, en wiul-
len dan alte lamien weder omme in die
stadt rihen, en laten hem alleene on-
der v handē, en doeter dan uwen wil
mede. Als die coninc dat hoorde, doen
was hy seer blijde en leyde, nu verle-
keric v paps en viede, en al v volcke,
en ick sal die heeren gaen draghe dese
tijdinghe, en daer met schieden sy vā
malcanderē. En dese schandelike ver-
radenis en boole opstre hoorde ar-
nout van ardenen, en leyde tegens
hem seluen, nopt valscher werc en op-
sette, salmen den ghetrouwuen heyn-
ric aldus deerlikē verraden, en ouer
leueren in die handē vā gne viandē,
dat is groot iammer, en ic soude hem
gaerne waer schuwē, mer icen weet
niet waer dat hi is. En ic sorge dattet
suer mi ooc so varen soude, aldus wil
ic gaen rāden buytē int heyl, ende nu
daer presenteren als soudeniere, ic en
wil niet bluē daermē verraeclappē
doen soude, en can ic heynric helpen
en dattet in mynder machē is, ic sal
doē Aldus reet die ridder arnout wter
stadt, nae dē heyl toe onbekent, daer
hi ontsanghe was als soudenier.

Choe dat eslytes dē bode ontſint die
vā margriete quā en euacte samen.
Dat,xlv,capittel.

Den eslytes den bode sach co-
men verblyde hy harde leser en
seide o lieue bode groot wille come sijt
wat tydinge hoe vaert die ouer scho-
ne margrieta. Die bode seide eslytes
ionghelijc si vaert al wel. en si doet u
dyslent four leser grueten. en sendt u
desen brief. en daer ludo in vindē alle
haer menighe. Eslytes na dē brief en
ruste en hi seide o euac lieue neue liet
hier van myn alder lieftle tghescrifte.
doen sepde euac wel here hoe sidi nu
ghemoet met desen brief. ist eenē brief
vā trooste so ist altoet. Eslytes ouer-
sachle en hi seide laet het is confoua-
tijf der bediuccer sinne. en is een ver-
lichtinghe der memoeni. en een bal-
same der herten. wat lieue neue si scri-
uet ouer dat si wel wilde. dat wi eens
daer quamē spelen. en ik heb wil dat
ic mynē vader ces biddē sal. om daer
te rensen twee ofte drie daghen om te
triūpheren. Dat doch euac leser goet
si waren beide blijde om ander salken

wille. en si ginghē ter salen bedruede
alderhande ghenoechte.

Choe die verradenisse geschiet was
om heynric vā lymborch te dodden.
valide coninc vā beemen. en vā den
hertoge vā lorepnē. en ander heren.
Dat,xlvii,capittel.

Den die coninc vā beemē die ty-
dinghe brachte datmen heyn-
ric leuerē soude. doē ginghē si ordine-
ren hoe si hē dodē soude. die een wilde
willen. die ander wilde bradē. die der-
de sieden. en die vierde wilde hem in
clevnē stukē houwē. Aldus ordineer-
den eslyt door. en dit hoorde arnout
en peynsde. en blisst hi niet doot in die
hitte. hi soude hē verlossen en helpen.
also hi ooclaere eynde neemt. also si
aldus te rade stondē. en haer ordene
ghelstelt was. verwachte si heynric
wier stadt comende met grote volke
en die bisscop quam achter heynric
en wiste nieuwers af. in aer hi sloech
vast inde hoop vande vianden. Die
bisscop reet weder in die stadt. en alle
sijn volc. en lieten heynric van lym-
borch alleē onder die viandē. Die her-
toeghe vā lorepnē die schotē aen vā-
derender side. en die coninc vā beemē
vander ander side en si vinghē hem.
heynric die sach wel dat hi verraden
was. en hi en wist niet hoe. Daer gin-
ghē si heynric vā lymborch binden
aen eenē tenboom binne der tenten
met coordē en met ketenē. en si namē
hē sijn wapen. en lieten hē daer staen
sonder etene en sonder drincken al den
dach en al den nacht. den morgē quā
ae. en doē ginghē si noch eens ordine-
ren om heynric te dodden. Doē seyde
die coninc van beemen. men sal hem
inden iersten rapbraiken. en dan daer

nae vierendelen. en dan salmē in elc
lanc een stuc sendē vāndē herē die hi
verslaghē heest. en dat hooft salmen
op eenen stake seiten. en dit was den
raet vāndē conic vā beemē. Die he-
ren warē des welte viedē. en lepden
als wi gheten hebbē nae muddage so
salt gelichiedē. aldus ginghē si tot ha-
ren logijsē waert in haer tentē. en dī
hepi was doe alghesepdē. mits dat
paps was. en elc tract nae sijn lāt. be-
haluen die heren die daer bleuen om
heypndrie dooden.

Hoe dat arnout heypndrie vloste. en
gaf he helm schilt harnas en swert.
en hoe heypndrie dē conic vā beemē
thooft af sloech. en den hertoghe van
loeynē queste. dat hi ter aerden viel
en daer afsterf.

Dat. xlviij. capittel.

Noen arnout vā ardennen dat
geuanghē hadde. en he dode wilden.
so nam hi heypndrie wapē die si he wt
gedaē hadde al heymelikē. en higinc
in die tête daer heypndrie gebondē stot
en lepde tot he. o heypndrie sūt blōde. ic
sal u vertroostē. ghi hebt mi eens ver-
troost. ic moet der gelike doē. en hi ont-
bant heypndrie. en gaf he sijn wapen.
harnas schilt en swert en lepde. hoe
sidp nu gehert. Heypndrie die sprac tot
arnout herde wel. en ic dancke u der
trouwē die ghi mi hyer doet. comt dit
noch eens te pas d; sal u geloont sijn.
Doe seide arnout. tis gaerne gedaēn
wāt ic en doe niet anders dan ic schul-
dich bē vā doen. meric wil verreckē
vā hier tot lymborch bi uwen vader.
en gheue he te kennē die verraccescap
die die bisscop aen u getoont heeft. en
ghi he grote gherrouwichept gedaēn

hebt. Doe seide heypndrie. o lieue ar-
nout gruet myn̄ vader en moeder
seer. en segt he dat ic ben nae athenē.
merierst salic olوف nemē aendē conic
en aendē hertoge eer ic vertrechē sal.
Doe seide arnout dat waer grote sor-
heit. si soude u verlastē. mer heypndrie
en was dat niet contrade. hi en wou-
deir ierst doe. Aldus sciede si vā malca-
dere. arnout die reysde nae lymborch
en heypndrie ging in die tentē. daer die
conic vā beemē. en die hertoge vā lo-
repnē laten. Doe sprac heypndrie hier
bē ic ooc. ghi woudt mi al vierendeelē
en dode. en die stuckē wech sendē. dat
ic nu belerte sal. Heer conic weert u. si
riepē te wapē. mer twas te laet. heim-
dur sloech dē conic dat hooft af. en dē
hertoge die querleit hi also. dat hi bleef
ligghen op die aerde dat hyer af sterf.
Aldus nā heypndrie een paert en sadt
daer op. en hi reet wech. Dat gerucht
qua in hepi. en in die stadt vā triere.
dat dele herē verslagē warē. Die bis-
scop en was niet welte viedē. also en
was die ghemeente ooc. wat si leiden
wi hebbē alte qualikē gedaēn. en noch
salder ons quaet af comē. dat widen
ridder die os duecht dede hebbē quaet
ghedaen. En he verrade en geleuert
inden handē vā sijnē viandē. plaghe
en ologhe salder ons noch af comen
alst sijn vader vernemē sal. die herto-
ghe vā lymborch. en wijsn̄ seker een
groter ologhe. dan wi gehadit hebbē.
Aldus waren si in sloughē. en in laste.
daer si he selue in ghebracht hadden.
verwachtende groote ghelijckē.
Hoe arnout quam te lymborch by
dē hertoge. en he alle die geschiisse
vā sijnē sone heypndrie vercelde.
Dat. xlviij. capittel.

Den arnout quā tot lymborch
in die stadt so ghinc hy opt hof
daer die hertoge was en sun vrouwe
en alle die herē die hi vant in die saie.
hi boochter aerden. en gruete dē her-
toge en alle sun ghesinne met soetē
woordē en huelicher spakē. Die her-
toge vā lymborch name dāchelē en
seide. herryddere ryst vander aerden.
weest gode en my willecome. was v
begherē en vā waer comdy. Arnout
seide her hertoge ic come vā Trierē.
daer ic ghedient heb dē bisschop. met
heyndric vā lymborch uwē sone. die
wonderlike auentuere ghehadt heeft
also ic u verhalē sal belieuer ut te hoïē.
Die hertoge en die hertoginne seide
tesamē. o lieue vrient iael. hebbi on-
sen sone ghelen. segt ons doch hoe hi
vaert. Arnout seide. hi doet u te samē
seer grueten. en hi heeft in urenen der
doot geweest. en dat verradelic. Doe
vraechde die hertoge verradelichoe
laet mi dat hoïē. heeft hē yemāt willē
verradē si lullen becopē ist in mijder
machtē. Daer op antwoorde arnout
en seide. here iael. hi was verradē en
geleueri. daer is die bisschop vā trierē
die wi te samē diendē als manne vā
mapenen. Heyndric usone door sun
vromicheit die hi daer thoonde. was
generael capeteyn gemaect. also dat
wi wt roghē en verwōnē os viandē.
En heyndric vā sone vint dē conic vā
beemē. en dē hertoge vandē bare. en
hi verloech dē hertoge vā oostenrijc.
Doe hi al dese tentē gedaen hadde. so
ghinc die conic vā beemen. en die bis-
schop vā trierē. en ouerdioeghe met
eenē valsche raet datmē uwen sone
heyndric leuerē soude dē hertoge vā
lorepnē sunē wille mede te doe. die bis-

schope en al sun volc soudē paps heb-
ben. daer die gemeente ooc wel mede
te vredē was. En mette consten was
daer dē raei geslotē. en die bisschop sep-
de dat hui doe soude. Des andere da
ghes biach hi heyndric te veide. daer
hi geuanghē was. en die bisschop trac
met sunē volc weder in die stadt. mer
ere gheboerde so reet ic wter stadt by
die loevnslē om heyndric te helpen.
also ic ghedaen hebbe. wat daer si hē
gebondē haddē aē dē tentboom. ont
bant ic die coordē en ketenē. en gas hē
sun harnas weder. dat ic niet subtijl-
heit vercreech. en wapende heyndric
en nā orlof aen hē. Mer eer hy wech
trac. nā hi orlof aē dē conic vā beemē
en aen dē hertoge vā loepnē. wat hi
sloechse hevde doot in die tentē. en is
voort gheredē na athenē. o sun luster
te vindē. Die hertoge dit hoïē de wert
seer verstoort. en hi swoor bi sun her-
toochdē. dat hi dat weke soude op dē
bisschop vā trierē. en hi seide herrydder
hoe heet ghien wie sidi. en vā wat ge-
slachte. Arnout seide. o edel hertoghe
geraert vā ardēnē dat was mij vad
en ic herte arnout vā ardennen vā on-
derslate wonēde in vā lat. Doe sedje hi
arnout vrient. ghi sult wesen die belei-
der vā mijne volche. ic wil dē bisschop
berhōne dat hi een vriader. en niet
weerdich. dz hi voere dē naē gheestelic
hibeuval dat hē alle sun edele bereide
soudē. en alle sun ondsatē. en datmen
buslen bōbaerdē ladē soude. hi wilde
nae trierē. Sun gebor was daer ghe-
daen. en mē ghincter stōt alle dinc be-
repdē. en die hertoge ginc ter maeltijc
en arnout mochte bi hē gaen sitten. en
daer ordineerde sun hoe si die stadt vā
triere belegghē souden.

Hoe heynric gheredē quā int lant
van melanē daer hi eenē camp dede
en een maecht verlostē.

Cat. xli. capitell.

Doen heynric wi den handen
Was vā sīne viandē so quā hy
int lant vā melanē daer hi vant een
schoon maecht sūte truerende. Heynrīc
diē gruetese met soeter sprakē doe sep
de dese schone maecht. herryder heb
bet danc der huelscher gruetē die ghy
mi biedt. Heynric verstoute hem en
maechde haer waer oom dat si ween
de en truerde. oftē haer yet melsdaen
was. si awoorde iæt en neent. Doe
seide heynric verhalet mi. ist in myn
der machtie salt keeren wiltē v ver
onrechte. daer sal ic mī luf voor wa
ghen. Die maecht dāctes heynrichē
leer en seide. ic ben des hertoghē doch
ter vā melanē. en myn vader is ghe
stonē. en nu ben ic een weese en son
der vader. en nu is comen myns va
ders broeder fromot. en hi wil mi dat
hertoochdom vā melanē ontrechen.
en mi forselic stekē vā mynder oren.
mynd paternopē goet. en noch ver
meet hi hem dat myn vader dat lanc
besetē heeft onrechte forselic. dat al
le die ghemeente en edelen des lants
contrarie wel wieē. Aldus witt hīm
forselikē nemē. oftē ic moet hē leuerē
twee campioenē die teghē hē vechtē
sullen. en verwint hīs so houdt hi dlāt
en wie hi verwonne so blīf ic int be
sittē. dit is die lake herryder daer ic d
truere en droeueich bē. Heynric van
lymborch seide. schoon maecht en true
ret niet maer snt bliude. ic swer v als
een mā vā eerē dat ic uwē oom selue
beuechē sal. en wiekē die forselie die hi
v doē wil. Die maecht europa dancē

heindric seer en seide. o edel ridder mi
dom waer v veel te sterc hi en vreest
niemāt. al waerder ootles hi soudese
beuechten. Romforsle seide heynric
gods hulpe is meerder dā die sīne. en
elc ridder is sculdich weduwē en wee
sen te verantwoordē en te bescherme
en so sal ic ooc doē. onthiet uwē oom
dat hi als moighen ten crūte come. hi
salder ghemoet vindē Europa dit ho
rende verblijde in sijn stouue woordē
en si lande harē camerlinc aen haren
oom. dat hi hē bereet mātē soude. en
si leyde heynric in haer pallaps. om
hē te rusten en om goede chiere te ma
ken. En die camerlinc die ghinc daer
hi fromot vant harē oom. en hi grieue
ten weerdichlike fromont sepde hebc
danc. wats v begherē. Die camerlinc
sepde hier is europa die maecht van
melanē. si onthiet n dar ghihaer ther
toochdom laet niet viedē. wat si rech
te oore vandē lande is. en si beueelt v
en ghys niet en doet. dat ghi dā come
vechte moighē vroech regens haren
campioen. Doen seide fromont haer
oom trouwen dat moet wel sijn. nae
wt wylsden den rechte. mer segt mi ca
merlinc wie is haer campioen. en wat
mans ist. Doe seide die camerlinche
is een ridder vā auentuerē. een schoō
frisch ionclustich vā daghen. fier van
moede. en wel gesaetsencri. Als dat
fromont hoorde seyde hi. al waert die
duuel wter hellen ic en omsaghē niet
alquamer leue vā sulckē venus lanc
kers ic en soudse niet otsien. gaet en
sege dat hi hē bereet mātē. ic sal hem
moighen vroech comen. Aldus ghinc
die camerlinc vā daer. ende hi droech
heynric die thdinge dat hy hē gereet
mātē soude om moighē te campen.

Choe den tampe ghesleghen was.
en hoe dat fromont verwonne was
ende hoe dat die suuerlike maecht eu-
ropa verlost was.

Dat l. capititel.
Den den dach aen qua so ver-
gaderde die herē vā melanen.
om dese twee camp vechters wille, en
si dedense bihē comē, om dat tē sinen
redt doē soude op een trups, dat haer
sakē rechtaerdich warē. Fromont lei
de sijn twee vingerē oyt ceupte, en hi
swoer ten heylige daret hertoochdā
vā melanē sinen vader toe behoorde
en dat hi douskē sone was, en dat sijn
broeder dat landt onrechthadde be-
seten. Daer op dat heynric van lym-
boich swoor wtē moðe vāder maecht
contrarie vā dien. en dat dat land der
maecht toe behoorde van rechts we-
ghē, en hoe dat haer vader rechtaerdich
herroghē was. Die heerē seiden
het is ghenoch gefworen, en gaet ten
trijf, en elc verweke hē seluen. Daer

waren vier criste wer-
ders aen crje dacrmē
campē soude. En dese
camp vechters waren
beide te voet, en li ghin
ghē malcanderen ierst
aē metter lancien, dat
niet langhe en duerde.
want heynrich sloech
Fromonts lancie aen
twee stukē. Doe ghin
ghē si ten swerde daer
hem heynrich vā lym-
boich so viromelic had-
de, dat hi fromot sloech
dat hy ter aerde viel in
onmacht. Heynrich die
dede sijn edelheit, en de
de hē den helm open dat hi lucht hadde
de also dat hi bequa. doe kōt hi open
qua wedder aē, en hi en wilde hē noch
niet verwonne lyde, daer ghinghē si
malcanderē wedder dappelic aē also
dat hē een veggelic verblyde diet aen
lach. Die crje weerders haddens lust
en si riepen al op dē veemden ridder
dat hi die eere verwerue soude, in aer
vele wasser die met fromont waren,
mer noch vele meer met europa der
maecht, also dat die meeste meniche
heynrich goede ionste droeghē. Heyn-
rich vā lymboich wert inede, want
dat duerde leser lanch, en fromot was
noch moeper. Sighinghē wedder aē,
daer sloech heynrich fromot den arm
outstukē, en hi viel ter aerde, en heyn-
rich die sloech hē dbeen af dat hi niet
weder opstaen en coste. Doe maecht
de heynrich oft dant sijn hoorde, fro-
mont seide neent, het behoor die ma-
ghettoe, mer ich hadt gaerne aen mi
ghetoghē, en haer onterft vā haren

goede. Doen dat die herē vā melanē
hoorde seide si tot heynric van lym-
borch, doet hē nu dat hi vgedaen sou-
de hebben, en gaeter mede door, ende
laet hē door. Doe nam heynric sijn
sweert, en hi sloech hē sijn hooft af, en
hy quā wie crūte totter maecht, ende
daer was heynric groot eer gedaen
om me dat hy die maecht verantwoort
hadde. En si hadden hem wel willen
hebbē tot eenē heere, en dat hi die ma-
ghet ghetrouw hadde, maar heynric
die en wasser niet tos ghelynt, ende si
ghinghen goede chiere makē eten en
dunckē, ende als den auont aen quā,
doenghinc elc in sijn ruste. Heynric
die was ghelogiert in der maecht ca-
mere, en dese maecht europa vā me-
lanen was in liefden op heynric ont-

stekē, en si stont des nachtes op vā
haren bedde, en sīghinch bi heynric
onder in sijn bedde. En doe heynric
wten slaepe onsprianc verwonderde
hi hem, hoe die maecht bi hem onder
was comen, mer natuere die wrocht
allo, dat heynric haer bevuchte, en
wan aen haer eenen lone, daer men
noch wel af hooren sal. Maer dat laet
ic nu bliue, en wil verhalen vā heyn-
ric vader die hertoge vā lymborch,
die mit sūnder gheheelder machte vā
sinē volcke voor Trieren lach, om mia-
ke te doen vā sinē lone heynric.

**Hoe Trieren ghewonne was, ende
hoe die bisscop veriaecht was vande
hertoghe Otto van lymborch.**

Dat.l. capittel.

Die hertoghe otto vā lymboich
liggende voor die stadt vā trier
met grooter machē van volcke om
triere te winnen. Die hertoghe dede
die stadt bestormē en beschieten met
bussen bombaerdē en karoouwen
also dat hi die stadt seere schandeleerde,
en veellieden himē der stadt quet
sten. datter die ghemeente af wert be
voert onder malcanderē en leydē, dit
hebbent wi te hiden om des bisschops
willen. En daer om dat hy verrietē
ghetroouwen ridder heynric vā lym
boich, die nochtās ontqua. en flooch
den coninc vā beemen door, en den
hertoghe van loeyenne, en reet doen
sunder veerdē. en nu come die vader
en wilt die wraecke op ons verhalen
Doen leyden die sommighe vander
ghemeenten, wi wyltent den bisschop
mer wi waren allen raders totter sa
ken. en wi gaue daer ghelsc ons con
sent toe, om dies wille dat wi papsen
vrede hebbē souden, en doen kenden
sūt allen eendrachteliken datter waer
was. en si ware in swaren laste ende
in groter soighen. Die bisschop ordi
neerde sijn heynri. en hi wilde strūt leus
ren den hertoghe van lymboich eer
dat si stormdē. En doen ghinc die her
toghe en ordineerde sijn heynri. ende hi
gaf arnout van ardenne die vaen
gaerde en den standaert in sijnre be
waringhe. en die hertoghe otto hielte
die riergaerde, en aldus stelde si haer
bataelgen. Die bisschop ierch wt met
sinen heynri. en hi bestelde dat die mue
ren vander stadt sē ierstē besledt ware
van volcke. en die trommelen en si die
trompetten ghienghe op. en si quamē
aen malcanderē. ende daer bleef een
grote menichtē vā des bisschops volck

Arnout vā ardenne die dief den bis
scop te rugghe, also dat hi wijkē mo
ste nae die stadt, en sijn velt wert leer
ghewont, en aldus dieue sise tot in die
stadt toe. Die lymborgers hadde die
victorie, en die triersche die schade, en
die bisschop was sonder moet, en hy
hadde wel willen paps hebbē aende
hertoge vā lymboich, en hi en wister
niet aen te gheraken. Hi leynde sijnē
heraut aen den hertoghe, en sijn am
bassatē, om ee maent bestant te heb
ben, ende om te tracteren binnē dier
tijt van papse. Inden iersten die com
melduer van triere, en die doomproost
van triere die waren dampassaten,
en si name den last aen, en si ginghe
metē heraut int heyl bi den hertoghe
diese meerdelike ontsc. en hi vraelijc
de wat dat haer lieidē meninghe was.
Si leydē, wi comen hier bi uwer ghe
naden en bekennē dat wi grote liken
meidaen hebbent, en wy begherē een
bestant van dyre maenden wits, ofie
wi daer en tusschē consten vindē een
middele ofte een maniere van papse
Die hertoghe van lymboich die ver
ston seer welhaer lieder tale, ende hi
leyde ghiherē v wercken die sijn seer
quaet en valsche, mer niet te min ic co
lenteer v dat bestant vā die maendē
en ordineert daer en tusschē allultē
beteringhe, dat ic gepeant en te vredē
ghestelt ben, als vander verraeftcap
die ghilieden, en v bisscop aen mynē
sone heynric bedienē hebt. En doen
leyde hi noch meer, hi was v scherm
schilt in uwer noot, en ghi ghienghe
daer en bouen scandeliken verraden
thy v en v allen diet bedienen hebbent
Die doomproost antwoorde en leide
o edel hertoge, wy bekennē datter os

wijshert in faelgierde. en van alle dat
gheene daer wi ons in mesgaen heb-
ben teghen v moghenhept. dat late
wi ganschien en gheheel tot uwē wille
en neemt ons in uwer ghenadē. Die
hertoghe lepde gaet by uwen bisscop
en legt hem dat hy sijn veraet nemē.
en dat hi wijsherti soekte aen hē selue
en dat hi beteringhe doe van mynen
sone heynric. oster ic sal sijn landt en
sijn steden vernielen en bederuen. en
hem alle sijn macht benemen. Doen
sepde die herē heer hertoghe. wi danc-
ken v der eeren die ghy ons beweelen
hebt. en wi sullen onsen bisscop also
informere en onderwijslen. dat hi vol-
lenbrenghs sal al v begheerte. Ende
met desen woordē schieden si vande
hertoghe van lymborch. en li ginghē
bi den bisscop in die stadt van triere
daer li den bisscop alle die woordē sep-
den die li gehooou hadde vandē her-
toghe vā lymborch en sepden. Heere
hoe wildt aen legghen. en wat bete-
ringhe suldy den hertoghe toe schichē
voor dat melsdaet dat wi bedreue heb-
ben aen mynen sone heynric. Peynst
doch in v selue. sijn macht die ual dōs.
veel te swaer om die weder te staen.
wancky heeft onse stadt seer deerlike
gedestruert. en heeft ons grote scha-
de gedaen met sylinder macht. en hoe
sullen wi makē en aen legghē Daer
op dat die bisscop antwoorde en sep-
de. ghy herē allen ic bekenne mi grote
lic schuldich in die laken. en ghy allen
met mi. wat eer ic tēsent vander ver-
raderne van heynric van lymborch
wilde doe oft aen veerdē. doe vrach
de ic v allen oft ghyt mede doe wilde
en paps hebben. daer op dat ghy doe
antwoorde en seide. moghē wi paps

hebben. so waert beter een man ver-
loren dan wi allen. Si en lochenden
die niet. en leyden dat is waer. en ley-
den totten bisscop wat presentaciē
dat li den hertoghe vā lymborch toe
souden schichen. om mynen sone heyn-
ric daer mede te verloenen. Doen
spiac die bisscop. mensal hem presen-
teren sijns soons lichaem op te wegē
met goude en niet costelike gescreente.
Die heere seide die presentaciē is scho-
ne. ende belieuer v wy sullen moighe
vroech bi den hertoghe gaen. en ope-
nen daer hem ons presentaciē. en dat
docht den bisscop seer goet. en alle die
heerenghingen doe in rusten.

Choe die presentaciē ghebode was
den hertoghe van lymborch. en wat
dat hi daer op antwoorde.

Dat. lü. capitel.

Den dē dach aen quam. ende
Den nacht verganghē was. so
ghinghē die ambassatē nae dat hem
daer die hertoghe vā lymborch lach.
met sijn volcke. en frquame aensijn
tentē daer hi sat in sijn maesteyt. en
sighinghē in die teste. en vielen hem
te voeten. en li badē dē hertoghe dat
hi horen wilden haer woordē. en dat
wien monde van den bisscop ian vā
triere. Die hertoge otto vā lymborch
die spiac. ghy heeren staet op vander
aerden. en spriet cloekelijc me al v lie-
den meninghe en uwe heere sijn. en
wat sijn goet dunckē is. Doen spiac die
domproost wien monde vanden bis-
scop. hoor hoor edel hertoge otto vā
lymborch. moghē wi paps en mede
hebben vā v. en vā die v aengaende
sijn. ons bisscop ian van triere is also
gedelibereert. als dat hy in beteringhe
van soenen vā sylinder melsdaet van

uwensone heynður vā lymboich sal
op doen weghē sijnē lichaē mit goude
en mi ghesteenten al euen swaer. en
hi bidt v oemoechte om al dat lidē
dat ons heer ihūs xp̄is leedt op den
goeden vijdach. dat ghi hē vergeue
wilt die daer die bedreue was at uwē
sone heynður. wat dat bi rade vandē
coninc vā beemen was. Edel herco
ghe hebti compassie op die westerlant
ghe des bloets. en der gheene die on
schuldich daer af sijn. en wilte verge
ten en vergheuen. en peynst dat god
selue hadt aenden houe des cruycen
hanghende. Vader vergheuet hem.
wat si en werē niet wat si doen. ons
heere die en wilde gheen wike. oft hi
en begheerde gheen wike. aldus edel
prince en hertoghe van lymboich be
denc v seluen. Die hertoghe hoende
die weemoedigheite. en den groten
oemoecht die si lochte lepde hi. vertrect
wat. ic sal mi met minne herē daer op
berade. Die heerre deden dat mē hem
hier. en ghinghē wt sylinder tenten. in
een ander tent. tot dat si vā hem een
antwoor horen soude. Die hertoghe
van lymboich riep arnou vā ardenn
en alle sijn edelen. dat si bi hē co
men souden. also si tot deden. En doe
si allen in sijntente vergadert waren
so vraechd hy hem allen. wat haet s
sins was. en hoe dat men een legge
wilde metter triersche. aen gesien die
schone presentacie die si boden. en dat
sijn sone noch celue bleuen was. Ar
nou vā ardennen die antwoorde en
hi lepde. al presenteert dit die bisschop
vā triere. die lieden vander stadt vā
triere die sijn ooc daer in schuldich. laet
hoe wat si v ooc toe legghē sullen tot
uwens costē die ghi ghehaen hebt met

uwens volcke. en beter ist dat si die sca
de hebben dan ghi. Die hertoghe vā
lymboich hoende arnou's woorden
en sijn redē. leide hi en ouer dach oec
dat die redē goet was. o sijn costen en
sijn verleet geltweder om in te triche
en hi dede weder in come die ambas
satien vā triere in sijntente. Dat also
ghedaeu was tot sylinder begheerten
en si quamē bi hē. en si deden hē ere
en reuerentie. en si vraechden hē mo
ghende hertoghe wate v begheerte.
Die hertoghe lepde. ghi herē ghi am
ballatē. v presentacie vā uwē bisscop
die is leet wel verstaen. en si dunct os
goet. Merdaer is noch en mare aē.
die heeren vlaechden hem. wat is die
mare. Die hertoghe lepde. dat salic v
legghē. v bisscop die doet presentacie
doen van sylinder mesoaret die hi ghe
daen heeft. War blist die presentacie
vander stadt vā triere. die daer al
der meest in schuldich sijn. want hadde
die stadt en dat volc vā triere ghevile
die verraeftcap en hadde niet gesiet.
want si hadden moghe legghē totten
bisschop. wi en sijn daer toe niet vera
den. om den ridderte bedreue tē ons
vertroost heeft. Als dit die gouernuer
van triere hooide so leide hi. heer her
toghe wi sullen ons op dat sluck bera
den. metter ghemeeente die daer oec
raet en daer toe gaue. ende v daer af
een antwoor bienghē. Die hertoghe
van lymboich was dat welte viedē.
en die herē schiedē vā hē. en ginghen
in die stadt van triere.

Hoe die heeren die ghemeeente ont
boden. en lepden hē lieiden des herro
ghē aen sprake. en wat si daer op an
woorden en presenteerden.

Dat. lxx. capitel.

Doen si in die stadt gecomē wa
ren die domproost en die gouei
nuer, en si den bisscop ian gheloprokē
haddē, so ontboden si die ghemeente
dat si hoire souden die aenspialeke van
den hertoghe vā lymborch. Doen die
ghemeente gecomē was, so hoordē si
die woordē vandē hertoge. Daer op
si antwoorde en seiden, wi kennē dat
wi der daer sculdich sijn, en in beterun
ghē vā desen, so sullen wi wt elcker na
tien makē dat hi hebbē sal, x. dupsent
cronē, en elc sal gheue nae sijn macht
en nae sijn staet, en si ware al sianē
te vredē dat met also dede aldus repl
den si wedde int hepi bi dē hertoge, en
gauē hē te kēnē dē last der gemeente
als die hertoge hoorde die presentacie
die si hode, als vādē, x. dupsent cronē

doē seyde hi, her arnout vā ardennen
wat lege ghiner nu af. Arnout seyde,
heere neemt die, x. dupsent cronē, en
ooc mede die presentacie vādē bisscop
sal u proficeliker sijn dā lange te olo
ghē. Die hertoge dochter datter waer
was, en hi seide totte ambassatē gaer
in v stadt, en doet also ghi geseyt hebet
en maect u presentacie bereet, ic sal u
liedē belegelen eenē vastē paps. Die
herre name blijdelikē celof, en si droe
ghē die rüdinghe in die stadt, daer gro
te blüschay was, ô dat si paps hebbē
soudē. En arnout hadde vandē her
toghe door sijn getrouwicheit, v. dup
sent cronē, daer hy oplevdes inē staet
en bleef bi dē hertoghe vā lymborch.
En aldus was dē paps ghetracteert
en geslotentot des hertoghe wille, en

die presentacie vanden bisschop ghe-
gueuen. En also laet ic dat bliuen, en
wil scriuen van heynric van lymborch
ende van europa die hertoginne van
melanen.

Hoe heynric van lymborch schiet
van europa die hertoginne van mela-
nen, en hoele bevrucht bleef van heyn-
rich niet kind.

Dat. liij. capittel.

Den heynrich van lymborch
Langhe tot melanē geweest
hadde, ontrent die oste vier weken,
so pepinsde hi, dat hiljns laken vorderē
moeste, en margrietien sijn luster gaē
soeken. En aldus ghinc hi daer euro-
pa was en lepde. Schoon bloeme den
tijt is hieric moet vertreken, en soek-
ken myn luster margrietien, die ons
ontdoede inder iacht in die woestijn.
ghelic ic vint lancaste wel vertrochen
hebbe. Doen dat europa die maecht
hoorde, so was si ister maten seer be-
druct en li lepde. o heynrich lieft wildy
mi ontuaeren, ende ghi weer doch wel
dat ghi mi leser beduict laet, wantich
bevrucht ben metuwen kind. Sulp
mi dan noch ontuaeren. Den lepde
heynrich, o weerde bloeme ghi weet
wel, dat myn vader mi ghesondē he-
uet om myn luster margrietie te soek-
ken. En haer thups te bienghe. aldus
sint pacientich en verduldich, en stellert
vherc te vroden, ic beloue v also ghe-
ringhe als ic myn luster margarieta
gheuonden hebbe. So sal ick bi u comē
en v vertrousten nae mynder macht
Daer was een alten grooten drucke
tusschen hem beydē, eer heynrich van
haer schiet, ende aldus reet hy sonder
veerden ende lieste alleene. heynrich
rydende lancx den weghe quam also

verre tot dat hi quam int lande van ca-
laberen. Daer die graue van pryslane
ren verrader was, die die hertogine
van calaberen beteghen hadde, als
dat si haer mesdiaghe hadde met ha-
ren camerlinck. En dat was wt haet
en wt nyt, om dat hi sien wille van
haer niet en conste vertrughe. En also
versierde hi dese scandelike looghene
op haer, en haer camerlinck die wert
daer om verbiant, en dat tot sine on-
rechte. En die hertoghe van calabere
die woude die hertoginne ooc doen
verbrande tonrechte in die stadt tha-
boor in calaberen. heynrich van lym-
borch die qua ghered voor die stadt
van thaboor, en hy vant daer staende
een ridder claghende, en metten han-
den wriughende. heynrich van lym-
borch die waechde den riddere, waer
om dat hi clagende was en waer om
dat hiso truerich stont. Die ridder sei-
de o edel man, ic mach wel seer clage.
ichebber redē toe, wat daer is die her-
to ghe van calabere, die wilt morghen
verblande late sijn wijs die hertogin-
ne, dat iamēr en schade is. Doen via-
ghe de heynrich waer dme, wa heeft
si mesdaen. Doe lepde die ridder daer
is een verrader, en hept die graue van
pryslant, en die heeftse beteghe met ha-
ren camerlinck, dat si haer mesdiaghe
heeft, en daer die camerlinck om ver-
biant is, die op die doort na die hi daer
dede, dat hi nopt die vrouwe en beke-
de in oneerbachereden, en is lach hem
daer op sterue. Als heynrich dat hoor-
de lepde hi, ist also gheboert dat is een
onrechuerdelike laken, en leser deerlike
en onnatuerlic, die hertoge en doet niet
wel dat hiljliche laken doet, en die ver-
raders ghelooft, ende ist also als ghp

daer segt ic sal die vrouwe can ic bren
ghen tot haerder groter onschult. iae
belieuet gode vā hemelrijche. Doen
sepde die ridder. condt ghi dat gedgen
so suldi een werc van caritatēn doen
en dese ridder die lepde heynndic van
lymboich met hem daer hy woonde.
en onthaelden seer eerlike. tot dat dē
moighen aen quam.

Choe die hertoghe vā calaberēn die
herroghinne wilde doen verbranden
ouermides die valsche verraderie die
die graue vā püssant die verradere
haer valscherlich ouersepde. en hoele
heynndic vertrooste.

Dat. lv. capitell.

Den den moighen aen quam
en den nacht ouerledē was. so
quam die verrader die graue vā püssant
aenden herroghē en hi lepde. siet
here ghi doet onghelyc. dat ghi so lan
ghe sparenē sijt. dat quade valsche
wūf. weect die blamacie ende die vi
leynichept. die si v bewesen heeft met
hare camerline. elckerlike die spekkes
v schande. dat ghijse so langhe laet le
uen. die schandelose poppe als dit die
herroghē hoorde. so wert sijn bloet ver
wermt en hi leide gaet wech en haelt
se hier. en laet den hang man comen.
en laetse verbrandē. Die graue was
ghewillich daer toe. en hi dede die her
roghinne halen wt die geuanghenisse
En als die herroghinne quā bi de her
roghē so lepde si. siet here ic neme op
die doot die ic sterue sal. dat ic der sake
en dat mesdaer datmen my aentent
oneschuldich ben. Die herroghē seide
swijche ic en wilder niet af horen. wat
die graue van püssant die heeft v be
vonden in v oneerbaerhept. daer ghi
bedreest v viloupe. Mettien dat si de

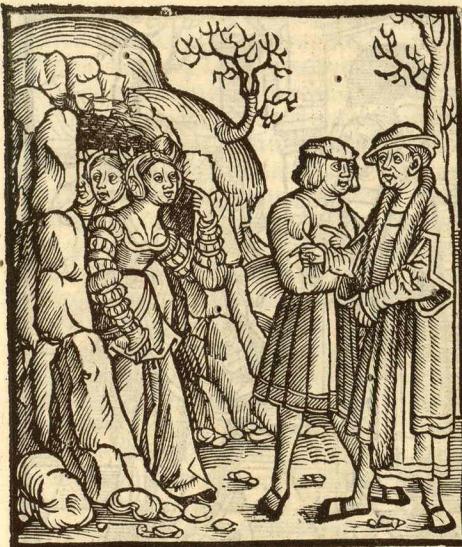
se woorden hadde so quā heynndic vā
lymboich biden hertoghe. en hi grue
ten nae sijnder weerde. Die hertoghe
dancē hem der grueten. en hi vraelich
de wat hi begheerde. Doē seide heyn
ndic. heer hertoghe mach ic spieken bi
ouloue. Die hertoghe lepde. iae ghi be
houden eere en eer. Doen seide heyn
ndic van lymboich. heer hertoghe vā
calaberēn. ghi doet groot onghelyc
uwer vrouwen der hertoginne. wat
ghi besaemse met vleyninghe saken
en ghy blameert v seluen. en dat is v
grote schande dat ghi gheloost eenen
verrader. en wilt doolsijn valsche aen
biengē. v schone wūf die hertoginne
dooden. Doen seide die hertoginne. o
lacen dat is waer. en om dat ic sijne
wille niet en hebbe willē doe. en daer
om heeft hi dese valschept op mi ver
sier. en mi beteghen niet mynen ca
merline. die daer om verbrand is. en
dat ouerdirnt en sonder sijn schulde
Doē sepde die graue. du arghe theue
ghi lechter aen. ic vant v te lame lig
ghen bi een int bedde. en dat ic meer
lach. dat weer die hertoghe wel. alsoo
schen ghesiet hebbe. Die hertoginne
sepde. du valsche verrader dat is ghe
loghen. en si sloech den graue dat he
noole en moet blaede. wt groter despe
racien en bangichept. om dat ghijse al
so deerlike en sonder schulde belooch.
Doē sepde die graue. siet here om dat
ic v die waerhept gesiet hebbe. en om
dat ic haer noch legge. daer o so laet
se mi. dat mi noole en mont bloet. en
her is een quade theue. laetse verba
den. Daer op dat heynndic antwoor
de en hi sepde. ghi sijt een quaet rochij
en ghijse een vasch verrader. en dat
sal ic doen lijden in een crijt. ende ic

biede v den hantschoe. om dat ghi de se vrouwe valsche lie velooghen hebe en dat sal ic u doen lieden eer dat den dach vergaet. Als dit die verrader die graue hoorde. sepe de hitotten hertoge hoe heere, en soude ic u niet moghen waerschuwem. ofte wat segghē. ic en soude daer omē moetē campen oft vechten. so ist v quaer wat te segghen en voort mede. dese ridder die gaet al den dach op sijn vechten. en so en doe ic niet. Doen dat heynrich hoorde so sepe hi du vallsche verrader. het sijn die ancrest vlopen die v būc. en aldus hertoghe. noch tens so epische ic den campē te doen teghē hem nae wapenen recht. ofte segghē dat ghi v vrouwe ontslaet vande aenlegghē. en dat ter die verrader al halen moet door si nen hals. Als dat die hertoge hoorde. so sepe hi totten graue. is a hergraue daer en is niet af. ghy moet campen. en v selue verantwoordē nae camps recht. alsoot die ridder begheert heeft. Als dit die graue hoorde. so sepe hy totten hertoghe. ic wil gaerne campē en aen verden den hantschoe. maer hertoghe ich bidde u om een bede. die hertoghe vraeliche hē. wat beden salt sijn. laesle mi horen. Doen sepe die graue die verrader. ich begheert twee iaer wi te stellen. en dat ic binnen dier tijt mach leeren speelen metre swerde en metter haerten. en metter lancien. en metter corter dagghen. om te weder staen myn partie. wat ic en can niet schermen als hi doet. wat hi gaet op sijn vecht. Die hertoghe hoende dese woorden en redene seide. ich bens te vredē en content. Heynrich dit hore de seide. heer hertoghe ghy doet groot onrecht. laet dē verrader nu campen

wātten is niet anders dan den grote anxt die hē doet. Neen sepe die graue. des hertoghe woort dat en mach niet lieghen. ac houts mi aent consent vanden hertoghe. ende ic en wil niet eer vechtē. dā voor heden ouer twee iaer alsoot ghesproken is. Doen seide die hertoghe. heer ridder sijt te vredē. en van heden ouer twee iaer so come hier en voldoet uwen campē. en my vrouwe die hertoghinne en sal bluē dier tut gheen ghebleek hebben. mer van als ghenoech. anders dan si gheuanghen sal bluē. aldus liet dat ghy dan hier sijt. ofte sender dan hier eenē die voor v vecht. Doen heynrich dat hoorde so en was hi niet wel te vredē. en hi seide. heer hertoghe uwen wille die moet wel gheschien. mer dat en is gheen recht. want een van ons beide mach daer en tusschen dootsijn. niet te min. dat v beliefd dat moet wel sijn. En aldus so nam heynrich orlof. en hischiet van daer. en die hertoghe dede sijn vrouwe weder geuanghē legghen als te voeren. en die verrader die graue was wermate leerd bluide. om dat hy also onslaghen was vanden campē. ende hi peynsde dat heynrich van lymborch niet weder om comen en soude. mer hi ghinc hem seluen stel len om te leerenscherme. om dies wile matter hier nae af geboeren mochtē. Mer hi was een vallschaert. en ee cockē. en een bose verrader. ghelyc datmen daer noch veele vindende is in alle plaeisen en hoecken van allen landen.

Hoe heynrich van lymborch aen cupido quam. en hoe dat hy hē in venus berch leydē bi venus.

Dat.lvi.capittel.

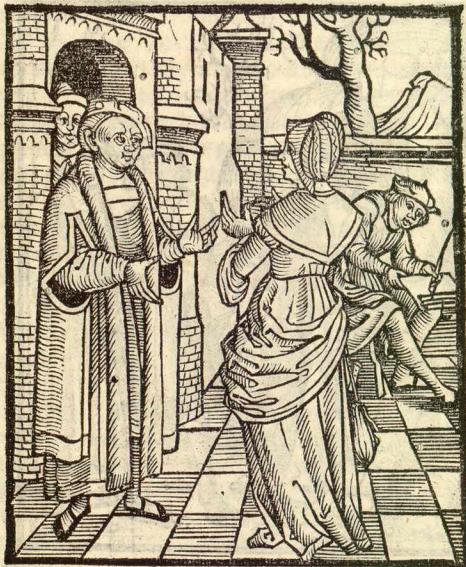
nen hondē, om te brenghen
indē strich vā minnē. Doen
seide heynric, ghi syt vā edel
re cōplexien dat hoor ick wel.
mer waer leedy mi aldus he
nen. Doen seide cupido, by
m̄yder moeder inden berch,
en daer moet ghi eenē tijt bli
uen. En met deser talen sijn
si ghecomē indē berch, daer
venus heynric teghenqua
en si hierē feestelic willecome
en si leyde, comt hier in myn
sale, die vā clare karbonckel
verlicht is, en daer suldy aen
sien die amouese gesichten,
die een werelt verblydē sou
den van haerder wtnehmen
der schoonheden, wat eenen
tijt lach so moet ghi hier blinē
tot dat mi v noot sal hebbē
int lant vā griecken, en daer

ghi vindē sulc vuster margrieta, die
welcke begraffit is vā cenē iongelinc
hetende biname eislates, des grauen
sone van atthenen, en die ooc een ver
heperis vant conincrūcke van arme
nien, ende desen moet ghy hyper ver
wachten tot dat hi bi v comen sal, dat
conincelingē wesen sal. Doen seide heyn
ric, wat u belieuet dat doe ic gaerne,
nier ic heb beloost eenē camp te doen
binne twee iaren, en dien moet ic vol
doen, ofte ic soude myn needich sijn en
versworen. Doe seide cupido, sijt son
der sorghē, dē camp die sal wel gedae
sijn sonder v toe doē, en ghi wert ghe
quête en daer vā ontslaghe. En noch
meer heynric, int lant van griecken
daer staet een roosken en groep, dat
ghi beschermē en behoedē sulc vandē
onghelooughē, die dit roosken sullen

willen schandeleren en be-
derue ende ghy met uwer
hulpesullen beschermē, en
in nae comēde tijde plukke
dit roose boomkē micerē
en met weerde, en werde
gheweldich keiser vā grieckē.
Als heynsic dese woorden
den hoorde, so was hi seere
verblynt, en dancte venus
en cupido der woorden die
si so soeteliken sprakē hem
mede gaende. En als dit al
gheprostreeft was, so ghin
ghē si dansen houeren en
goede chiere makē met ve-
nus ende haer cameriere,
daer si in groter viuechdē
waren en in groter genoech-
ten. En daer laetse bliue,
en wil sruue vā etslites va-
der en moeder, en hoe mar-
grieta etslites oerboot bi haer te comē,
also men noch wel horen sal.

Hoe dat etslites moeder claechde te
ghen sūne vader, dat hi so quaget was,
ende hoe dat si eenē brief sonden aen
margrieten vā limborch.

En meer verstoort, omme dat etslites
margrieten lieft niet verghe en
conste, en si ghinct claghē harē man
en seide, o heere en ist niet te beclaghē
dat ons lone etslites ymmer trouwē
wilt margriete vā limborch een coop
mans dochtere, daer hy staet te wer-
den hier namaels een coninc van ar-
menien, onde si seide heere en soude u
dat niet spire. Die graue antwoorde
daer open seide, ic ghelooue wel iaet,
nae de state der edelheit en soudt niet
behoren, wat hoochept van state die

soudes hē schamē, nochtās waer be-
ter die duecht aen gesien, dan die edel-
heit, oft een goet exemplē. Dwelc ons
bewijst die coninch asswerus, die vol
duechden en weerdicheden was, also
dat hy festa verstier door haer houer-
dicheit, ende hi verhief hester die arm
was door haer oetmoedicheit, en die
duecht die was haer edelhept, en also
comt edelheit ierst wi duechdē, en dits
woort vā die lieft die vā verstande
en consciencē sijn. Daer op die vrou-
we antwoorde en seyde, waer duecht
voor edelheit ghepisen, en dat costu-
me waer, ic liets my ghenoeghē, mer
nu moetē wi achter volghē den staet
vā hoochedē en edelhedē, also wi scul-
dich sūn achter volghen. Doen ant-
woorde die graue tot sūne wiue, en hi
seide haer een proper parable. Dat

was dat die sulcke clijpt na hoocheit
hi en weet waer met oste hoe. en dan
moet hi daile also lucifer dede int diep-
ste vader hellen. Peppist vrouwe dat
die sculdē vele u sijn dat elijtes aldus
selēn quaer is wāt ghi hebt hē ontroc-
ken sijn liet margreeta. en si is absent
wt sijn oghen. aldus is hi te felder en
te wreder. hadt ghysse binnens onsen
houe gelate. sijn liefde waer lāge ver-
coelt. wāt dat gebuychte vā liefde dat
maect verleedinge. Die moeder leide
ichēne dat u woorden waer sijn. en ic
salle eenē bode gaen sendē aē margrie-
ten. dat si mūne lone elijtes ontbiede
bi haert te come. en dat si hē castue vā
sine quadē zeden. Dien raet dochter dē
vader seer goet en leide. vrouwe also
soudē come dat elijtes ons lone lalte
vredē sijn. en hē selue voeghe toedel-
heden. en tot werckē vā eere. Mer de-
ler themen riep si dē bode. en si gaf hē
dē brief en leide. bode loopt in grecē
en diaecht margrieten vā lymborch
desen brief. en si gaf hem dynch ghelyc.
Aldus liep die bode sonder veerde na
dat landt vā griecken. om margrieten
te gheuen den brief.

Choe elijtes en euac te samen spia-
ken. en dat vander liefden van mar-
grieten van lymborch.

Dat. lviij. capitell.
Et gheuel op eenē tijt dat elij-
ties en euac sijn neue ghinghen
wandelen inden wīngaert om hē te
vermakē. ende om te vergheten alle
sware ghepenzen. Elijtes hoorde die
voghelkens singhē. als die in vreue-
den ware. hi sach die bloemkens ont-
luycken bi der crachten der sonne. en
des douwes viertuyl. als die gene die
ghebuypckende waren haerder lusti-

gher iuecht. Doen sepde euac tot elij-
ties. o neue en ist hier niet lustelic ende
vol melodijen. wi hōiē die vogelkens
singhē. die bloemkens ontlypckē ghe-
uende eenen soeten roecke en vol nie-
lodijen. en wie soude hem hier in niet
vervuercheden en sijn herte vermaakē.
Daer op dat elijties antwoorde ende
spiac. o euac neue en vriend. ic kenne
dattet hier ghenoechlick is. wellustich
en een soeten roecke. mer ic en raper
gheen vreue noch solaes vā herten
in. wāt het is mi een vernieuwinghe
vā droefheden hier te sijn. Doe spiac
euac heere legghet mi die cause en die
waer òme. dat u hier te sijn is een ver-
nieuwinghe vā droefheden. Elijties
sepde. neue dat salic u legge. ic sie hier
die plaetsel met oghen aen. daer ic en
die lieftel opier aerden leuende warē
in groter melodijen. en in groter ghe-
nuuchten. vniendelijc siende op dē an-
deren. vergetende alle swaerheit. sing-
hende en speelende op handlopten.
lynten en herpen. bediuidēde musyke
en dit is mino al te samen benomen
dwelē mi gedaen heeft mūn in oeder.
mer het moche haere ees wel leet sijn.
Doe leide euac elijties neue. ghi hebt
onghelyc dat ghy uwer moeder daer
mede bethe. si en hecster gheen schult
in. mer sij te vredē. eer vier daghe so
suld horen nieuwe tijdinghe vā mar-
grieten. en ic hope eer thien dagē dat
ghysse sprekken sult. Aldus was elijties
te vreden gheskelet vā euac den ridder
en si ghinghen ter salen bi den graue
sinen vader baecheteren.

Choe die bode aen margrieten van
lymborch quam. en hoe si hem weder
om sandt aen elijties.

Dat. lix. capitell.

der seer verkeert mocht sijn.
mer watter af was. sy was
selue blijde d' eslytes bi haer
comen mochte. want si had
den bouē maten lief. en dat
in reynichepden. Met desen
gepeynse so ghinc in argrie-
ta bi der iongher keiserinne
die sijt al te kennē gaf. wāc
si twee waren groote karen
een doe ende een laten. Alit
ersebia die ionghe keiser-
inne hoorde verblyde si om
dies willen dat eslytes daer
comē soude. ende dat si van
ghzuechte bedriuen soude
in dansen in spelen. ende in
houeren. met deser ralen en
met genoechlike courtinghe
van veel ander woordē wa-
ren si bepde besich. Doen

quam haer camerline ende
haeldese bepde ter maeltijt biden hei-
lere onlaris vā griecken om te bane
keterē daer si mindelic toe vereet wa-
ren en si ghinghen ter stont.

Hoe die bode quam aen eslytes daer
sy sadt en schaette teghen euac. ende
brach them tūdinghe van margrietē
vā lymborch. en watter afgebuerde.

Dat. I. capittel.

Was eenen schone somerschen
dach dat die locht clae was. en
die veldē ware groene en seer lustich
om taensiene. Euac en eslytes ghin-
ghen inde wīngaert int groene nae
edelhepts aert litten schaecten. ende
als si een poole int schaecten waren
dat euac den coninc schaecten soude
mette druckere. so dechte hi hem me-
ten riddere. En met desen schaecte so
qua die bode. en si heylach eslytes schaecte

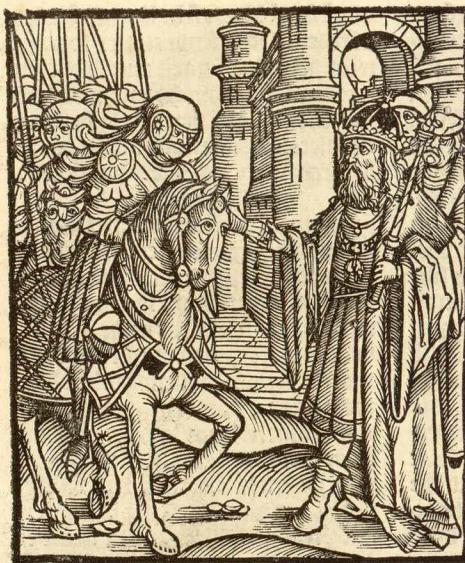
HIs die bode comē was aē mar-
grieten van lymborch. en haer
den brief ouer gheghenē hadde die si
ouer sach en lassen. doe ghinch si ant-
woorde scriuen. en ontboort eslytes al
so die moeder dat begheerde by haer
te comē int landt vā griecken. Als de
brief ghescreuen was en ghesloten so
gaf si hē den bode en si leyde. bode en
geest desen brief niemāt dan eslytes
des grauen sone. en houdt verdrinct
dat die bode was blijde vande dinc
ghelde en hi leyde. schoone maeche ic
salt gaerne doen. en hi nam orlof aen
haer en liep slinder veerde. mer mar-
grieta bleef noch studerēde inde brief
die die moeder ghesondē hadde. ende
si verwōderde haer om dies wille dat
hi alsoo mindelike luydende was tot
haer waert. en si pepnse dat die moe-

ken. mer hy en dorste hē niet toespreke voor dach hi hoorde hoe dattet metten speele van hem bepden was. En doen hoorde hieuac legghē. ic schaect uwen cominc ende mar. Etlytes lehde waer mede. Euac leide doe metter coninghinte. dat moet ic kennen leide etlytes. Als die bode dit hoorde so sepde hy. etlytes ionghelinck sprake v gaerne. en ick bringhe v boortscappe. Etlytes sach öme ende hy nam sijn vuyst en hi woude den bode slaen en seide. ghi boeue comdy nu ooc quellen. gaet vā hier in alder duuel namē oft het sal v berouwen. en loopt aen een galghe. en laet mi in weden. Die bode dit hoorende so was hy leere vervaert. en hij ghinc achterwaert. Euac die riephem weder om en leyde. bode wat ist comi naerder en doet v boorschap. mer niet wel en dorste die bode comen wā hi viesdē etlytes handelinghe. Maer hi verstoute hem ende hi quā naerder. en viel op sijn knopen en hiseide. o etlytes ioncheere. ic bren ghe v boortschappe van margrietenvā lymborch. Als etlytes dat hoorde. so schoot hi den bode aenden hals. en hi seide. O lieue bode godende misit willecome. mar thdinge. en hoe vaert margrieta. is slygheson. en noch wel varend. Die bode antwoorde en leyde. heere iae sh. en liendt v bi mi dien bief dat ghi hem ouersien ende leesen soudt. en doen also gelijc daerin staet ghescreuen sonder eenich vertrec ofte af laten. ende sonder perte verbepen. Etlytes verblidde hē wier matē seere als hi dē bief aensach en hisende. bode neemt dien duysant vā goude. die schencke ic v voor uwen arbeyt. Die bode dantes hem leere en was witer

matē leere blidde. en hi liep doe sünden veerden. Doen leyde etlytes tot euac ic wil desen brief gaen ouerlesen. omdat wes wille dat ghij horen moecht. en wat tijdinghe en vetroostinge si ontviet en scriuen mach. Euac die leyde. heere so doet ick salder naer horen.

Den brief.

Saluyt aē v etlytes lief met naturelkerionsten ghescreuen. D absencie was mi hertelikē leedt. dijn bi wesen waer mi een melodhe in mynder heeten. aldus is ionstighe liefde in v onbesweken. so comt also ghi alder ierst moecht bi mitte constantinobele daer werr v gheclaeche alle mijne nogt. en mijne duic. en wat lastichs daer my herte bi convieden is. Salick v int secrete vertrachten. die wercken vā edelheden aen gaende. en dat v profitezel sal. En also volbrengt mijn scriue en mijne bede. want wert v profitelike. God sterck v in duechden ende ooc in gracion. ende in ghesonheden. Doen etlytes dit hoorde so was hi die blifste vā allen menschen. en hi seide vaer wech dē gier vaer wech mesual vaer wech tegenspoet. en aldat droef wasis nu verblid. In spōte vā allen nūders sal ic gaen besien māns liefs rode mont. wiens edel wesen verblidt alle dat mijns is. en ceuwelic vālsen sal. o euac newe hoe behaecht v ditte. Euac leyde met alle wel. en ic bidde v hier een bede. dat ghi mi wilt late me de repsen tot in grieckē te constantinobele in die stadt bi margriete vā lymborch. Doe dat etlytes hoorde seide hi istuwē wille ick sal v consepter en wi sulle gaen makē gheretschap om al daerte repsen. also si dedē met groter blijscap en met groter vuuchden.

Choe eis̄t̄es ende euacquamen in
grieken, daer hē die keyser en des hei-
sers dochter erelebia seer mindeliken
ontfinck, elc nae sūnder wearden.

Cat. lx. capitell.

His den dach aen quam, en eis̄t̄
H̄te s̄en euac te samē bereet wa-
ren so ginghē si te paerde, en si namē
oif aendē graue en aē die grauine,
die seere bl̄yde was o dat eis̄t̄es daer
varen soude, en om dat hi late soude
sijn quade maniere, en sijn quade fel-
le zeden. Aldus schieden si vā vader
en vā moeder, ende hi reedt met euac
nae constantinobele. Alcoutende en
al r̄jdende quamen sy tandernobele
op een dachuaert nae constantinobele
der stadt, en si bleue daer dien nachte
welcken nachte eis̄t̄es dochte thien
nachten lanc sūnde, also verlangede

hem nae den schonē lichten
dach, want hi quam hē veel
te late, en margriet a die vei
langede wel also leer om hē
te siene. D̄en den dach quā
so reden si vā tandernebole
daer si gheologiert hadde diē
nachte, en alcoutende en al
iockende so quamen si voor
die stadt vā constātinobele.
Die keyslere vernam dit, en
sijn dochtere erelebia, en die
ontsinghē eis̄t̄es en euach
seer weerdichlikē, en si dedē
hē groote eere alsoot wel be-
taemde mer eis̄t̄es en sach
margrietē niet dies en was
hi niet welte viedē. primer
ten lesten si quam en si hie
feestelic willecome, also twee
ghelieuven ghewoenicende
costumelijc sijn malcāder te onfan-
ghē. En nae desen onfancelen vā
willecome so ginghē si ter salē waert
bi den keyser en sijn dochter en euach.
Daer was een grote triumphē, ende
die keyser om dat dese twee herē daer
comen waren so liet hūse triumphherē
en hi gheinch alleene tot sūnen heraut
en hi onchboot sijn dochter dat si by hē
comen soude. Die heraut gheinch om
erelebia des keyslers dochter, ende hy
brochle hi haren vader daer hi alleen
was in die sale. Erelebia leyde, weerdighe
vader es̄i heere, wat dinghe be-
lieuet u. Die keyser leyde, weerdighe
dochter dat suldp horen, hier sijn dese
edele heeren van athenen, eis̄t̄es en
euac, die hier eens dē danc en dē prijs
hadden inde ternoy, wat soudt ghp nu
legghe dat ghi eenē prijs op hinghet.

om eerliic eenē ternop te slane. en die
best dede dat hy den prijs verdiende.
Die dochter seide o vader en here dat
waerleer goet. en so louter wi weten
oft die van athene nu so vroom sijn.
als si ware indē ternop voorlede. en
is sal belieuet v vader. eenen gouden
sperwer op hanghe. met twee silueren
bellen. voor de hoochsten prijs. en de
na prijs cenē gouden rinc mer eenē
dymant. Als die keiser dat hoorde. so
was hi daer seer wel mede te vreden.
en si gaue den herau dē laste dat hijt
beroepen soude alle sijn coninreuke
door. Dwelc den her aut also dede. en
hy begonste ierst in constantinobele.
daer hi riep hoor alle ghiedele manē
ridders en schilt knechte. die ionge hei
lerinne erelebia. die doer beroepen
eenē ternop in des keylers hof in con
stantinobele. aengaende binnen den
derde dach nu in Julio. ende die daer
best slaen sal. die sal ontsanghe voor
kinē prijs eenē goudē sperwaer. met
twee silueren bellen. En die daer nae
best slaet. die sal hebbien eenē gouden
rinc. mer eenē schoonē costeliken dya
mant. En voort des keylers dochtere
erelebia die sal den prijs presenteren
mit hare maechde. de ghene dien ald
best vdiene sal. en elc legt dē anderen
voort. en ic gae noch elders beroepen
nae des keylers beuel. Als etsjtes en
euac dat hoordē. so ware si witer ma
ten seer blinde. en etsjtes seide tot euac
o euac neue gaet en maect os bereet
al dat ghene dat ons dient. en verliest
ons van wapene. va paerden. en va
swarden die sijn sijn. om indē ternope
eere en prijs te behalen. Euac seide hi
soudt doen. en hy schiet va etsjtes. en
etsjtes die ghinc nae margriete sien.

om te weten wat die sake was. dat sy
hem ontboden hadde. ende wat haer
begheerte was.

Hoe dat etsjtes ghesrafft was va
margrieten van lymporch. en hoe si
hem gaf haers vaders wapen.

Dat. lxv. capitell.

Etsjtes met groter verblijdinge
doorn beroep vande ternope. so
ghinchy bi margrieten va lymporch
in haer camer daer si in was. ende hi
grietese mindeleyt. en hy nam haer
inden armen. en margrieta die hiete
hem feestelike willecome. Etsjtes die
dancie haer seer. en hi lepde. o schone
margrieta. wat is doch die sake. dat
ghi mi hier bi u heft doen come. ende
wat duicke en wat lyde heeft u herte
beuanghen. en legt mi wat u deeren
mach. Heeft u pemant mesbaen. oft
te nae ghesprokē. Is sal dat so hoochlic
wreechē. daer hem leedi weerde mach
den ghenen dier ghedaen heeft. en al
dis legt mi wat u ledt. Margrieta
horende dese woorden seide si. mi ledt
ghenoegh in secrete en in hemeliken
ghesproken. hier tuschen u en my. so
moet een vuient den anderien vuient
wel sijn lyden claghē. Want door des
vuient raet. so wert die wille meske
beledt. ende aldus en sal vuient voor
vuient gheen lyden verborghē houde
mer als vuient den vuient sijn noot
claghen en te kennen gheue. en dit is
die sake. waerome dat ic u als vuient
ontboden hebbe. Doen seide etsjtes
weder tot margrieten. so bid ic u her
teliken seer op alle vuentschappe. dat
ghi mi doch segghen wilt. wat dinghe
dat uwer herten deert. en daecht my
umen noot. Margrieta horende sijn
vierighe begheerte. so lepde si he. sic

etsijtes dat is waerdat ic hadde eenē
schonē valcke vercooren in werckē vā
ceren en in edelhedē. en desen edelen
valcke die is verkeert in die gedaente
vā een feniint serpent. ende doorschijn
fenijncchede verbijten vader en moe-
der. dies alle blischap des lants ver-
dwijnt. so sellike spuwer hi sijn fenij-
ner quaetheit. also datter niemant bi
geduerre en tan. en al dat edel werckē
hantierēde is. vliet vā desen serpente
dat iāmer ende schade is. dat een edel
valck ghewerde is een assulchē sellen
dier datter alle die werel af weer. Als
etsijtes dit hoorde werck hi verluchten
de en hilepde. dats wel wt ghesslaghe
die caeste is myne. ben ic sepde hy der
edelhedē also af ghedened. als dat ic
ghelikende bē een serpent. dat si gode
geclaecht. Doen seide margrieta ghi
treect v deser woordē aen. en dies niet
te min. ghi sijt daer leer mede besmet.
want ghi volcht die quaethede. en la-
tet die edelheit. dat v grote scandē en
blame is. Doen antwoorde etsijtes.
het is quaet voor dē cropelen hinckē.
en ic weet wel dat ghi my meent.
mer ouer pepnſt. hoe dat v myn moedere
met haer en mynde woude krenghē on
schuldich ter doot. en hadde ikkes niet
belede. en dit moet ooc ouer dacht sijn
want men tert wel ooc eenē hont op
sinen steert. dat hi om būt. men mach
ooc wel tūlic op staē. en verdienē dat
werck der quaetheit. en hoe soude ic dā
gheachten op eenighe duechdē. Doē
seide margrieta. etsijtes wilt v wree-
heit laten. en v selue heeren vā uwer
quaethent. wā ic hore daer so veel af
datter mi verdriet. Eert v vader en v
moeder. want si hebben recht dat si v
houwen vā my. want si niet en weten

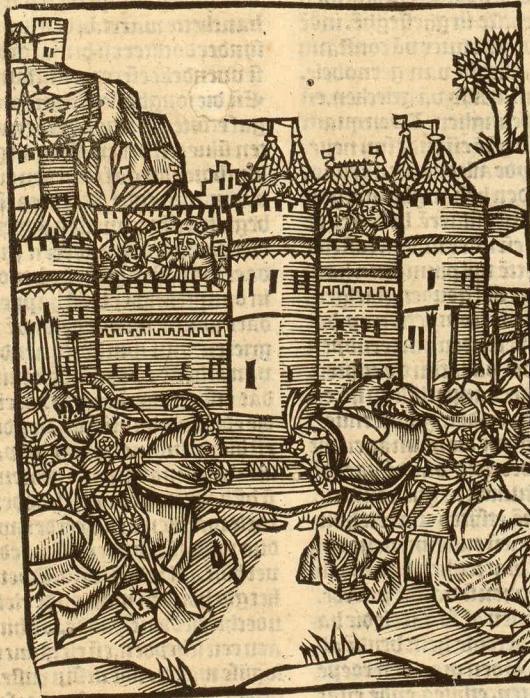
mijn af comste. oſte myn ghesslachee.
mer waer ic in myns vaders ryche
die sommighe die mi nu versteke. die
soude mi dan wel nighē en bughen.
En wilt ghi myn vrientscap verwer-
uen. so suldy verghetē en vergheuen
v moeders quaetheit. en laten sunckē
uwē euelen moet. en perseuererē in
duechdē. en volghē die wercken van
edelhedē. en late v rebelheit. in feestē
vā eerē ghene cost sparē. so moecht
ghi die ionste vā mi verwerue. want
dat ic v lie in dese felheit. dat is myn-
der heric seer hart. Daer nae die eere
en laet varendie scande. en aenveert
die ridderlike eerē en duechdē also v
die keiser heuelensal. en achter volcht
die. so wert ghi gheert in allen houē.
Doen sepde etsijtes. v ter eerē ende v
duechdelijc onderwys. so sal ick helm
en schilt aen veerden. en volghen die
werckē vā eerē en vā edelheden. en
myñ mandaet thoone inden ternop
dat ichope eer en prijsre verweruen
belieuert gode. Doen seide margrieta
op die voorwaerde. dat ghi v beteren
sult. en v stelen als een ridder so ghe-
loue ic v repne nopal minne. op dat
ghi v stelen wilt ter aentuerē. ende
aentueren septen van wapenen. so
geef ic v daer die schonē schiltē leeu
vā hele int velt vā siluere ghecroont
ghelaeut en ghetonct vā fine goude.
voert dien ter eerē van mi. etsijtes
sepde. o margrieta lief. ic dancke v der
eerē en ooc der leerē die ghi mi geest.
en ic hoopse ooc tachter volghen als
ridder vā eerē. dat ichope dat ic heer
lanc wesen sal. mer ic bidde v. dat ghi
mislegt wat wapene dat dit is. Mar-
grieta seide dat blisst verholen. maer
alst tijtē pas geest. so sult ghy noch

wel weten. wāt die lieffste diaechse die
is voerleuende naest gode op daerde
en aldus houtse in eerē. Elysies ley-
de dat salmē wel sien indē ternop. en
met desen woodē so schieden si vuen
delic vā malcandere. en etsytes ghinc
bieuace n verrac hem alle laken. die
seere verblyft was int aen horen. En

margrieta ghinre houe waert bider
keyserrinnen. en ordineerde den prijs
om inden ternop te gheuen den ver-
diendere.

Hoe den ternop ghehouden was.
daer etsytes en euacden danc en den
prijs verdienden.

Dat. lxxij. capittel.

Als den auont gepasseert was.
Endē dach aen quā. so floeghē
die trompetten dat hē elc berepde sou-
de ter hanen te come. om pijs en eer
te behalen nae den dienst. Als dat die

heren hoordē ghinghē si mille horen
en aenbaden gode. so elck schuldich is
van doene. eer hi het bestaen sal. En
doe den dienst gedaen was. doe ghen-
ghen sp onthijē en goede thiere ma-

ken. Die keysereñ die keyserinne des
heisers dochter, en margrieta van lym-
borch en ander maechden, heeren en
vrouwen ghynghe ter spinne, en hing-
gheden prijs voor hem lieden. Doen
beden die herauts die trompette blaen,
dat elc come soude ter banen, en doe
sijn beste om prijs en eer te hebbene.
Als dat die edele hoorden so quam
si elc om chierlicke in ghesleghe, inde
iersten den gouernuer van constancie
nobele, die pallatijn van gernobele,
daer nae die markhs van griecken, en
veel ander edelinghen. Doen quam
etsijtes in gesleghe en euac sijn neue,
en si ware bepde alleens int harnas,
en haer paerden behanghe met gou-
den laken, en met silueren bellen ende
goudene bellen, en wter maten costelic
haer helmette vol plumagen han-
ghende en met vol gouden paelgen.
Daer sloeghe die trompetten op, dat
hem elc soude bereyden om ternopen.
Daer sloech die pallatijn op etsijtes,
en etsijtes weder dapperlich op he, en
euach die sloech op den gouernuer.
En daer vloeghen die pluim agen ne
sandi, die bardeelens vande paerde
werden met slucken af ghehouwen.
Daer hadde he etsijtes als een hon-
gherich lybaert, en euac sijn neue oec
dier ghelyke, so wat teghen he bepden
quam dat sloeghen si vande paerde,
mer etsijtes bouen al, so dat elc die ba-
ne rypinde, en lietense hem bende al-
leen houwen. Doen was den roepe
vanden herauten, etsijtes ende euac
als verdienders van den prijs. En re-
den wter banen, en die herauten reden
voor he bepde, en si conwoerde nse
in haer logis, en si leyden hem dat si
come soude ten banchette, bi die heren

en bi die vrouwen, daermen vlieden
presentere sal, elc pris en eere nae sijn
verdiente. Doen leyden die heeren si
dedent gaerne, ende mer dien traden
van haren paerde, en ghynghe hem
ontwapenen, en si stelden hem liede
in costelike habijtueringe so si alder
chierlicke consten, en also ghynghe sy
met haren knapen en paeggen ten
banchette waert, bi den keysere en vi
lynder dochter en bimargrieten daer
si vriendelic en cerlic ontsangē warē.
En die ionghe keyserinne eresobia die
gaf etsijtes den goudene sperwaet mer-
ten silueren bellen, En margrieta van
lymborch die gaf euac den rint mette
dyamante, ende aldus warē si bepde
begift, etsijtes metten opperstē pris
en euac met den anderen prijs, ende
daer warē sijn groter ghenoeghe en
in ontspeikeliker blüsschappen. Ende
daer was een hode gesondē van mar-
grieten van lymborch aendē graue
van athene en acn die grauinne, hoe
dat etsijtes verkeert was, en hoe sy
die edelheit hantierde, dies die graue
en die grauinne seer blijde waren, en
spakens margrieten groten los, dat
si he daer toe gebracht hadden, dat hi
edele werken aen veerden wilde. Al-
dus was sijn vader en moeder seere
verblijft alst reden was. Doen bant
het ghehouden was, ende elc sijn ghe-
noeghe bedue hadde, so ghinc daer
aen een scheyden, en eleghinc tot sijn
logise waert ende in sijn ruste, Margrieta
was wt om etsijtes te senden in
auenaueren, en si informeerde etsijtes
met schoone woorden, dat hi haer be-
loofde dat hij niet heer en soude, hi en
soude prijs en eere behalen in septen
van wapenen. Maer eer dat hi van

haerschepde hadt si hem eer hi hē stel
de ter dolashen om te soeckē auētuer.
dat hy gaen soude aen sijn vader en
moeder, en bidden die verghissenisse
van dat ghene daer ghy hem liede in
verthoornet hebt. god soude u te hade
helpen. Elysies die belooofde haer dat
hij doen soude, ende aldus so schiet hi
en euac viuendeliken vā haer, ende si
rehsden weder nae athenen by sien
vader en bisijn moeder.

Choe elytes ontsaen was vā sinē
vader en moeder, en hoc hy heymeliken
verrock en wech repsoe.

Dat. lxxij. capittel.

Als euac en elytes gheschepde
waren vandē heiser en vā sijn
dochter erelebia en van margriet
van lynboich, so sijn si weder gheco-
men in athenē bi den graue sinē va-
der die hem weerdelikē ontfinc, en hi
vraechde hē liede hoe dat si gheuarē
haddē, om te hoē ost waer was dat
hem margrieta onthoot mette bode.
Doen leyde elytes, o lieue vader en
moeder alle eere ende edelheyt is mi
bewegen, en dat dooi in gheue vader
schoonder maecht margrieta vā lynn
boich, die my gheinformert heeft en
gheleert heeft dat ich mi stellen sal tot
wercken vā eeran, en bi harē toe doe
hebic verdient den oppersten prijs in
den ternoy, en euac myn neue de an-
dere. Als dat diz vader en die moeder
hoorden so waren si blÿde, iae bouen
maten alst reden was, wat elc vader
en moeder hou gaerne ducht ende
eere vermanē vā sinē kinderē. Met
dat si aldus in deser talen ware so ley-
de euac, elytes neue volbienghet nu
margriet begheert, ghy weet wel
wat ic meene. Daer op dat elytes sei

de, dat wil ic gaerne doē, en hi viel op
sijn knypē en leide, o vader en moeder
heb ic u nopt per mesdaen, in woordē
oft in wercken oft in daden oft in ach-
ter sprake, ic bidde u hertelikē dat ghy
mi dat vergeest om gods willen. Die
vader en die moeder dit hoende leide
o lone staet op hetis u al vergheuen.
En die moeder leide doe weder om, o
lieue lone hebic u oft margriet per
gedaen, dat v oft haer te nae gegaen
is dats mileet. Elytes ontvielen die
tranē wt sinē oghē en leide, o moeder
het is u al vergheue, en dat om mar-
grietens wille die migheschonckē he-
uet dese wapene, die ic eeuwelst drage
sal ter lieften vā haer, en wercke van
wapenē hantieren. Die vader leyde
sone wat wapen macht wesen, het is
ene rooden leeu den ster ghespleyt
choote ghecroont mit goude in een sil-
ueren velt, si is seereschoone mer si is
mi onbekent. Doen leyde elytes, va-
der si leyde my datse die lieftste dioech
naest gode die si nopt sach, en daer in
murmereer ic leere, ofte si een ander
lieuer heest dā mi. Doe leyde die moe-
der van elytes, lieue lone het mach-
licht haers vaders oft haer broeders
wapen sijn die si draghē. Doen leyde
die vader ende euac, o moeder sept al
waer, Met deser talen ghanghen si te
houe om te bancketeren, ende elytes
die ghinch mede om hē te vermaaken
met sijn vader en moeder in die sale,
en alst gheten was so ghinc elc in sijn
ruste, mer elytes die bleef op sittende
in sijn camer, om dat hi heymelijken
sonder pemant te weten wech rāden
woude, dats sijn vader ofte sijn moe-
der ofte euac niet weten en soude ofte
die ghene die int hof waren.

Hoe dat esl̄tes ghinch dolen, ende
hoe dat hē sijn vader en sijn moeder
ghemilten, en euac sijn neue.

Cat.lrv.capittel.

His dē dach hē verbaerde en die
claerheyt aeu quā, so sadt esl̄tes
niet sūnder wapenē op sijn paert
en hy reed sijnder veerdē, eer dat die
heren ontwaechten, en hy wilde hem
stellen ter auentueren daermē noch
wonder af hoien sal, eer dat hi heyn-
dric vā lymborch vindē sal. Doen hē
den dach met schonen lichte ouertrac
en die sonne aē dē hemel claer scheen
so wayē die heren en die vrouwen al
op ghestaen met groter vnuochdē en
genochte, welche bluschap haest ver-
keerde in ducke, also gheringhe als si
vernamē dat esl̄tes wech was. Die
graue vā athenē quam in die sale en
maechde sijn herē nae sijn sone esl̄tes.
Die heerē leiden, o edel graue wi-
en wete vā esl̄tes niet, en sint gister
auonten hebbē wi hem niet ghelsen.
Je geloue lepde die graue dat hi noch
rust en leide totten camerlinc, gaet in
sijn camer en siet hoeft met hē is. Die
camerlinc ghinc derw aert, als hi aen
die camer quam so ghinc hinc in, en
hy sach dat bedde noch gemaect, mer
hi en vant esl̄tes niet. Doē ghinch i
totte graue en verrock hē hoe highe
uaren hadde dat esl̄tes daer niet en
was, en men deden doe alōme soechē
mer twas al vloet, niemāt en wister
af. Euack quā in die sale en higreute
de graue seer mindelīc, die graue ley-
de euac heft dan, een vrage wilt my
berichten, en weer ghy niet waer dat
esl̄tes in sijn sone sijn mach hyn en is
nieumers te vinden. Doen dat euack
hoorde peysde hi wel watter schypde

en hi leyde, o edel graue neen ich voor
waer ic en weet niet waer dat hi sijn
mach, mer gaei in die stalende besiet
nae sijn moor sijn paert, en is dat in
die stal niet so weet ic wel watter akis
Die graue deet also doen, en mē gine
den stal besien daermē sijn paert niet
en vant, noch in sijn camer sijn wa-
pen oock niet en vant. Als euack dat
hoorde dat hidat mede hadde, so seide
hi totten graue, siet here aldus sijn die
saken gheleghen, hi is hem gaen sel-
len ter dolinghē om auentuer te soe-
ken, want hi belooft heeft margriē
van lymborch dat hy niet keeren en
sal hi en sal kepten van wapenen ghe-
daen hebbē, daer cere in sal gheleghē
sijn, daer op heeft sij hem ghegeue die
wapen die hi voert. Als dit die graue
hoorde so was hy verwonderen en
claechde sijn sone duchtēde voor him
dere schade oft schande. Als euack dat
sach dat die graue so druckich was sei-
de hi, heere liete veden, ick en sal niet
rusten dach vre noch spacie ic en heb-
be esl̄tes mynē neue gheuonden, al
soude ich ē soechē door alle die werelt.
Als die graue dat verstoene so was hy
verblyt en lepde, o lieue neue neemt
gelts en goets genoch niet v, en gaet
soeken mynē sone, en bienghet hem
weder thups, ic sal v so hogheliē lo-
nen dat ghys mi eeuweliken danchē
sult. Euack belooft den graue en hi
nam orlof aen hem, en hi ghinch sijn
paert sadelē, en recdt also wech door
boschē en door haghen esl̄tes sijn
nieue soeken.

Hoe dat esl̄tes reedt ouer een velt
daer hi vant eenē ridder, die hē waer
schuwede van twee ruelen, die daer
bi den weghe laghen.

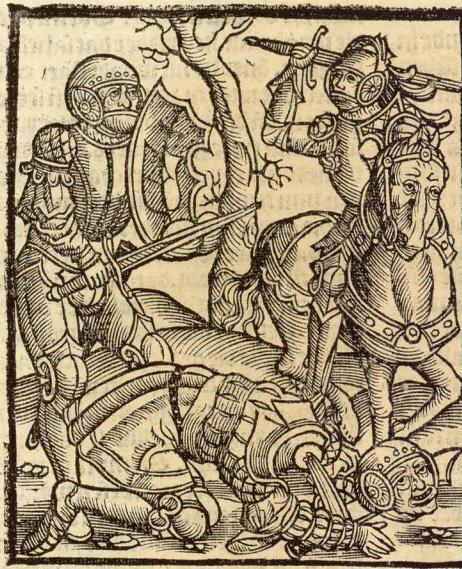
Cat.lxvi.capittel.

Etijtes aldus alleen rijdende in
groter lantshen door boschen
door haghen en over vele soechende
sijn auenture. en pepinsende altoos
op die ouer schoone margrieta van
lymborch sijn amoreuse. en om sun-
der groter liefden wille die hi tot haer
waert droech aldus sittende te paerde.
met desen ghepeynse soo quam hem
teghen een schoon ionghelinc die etij-
tes leer viendeliken gruetende was
maer etijttes die sadt also verwermt
in sijn ghepeynse. en sijn herte also be-
comert en ontstekē was mit vieriger
lieften tot margrieten van lymborch
waert. dat hy den ionghelinc en sach
noch en hoorde. dies hem die ionghelinc
witer in aten seer verwoorder dat
hi niet en sprac. noch eenich ander tei-
ken en bewees om te antwoorden. so
riep die ionghelinc weder aen den rid-
der etijttes tot die repsen toe. mer het
was alle leens. wat etijttes die pepins
de veel te seer op die ouer schone bloe-
me margrieta van lymborch. dat hy
den ionghelinc den ridder gheen gade
en sloech. Die ionghelinc riep noch der
dewerk wel herteliken ludde en seide.
her ridder spreect teghen mi wat vlijf
hanghet daer aen. Metten so werdt
hem etijttes siende en seide. wient en
velcht v niet. wat ic en hoorde v noch
en sach v niet. also vastlade ic in mun
gepeynse. wat is v begherē. Die ion-
ghelinc seide dat salic v legghen. ghy
rjdet hier in weesien uwes lysts. en si
sake dat ghy weder om de wech keert
vā daer ghy comē sit. Als etijttes dat
hoorde so werdt higheturbeert en be-
roert en hi seide. waer òme soude ich
weder keere. en wat is die sake dat ich

mijn lijk verliesen soude. Doen seide
die ionghelinc. her ridder dat salich v
legghen. Hier by int woud staet een
casteel dat wter maten sterck en seere
groot is. en daer wonen op twee rue-
sen en sijn twee gebroeders. en si eten
die liede als copen ende schapen. Die
een van hem bepē die heert morant
en die ander sijn broeder die heet bio-
adas. en haer beider lieuten sterke is
bouē maten groot. dat menste niet wt
spreken en can. En haer beider vrech-
hept en felhept die is sonder gronden
en ooc mede die groēe persecucie ende
cometen die si den kerstenē daghe-
licx aen doē en can gheen mēche ver-
sinne so onghenadelikē si daer me-
de om gaende sijn. En morant is die
oustre en die heere van desen woude.
ende daer en mach nieman t voor di-
lden. hi en laetter sijn leue. Aldus ra-
de ic v die placte te schuwē en te vlien-
den. Doē seide etijttes ic moet die ghe-
broeders aensien. en proeue of si also
sterck sijn als ghy v gelaet. Doē seide
die ionghelinc. iae si en vele sterker dā-
ic v wel ghelegge can. wat haer lieder
macht is elcke relwaer om te verdia-
ghen. Etijttes die seide al waren du-
uels op die hulpe gods. en ter eerē vā
mijn lieue salic gae beuechte. laet
sien hoe dz ic sal varē. wat ic moet we-
sen daer ic sal steruen. Daer niet nam
hi orlof. ende reedt nae casteel toe. die
ionghelinc ghinc eenē anderē wech. en
higinc vā verre sien hoe datter varē
soude met etijttes en den twee ruesen
die opt casteel waren.

Choe d' etijttes die twee ruesen ver-
wan. en hoe hi den eenen ruese sande
aende keiser vā griecke merē hoofde

Cat.lxvii.capittel.

Den ruese morant lach bouē op
deenen tore, en hy lach esluytes
vā verre aen comē. Hy liep haestlikē
benedē ter valbugghē waert vande
castele om esluytes te wachten, en hy
swoor sinē makomēt en sinē apolyn
sinē ternogāt dat hi esluytes bradē sou
de, eer den auont leet. Esluytes die quā
vast aen, en hy lach dē ruese staen op
die valbugge, en esluytes die waende
voor bite passeren. Dē seide die rues
se, ou ghi biese boutken wat soect ghy
hier, ic moet u noch tauont bradē en
eten mette loocke, knielt nedē en laet
mi u hoofd afhouwe. Esluytes die ant
woorde daer op en seide, du feltyrian
ic ben hier ghesondē om te calengiere
dit wondē en u castel, en voor mede
so moet ic hebbē u hoofd, en dat moet
ic gaen seynē den machtighē kepler

vandē landē vā griekē, en
dat tot eenē presente als dat
die ruese hoorde so woudē, i
verwoedē vā spijce, en hisci
de, ou ghi gypcken comi ghi
hier om niet na te ghecken,
loope wisselinc en eedt een
reele vol pappen, wat soudt
ghi al sulke woordē spijkē,
want kyppe ik vēens ghi
stort vā vare, en ghy en hyc
doch nimmer eenen in būt.
Doen dat esluytes hoorde so
sende hi, her ruese wilt u we
ren teghen dit pap etcken,
en besiet wat hy vermach,
en esluytes die sloech stercke
lich op den ruese. En dierue
se die ghechte daer vast mede
en hiseyde, die vlieghē wille
die spreeuwē verbijc. Eslu
ties en achtelen segghē niet
en hi ginchē dapperlike tot līne leder
also dat hy dē ruese quetste. Dieruese
die weerde hē seer, en hij sloech esluytes
paert doot, en doc vloech esluytes van
onder, en stach den ruese in sinē groē
pensache dat hi ter aerden viel, en hy
riep moort en seide, broadas broeder
lact ghi midus vermoorden. Esluytes
die nam sijn sweert ende hy sloech hē
rhoost af, en hy namt in sijn hanen
worpet ter aerden. Des ruesen broe
der broadas die hoorde dat geruchte,
en hiliep ter valbugghen waert on
te sien was sinen broeder was, als hi
ter bugghē quam so lach hi sijn broe
der door ligghen teghen die aerde. Hi
waendē welte verwoeden als hi dat
sach, en hi viarchde, wie duuele heeft
mūnen broeder doot. Doen seide esluy
ties wildijt horen, een cleen vlieghē die

hrech hem verbeten. en highecter mede. Doen sprack die ruese broadas en hi swoer bi sijn manet en ternogat. d' sult ghi becope. en hi nam sijn baerdaeer die xv. voeten lanch was. en hi sloech nae eslutes. en eslutes die sprac wten weghe. en higaf den ruese van achtere eenen swaren slach tuschen hals ende hoofd. dat hi sijn tonghe welslach. Die ruese leyde. wat duwelscher slach is datte. Sidp een dwerch oft een touenaer dat ghy alsulchen slaghen laet. oft sidp van apolyns gheslachte. Eslutes leyde ic en weet van manet noch van apolyn noch ternoghanrie ben een kersten melsche. en ic gheloue aen den almoghed god vadersone en heylige gheest. en daer sulp oec aen gheloue. iae wilde dat sij ondra ghen eer ic van u schepden sal. Die ruese waende te verwoeden ende hi seide ghy sprinc haenken. sondt ghy mi daer toe bedwinghen dat waer die duuele baerlick. ich sal u ierst in sloeken voor eenen garnact. Als dit eslutes hoorde so werd hi seer mydich op desen ruese om dies wille dat hi hem also vyleyn liken toe sprac. en hy heeft sijn swerte op gheheue ende den ruese broadas gheslaghen eenen alsulchen swaren slach. dat he dochte dat den hemel op hem lieven viel. En die ruese meende nae eslutes te slaen. en hem te wreke vanden slaghe die hy hem gaf in sijn schouderen. Eslutes siende den slach comen schoot doe aen dander side van hem. en hi ontdrappe hem dien slach. also dat die ruese broadas sijn baerdaeer sloech wel vi. voeten diep in die aerde. en doe huse waende wt te trecken so was eslutes in die were en verrafsten hem. en higaf hem eenen slach

op daensichte dat die ruese neder viel ter aerden in onmacht. ende hi was gans machteloes. En eslutes die souden doortreken hebben. mer hy riep ghenadelins luts. ende dat hi herste werde wilde. ende doen al dat ghene dat eslutes aen he begheerde te doen also verre alst in lunder machte was. Als eslutes dat hoorde so was hi secre blijde. en hi leyde doe staet op her ruese. ic ghene en verlachet u dat luts. mer een sake die moet ghi doet sogheringe als ghy ghenesen sijt. die ic u belasten sal. Die ruese broadas leyde doe. ionghelinck warghi aen mi begheert. en wat dat ghy mi heet doe. dat sal ic u vol brenghe in alle manieren ghelyc ghi dat van my ghedaen wilt hebbē. Eslutes die seide ghy lege ster wel gae wi ic ben vermort ende ic moet mi wat rustē. Die ruese seide. her ridder come binne uwē castelle. wat ghy metten sweerde gewonne hebt. ich sal u gaen doen leere goede chiere. doch heb ic een ohe daer ic u en mi mede genesen sal. En aldus ging ghy si te samē int castel bancketeren. en heseuen rusten.

Hoe die verrader van vieruyp in melanen was hertoghe. ende hadde europa getrouwet. En hi wilde haer kint verbarne dat si hadde van heynrich van lymborch.

Dat. lxvij. capiteel.

Ten margrieta waren in rusten so troude die graue van vieruyp europa van melanen. en si droeg een kyn als si van heynrich van lymborch schiet. Dese verrader was wt by nacht en bidaghe om dir kyn te bederue. en hi leyde totte heere dat een ouer wonnen hoeren kint was en een bastaert. en

hi wondē verberne in een vier. Daer
die herē des lants op antwoorden en
sepden. dat waer onrechte. die vader
licht dien gewonne heeft is van edelen
gheschachte ghesendeert. ende si en
woudens niet gedooghe darmē kint
so verbarnē soude. en die somighe van
sunder astomste en gheschachte die wil
den hebbēn. En die moeder europa
seide doormi. mer my kint niet. waer
die vader hier dien man. ghi soudet u
wel ontsien als welch werck te doen als
ghi nu doe wilt. en u mydicheit thone
aen een onnosel bloet. Die herē die dit
hoodē haer aengaende vande lade
en warens ooc niet wel te vieden. en
die van sine gheschachte warē wildent
mechē gedaen hebbē. also datter om
rees eenē groten twift. Doen waster
een ou bedacht man. en ouerste van
melanē die seide. mensal nemē. xl. da-
ghen wt stellens deser sake aen gaen
de. en ghigraue van vertypt heere van
melanē ghi sult u verbindē te wachtē
eenē campioen die voor dit kint vech-
ten sal in een crht. en he verantwoor-
den vander saken die ghi hē aen legt.
als dat gheen ouerwonnen bastaert
en is. mer een edelman sūnt. Daer
op so antwoorde die graue van vier-
typt en hi sepde. dats mi een cleyn sa-
ke. ic wil dat verantwoorden en doen
bluycken dat ouerwonnen is. mer wie
salt verantwoorden. Doen sepde die
moeder. hei is misselike wiet verant-
woorden sal. die hier licht bi auentuer-
ren gheraken sullen ghelycht die ridder
heypndic van lymborch. die mi verant-
woorde tegens mynē oom. en mi ver-
trooste en halp mi tot mynen rechte.
Als dat die graue hoerde wert hi bloe-
deliken gram. en hi sepde iae iae dats

een van uwen puptieren. ghi hebter
al vele meer so dat si daer vele woor-
den hadden. En die heer van melanē
namē dat kint in hoochē metter moe-
der. om te verheidē den tij vande. xl.
daghe. hopende datter een campioen
soude come. En die graue en syn ma-
ghen die ghi ghinghe al knorrende wech
als die seer vergramt waren.
Hoe elijtes vande ruese schiet. en
hoe hy hem sande met syns broeders
hoofd in grieken biden keper en syn
dochter. en margrietien.
Dat. lxx. capittel.
Noen elijtes wel gherust was
en genesen. so wilde hi schepe de
van broadas den ruese. en nam orlos.
en hibeuval de ruese te gaen met syns
broeders hoofd in landt van grieken.
en hem daer plesenteren als een ghe-
uanghe man den keper van grieken
en dat hy aldaer ontfangē soude dat
hersten gheloue. en doen he doopen.
Die ruese beloofde elijtes als hy conste en
soude also gheringhe als hy conste en
mochte. en daer met schiet elijtes van
he en ghinch dolen. En die ruese bleef
dien nacht noch op syn slot. en maecte
ghereetschape om nae grieken te
replen den eersten daghe. Eljites aldus
gaende op den wech peynsde die
wil om margrietien wat hy om haer
bestont. en syn hys so auentuerlic stel-
de. ende dat om die lieftste van eender
vrouwen. die hi niet en wiste van wat
af conste ende gheschachte dat si come
was. dan hi alleen hoopte bi der wa-
penen die si hem ghegeue hadde. dat
si van edelre astomste was. Aldus al
peynsde so gheraete hi int lant van
melanē. so verre passerde dat hi qua-
aen die stadt van melanē. daer van

hi sitten claghende europa die herto-
ginne vā melanē tegens haer seluen
in een prijef. Etlytes ginc achter dat
prijef om te horen haer clachte. en si
seide. o moederlic herrie bieect nu van
rouwen door die onnatuerliche die
mijn mā die graue wile bediuē aen
mī hint. en dat so onschuldeike dode
O heynric vā lymborch ghi verloste
mīnā mīnē oom dien u verongelike
wilde. die ghi int campē verwont. en
nu wilt dele verrader en tyran v kine
doden onverdient. erade berijt mi met
ouerspele. als dat hi sijn soude eē ouer
wonnē bastaert. O heynric vā lym-
borch oft ghi dit wille. ghi soude haest
hier sijn. en keere dese ouerdact. mer
ap lacen neen ghi. daer om òs bepder
hint sterue moei. Als etlytes dit hoor-
de. hi bedroefde en hi vbljde. hy was
droeue om die vrouwe en om dz hint.
en hy verblyde int horen noemē des
naems heynric van lymborch. en hi
stot op en gincbi der vrouwe en grue
tele imidelic. en hi vrachde haer hoe
dat si so bedrukt ladt. Sy dante hem
der gruete en lepde. ic hebbe recht dat
ic truere weene. en claghe. al hadt et-
lytes gehoorit. hi woudt nochtans an-
derwerf hore. Ietruere seide si om die
ionghc bloet. dat toe behoort een edel
man hetende heynric vā lymborch.
die mi verlost in mynder groter noot
en hi verloech mīnē oom int campē
Als etlytes dat hoorde so liep hy met
cenē dullen hoofde daer die verrader
stont. en hi epstē hē te campe. Die ver-
rader sach toe en hi lepde. wat meent
dese gast. gaeet ghi met mi daer ic hier
stac om iusticie te doen. en hi lepde tot
sijn maghe. haest daer hūne en verpet
int vier. den dach is come vā synder

door. Etlytes lepde vrader dat en sal
niet sijn. ic eysche u in campe. en ic wil
verantwoorden di onnofel bloet. dat
onschuldich der doot is. Die verrader
lepde vast af. en hi en wilde niet cam-
pen. mer die heeren lepden hem nae
recht en nae statuten des landes also
moet ghy den camp doen. en den rid-
der beuechten. En als hy dat hoorde
dattet sijn moste so was hy half ver-
uaert. mer te min hy waepende hē en
sepde. inoer ick vechten teghen eenen
bōeue en eenē landt loper. ickschattē
licht dat hi is een vā haren puytterē
ende dat hys om dies wille come nec
antwoordē om dat hijer weder hi sla-
pen soude. Als etlytes die blamelike
woorden hoorde so wert hy verstoort
ende lepde. o du valschaert ghi die die
duechdeliche vrouwe befamende sit
met oneerbaerhedē dat suldi becopē.
en met dien so sloech hi sijn swert op
sijn schilt dat den schilt spleet. Die ver-
rader lepde hoe duuele slaedy also op
reken edelen man. dat sal ick wreken
en hi sloech etlytes schilt vande halle
en hi waende etlytes den hals ganse
liken astelaen. maer etlytes schutte
dien slach. en hy sloech eenen scherm-
slach dat hi dē graue dē verrader sijn
heen reoochte. dat hi viel neder ter aer-
den. en hi riep genadesijns lijs. Doe
seide etlytes een blameerde vā vrou-
wen. ghy blameert en schandeleert u
selfs wif. twaer iamer en schade sou-
de u ghenaide geschien. en hi nam sijn
swert en sloech hem sijn hoest af. en
voort so nam hy thante en hi lepde nu
sijn mīn wāc hebbē v ghemonne.
en hi stonē en beslach dat kint. en doe
loecht op hem en her dochte hē so wel
ghelike margrietē vā lymborch dat

hier in verblidde. Alle die heren vader
stad waren bliide datter so vergaen
was, en des verraders magē drope
allen aen deen side, als die ghene die
droeue waren. Als etijtes aldus opt
thint sach, so qua die moeder des hirs
by he als die verblid was, en dat om
haer kint en viaechde, waer om dat
hi dat kint so seer besach. Hi lepde en
belehe v niet, neemt daer v kint en
truet niet meer, en ic besiet rech om
datter myn lief also wel ghescreke is. Al-
dus bid ic u dat ghi mi legget van dien
heyndic het rechte bescheet, hoe dz hy
hier quam en o vertrouste, en wat hi
ghinc soekē. Die vrouwe europa die
lepde ioncheere hy ghinc soeken sijn
suster die hi onnoselike verloie hadde
also him lepde. Als etijtes dat hoor-
de verblidde hi wter maten seer, en hi
hoopte dz heyndic van limborch mar-
griet hoeo was, dat welche hy noch
niet claelicen wiste. Doca lepden die
heren en europa te samen, her ridder
comt en wilt v rusten, wi sullen v doē
goede thiere nae ons macht, wat ghi
hebber verdient. Etijtes dancke hem
der eer die si he deden, en si ginghe
te samē ter salen daer bedieuwen was
een grote blisshap.

Hoe dat euach etijtes vant in die
stad van melanen, en hoe si te samē
wechtoghen en repelen.

Dat. lxx. capittel.

His euac langhe gedoelt hadde
nu hier en daer, deen landt op
en dander lant neder, en die een stadt
voor besien en die ander nae, en also
is hi ghecomē int lam van melanen
daer hy in die stadt van melanē in een
schoon herberge gegaen. om daer
te ruste en goede thiere te makē. Die

weert vādē hysle dede he een schoon
camer, en hi bracht he spysle en wyn,
en doen hi wat gheren hadde, so riep
hi dit weert bi hem, en hi viaechde he
oester niet nieus en was in deser stadt
van eenighen saken van vremdicheitē
Die weert antwoorde dor, ion heere
iaet, hier is wat vremdes gheboert in
corten daghen, dat niet seere lancledē
en is. Euac viaechde doe en sepde, lie
ne heer weert wat is dat, laet my dat
horen, want wi ionghers als wi wie
lande repelen, so horen wi alte gaerne
wat npeuews, en als w dan in ons
landt weder ome comen dat w dan
dat vertellen mogē voor goede exem
pelen, en dat wi daer door den tij vā
recreacien mogē mede toe bienghe.
Die weert hoende euac tale en be
gheerse lende, ionck heere en belehe v
niet, ic sal v vertellen een vremdi stuc,
op dat v niet en verdriet int aen hore
Euac die seide, neent sege op ic bids v.
Die weert lepde, hper is ons vrouwe
vanden lande europa, en haer oom
wildele verongheliken en versteken
vandē harē en van dat hertoochdom
verouē. En doen quāner een ridder
en hi verlostese vander saken, ende si
werdens eens also dat hi aē haer wā
eenen ionghē sone, en hi ghinc voor
dolen om te soekē sijn suster, Her leet
eenē tijt en ons vrouwe troude eenē
anderē man, en als si he ee wile ghe
hade hadde, so woude hi dit kin dode
en hi leide datter was ee ouermōnen
bastaert. Mette costen geslept was
op eenen camp gestelt te doene binne
veertich daghe, en also issel ghecomē
een vremdi ridder en heeft den camp
gedaen, dat kint verlost, en de graue
ghedoort, dies al melanen verblid is.

Als euac dat hooide doe was hy verblüt, en hi vraelde die weert wat ridders datter was. Die weert lepde, hy volkert eenen rooden lichaert met egen ghespleten sterre. Als euac dat hooide so was hi wter maten leere blijde, en hi lepde her weert, laet ons gaen slae pen, en ghy moet my moighe droech wesen waer dat ick die ridder vinden sal, en waer hi is. Die weert sprac dat salic gaerne doen, en aldus ghinghe li in haer ruste, en verbepden de dach van morghen.

Choe elijtes stepden wilde van europa die hertoginne van melanen, dies si seere droeue was, ende alle die heren, en hoe dat hem euac sijn neue vant en kende.

Dat.lxxi.capittel.

Als elijtes van heeren en van vrouwe wel gheracteert was en si he goede thiere ghedaen hadde, so wilde hi van hem lieden scheypden, mer die heren en vrouwen baden he noch om bliuen vier oft vif daghen, om met he noch te triumphere. Elijtes en dorster niet wel ontseggē, mer hy en deets niet gaerne, om dat hem europa ghesiet hadde, dat margriet van lymborch was heynsier luster, en dat huse alome sochte, en dat hem geslept was dat si in achenē was, also hadde Elijtes veele lieuer gheweest nae lymborch om te weten, oft die heroghe otto van lymborch ooch waer margrieten vader, ghesiet hem europa gheslept hadde. Ende als hi aldus staende was in desen ghepeylse, met dien so quam aldaerte houe euac die ridder, en highein also hem die weert daer hi gheologiert was geslept hadde in die sale, wanter al open hof was,

so mocht hy wel om begrepen en sonder pemant te viaghē in comen. Als hi in hof quam en ghinc in die sale, so lach hi daer veel edel manen, en meich schoone vrouwe en ioncstrouwe, en omrent dat middel van he lieden so lach hy staen elijtes sijn neue des grauen sone van athenen die hi sochte dies hi wter maten seer verblüt was En elijtes die lach domē en werdt he siende, en hi schoot wt dat muddele van hem lieden, en hy hiet euac sijn neue met groter vrechedē en weerdichedē willecome. Die herē en die vrouwen en alle die ioncfrauen die die saghe verwonderdē hem wter maten seere van elijtes, om dat hi he so mindelikē was van woordē int aen spreken, en si lepden, o elijtes wie is die riddere die ghi so vniendeliken ontfangher, ist u broder, v neue oft is hi van uwē gheslachte. Doen seide elijtes, het is my vleesch en myn bloet, ende hi is myn nae neue. Als dat die heeren van melanen hoorden, en europa haer liede vrouwe, so hieten si euac seelijken willecome nae edelheits maniere, en si ontsinghen hem eerliken Doen seide europa, waer nu hier heyndic van lymborch myns myns vader, so waren wi hier nu in duplentich vrechedē. Elijtes seide dat wilde ic wel omdat schoonste ende om dat costelikste paert dat ic nopt niet oghen aen lach oft nopt bescreet, mer d; en mach niet sun. Doe seide europa en die herē van melanē, comt elijtes ridder mer uwe neue euac den ridder, hebben wi hier te voren int triumpheren en in bane ketere ghenoeghelic gheweest, en met ganse herē v benint, en vientscap bewelen, ende niet onsen oghen op

droliken ghesien, wi willen nu meer
vuerchede bedriue van wi nopt deden
Daer bliesen die momfloepen schal
mepen trompetteclaroenen ter mael-
tijte comen nae die costume en ghe-
woente des lants Daer was gedaen
eenen grote kost, alsmē tot sulche houē
van eerē ghewoelenlicis, si aten en si
droncke, si warē vol melodiën, daer
was van alle venesoene vereet. Als
die maeltijt ghedaen was, en elc god
geloost hadde, so ghynghe si wandelē
inden wynaert alle ghenoechte ve-
duende, vā dansen en vā spunghe,
vā morellen vā scaecken en kaerten,
als sulcke liede ghwonelic sijn te doē
Euac en eslutes werdet esamē cou-
tende, en si vertrachten malcanderen
haer auentuerē die he gheschiet was
int dolen. En als si allen aldus ware
in blischapen, so vicht wat nats also
dat si liepen wten reghe, en ghynghe
ter salensolaes hantieren, ter thē toe
darmē ghinchouē, en een solaelijc
banckethouē, daer eslutes en euac
he heerlichen hadde, wālsjs welghe-
woelenlic ware. Als si aldus ghebane-
keteert hadde, en dat bancket gedaē
was, loschieden si viendelin en eerlic
vā malcanderen, en elch die ghinc int
sine, en nae sijn ruske verwachtende
den clarenlichtendach Dat wilic nu
laten varen, en scriue van eslutes en
vā euachoest vā melanē schiede, en
ierst vanden ruese hoe dat hi bidē hei-
ser quam als gheuanghe man, daer
hem eslutes toe bedwank.

Hoe dat broadas he seluen presen-
teerde den kepsere van griecken, met
dat hoofd van sinen broedere, en hoe
hi kersten wert,

Dat.lxxij.capittel.

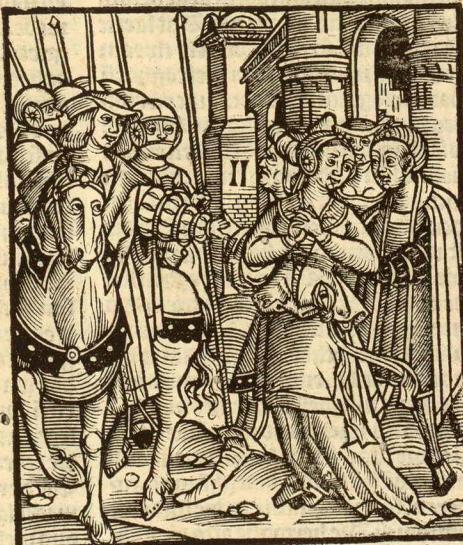
HIs die ruese broadas sruer ghe-
nesen was vā sine wonde, die
he eslutes hadde ghegheuen, so steide
hi he te gaen nae dlant van griecken
Ooclo droech hy met he sijns broeds
hoofd, om den keiser te presenterē also
higheloost hadde. Delen ruese waer
hiquam, om dat hiso groot was, elch
liep wech en si veruaerdē he vande
maetsle vā sylinder staturē. Aldus is
des broadas so verre ghicomē dat hi
ghenaecte dat landt vā griecken niet
verre sijnde vā, constātinebole, daer
hi he henē stelde te gane, so lange dat
ghyng als dat hisach die poorte vā
der stadt, hy clopte daer aen, en men
liet he in, en twas vroech dat die poor
te noch ghesslotē was. Doē hijn was
so viaechde hi waer hi gaen soude na
des keplers hof, doē wassereen en hi
seide, gaet met mielsalder u leydē, en
dat was een vā des keplers liede een
aertsier, aldus ghynghe si te samē tot
des keisers hof, daer die kepler en sijn
dochter en margrieta en ander heere
en vrouwen in warē. Sy quamen in
die sale daer die kepsere sat, die wele-
ke dat verschoot als hy aen sach den
geore veruaerlike ruese, en hi viaech
de he waer sijn begheren was, en wat
hisochte. Doē seide broadas die ruese
heer kepler dat sildi hoie, myns saken
sijn duechdelich, en icen soecke gheen
quaet, ic ben v hyer ghesondē als een
prisonier een gheuanghen man, en
dat hoofd myns broeders moet ich u
presenterē tot eender ghisten. Als dat
die kepler hoerde en sijn dochter ende
margrieta van lymborch en alle sijn
heere, so warē si verwondert wie dat
den groten ruese verwonnen hadde.
Doen viaechde he die keiser, wie dat

45

hem also bedwonghen hadde. Doen antwoorde die ruse en lepde, een pro
per frisch ionc riddere gheheten bi na
men elijtes, en hijs des grauen sône
van athene. Inden iersten sendet hy
v mîns broders hooft, die hi vervô
nen heeft, nochas so was hy wel, xii.
cubijten lanc. Ic waende mîns bide
ders door te wiken, en hem in baten
te comen, mer niet soulen so heeft hy
mi verwonneen en bedwonghen hier
te comen in uwen hande om kersten
te werden. Ende al swauen landt sal
mede kersten werden, en dat door he
die elijtes heet, nochtans en quamer
nont man so woom, so doet te sweek
de die ons bedwinghen conste dan hi
alleem, aldus her keiser here beger ic
dat doopsel onfanghe, en kerst te
werde. Als dat die keiser hooerde was
hi boue mate blid en hi sei
de, her ruse men sal v dope
en kersten maken, en icksal
selue v peteren lynn. En doe
margrieta vâ hmborch die
verhorde was, dat elijtes
dese groote vroomheit van
wapen bodenue hadde, daer
om so was si wter mate scer
verblyst int herte, en si wert
in lance so meer ontsteken
in elijtes liefde, en het was
haer herteliken leede dat hy
soo langhen tijc wech bleef.
Met deser redenen en noch
met veel meer ander woord
den die daer gheseyt waren
so lepde die keyser den ruse
broadas ter salē waert ôme
te bancketeren, daer highe
willich toe was, wat hi had
de goedē appetijt, ende een

huttelke en mocht he niet vele helpen.
Die heren en die vrouwen volchden
den keiser nae ter maeltijt om te bac
keteren, en nae der maeltijt so ghinch
men ghereeschappe maken om des
sanderdaetcs snoighens den ruse
te doopen, ende hi was om syn groot
heit geheue cristofole nae sime cristo
fel. Aldus so bleef hi daer een poole bi
den keyser, en bi syn heeren eer hi tot
sinen lande waert reedt. En higeloof
de en verbant hem met sinen redt de
keyser en alle syn heren, dat hi alle syn
volck kersten maken soude, also ghe
ringhe als hic huys quame, ghelychi
doch dede sonder eenich verbeden.
Hoe elijtes en euac schepden van
europa die herioinne, en hoe si troe
ken nae dlanct van hmborch.

Cat. lxvij. capite!

Elsijtes ende euac een poose
gheweest hadde in melanē ter
begherten vā heeren en vrouwen, so
namē si orlof en wilde vertreken, en
he lieide bedäckende der goeder chiere
die si he beydē ghedaen hadde, en al
die ghenoechte die si bedieuē hadden
om haer lieide wille. Als europa sach
dat si vertrekē wilden en niet langer
blieue, so badt si hem beydē, waert dat
si heynric vā lymborch newers von-
den oft laghen dat si he lepden dat hi
quame belien sijn hint hier in melanē.
Elsijtes en euac beloofdē haer dat
sij doen soude, ende met deser soeter
spraken schieden si vā daer, en si redē
nae lymborch toe. Europa die ghinc
met haren heren en printen ter salen
en niet haren ionghen lone die twee
iaer oudt was. Die twee iacer was
heynric van lymborch al in venus
berch ende meer daer toe. Dat laetic
staen, en wil scriuen hoe dese twee in
lymborch quamē bi den hertoghe en
der hertoghinne. Doen euac en elsi-
ties langhe ghereden hadde dype ofte
vier daghen lanch door steden en lan-
den, so sijn si gherocomen in land van
lymborch, daer si eenen man vraelich-
den nae den wech, om te come in die
stad vā lymborch, het welcke dat he
die man wers. En onder wegghen ley-
de elsijtes tot euac dat margrieta des
hertoghe dochter was, dies euac ver-
blidē en vraelichde he hoe hi dat wille
doen sende hy, europa van melanē
die heuer mi gheseyt dat heynric vā
lymborch haer broeder is, ende hoe si
verlore was in eender iacht, ende al-
dus redē si alsprekēde teghē in alcan-
deren, so dat si quamē in die stadt vā
lymborch. Die hertoghe otto die hadt

vernomen datter twee vreemde rid-
ders wt vreemde landen quamen, hi
dedesijn edelhepte en ghincle met sine
state teghen en met synder vrouwen
en hi onckincelsijtes ende euac heerlic
nae haerder werden, en si gruetense
verde huelcheitien met soeter sprake
Doen sepe die hertoghe, ghi ridders
verde sit god willecome hier in myn
lande, en hy vraelichde he tueden waer
dat si henen wilden en wat si lochten
en van waer dat si geboren waren
Doen antwoordē si bepde, wijsn we
den lande van griecken, weder stadt
pan athenen. Doen dat die hertoghe
hoerde verwonderde hi in hem selue
hoe dat elsijtes sijn wapen aen sinen
hals droech, en hy vraelichde heen hoe
datter biquam, en nae dat hi vā aiche
nen geboren was, oft hi aldaer niet
hadde ghesien een schone maecht
we desen lande geborene gheheten mar
grieta. Elsijtes die antwoorde en sepe
de heer hertoghe iae wi, wi hebbense
ghesien en ghesproke, want si woendē
bi den graue van athenē, mer die
keiser vā griecken oulsaris om haer
schoonheit wille, en om haer edel we-
sen, so badt hyse de graue af, en aldus
so is si nu ter tutwoenachtich te con-
stantinobele in die stadt bi den kepler
en bisynder dochter crelebia, om dat
sijn dochter soude leeren aen haer alle
edele wercken. Doen dat die herto-
ghe otto en die hertoghinne hoorden
doe waren si wermaten seer blidē,
en si leyden is dat waer ghelyc ghi os
legt, dat is ons seer lief. Elsijtes sepe
die reden waer bi laet ons dat horen.
Die hertoghinne seide doe, het is my
weerdighe dochter, haer dolen mach
ons welleerd sijn, want hadde si hier

gheweest si soude ghetrouwet hebbē den coninc vā viancrūche, die nu heeft mijn suster getrouwet tot eenē wive. Als dat elijtēs hoorde so was hi wter maten seer blyde en̄ hi lepde vrouwe hertoghinne sijt te vieden, alſt dat si dat verleent heeft. haers sal noch tās goet raet werden. want men lepit in athenen. en̄ int lande vā griekē, dat si trouwen soude des graue lōne vā athenē. Ende hadde men gheweten haer afcomste. het waer langhe gheschiet. en̄ ooc mede des graue lōne is een verbedere vā dat lande vā armen nhen. en̄ dat conincrūche moet op hem versteruen. en̄ voor dat ich dese wapen drage die gaf si mitor eenē lüttetken dat it hier gaen soude, en̄ si lepde datse die alderliefste dwoech die si wille opter acden leuende. Doen leide die edele hertoghe otto van lympoch. si lepde v die waerhept dat was ich die vader dieſe wan. ende heyndic haer hoeder die ooc doelt om haren wille. en̄ hi is wt om haer te soechē. Elijtēs die was blyde dat hi wille in margarietens afcomste. ende hi leide hertoghe en̄ hertoghinne van heyndic sal ic ooc verhalen en̄ vertreckē wat hem ouer gegaen en̄ veruare is in lande van melanen, daer hi een maecht be vucht hadde. welche vucht een verrader wilde verbranden, maer bider hulpen gods en̄ in hider crachē so versloechic den verrader. en̄ verlost dat kint vander doot, dat daer noch is bi die moeder in goedten doene. en̄ noch wel varendē in goeder vroomer ghesoncheden. Als die hertoghe otto dese woorden vā elijtēs verstaen hadde so verwonderde hi hem wter maten seer vā dat ghene dat hem bepde ver

uaren was in haer verdoelhedē, en̄ hi en̄ wille wat pepnlen. En̄ als elijtēs dat mercie dat hi al pepnende stōt. doe lepde hi voor her hertoge en̄ her toghinne voor v dochter margrieta en̄ doft ghi niet soighē want si is wel ende al ist bi also dat die maechdelike bloeme her huwelik van viancrūche verleent heeft. het is noch misselen waer toe dat si gherake sal. Aldus si blyde die maecht sal noch wel aen comen. en̄ tot groten huwelik aen des grauen lōne vā athenen dat weet ich wel. Die moeder vaechtē ionc heere hoe condt ghi dat gheweest dat gheest my vreemde. Elijtēs antwoorde en̄ lepde die ghene dier is die claecht my dienst alle sijn secreten. doc bemint hem als my seluen. en̄ ic weet ooc wel alſt die kepler van greechen weet. dat hule noch thien werk meer verheffen sal en̄ eerē bewiſen dan hi nopt dede. Als dat die hertoghe hoorde so was hy welte vieden. ende hi leide tot luynder vrouwen. wylsten wi nu waer heyndic in hōn lōne waer. so wace ic te viden en̄ in goedē doene. Doen sprat elijtēs hertoghe en̄ vrouwe sij verblyf. heyndic v lōne die is in venus berch hi hadde gheweest in melanē daer hi zenen camp dede voor die dochter die hertoghinne vā melanen die hy verloste. en̄ ooc wan hi aē haer een manlike vrucht. die wele als heyndic vertrocken was een verrader doden wilde. die die dochtere die hertoghinne vā melanē naer hant getrouwit hadde. En̄ ic hebbe dat kint verlost vander doot. en̄ dē verrader verslaghen. dies diemaecht seer blyde was. aldus leghe ic v sekē rīdinghe van heyndic uwē lōne. en̄ sine lōne dē balaert vā

melanen. Als dat die hertoghe en her-
coghinne verstande ware si seer bli-
de van gheesten en leyden. edel ridder co-
mecter salen. gaet mette hertoge mi-
nen man men sal v goede chiere doe
en dat door dyn edelhede die ghi ghe-
daen hebe om mynen lome heynrick
ende syn huyt. Als etlytes haer soete
woerde hoorde. so pepus de hi op mar
grieten dinchede die moeder ende die
dochter syn van eerder natuer. en hi
volchde den hertoghe nae. Die her-
go ghinne bleef wat staede in die sale. en
si vraelde euach die si aen deen side
nam wat ridder dat hy was. en van
waer dat hij geboren was die haers
soonskun verlost hadde. Euac leyde
eermerdighe princerisse syn vader dat
is die graue van athene. ende hi is een
verbender vant conincrycke van ar-
menhen. Als die vrouwe dat verlost
so was si leer wel te veden om dat si
wilde dat etlytes des graues lone was.
en liginghe bancheteren en alle ghe-
noechie bedinnen nae costume en ghe-
woonte yanden houe.

Hoe die coninc van arabien wilde
hebbē sybilla die coninghinne van arragoen.
en hoe hi den coninc van arragoen
ontsegghen doer.

Ceat. lxxviii. capittel.

Hodus was etlytes ende euac in
lynboch daer si eerlic ghetrac-
teert waren. en binnen dier ijt dat si
daer ware. so qua over zee die coninc
van arabien. ende hi woude hebbē te
wiue die coninghinne van arragoen.
Hodus so nam hi raet met sinē heren
ameralen en soudanē. die welcke ley-
den tot hē. liet heer coninc waer ic als
ghi. ic souder leyndē eenē bode en doe
hē die wete. oft hyse v sendē wille met

ghemake en willichiken. oft wi sulē
alle syn lande bederue. ende dien raet
dochter den coninc leer goet. en hi riep
sinē bode dat hicothē quame. Die bo-
de die qua en vraelde wat hē belie-
de. hi seide bode gaet lopen in die stadt
van arragoen. en segt den coninc dat
hy doe nae inhoudt des briefs. en ist
dat hidat laetsal ick alsyn lande af
barnē. en syn stedē en sloten bederue.
Die bode nam den brief en hi leide he
reicksalt doen. en hy liep licheelic nae
die hoofdstadt van arragoen. daer hi
niet verre azen was. en hi liep so leer-
tor dat hi quam aen die stadt van arra-
goen. Als him die stadt qua so vraelde
de hy nae die sale en pallays vanden
coninc. Doen watter een ridder die hē
daer lepde totte pallaye. Als hi aent
pallays qua. so quam hē die coninc te-
rinus van arragoen teghē met sinē sta-
te en met sylinder coninginne. Die bo-
de die viel ter aerden. en hy gruete de
coninc nae sylinder talen. en hi leide hē
van sinen mamet apolijn ternogant
en belloen. En voor so vraelde die
coninc terus van arragoen van waer
dat hi quam en wat nieuwemare en
tūdinghe dat hi brochte. en wat hi be-
gheerde. Die bode leyde ic come van
mynen meester den coninc alant van
arabien die v sender desen brief. en hi
beueelt v dat ghy dinhoudt des briefs
volbriengt. op die vhoorte uwes tijfs.
en v landt dat hi te nieute doensal. aldus
ouersiet den brief watter in stace
en gheest mi een con antwoorde wat
ghi doen oft laten wilt. Als die coninc
desen brief op bracken las. so vande
hys in hoe dat die onghelouige hond
syn vif begeerde. als voor syn ampe
oft syn boel. Ende als syn wif die co-

47

ninghinne dat hoorde was si seer on-
patient en onuerduldich en leyde, ich
ware mi vele lieuer doordan dat my
een hont soude ghenaken. Die heere
en princē vande coninc vā arragoen
leyden, het waer groot iamer en scha-
de dat dat geboere soude, dat een hōc
ghebrycken soude een also schoone
vrouwe. Als die coninc dat hoorde dat
die heere dat leyden so riep hi den bo-
de en hi seide, bode u meninghe die is
wel verstaen en ooc u coninc begere.
dat hem onghereet is, en lege de hont
dat ic myn wīf niet also en wil quīte
sijn. Mer ist sijn begheerte om dat hi
so heet is, mē sal hem sende een souch
en daer mach hy sijn begheerte mede
bedriuen en sijn ghenoechte, mer my
wīf en is so niete senden. Als dit die
bode hoorde doe swoer hy bi mamer
en ontstach met thoorne en leyde, het
sal u allen leed sijn, wanct sijn macht
die sal u veel te swaer sijn, wanct hy is
u naerder dā ghi meene wel met due
hondert dupsent mannen. Aldus ouer
set den last die u is nakende, en ic ont-
segghe v van des coninc weghe ten
viere ende tenswerde, oft ghi en sendt
he die ouer schoone spibilla tot eender
ampen. Doen leyde die coninc, gaet
wech en draecht dūnē heer dese thōdīn
ghe, als dat wi nae hem noch nae die
sine niet en viaghē, en maect v van
hier ter poorten wt oft men hanget v
aeneenē bast. Als dat die bode hoorde
maect hy hem van daer met groter
naersticht, en hi lieplancx den we-
ghe nae dat heer toe daer die heeren
ware, die hi vande staende voor haer
tentē, die coninc stont alder vorst, en
daer nae sijn ameralen en sijnsouda-
nen. Die bode groete den coninc van

mamers weghē en alle sijn herē nae
der heydenē costumē en ghewoemē.
Die coninc hiet den bode wilecome
en hi vraeliche hem wachtinghe en
wat antwoorde brengher ghi my en
hi leyde, sullen si mi die ouer schoone ta-
ninghinne spibilla senden also ic hem
ouer ghescrēue hebbe. Die bode seide
her coninc alant dies en hebbē si noch
ghenen wille, mer daer is leyden een
grote souch die rupchē en schorft is, en
wilt ghi die hebben die salmē v sendē.
En om dies wil dat ic u verantwoor-
de en voor u sprekē dorste, daer om so
wouden si mi hangē aeneenē bast,
maer die vrouwe en ertricht ghi alsoo
niet, ten si lake dat ghysle haelt forse-
likē met crachte ende met ghewelt,
maer die souch was leyden si tuwen
hesten. Doen die coninc dat verstone
swoor hi bi alle sijn gode, dat hyse for-
selikē halen soude wie dat lief oft leede
waer, en hy leyde tot sijn ondersaten
sla mān soudanen ameralen souda-
nen mameleukē ghi edele barberien
sche maect v berret, ic wille voor die
stadt my tenten slaen, ende wieken
daer dat gheen dat himi ontbleet, sou-
de ic een souch schoffieren tly den vij-
leyn, dat sal ghemoeken sijn met alle
mynder inacht, en ic sal die arragoen
schen also boosleiken castijen datter
he een ander aen spieghelen sal. Die
soudanen en ameralen die deden la-
den alhaer gygaren en buschen mie
menigerhande instrumentē vā orlo-
ghe, en reysden nae dlant van arra-
goen daer sit al verbianden en doot
sloeghen. En darm volc en wist waer
loopen, en quamē in die stadt ende si
claechdene den coninc die grote iamer-
like forse ende ouerdaet die si deden.

Die coninc vā arragoen dit horende
en wist niet hoe dat hij maken soude
die herē riedē hem. dat hi in vrancrijc
sendē soude om troost en bistant. het
welcke dat hi dede. en sandt linē bode
aen den coninc van vrancrijc. En ter
wijlen dat dese heydenē laghen voor
die stadt. so nam eslytes en euac olof
aendē hertoghe vā lymboich en aen
syn vijf hem bedankende der groter
chieren en der groter triumphen die
he liezen gedaen was. Doen si aldus
olof namen so badt die hertoghe en
die hertoginne als si margrietē haer
dochter slagē dat s̄haer doch seer groe
ten wuldē en ghebiedē aen haer. Die
ridders lepden si soudent gaerne doe,
en aldus schiedē si vā daer. en si repel
den nae parys bi den coninc vā vranc
riūke lodewijc. daer si eerlic ende wel
onsfanghē warē met groter blōscap.
Die coninc lodewijc dede hē heydē gro
te chiere. alsmē costuumē ikē is in lule
ken houē vā eren. en also sulcke ion
ghen puncen wel toe behoerende is.
Hoe die bode quam aenden coninc
van vrancrijc. en hoe eslytes en euac
mede roghen metten bode. om den co
ninc van arragoen ontsettene.

Cat. lxxv. capitell.

Haders goede chiere dede dat s̄hē
bedancten. so quam die bode vā arra
goen in die sale vandē coninc lodewijc
en hi bracht hem eenen brief. mer eer
hi hem den brief gaf. so gruete hy seer
den coninc de auerdelhs met schoon
der grueten. en hi cuse den buef. en hi
gaffen doen die coninclike maesteyt.
en hi lepde. heer coninc ouer leestē en
gheest my een antwoort op die sake.
want ic haesteliken wederōme moet

bi onsen coninc van arragoen die be
leghen is in sijn stadt te vrouckuer.
Als dat die coninc lodewijc vā vranc
riūke hoorde was hi leer beduict. en hi
dede dē buef leelen daer men in vane
helfcreue. als dat die coninc vā arabijē
wilde hebbē sybilla die coninghinne
van arragoen tot sijnder amjen. en
aldus begheerde hi hulpe en bistant
aen den coninc lodewijc vā vrancrijc.
Als die coninc verstant dinhoudt des
buefs. so lepde hi tot eslytes en euac.
Hi vrouwe iorje ridders woudt te baten repsen en
te hulpen comen den coninc vā arra
goen. mi coninclike maesteyt die sal
vā niet ghelde en niet volcke bistant
doen. om te weder staen die sarasine
die heydenische hondē. Als eslytes en
euac dat hoorden. so warē si daer seer
wel toe ghenechte tot oversaken. en
aldus gaf die coninc lodewijc eslytes
en euac ghelyc en volc mede. om te rep
sen metten bode nae arragoen. om te
ontsetten den coninc terus van arra
goen en die coninghinne. Als si ghelyc
en volc alghereet hadde. so namen
si olof aenden coninc lodewijc. en si
repelden nae arragoen metten bode.
so lange repelde en so seer dat si qua
men in lande vā arragoē daer thepr
lach. Die bode wilde leyde besliden
ōme wtē wege vande hen. mer esly
tes en euac lepden. gaet ghy voor aen
den coninc en segē hē dat hi ons waer
neme en op ons wachte. wat wi moe
ten besien wat die hondē vermoghē.
Die bode seide. ghy herē ic sal gaerne
doen. en hi liep in die stadt vrouckuer
int hof vandē coninc daer hysse vant
al in die wapenē bereet om te vechtē
en seide die voorschap van eslytes en

euach dat hi hulpe vercrighen soude,
 mer dat hi waer neni soude op hem
 lieden ter poosten. wāt si hadde voor
 hē die turcken te beuechten al wasser
 seer vele. Die coninc nam syn voit by
 hem. en hi dede also hem die bode sep-
 de. en ghinc ter poosten om die heer al
 daer te verbepdē die daer quamē om
 hē bistant te doene. Ter wülen dat die
 coninc ter poosten was so sloech etij-
 tes en euac int hepi dat bi dier poosten
 lach met harē volcke. so dzli dacr niet
 dallen seer vochtē. en li sloeghe doot
 den amerael vā cordes. en li vinghē
 den auüstant vā palerne. Die mare
 quamint hepi vande coninc vā ara-
 bijn dat die amerael vā cordes doot
 was. ende den auüstant vā palerne
 gheuanghe. dies hy seer droeue was.
 en sloech niet sinnen hepi nae dat hepi
 toesa datter seere vele lieden bleue aē
 bepde siden. Etijtes en euac sloeghe
 veel payinen doort. int eynde so sach
 die coninc vā arragoen dat si verladē
 waren. so sande hy hem te baten een
 deel mannen van wapenen. als die
 payinen saghen dat vole wter stadt
 comē weekē si achter waert op haer
 sterchte en in haer leghers. En euach
 en etijtes quamen met haren volcke
 nae die stadt en mit harē gheuanghe.
 Die coninc en die coninghinne die hie-
 ten euace en etijtes herteliken willeco-
 me. en hy dancete hem seer van harē
 būstante. Etijtes schentte den coninc
 den auüstant van palerne als sijn
 prōsioner en sijn gheuanghen man.
 Aldus dancete hem die coninc seere en
 die coninghinne. en li leyden hem ter
 salen maert om te bancheteren. ende
 om goede chiere te make. want si eer
 vermoedpt waren. Die heypden waren

den vermoeden van thoorne en van
 groten rouwe om dies wille dat si die
 schade vercreghen hadden van eenē
 hoop kerstenen. die niet also cleender
 machte quamē in haren hoope ghe-
 sleghen. Doen sprach die soudaen al
 van monbrant en leyde dat hy sach
 daer twee ionghē ridders inde hoope
 die welch ons volck al vernielden en
 te niet deden niet haerder mandact.
 en niet haerder ghewelt. bi den wele-
 ken dat ic duchte dat os die twee noch
 meer sullen hinderen. en ons schade
 bewüslen. Doen sprac die coninc alant
 vā barbarijen. schade hier oft hinder
 daer. ic en sal van te voren vā voute-
 kuer niet scheide ic en hebbe mūnen
 wille daer vā. oft ic sal daer voor ster-
 uen. En soude ic mi verslaghe en ont-
 sien om eenen oploop die wighchade
 hebbe. en om vole dat ic verloot heb.
 neen ich niet. want ten is noch maer
 ghedobbel om den steen. en dat speel
 en is noch maer begonnē. Als sijn he-
 rendat hoorden so anwoorden si al-
 len en leyden. heer coninc alant heere
 van barbarijen. wi bliuens v by. en
 sullen v die arragoensche helpē min-
 deren en onder die voeten brenghen.
 also dat hem gruwelen sal dat si nope
 gheboē waren. Doen sprac puotin
 van monbrant. ic salse also vernielen
 met mūnen volcke daemien ouer hon-
 der iaren assal werē te spraken. Des
 gheyls so scide ooc ferant van peren
 ic swerte v vier ghelikente doen. Ende
 voort so leyde doen die ionghen corbo-
 rant van tateren. ic sal v assulchen bi-
 stant bewüslen mit mūnen taterensche
 dat ghys mi ewelike bedanckē sulc
 Doe dat die conichoorde dacte hy die
 heere te lame. en hi beual puorijn vā

monbrant die schaer wake. en dat sy
hem elck vereydē soude om de coninc
te heuechte. daer si alle willich toe wa
ren. en elck ghinc om te rusten in sijn
tent. En puorijn van monbrant die
bestelde die wake dien nachte ende hi
verwaerde dat hepi. en hy hiecl selue
die schaer wake.

Hoe euac onsteken wert in liefdoen
op die coninghinne spilla. En hoe si
die hondē heuochte. daer eslutes ghe
uanghe wert vande herē vā perlen.

Dat.lxxvi. capittel.

Als die wechter den dach gebla
sen hadde. en die claehept aen
qua. so wert euack wacker. en hi stont
op ende ghinc wandelen in den roose
gaert. daer hiteghē hē selue wert cla
ghende. dat hē leedt was dat hy noyt
in arragoen quam. en dat om der co
ninghinne wille die hē onstekē had
de met haerder minne. dat nochcans
dwaeshept was vā hem. dat hij lefde
droech op een gehoude vrouwe. Mer
dat is ôme niet. als die liefde comt so
comt si ouerliens. ende si en fier aen
hoocheit edelheit noch wîshept noch
staet van eeren. mer volcht recht der
natuerē verliesinghe. Met dat euac
aldus stont en fantezerde. so hoorde
hi dat trompet slaen. ende doe dachtē
hi wel dat mer vechten soude. hy ginc
hē wapenē en stelde hē te paerde om
dierste te sijn in die bataelge. Eslutes
en die coninc en sijn ander heere ston
den al in die ordene. om te beuechten
die saraline. en si namen orlof aen sp
illa der coninghinne. en si reden ter
poorten wt teghens die viande. Die
coninc alant vā barberien stelde sijn
bataelge om te weder staen die ker
stenen. Indē iersten puorijn vā mon

brant die hadde die vaengaeerde met
vftsch duplens saraline. daernaefē
rant vā persen. xxx. duplent. en daer
nae corborant ooc. xx. duplent. en die
coninc alant vā barberien met. I. dup
lent hiecl die riergaerde. Daer slorē
die basunen en trompete vande ker
stenen datmen nauwelijcken hoorde.
En die heydenen blesen alle haer ho
rens. Doen qua euac aen gheslaghe
met linnen volcke op puorijn vā mon
brant. also dat hy met sijnder machē
die turcken dede wîjken. Die coninc
vā arragoen terus en eslutes sloegē
op ferant vā persen en op corborant
vā tateren. Daer was die vien lanc
seer geuochte. dat si vele hondē dodē.
en eslutes bleef al euengierich op die
hondē slaende. Corborant die sach dat
hiso vroom was en also vele heyden
doode. so sloech hy met linnen volcke op
eslutes. dat si hē verlasten en vinghe
en der heyden macht wert also groot
dat die kersten wîjke mosten nae die
stadt toe. Daer was aen beyde siden
veel volcx ver slaghe. mer die kersten
vergaderdē hē seluen in die stadt. En
die heyden trochē weder in haer perc
daer si bedlaechdē die schade ende dat
verlies vā haren volcke. Corborant
seide die vrouwe is qualic wert datter
so vele edel papieren om sterue. mer
niet te min al heb ic schade. mijne pth
sonier mijn gheuanghe man die salē
al versoenē. Daer ghingē si ordinere
wat dooden dat si hē aen doen soude
inspīte. andē kersten gheloue. deen
woudē villen. dander rapbraken. die
derde quartieren. die vierde sieden. en
twāer onseghelic die pūne die si hem
aen doen wouden. Eslutes was seer
bedruict alst reden was ende hi septe.

49

adieu vader en moedere, en bouen al
die ouer schoone margrieta van hyn-
boch die ick nemmermer sien en sal,
adieu mijn wtuercoren vuenden alle
gader, adieu ap lacen ick sij die door
voor myn oghē, wāt dese vermalen-
dide hondē en weten niet wat doden
dat si mi willen aen doen, mer niette
min ic sal sterue voor kersten geloue
Euach lieue neue wīl ghi myn de-
ser noot, ghi soude my verruoosten al-
so verre als in myn achtien waer.
Euac en die coninc ouder saghen haer
volck, mer si en vonden elijtes niet,
dies si alle te samē seer bedruet warē,
en si en wisten niet weder hi doort ofte
leuende was. **D**oe wasser een ridder
die lepne, ghy heeren te samē en heer
coninc te vooren, ick seghe v en ic laet
u weten dat hi niet doot en is, mer hy
is geuanghe van corborant van taterē
en in myn tente geuoert, wāt ic wasser
bi, en ic saecht. Als dat euach hoerde so
was hy verblyt om dies wile dat hy
niet doot en was, aldus so ghinc hior
dineeren metten heerē hoe datment
make soude dat men hem verlossen
mochte. Die coninc van arragoen en
wiste gheenē raei noch die ander he-
ren. **D**oen lepde die ridder euach ghy
sule mi doen eenē hoop volcx te voet
en te paerde, ick wil te nacht int hepe
en verlossen mynen neue elijtes, oft
seluen daer voor kerue, wāt die dieue
sijn so wreit, bleef huer tot moighen
hi soude ghedoort worden. **D**oen leide
die coninc twaer grote dwaesheit dat
ghi bestaen wil so auentuerlic te treck
hen nietter nachte om te slæn op die
heydensche honden. **D**oen leide euac
daer en lepte niet aen, mer op de troost
van god almachtich sal ic bestaen, en

ter eeran van allen schone vrouwen
en mynen lieuen neue elijtes. **D**oen
dede die coninc al dat hi begheerde en
dede hem also veel volcx te voet en te
paerde alst hem beluefde, en noothē
was om mede te vechten.

Choe euac elijtes sine neue verlost
en den coninc van barberen doode
en noch twee coninghen vinck.

Dat, lrvh, capitel.

HIs euach aldus sijn volc hadde
te voet en te paerde, so reede hy
al heymeliken ter poorten wi sonder
eenich groot gheruchte te maken, en
hi liet sijn volc al soeteliken nae comē
Hi reed so verre dat hi vanderwee sa-
rasinen die die wake hielden, ende hy
sloech daer op en name gheuanghe
en hi dwansie daer toe dat si hem seg-
ghen moesten den roep vanden hepi
also si ooc deden. Als hi den roep van
he lieiden wiste so was hy te vredē, en
hi liet sijn volc aen comen, en hilende
hem lieiden den roep van die sarasine,
en de roep was manieren elboie. Si
bonden den eenē aen een paert, ende
den andere bedwonghen si dat hysle
lepden molste daer elijtes ghebonde
stont, also si ooc deden, en dancen he
liede dat si dat lyksondiaghē mochte.
Elijtes die stont ghebonde in corbo-
rants tent, en dat was int hepi dat
naest der stadt lach, ende daer nae die
coninc alant, en die coninc puorijn van
damast. Euac liet sijn hepi in dorden
staen, en hi streef niet sijn twintichster
nae die tente, als hi daer qua so laghe
die wakers en slieden, en si staken he
die hele af, en si ghinghen in die tente
daer corborant lach en slied. Elijtes
stont daer ghebonde, en euac nam
ter stont een mes en sneid die corden

alte samen ontwee en seyde. neue ne
mer schilt en swert en behelpt v selue.
Daer name si den coninc vā cateren
gheuanghen. en bonden hem op een
paert. en stoppen hem dē mont dat hi
niet roepen en soude. en also senden si
hem in die stadt aen die coninghinne
Doen ghinc eisutes ende euac voort
metten volche. tot dat si quamen aen
des conincx tente daer si die wakers
ooc bestelden gheleste si die ander ghe-
daen hadde. en slake hē allen oordie
kele af. en si gheghē in die tente en si
sloeghē den coninc alant sijn hoofd af
En si gheghē daer mede wech. en si
bonden den coninc dat hi teghē de daghe
raert soude bereet sijn by hem liede te
comē. daer hi ghewillich toe was. Al-
dus quam eisutes en euac bi dē hoop
van harē volche. en si saten op haer
paerden en reden achter dat heyt om
te verbepen den daghet aer. Als den
dach begonste te comen. so quam die
coninc ter poorten wt niet alle sijnder
macht. gheleste hem oncbode hadde
en hi sloech van voor in die sarasine.
si laghen nae haren hecre corborant
in sijn tente. mer hi was wech. en die
wakers warē allen doot. en doen wa-
ren si leere ver slaghe. Eisutes en euac
met haren volche sloeghē op puorhn
van achtere. en puorhn landt om dē
coninc alant. en die vonden si in sijn
tente hoofdeloos ligghen. en die wa-
kers alle vermoor. Als men puorhn
dese rüdinghe brachte. so was hi won-
derlik leere ver slaghe. en hy en wiste
wat pepulsen. en hi gaf den moet alte
mael verloren. Die kersten hecre sloe
ghen vast toe en aen. so dat die papie-
nen van die hepdenschen hondē vele
doen bleuen. en si verdroncke hē selue
in die riuiere daer si loopen wilde nae
haer scheepen. Die conincx vā arra-
goen sach dat si die vlucht gauen doe
volchde hi dapperlic nae niet alle sijn
der machē En daer werde die coninc
puorhn gheuanghē van euac den rid-
der. die welcke hē landt niet eenen rid-
der in die stadt aē die coninghinne so
dat si wert versinnende desen euac in
repnicheden. en dat door sijn vroumic-
heyt. Aldus dieuen si die sarasine te
bande. en si sloegense alle meeſte deel
doen sonder die loudaen van damast
die vloet in een schip met een deel vā
sijn lieden. mer daer bleef een ontaal
lic vole doot en gheuanghē. en al dat
si brochten dat lieten si daer. en iwee
coninghē gheuanghen. en aupstant
van cordes. Die conincx terus en die
coninginne spilla warē leere verblijf
en si dancen en loofden god almach-
tich vander victorien dpe hem lieden
gheboert was. en by der hulpen van
euac den ridder en eisutes. Die coninc
van arragoen was leere oudt vā da-
ghen. ende die coninghinne was leere
ionc. so dat venus mochte aereuach
ende aen die coninghinne. also dat si
malcanderen leere liefhadden in eer-
baerhedē. en si dede euac alle die chie-
re die si conste en verdencken mochte
Doen si aldus waren in blisshapea
en in groter vmechden. so omdmeerde
si dat si die due gheuanghen soude la-
ten ransoeneren. en hem verbinden
lateyn dat si tot ghenē daghē vā haer
leueh lanc nu oft nēmer meer teghen
kerstenheit oft kersten heeren steken
sullen metten liue. ofte niet ghelde vā
eenighe bistant te bewysene daermē
kersten ghe loue mede crecken en te

50

niet doen mochte. Dir dochte hem al
len seer goede raet welen ende ouer
drieghe dat also toe te laten geschiuen
en aldus so ware dese die heerē ghe-
stelt en gheransoeneert op. xv. milio-
nen gouts. en also gheringhe als dat
van hem liezen ghegheue ware. dat
si dan los en vijf gaen souden tot ha-
ren lande waeri. Dese due heerē pri-
soniers en gheuangē screuen ouer in
haar land om haer rausoen. daer hē
die coninc en sijn ander heerē op ghe-
schat en ghelet hadde. dat haestelikē
daer vergadert was in haer lieude lan-
den. en voor ghebrachte sonder enich
delaes en sonder langhe te toeuen in
arragoē in die stadt te souekuer. dat
die coninc terus vā arragoen ontseue.
En hi gaf etsijtes die vijf milioen. en
euac vijve. en hi hielter self vijve. En al-
dus schieden dese due prisoneire van
den coninc terus vā arragoen en vā
sijn heeren. en si swoeren hē liede dat
si nēmerneer tot ghene dagē haer
leuen lanc teghē kerstenheit te stekē.
Isp metten lue oft met gheselde. Als die
heeren wech waren. en die orolge al
ghedaen was so ghinc men stecken en
breken. en alder hande genoechte be-
driuen. Ne alle die triūphe die daer
gheschiede so bleef nochtans euac altoos
ontstekē in liefden op der coning
innen dat etsijtes hem strakte en seide
neue ghien doet niet wijslich dat ghy
wilt doē breken den houwelikē vant.
want si heeft enē goede man. en het
is teghē ighebot gods dat mi een ghe-
houwede vrouwe blameren oft schof-
fieren wilt. en teghens crecht der heyligher
kercken. bedwinckt dijn sinuen
en treester af. laet varē die liefde ende
kiesen ander. want dese is blamelic

Als euac dat hoorde so sepde hi wedes
dome. o etsijtes neue wat dinghe hebic
ghi voor u. dat ghi nu blameert en be-
lastert die liefde vander coninghinne
sybilla en legr. dat ick min sinuen be-
dwinghe soude. en voeghe mi aē een
ander liefde. Ousa etsijtes neue hadc
wel moghelyck gheweest dat ghi naer
grietens liefde van lymborch soude
ghelaten hebben. en een ander lieerde
bestaen en haers vergheeten hebden.
Etsijtes sepde neent en hi sepde voor
siet euac mijn wuercoen neue. ic wil
van hier vooru repsen in auentueren
want mi is te nacht in mōnen diome
vercondicht vanden god cupido. dat
mi wat vreemdes en wōderlic voor
oghē en in handē comē soude. aldus
so wilich nu van v schepden en laten
v hier. doet wel ende leest voort daen
wijselic. En met dienso nam hi orel
en hischier van euac sine neue datter
die coninck noch die coninghinne niet
af en wulsten. Euac bleef daer int hof
en die coninghinne wert oot also seer
ontsteken in liefden op euac dē ridder
dat si nae die door vā hare man euac
troude. en hi werdt doe coninc vā arra-
goen. dat al te lanc soudē sijn om scri-
uen hoe dat te werche ghinc. daer die
kystone in waliche veel af roert. mer
ic laet dat bliuen om beters wille. Elk
wil voort gaen met etsijtes hoe dat hi
in calaberē quam en verlost die her-
toghinne. also ghi horen sul dat seere
veende en horen werdt.

¶ Hoe dat etsijtes quā aē een schaep-
herder int lant vā calaberē die hem
sepde dat lee dt vander herioghinne.
ende hoe datse etsijtes verantwoorde
sonder campen.

Dat. lxxvij. capitell.

gheg
mire
deso
dat h
hiseid
dat w
iaer a
met u
ghyp g
haelde
doet d
make
wash
gaae
len, en
voere
karch
daer in
herc v
ren se
seer di
ue va
dat hi
doort b
den da
dies m
dede, a
tein di
meene
die ian
verda
als mu
bi estu
Hoo
qua di
hoe da
E
sin da
goen
sin ha

Ohi hebt wel gehoor hoe die gra
ue puysant die hertoghinne wil
de doen dooden, daer hep drück van
limborch voor campye woude dat een
iaer wi ghelselt was, en hep ydu lie
dat iaer ouergaen, iae tortwe iaren,
toeso was hy in venus berch eer dat
hi daer witschiet, Mer ten docht hem
niet lanch dat hi daer was, den tit en
verdroo hē niet, want daer was vā
als planten, en oor so ghinc halle da
ghie iaghē en vlieghe wie berch vier
oste vūf vier also nien noch wel hoīe
sal, nu dat laet ic daer ende wil voort
scriven van desen valschen verrader
puysant hoe dat hij quā aē die gheuan
geuite, en versocht aen die hertoginne
vā calaber en woude si finē wille doe
hi soudte wi laten, en gaen met haer
strijken wiē lande, Die vrouwe seide

verrader ic lage v lieuer ver
woighē dan ic mighete sou
de tot iuwen perspon, al heb
ghi mi verradelich beloghē
aen den hertoghe en mynē
camerline doe dode, god salt
noch wreken daer en twi
ic niet aen wāt ghi ligt valsch
en valscheysal v ghehoere, Als dat die verrader hoede
so waende hite verwoeden,
en hi seide eer moighen salic
v doen verbare in een vier
en haddij mi begheerte vol
brach ghi hadde der vrouwe
vrouwe ghewest daer men
v no verbanden sal ten da
ren alschē sonder onferme, Die vrouwe seide doe in als
dat mynen lieue deren mach
wil ic gaerne om gods wille
lyden en daer in verduldich
sijn, ende ne mer meer tot ghene da
ghen en doe ic mynē man ontrouwē
al wilt himi nochtās aldus onschul
dichlikē doden, en veel lieuer sterick
onuerdient dan ic hē doe soude sulchē
blamacie ofte bescaenheit, Als die
verrader dese woorden verstom doe
streech hi vā daer, ende hy ghinc met
haesten aen den hertoghe vā calabe
ren en seide, her hertoghe ghi doet mi
onrech wat daer iaer is ghepasere
dat die ridder soude comē campē, iae
twee iaer oft meer, en ic bē ghewillich
ende heret den camp te doen sonder
achtere bluē, waer ën en doet ghi
mighete rechte, ik presenteert mi een
werf ander werf iae derdewerf de rā
pe te doen wie dat wilt, en het is mi al
le leens ofte leuen v vrouwe ten bran
de also dat gheslotē is, wāt het is lan-

Gheghenoech ghebept. ic wil dat men
mi recht doe. als die hertoge dit hoorde
so was hi secr bedruet vā herte om
dat his lün schone wif doode soude en
hi seide. her graue vā prijslanc ic heene
dat waer is. en tiaer is ouer. iae twee
iaer also ghi segt. ende die ridder en co
met niet. aldus so ben icx te vredē dat
gyp gaet totte karcher daer si lepteē
haelte. men salder iusticie ouer doen.
doet de hangman die ghoreetschape
maken. Als die verrader dat hoorde
was hisser blijde. en hi seide. heere ic
gae den hangman die stake doen stel
len. en houde en stroo derwaerti doen
voeren. en dā salich haer bienghe wtē
karcher in die handē vā iusticien. en
daer metghinc die vradewelch. Die
herc vande hertoghe dier hooide wa
ren seer conviden. en si beclaechden
seer die edele vrouwe leggē de. die gra
ue vā prijslanc dede als een verrader.
dat hi een so schone vrouwe wilde ter
doot bienghe. En veel watter die sep
den dat sūs gheen schult en hadde vā
dies men haer op lepde. als si oodken
dede. aldus master een grote beroer
te in die stadt vā tabor onder die ghe
meente. en dat om der vrouwē wille
die iameriken beloghē was. dat den
verrader nochte quade vergaen sal.
als mi wel horen sal int epnde. en dat
bi etlytes den ridder.

Hoe etlytes aē eenē schaep herder
quā die hē seide vāder hertoginne. en
hoe datle etlytes verlost vāder doot

Dat. lxix. capitell.
ETlytes sepi. wat heb ic wonder
like passagien door ghewandelt
sint dat ic vā euatschiet. die ic in arra
goen liet bi der coninghinnē die hi be
sun hadde in groter liefsden. god latec

hem te goede vergaen. so dat wyp niet
vuerchdē moghe verlamē. Aldus do
lende quā hy int lāt vā calabere daer
hi lach een schoon stadt voo hē staen
en hy vande eenenschaep herdere op
tuel. die hi viaechde hoe dat die stadt
hier leggēde. vuent hoe heet dese stadt
Die schaep herder seide. heere si heet
tabor. en is die hooft star vā calabere
Etlytes lach datter vele liedē bupien
quamē gelopē en ghegaen. hi viaech
de noch eens de schaep herder watter
schuplde darter vole also liep. Doe sev
de die schaep herder. ap lacē ionc here
mi gaet verbanden die hertoghinne
van delen lande. Etlytes seide. waer
ōme wat heefte gedaen. Dieschaep
herder seide. daer is een graue hi heet
prijslanc die heefte beteghē met harē
camerline. dat si haer daer mede mel
draghē heeft. mer die camerlinck stof
daer op dat hīs otschuldich was. so
dat hi der vrouwē nopt en ghenaecte
in oneerbaeheden. Maer die graue
blūster bi. doen quam daer een ridder
en hy verantwoordese. en wilde den
graue vecampen. die graue begeerde
een iaer wt te stellen. die ridder moste
ghelouē als tiaer ōme quamie daer te
comē en dē verrader beuechte. en dat
iaer is ledē en die ridder en comt niet.
aldus salmē die vrouwe verbanden
dat iamer ende schade is. wāt alle die
werelt sept dat sūs otschuldich is. Als
etlytes dat hoorde so gaf hy dē herder
enē dūnc pēnīc. en hi schiet vā hem
en ghinc eens gancr ter steden waert
daer die hertoge was en alle lün herc
hi weech al stille tot dat die verrader
die vrouwe daer bracht. daer hy ōme
was nae dē karcher daer si in gheu
ghē lach. en hi deelē z̄ h knechte voor

vienghen. Aldus so was die vrouwe
voor den hertoghe oft sijn heer ghe-
brocht om te dode. die vrouwe viel ne-
der op haer knyen voor den hertoge
haren man en leide. O heere wie mi
vergeue oft ic v opt wat melsaē heb-
be. dwelick niet en weet dat ic v nopte
melsdede in woordē oft in wercken. al
ben ic aldus verradelic beloge. aldus
bidde ich u hier op bepde myn knyen
dat ghi noch een luttel tijts vertoeue
wie oft die ridder pet quamē. Die ver-
rader leyde salme altoos bepden. het
is langhe ghenoch gebept. ic begheer
iusticie. en dat u vrouwe sterue door
dat ontameelike seyt dat si bedreue he-
uet met harē camerlinc. Die hertoghe
dit hoede leyde. gaet en stelsel aen de
staete en laetsel verbarnen. iusticie die
sal volbracht sijn. Doē quam elijtes
en hiseyde. neen noch also niet herto-
ghe onthept en laet staer u vrouwe.
ic come hier als campioen wē naem
vandē ridder die dese bloeme verant-
woorden soude. dat wel twee iaer ghe-
leden is ofte meer. ic come in sijn stede
als voor vechtere vā hem. Als dit die
graue die verrader hoorde so leyde hi
tot elijtes wat nooit my teghē v te
vechten. ic en hebbe teghē v gheneij
camp aen genomē ic en wil niet vech-
ten iae pummeteghen v. Doen leyde
elijtes verrader ghi sult ofte ghi sult
loochē alle tgenē dat ghi der vrou-
wen aen legt. ofte is slae v teghen die
aerde. Die verrader lach wonderlike
toe als elijtes also sprachen hiseyde.
Ick en wil teghens v niet vechten. en
dat biredenen die ik v legghen sal. al
waerd dat ic schone v int campen ver-
wonne en v doot sloeghe so waert al-
so vele als niet. want quamē die an-
der ridder hi soude mi willen beuech-
ten en den camp voldoen also wi ver-
bonden staen. Elijtes antwoorde oft
leyde. ghi sult mi nu beuechten goets
moets oft quaerts moets en v verwe-
ren eer ic v onuerstens en v werloes
int landt verlaet. Doen leyde die ver-
rader. ic en wil niet campen. oft neen
ghi en sult mi toghen leker hieuē als
darghi hier comt van des ridders we-
ghen. daer ic den camp teghens aen-
uerde. oft ic en wil teghen v niet vech-
ten in gheenderley manieren. en ten
waer oock gheen rechte noch redene.
Elijtes dit hoende leyde totten her-
toghe. siet heere en prince ic come hier
om u vrouwe te verantwoordē ende
haer onschult te doene vā dat ghene
daermense mede besaemt. en dat die
verrader haer op legghende is. en ik
legghe noch nooit meer bi wel te we-
ten dat si daer gheen schult toe en he-
uet. mer het is gheologē also ic sal doē
blischen eer dat desen dach vergaet. al-
dus begheer ic dat hi campen sal nae
costume en ghewoente vandē houe.
Als die hertoghe dit hoorde so was hi
seer blijdē en leide. ouls ghi graue vā
prijsant ghi moet vechte nae dien dat
ter die riddere begheert so moet voldaē
sijn. Doen leide die graue dats waer
heere waert dat hi ware die selue rid-
der die mi iest beuechten woude ofte
dat hi brieven hadde van machte vā
sunder han. Neen leide die hertoghe
dats alle leens. want ghi sendet te vo-
ren dat v alle leens ware my datter
quam ofte wie dat hi ware. aldus be-
uele ic v als dat ghi v stellen sult op v
verweren. en becampen desen ridder
also hijt begheert oft neen het staet v
te berouwene. daer om kiest en depile

Als dat die grane vā prijsant hoorde
en wiste hy niet hoe dat hijt maken
soude. maar alle sijn loos opsechinghe
om den campe ontslaghe te sijn en te
ontgaen was al om niet en verloren
want hi mochte campen. Doenghinc
hi hem wapenē en dat om te beuech-
ten den ridder elijtes. en als hij gewa-
pen was so quam hi ten crête. ende
daer ghinghē si malcandere ten lere.
Elijtes loech grote sware slaghe op
de graue. en die graue weder op es-
tes. so dat die hertoginne noch in vie-
sen was. en dat dme elijtes wille for-
ghende ofte hiden campe verlore dat
hijt besteruen soude. Mer elijtes die
gaf den graue een allulcken slach dat
hi viel teghen die aerde. en dat he sijn
mes ontuel. en hi en cost niet op ghe-
raken. Elijtes die woude doorsteken
ofte hi soude legghen die rechte waer-
heit hoe dat die vrouwe aen dese gro-
te blaemte en schande quam. Die ver-
rader septe ic sal al segghē wildy mi
belouen niete dooden. Elijtes septe
ic beloue u dat ic u niet dooden en sal.
Doen was die verrader blijde en hy
meende sijn lust te behoudē. en hij ging
segghē voor den hertoghe hoe dat hy
die vrouwe beloghen hadde. ende dat
hijt al ophaer versiert hadde. en van
den camerlinc ooc dat hi onschulich
ghedoort was. Doen dat elijtes hoor-
de so septe hi. heer hertoghe wat segt
ghi vā desel verbaecher laken. is dit niet
een grote valscheit van eenen verra-
der versiert op allulcken schonten vrou-
we. die so ontschuldelike al dese grote
beschaemtheit gheleden heeft. en also
patienteliken den sware bitterē doot
gheledē soude hebbē. en dat tot haer-
der groter onschult. Die hertoghe dit

hoerende so viel hi op sijn knopen. en hi
badt sander vrouwe ghenade en ver-
giffenisle vāder confusien die hi haer
aen gedaen hadde. Die vrouwe nam
harē man op vander aerde. en was
leere bliide dat si verlost was vander
verraderie. Elijtes viaechde dē gra-
ue. waer om dat hi dese verraderie
versiert hadde. en watter he toe por-
ede. Doen leide die verrader. her rid-
derick hadle gaerne eens gheuoleert
want ic lief haddi mer sien wildens
niet ghedoghe. en wi deser causen so
hebile beologhen. Doen diu die herto-
ghe hoorde septe hi tot elijtes her rid-
der streeft dē verrader dē hals af. wāt
het is schade ende iamer dat hy leeft.
Doen septe die verrader neen herto-
ghe hi heeft mi beloost dat hy mi niet
dodē en soude. en ichouts mi aen sijn
woort. Doen septe elijtes ic kene dat
waer is ic en sal u niet dodē. Mer dese
ghereetshape vā dē houte en sal hier
niet om niet gecome sijn. men sal den
verrader verbarne. en doe he dat hy
der vrouwe wilde doe doen. Die herto-
ghe leide he sal ghelochien. en hij gaf
den hangman den last. Doen dat die
verrader hoorde leide hi. heerridder is
dit u leloste dat ghi mi dodē wilt. dat
cōtrarie uwē eedt. ic en sal u niet dode
seide elijtes wat dat vier sal u doden
wāt ghūt wel verdien hebt. Die ver-
rader en was niet welte veden. mer
die hangman na hē en septe. Vrader
nu sult ghi drinckē dat ghi een ander
woudt doen drinchē. Metien stat hi
trier in. en hi verbrande dē verrader
En als die verrader verbrandt was
so woude elijtes werch. mer die herto-
ghe en die hertoginne hieldē hē dien
nacht daer. en si dedē hē goede chiere.

Choe die soudaen carodos vā babilonien met allen sijn heerē raet nam om erelebia te hebbē voor amenijus sijnneue.

Dat.lxxx.capittel.

De soudaen vā babilonien carodos hadde onthoden alle die edelē vā sijnē lande. en̄ dat om te repelen in landt vā griecken. om te hebbē des keylers dochtere erelebia. Daer was inde iersten die coninc caspus vā libria. en̄ flaus kus die coninc vā galilez en̄ cleophus die coninc van cosledum en̄ die coninc salant van eelen india. demosoen des soudaens broeder vā babilonien. en̄ die coninc vā capedocien met veel ameralen en̄ soudaten. dat tghetal der turckē met allen veel was. En̄ dese wilden al op dlandt vā griecken. en̄ si maecten grote gherrschaftscheppē also dat si met craken hupilliken carueelen. crakoenen berghen galeven. en̄ galvoortē ouer coghe met groter hepi cracht int landt vā ander

nobele by den lande vā griecken. En̄ als si daer quamen so ordineerden si eenen bode met eenē brief. en̄ die sonden si int land van griecken aen den keiser ende aen alle sijn herē. Die bode nam olaf aen die soudaen. carodos van babilonien. en̄ aen alle die ander heren en̄ hi lepde. ic sal die boorschappe van desen bieue wel beschickē. en̄ een antwoort hier van desen bieue bienghen. datmens my bedankē sal. Aldus soliep hi wech

sijns weghes so lange en̄ so verre tot dat hi quam voor die stadt vā constātinobele. en̄ also gheringe als hijdaer binnen quam so liep hy ter stont nae thof daer hi den kepler vandi. die hy gruete nae sijnder weerden. Die kepler die sach wel aen sijn habijtē dat hi een heydens bode was. en̄ hi viaechde hem wat hi begheerde. Doe nam die bode den brief en̄ hi gaffen den kepler en̄ lepde. hoe datten hem sandt die soudaen carodos van babilonien. en̄ die coninc caspus die coninc vā libria. en̄ die coninc salant die coninc flaus kus. die coninch van sappodocien. en̄ cleophus die coninc vā cosledum. ende demosoen des soudaens broeder. en̄ amenijus sijn neue heuelende v̄ dat ghi corr̄ antwoorde gheuen wilt van dat ghene dat si v̄ ouer scriuen nae in houdt des briefs sondē eenich toeuē. Als dat die kepler hoorde van den bode so was hi beducht en̄ insorghē vā ologhen die hem toe comē mochten.

hi ontboet sijn heeren en sijn dochter
en margriet dat si soude come hoe
den brief lezen die he die coninghe en
die soudaen hadde ghesondē. si ware
den keiser ghehooraen en si quamē
om te hoe des buels in hout, welchē
brief die kepsel selue las, en daer vant
hi in hoe dat die soudaen van babiloniē
begheerde voor sinē neue amenijsus
des keisers dochter eresbia. Daer die
maecht op atwoorde en seide, vader
heere staet mi lieuer door da ich soude
eenē hot nemē, die welch dat contrarie
is onser wet en teghen tghelot gods.
Alle die herē en vrouwen die daer bi
ware en diet aenhoordē si lepden oor
dier ghelyke. Doen dit die kepselijche
maesteyt verstant, so lepde hi roepet
de bode ic sal he com anwoorde genē
en si deden dat he die kepsel beual, die
bode wert geroopen om voor de kepsel
te comen. Als die kepsere den bode
sach so lepde hi bode u menighe die
is wel verstaen, gaet en legt uwē he
re carodos van babiloniē en alle sijn
familie dat my myn dochter noch niet
aken staet, ooc en is si van auhle noch
vander menighe niet, als dat si sou
de willen trouwen eenē heydenschen
hont, en contrarie tgheloue van xpūs.
Hegghet hem voor meer dat ic also
ghelint ben, als dat icse ueellieuer de
hals af wonghe da si onder sijn han
den come soude, en ic soude noch ve
le lieuer gheuen eenē snoden rabaue
die kersten ware dan allulcken prūe,
iae argher dan prijen so sijn si allen,
wat si verlinadē den heere ihu xpūm
die ghecrust is voor alder menschen
salicheyt, en die alle dinc gheschapen
en ghemaect heeft, en weder ontma
ken sal ten ionsten daghen alsthe be

liest. Die bode die horende seyde, is die
myñ antwoorde en respons die ic my
nen heere draghe sal. Die kepsel seide
bodeiaet, en en come hier niet meer
om allulcken bootschappen te doene
of dat soude u verouwē, en ten iesten
so soude ghi met uwen lue becoopen
En aldus so liep die bode wech als hi
alder ierst mocht, wat hi hadde veele
in sijn koeckene oft hi in die hitte ende
verstoortheit des kepslers ghebleuen
hadde. Die kepsel en alle sijn heeren
ghingē te rade hoe dat sijt makē sou
den, doen seiden die heere alte samen
meteene accoordē en met voorsichti
gher wijsheit, heer keiser wi sijn seker
dat wi verwachtede sijn groote last
van orloge vanden hont de soudaen
van babiloniē, en daer om so laet alle
u onderslagen vergaderē, want wi al
len duchten datter ons van nodesijn
sal. Die keiser dachte in hem selfe dat
dien raet seer goet was en hi dede sijn
bode come en sijn herauten, en standt
se alle sijn riche door dat sijn steden
en sloten wel voorliet soude regens
der macht der turcken die ouer come
ware met groter macht. Die bode en
herauten namē den last aen en si de
den dat he die kepsel beuolen hadde.
En binnē deseit tijt so is die bode ghe
comen int hem by den soudaen caro
dos, en bi alle die coninghe en princē.
Die bode groete de soudaen carodos
van maneis weghen en alle sijn go
den. Die soudaen carodos hieten wil
lecome, en hi viaechde den bode wat
antwoorde dat hy brochte, en hoe hy
gheuaren hadde. Die bode seide hem
niet alte wel, niet wel viaechden doe
alle die herē hoe come dat bi, laet ons
dat horē. Die bode atwoorde en seide

heer soudaen si ontsien seere cleynne v
macht ende ooc sijn dochter en is niet
ghedelibereert, als dat si soude willen
trouwien eenē heydensche hont, si seit
wistijn alle argher dan hondē. Voor
sepde die kepler hy soudese vele lieuer
den hals af woungē dā hysē v gaue,
ghi die een prije sijt verlinaadene der
kerstenē wet, en si hieten mihaestelic
vā daer gaen, of e si soudē midoē ster
uen. Synglicher volc ensach ic nopt dā
si en sijn. Als die soudaen en die heerē
dichhoordē waren si leer ton viedē, die
een swoer bi sinnen mamei, en die an
der swoer bi sijn apolijn, en die derde
biternogant die kerstenē souden be
coopen. Si vergaderden haerlieden
machē en si repilden nae dat landt vā
ander nobelen, en sy stichtē daer roof
en bianc, en si sloeghem al doort dat si
daer omrent hē vondē, mer dat ghe
meen volc was veel gevlycht in slotē
en in stede, dat si die so haest niet ouer
lopen en mochten. Aldus sloeghen si
haer teinten en pauwelioenē tusshē
ander nobele en constanmobele om
rent dē middeweghē, en daer maec
ten si haer perch, en reden dat platte
landt meest al af, also dat si dat arme
volc seer vele schaden deden also men
wel hōē sal, daer sijt slaghe sullen dē
kepler vā griecken, en alle sijn raets
heeren.

Hoe die arme ghemeente quamē
claghen aenden kepler van griecken
ouer die heydensche honden.

Dat. lxxii. capitell.

Nie landt lieden vā ander nobe
len en van den lande vā grieckē
leden groote persecutie van den hey
denen diese allen verbranden, doodē
en veriaechden so deerlike dat si niet

en wisten waerte schuplen ofte bīnē,
en die sommighe van hē lieden vloo
den tāndernobele in dyc stadt, en die
sommighe liepen in constanmobelē.
Bi den kepler en bi sinnen hoghen ract
Als die kepler hoorde dese groote car
minghe en dat grote iāmerike lage
der gheenre die daer veriaechden ver
dieuē waren. So ghinc hi en stelde sijn
volck alte samen in die ordene, en de
sach hoe sterch dat hi was van sinnen
volcke. Doen vande hi omrent. lxx.
dupsent mānen tot sijnder noot, en hi
dede hem lieden al bereet makē, wāt
hi woude een repse doē op die heyden
sche hondē, en si ware daer allen ghe
willic toe. Die kepler die nam. lx. dup
sent vandē vroomsten, en hi lieter. xx.
dupsent in die stede, ende daermēde so
troch hi heymelic inder nacht wt con
stanmobele, en hi beual sijn dochter
erelebia en margriete vā lymborch
en den heeren die daer in die stadt ble
uen dat si waer nemen souden teghē
sijn comite. Erelebia des keislers doch
ter en was niet wel te vredē, dat haer
vader also danighe repse bestont en
senghinc, en si vreesde seer voor eeni
ghe ongheluck oft mesquaemheit die
hem daer af comē mochte, en also de
de oock margriete van lymboich, en
alle die herē, mer die kepler en wouts
niet laten. En aldus so nam hy olof
aen sijn dochter margrieten, en aē al
sijn herē, en hi reed mit sijn stragoet
ten ter poorten wt. Die wakers van
der stadt bleue vierende op die toren
en pookten, d dat si sien soudē hoe dat
si waren soudē. En aldus so reedt die
kepler door tot dat si quamē aen eenē
berch, en aen gheen side vandē berch
sach die coninc cleophrs vā caslebin

en die coninc slauskis van galileen. de
 se twee coninghe hadden onder hem lig-
 ghende wel. lxx. dupsent sarasinen.
 Die keiser die sandt een verluyper op
 den berch om te vernemen wat si int
 hem deden. die verluyper was behen-
 dich en subrijn sijn laken. hy gheinch
 om den berch besiden one tot dat hy
 qua int hem. ende daer sach hy datse
 som liep. en som by den viere saten
 half wereoles sonder tuch oft gheuer.
 Die verluyper liep weder om de selue
 wech die hy come was. mer dat was
 een wepnich one. mer het was een
 platten wech hiqua totten keiser en
 leyde hem hoe datter gestelt was. en
 wat rydginghe dat hy al ghehoort en
 ghesien hadde. en ghemerkt hoe dat
 si laghe en saten. Die keiser verblyde
 hem wter materleer als hi die rijdin-
 ghe hoorde vanden verluyper. ende hi
 vraechde he hoe dat hy ouer de berch
 qua. want die keiser en pepnse niet
 dat hy den neer wech ghegaen was.
 Maer doen die verluyper stont bi den
 kepsere doen begonstet ouer middernacht
 te gaen omtrent twee vien. so
 die somersche nachten cou sijn. Die
 keiser nam. xx. dupsent manne. en hi
 liet die ander daer buten der stadt in
 die ordenstaen besiden den berch. oft
 si den berch ouer ghecomē hadde dat
 si dan verlaecht ende in die valle ghe-
 weest hadden. Aldus so leyde die ver-
 luyper den keiser met sinnen volche den
 seluen wech in die highegaen hadde.
 so langhen tot dat si om den berch
 waren daer die hondē laghe. daer si
 ter stont inde hoop floeghe en riepen
 mer luyder stemmen greecken greecken
 Die sarasinen dat horende ware ver-
 slaghe en leet conrieden. die een liep

hier om sijn gewer en die ander daer.
 mer eer si haergewer conste ghectij
 ghen. so floeghe die kerken heere wel
 vi. dupsent doot. en namen die edelste
 gheuanghe. Die coninghen werden
 metten gheruchte wacker en viach-
 den wat dinghe datter was. die hon-
 den leiden herlēn die van greecken si
 slaent al doot. Die twee coninge wa-
 ren veruaert. en si weke nae dander
 hem daer die coninc caspus lach. Die
 keiser met sinnen volche gheucker mede
 doot. en si floegent al doot dat si von-
 den. en stakte dat vier in die tenten en
 logysen en lietense staen barnē. Doe
 alle die ander herē dat saghe die daer
 laghen bi den lousdaen. so schore si aē
 haer wapenē en briesen haer homen
 en basunē. Die keiser hoorde dat ghe-
 ruchte en hisepte. kinderē wi hebben
 eer en ghenoch. laet ons vertrekē in
 tijs want den dach comt aen. ende si
 sijn alle in roeren. ooc hebben wi hem
 lieden schaden ghenoch beraden en
 ghedaen delen nacht. want si hebbē
 vele dooden ghelete. en al haer tentē
 verbiant. Aldus so laet ons ryde met
 onsen gheuanghe bi ons ander volc.
 dat is ons slakerste. en si sullen quali-
 ken desen wech vinden die wi passere
 mer sullen willē ouer den berch come
 . en eer si dan ouer sijn so sullen wi alle
 met onsen gheuanghe sijn in die stadt
 van constantinobele mit behouwēder
 repse. Des keisers manē van wapenē
 die waren wel te viedē. en aldus re-
 den si heymelic besiden de berch one
 tot dat si quaē aen dander volc dat
 daer in dordē stont he liede verwach-
 tende diele bludelikē onfingē. aldus
 reden si gelijc weder om nae die stadt
 daer si wt come waren. Die wakers

op der mueren saghen den standaert
vanden keiser, dies si seer blude ware
en ooc saghe si veel heypdenē ghebon
den aemal canderen comende voor
hen nae die stadt. Sy ontscoten die
poorten, en si lieten den kepler met si-
nen state viendelikē in en mer gro-
ter werde. Cresebia des keplers doch-
ter en margrieta die quanē metten
heerē vander stadt den kepler te ghe-
moete, en si hietē he viendelikē wille
come mit groter bluschapē en vrech-
den. Die kepler dancē he lieden seere
en hi schanclyn dochter en margrie-
ten vier geuanghē herē, die een was
die amerael vā babylonien, die ander
die auffstant vā palerne, die derde die
amerael van cordes, die vierde was
salukes neue corslabin. Dese viere
waren he bepden ghesconchē vande
keiser en vā tghemecen hen. Si dancē-
ten den kepler en alle die ander herte-
liken seer, en daer nae so reedt elck tot
sinē logiē en herberghel waert om
te rustē en goede chiere te makē, wāt
si vermopt waren. Die kepler en sijn
edele reden te houe bi sijnder dochter
en margrieten, en daer maectē si goe-
de chiere, en die vier geuanghē met
he, mer die ander geuanghē ware al
leen ghelept in eenen gore daer si be-
waert ware. Die kepler en sijn heren-
dancē god almachtich vander victo-
rien die he lieden gheschiet was, en si
haddē tghewine en die ouerhant, mer
die partien en die heypdensche hondē
hadden den schaden.

Hoe die heypdenē beclaechden den
schade die si hadden vande kepler vā
grieken. En hoe elchtes en heyndic
vergaren sullen bi venus berch.

Capitel.

HIs die kepler en alsyn edele al-
dus in rustē ware en in groter
bluschapē, en dat hy der victoriē die
he gheschiet was, so was die soudaē
carodos vā babilonien seer conriedē
en dat door die schade en lachtere dat
he die kepler veraden hadde, hi swoer
bi alle sijn gode en manetteren dat
hyt wieke soude. Die twe geuluchte
coningē beclaechde die schade vā ha-
ren volcke, en die schade dat alle haer-
tenē en paueledoenē verbiant wa-
ren, en elc beual den anderē dat si die
doden ter aerden doen souden, en dat
om des slancē wille dat also ghedaen
was. Die soudaen en die heerē hieldē
raet om weder te cringe die geuanghē
dier gheuanghē ware die vier mach-
tighe pryncipē, en si ordineerden eenen
heraut die si sendē soudē aendē keiser
vā constantinoble, oft hysse soude wil-
len raentsoeneere, en nemē ghetis en
goets ghendoch daer af. Aldus ordi-
neerden si eenē brief, en gauē dē brief
den heraut om te draghen in die stadt
vā constantinobele aenden keiser, en
ac alle sijn edele. Die heraut nam dē
brief ende hi leide, in sijn heeren ic laet
gaerne doē, belieft v̄ pet anders. Die
soudaen leyde neent, dan dat hy ons
antwoorde sende van dien brief, wat
hi doen oft laten wilt, en daer mit liep
die bode nae die stadt vā constantino-
ble, daer hi niet verre afen was, ende
hi vandt onder weghe veel vā sinen
volcke doot ligghē, dat die grietē ghe-
daen hadden, daer hy seer drieue om
was, al glaghende quā die bode voor
die stadt daer hy in liep. Die wakers
vander stede viaechde waer hi wilde
wesen, die bode antwoorde en leide bi
den keiser, ic come vande soudaen vā

babilonien. Als dat die wakers hoor-
den so ghincker twee met hē. en li ver-
bondē sijn oghē omdat hi tregement
vander stadt niet sien en soude. oster
ouer diaghē sijn heere hoe dat in die
stadt stont. oft wat si deden. aldus en
sach die heraut niet. maar hy hoorde
wel groot gheruchte van volche. Die
wakers brochē hē int hof vandē hei-
ser tot binne der salen. daer die kepler
sade in sonder maestep. sijn herē en
princen alle bi hem en in margrieta en
ooc sijn dochter. Die wakers groeten
den kepler met soeter sprake. Die hei-
ser dancete hem liedien. en hi viaechde
waer om dat si dien man also blinde-
linge bi hē brochte. en waret bediede
Die wakers sepdē het is een sarasyn
een hendens heraut van de soudaen
vā babiloniē. en hi wilde bp v sijn. en
doen verbondē wijsyn oghen om dat
hi niet sien en soude os ordinacie oft
os regimēnt vāder stadt. en dat sijnē
herē ouer te diaghē. Die kepler sepdē
ghi hebt leer wel gedaen. onthint sijn
oghē en laet os hoē sijn meeninghe.
en wat hibegheert. Die wakers dedē.
dat hē die kepler beual. en si onthou-
den hē sijn oghē. Als die heraut sien-
de was dē staet vandē kepler so was
hi verwondert. en dat door die grote
costelicheit die hi daer sach. en hi groe-
te den kepler nae sijnder talen en lep-
te oft hē belieft te hoē den last sijns
heere. Daer die keplerlike maestep
op antwoorde met sijn moede spreect
op heraut. en gheest mi n kennē den
last dīns herē en sijn begheere. Doe
ghinc die heraut sijn relaes doē en sei-
de. daer is die nlachtighe soudaen vā
babilonie carodos en sijn broeder de-
mofoen aminglus sijn neue. en die co-

ninc caspus vā libria flauishus dē co-
ninc vā galylee. cleophus vā colordin.
en die conic salant. en vā capadocien
die coninc mächtich. dese heeren voor
noemt alte salmen. en den soudaen te
voeren. wien si alte salmen obediēt en
onderdanich sijn senden mi aen v hei-
ser ouslaris en dat hoofd der grieken
merdien belotene brief. begherende
dat ghi daer op scriue wilt aewoerde.
wat ghi doen oft laten wilt. en mi die
antwoorde gheue. Die heiser dit hoē
de sepe totte wakers. leyp dē heraut
in die camer en doet hem goet chiere.
men sal hē tot antwoorde geue. Die
wakers ghinghē metten herauten si
deden hē goede chiere. Die kepler en
sijn heere ouer laghē den buekdaer si
in vondē ghelcreue. oft hisoude willē
ransoeneeren die vier gheuanguhē en
die ander mede. Daer op dat die kep-
ler sepdē ghi heere wat lege ghy daer
toe. die vier gheuanguhē hebbē wi ghe-
gheue mynden dochter en margrieta
aldus en hebbē wi daer gheē in achte
aen. Die herē seide dat is die waerheit
mer wi sulle uwer dochter en margar-
ietē viagē wat haers sins is. en hoe
si daer toe gemoueert sijn oft si hē wil-
len laten verraloenē oft niet. Dat
ddchi dē kepler leer goet. en hi viaech-
de sijnder dochtere en in margrieta seg-
ghende. ofs a ghi in aechden hoe sijp
ghesine. hier is die soudaen van babil-
lonien die hadde leere gaerne v vier
gheuanguhē. wat soudi ghi segghē oft
ghise liet vranloeneere en naemter
dat ghelt af. dat soude v meer profite
ren dan dat si hier gheuanguhē ligghē.
Doen sende erlebia des heisers doch-
ter. vader heere ghi hebt onrechte. en
dat biredenē die ick v sal auiseren. en

schaeft niet dat si noch gheuanghē bliuen, en dat bi goeder causen en reden oft schier oft moighē in eenighē stijf oft in baelgen remant vande onsen aghenanghē ware, si mochtē hē doen oft anderslins qualiken hanterē, aldus heer vader en kepler bluē dese gheuanghē hier, si sullen daer öme laten en peynen dat wi desen doē sul len dat sullen si den onsen doen. Mar grieta die leyde ooc der gelike en si sep de noch meer, heer kepler late wi dese vier gheuanghē gaen, wi hebbē also veel viandē te meer, en die vier soude ons licht mer hinderen doen dan alle die andere, en aldus ist dat beste dat si noch hier bluē als prijsnieriē en gheuanghē, wāt si sullen altoos thits ghe noch comē om te rantseneere. Die kepler en sijn heere horende dese tale vā dese twee maechdē, saghe op den anderē te wonder, en si spēdē alle dat is ooc dat beste dat si hier bluē. Men dede den heraut comen tot bi den kepler, die wakers brochte hem daer, en als hi bi den kepler quam, so leide die keiserlike stēme bode oft heraut, gaet tot dīnē heerē en legt hē, dat wi noch vādē außle niet en sijn dat wi pemāt willen stellen ten rantsene, maar wi willen ons viandē noch bade proeuē draecht uwē heerē dese bootschappe. Als dat die heraut hoorde meende hy wechte gaē, mer die wakers verbonden hē weder sijn oghē, en leyde hem totter poorten daer hi in quā. En als hi buitē der poorten was ontbondē si hē sijn oghen, en si lieten hē gaen nae sijn hevtoe, daer hi niet seer verre af en was. Doen hy int hevi quā so liep hi nae die iente vādē soudaen om si nen laste en bootschape te verclarenen.

Die soudaen en sijn heeren saghe hē romē, en si hoopten dat hi die geuan ghē mede soude ghebrachte hebben, daer noch verre af was. Die heraut gruete de soudaen en alle sijn edelen, die soudaen hieren wille come, en via ghe hē hoe higheuarē hadde, oft si die geuanghē ontslaen soudē oft niet daer op die heraut antwoorde eyde seyde, dies en sijn si niet veradē, si wil lense noch houden, ooc so meenē si vlieden cons weder te besoeken dat v geuwelē sal en dit was harē last. Die soudaen seide dat soude die duuel doē hebbē si alluchten macht binne dat si ons weder bestoē willē en seide, hebe ghi niet ghesien hoe die stadt binnen ghestelt is. Die heraut seyde neen ik dat was mi benomen, wāt also haest als ic aen die poorte vāder stadt quā so quamen die wakers en viaechden mi vā waer dat ic quā, ic leide hē liedē dat ic den keiserspiekē wilde, si namē mi en verbondē myn oghē dat ic niec en sach, en also leyde si mi bi de keiser door die stadt al blindelinghe. Ic hoorde groot gheruchte vā volcke en ic en sach niet dan dat ic hoerde spreken, en also brochten si mi bi den keiser, en daer dede ic myn bootschape, en sach daer den staet vādē keiser also costeliken dat ic nopt dier gheliken en sach, En doen ic myn bootschap ghe daen hadde en ic weder om een antwoort hadde, so brochten si mi weder obleue brynten der poorten en lieten mi doen lopen, Als dat die soudaen hoorde en die coninghen so leiden si dat sijn subtelle heeren, en dat si die prūcen niet rantseneere en willendat heeft wat anders in, Mer deser talen so ginghe sraedt nemē in haer tenten hoe dat

sijt makē woudē, mer dat laet ic daer
 en wil scriuen vā elijtes hoe hy olof
 nam aen die hertoghinne ende ghinc
 soechē auentuere. Elijtes die bedanc
 te der hertoghinne der groter chieren
 en den hertoghe van calaberien die si
 hē ghegaen hadde, en nam soetelic olof
 en hi wilde vertrechen. Die hertoghe
 en die hertoginne warē seer droef
 en dat om sijn scheypden, en die hertog
 hinne gaet elijtes een iuweelke dat
 alle senijn versloech, en dat was ghe
 lyceen crucifire al van goude, mer in
 dat midden stont eenē costelike steen,
 en die veriaechde dat senijn. Elijtes
 die dancie der hertoghinne leere der
 ghiften, en daer met schiet hi vā daer
 wtenlande vā calaberien, also dat hi
 quā int rūche vā romenjen, en daer
 hiso verre wādelde tot dat hij gherae
 te te come aen een boschage, en daer
 hoorde hij aghers iaghē, en dat was
 heyndic vā lymborch, maer elijtes
 en kende hē niet, wat hi hē nopt met
 oghē geslien en hadde. Aldus gaende
 met desen ghepeynse so quā hē heyn
 dic verby ghestrekē, mer hy en sprac
 niet, daer af elijtes seer verwōerde
 want hi sach dat heyndic die self wa
 pen voerde die hij dioech. En heyndic
 sach elijtes sijn wapen draghē, dyes
 hi onsteken wert met thome, ende hi
 maechde elijtes maer òme dat hij die
 wapen dioech en hy lepte, legt af die
 wapen en en diaecht niet dat u niet
 en is. Elijtes antwoorde en lepte ic
 en sal sen niet af legghē want die lieftte
 die ic meer opter aerden die gäste my.
 en hi lepte, legt selue u wapen neder
 oft ic salse u vandē velle slæn. Aldus
 so hadden dese twee groote woorden
 so dat si te eynde op malcanderē wer

den slaende, en si sloeghē op malcan
 deren menighē groten herden slach,
 iae so langhe duerende tot dat heyn
 dic sijn sweert wier hāt sloech dater
 vloech int daerde. Elijtes die sloech
 heyndic ter neder so dat hij doe lepde
 adieu suster margrieta die ic lo lange
 gesocht hebbe. Sal ichier nu dijn broe
 der moetē bliue. Hicrech sijn swert
 weder in sijn hant en hy creech eenen
 moet hettende eenē swaren slach op
 elijtes dat hy hem neder ter aerden
 sloech dat hi naelic van hē selue was
 Doen lepde elijtes adicu margrieta
 lief, door wiens begeerte ic my gestelt
 hebbe ter auentuere, en nu hier so bli
 ue ick in schandē, adieu heyndic van
 lymborch wiens hant ic verlost van
 der doot, en den vrader verloech, en
 verlost daer nae die hertoginne vā
 calabere daerghi voor campē sondt.
 dat ic voor u gedaen hebbe. Als heyn
 dic van lymborch dat hoorde so was
 hi seer verblis, en hijt elijtes met bei
 den handen vander aerden en lepde
 o elijtes liet hier die broeder vā uwē
 lieue mar grieta van lymborch, ic ben
 heyndic van lymborch vergeest my
 die riuchede en wrechede die ick aen
 u bediue hebbe. Als elijtes dit hoor
 de verblisde hi witer maten seer en sei
 de, o sidp die heyndic van lymborch
 broeder mijns liefs, nu is vergheten
 alle my liden. Als si aldus laghē cou
 tende so quā cupido vander iachte en
 seide, ghi ridders bepde, staet op ende
 gaet met mi ic sal u genezen vā uwer
 bepder quesueren, venus myn moe
 der die sal u bepden vermaken. Elij
 tes en heyndic ghinc met cupido we
 der inden berch daerle venus feesteli
 ken en eerweerdichlyken ontfincnae

haerder weerde. en si gaf he elc eenē
diant te dünken dat li ter stont ghe-
nesen ware. Als li aldus ghesont wa-
ren en haer wonden ghenesen ghen-
ghen li honore ende goede chiere ma-
ken mit venus en haer ghelijne sulc
als inden berch was. Ende daer ver-
trocken die twee ridders elc den ande-
ren haer auenuere die he liegenden ghe-
schiet en veruarē was in die dolinge.
En si bleuen daer inden berch bi ve-
nus en haer geselschap een weeke ofte
twee ofte drie min ofte meer eer dat si
daer wtschiedē en ghanghe also men
noch wel hoen sal.

Hoe euac den coninc vā arragoen
en lodewijk die coninc van viancūche
ke te hulpen quamē den keysel van
grieken.

C Dat. lxxxi. capitell.

Die coninc van viancūche en
den die coninc van arragoen had-
den die tijdinghe ontfanghen als dat
die keysel van grieken beleghē was
vā de soudaen carodos vā babiloniē
en met groter meniche van volcke-
der heydener honden. Aldus berey-
den si heden hem selue om daer te rep-
sen. en om den keysel constente van
den heydensche honden. Hy namen
elc met hem. l. duplent manen ende
seyliden niet craken en crakoenen en
ander schepen nae grieken toe. en so
verre seylende tot dat si quamē in die
hauene vā grieken. daer den cenē
arm vander zeeloopt nae ander no-
belē. en den anderē arm nac constan-
tinobelē. Die kersten coninghe beide
vonden daer ligghende der heydene
schepen. en niet veel liede daer binne
Hy sloeghe daer aen en si cregender
een deel die si voeren souden in die ha-

uenen vā constantinobelē. ende die si
niet gherighē en consten daer staē
si dat vier in en si lierende barnē. Die
heydenē siende haer schepen barnen
ware verwōdert hoet bi comē mocht
en siliepen nae die hauene. en doe sa-
ghen li datter die kerstenen gheadaen
hadden. en si laghen die standaerden
vā viancūche en vā arragoen. Hy
liepen totte soudaen en aen die coninc
ghen en dieghe he die tijdinghe als
dat die coninc van viancūche en die co-
ninc vā arragoen gheromen waren
met vele schepen in batē den keysel
vā grieken. en hoe si haer schepē ghe-
nomen hadden. en twolt verleghen
en niede gheuoert. en dander daer si
by consten comē verbiant meer dan
tot honderdē toe. Als dat die soudaen
hoorde so wildp verwoedē vā qua-
hēde. om dat he die kerstenē dien spijt
en toren beraeden hadden. hi swoor bi
sijn goden hi soude wielen eer dat hy
vader stadt vā constantinobelē schep-
den soude. hi lepde totte coninghe dat
si op bieke londē en legge them nae
der der stadt. wāt hi woudse besche-
ten en dan bestomen. Aldus braken
die heydenē op vā daer si laghen en
quamē ligghen op een half myle nae
die stadt vā constantinobelē. Ter wū
len dat dese heydenē aldus verperce
en haer begroeuē en haer peri stere
macen. so quamē die twee coninghe
voor die stadt met haerder machē si
met haren volcke. Die keysel dat ver-
nemende was seer verblijst en ghinch
met synder dochter en margrieta vā
lymboch om te ontfanghen die twee
machtinghe coningē die voor die poor-
te ware. die keysel dede die poorten ont-
sluypten. en liet die heeren in comē mit

52

harē volcke Des keplers dochter ere-
sebia ontfrinc dē coninc vā arragoen
en margrieta ontfrinc den coninc van
vianerhē ele nae synder weerden, en
si bewelen hem lieidē vele eeran ende
grote weerdicheit. Dese twee machti-
ghe coninghen dancten die maechdē
leer en ooc den kepler vandē vriende-
liken ontfanghen. Men lepdē die co-
ninghen int keplers pallaps, en allet
ander volc wert gheologiert en ghefo-
reert elc int sine sonder xx. duplent die
in die schepen bleuen, om die te bewa-
ren teghens den oploop vandē hon-
den die voor die stadt warē gherome.
Als dese heerē te houe warē lo ghirc-
mense viendelich cracteren en goede
chieren doen, want si vermojet warē
vant water, die trompetten en claret
ten ghinghen op en het wasser al vol
vruedchen. Margrieta vā lymborch
vraechde den coninc euac waer dat hy
hadde gheslagen sinen neue eslytes.
Euac antwoorde en lepde, wi waren
te samen in arragoen bi den coninch,
daer widie heypdenē verdieuwen wten
lande, hy was daer gheuanghē mer
ic verloste hem, en ic werde ontstekker
in liefden op die coninghinne dat esly-
tes wel wiste, en my blameerde öme
dat sighehouwt was. Des anderen
daechs verloos ic hem, en hi schiet vā
mi dat ic niet en wiste waer dat hi ghe-
uare was, en ic hebbe ope sint ter tijt
in arragoen gheweest, so langhe dat
die oude coninc sterf, en daer nae trou-
wede ic sybilla die coninghinne vā ar-
ragoen, daer ic als coninc gheroocht
ben. Als margrieta vā lymborch dit
verstot so en was si niet welte viedē,
en dat was öme dies wille dat si niet
welen wiste waer dat eslytes gheua-

ren was, en dat si ooc in menigē lan-
ghen tijt van hem niet vernomen en
hadde, met deser talen so waren si be-
sich en leer metter herten becommert
Die heeren die vermojt waren ouer
mits der schepen varinghe begeerdē
te rusten, en aldus so waren si ghewe-
sen elc bi sonder in een schoon frissche
camer daer elc in rusten soude. Aldus
so track elckerlijch in sijn ruste, die kep-
ler int sine, ende die ander heeren ooc
der gelijcke. Des keplers dochter ere-
sebia en margrieta van limborch die
verblyft waren dat die heeren comen
waer tot haren troost, en om te on-
setten van die vermaledijde honden
der heypdenē.

Hoe eslytes en heynndue vā venus
schieden, en hoe si te samē reysden na-
dlant vā griecken, bi redene die wel-
ke dat hem venus septe.

Dat. lxxiiii. capitell.
His den schonen dach hē seluen
Verbaerde venus die goddinne
die quam tot heynndue en tot eslytes
en lepde, ghy ridders v bliuens en is
hier niet Janger, en reyst nae constan-
tinobele want het is grootē noot, hoe
soo seyden si laet ons dat aen horen.
Doe leide venus die goddinne, hoor
eslytes en heynnducte samen, daer is
die soudaen carodos van babiloniën
die heypdesche hom die wilt hebbē des
keplers dochter erelebia voor amin-
us sinen neue, en daer sijn vūf coning-
hen die mettē soudaen aen spanne,
also dat ghydaer van groten node sit
want si doen den kepler groten ouer-
lasten groten hinder en slade. Als die
heynndue en eslytes hoorden so warē
si leer bedroeft, ende dat öme des kep-
lers teghenspoet, en si swoeren beide

als ridders vā ceren dē keyser te hel-
pen tot sien rechte en hē consettene
vandē viande. Venus die goddinne
leyde heynric vā lymborch vā is ver-
schene een bloeme in lande vā grie-
ken na dīnre weerdē. en die sal vā ghe-
bueren bi uwer groter verdienten. so
mocche ghi wel huechliken derwaert
rep sen En ghi eislytes hooit nae mi vā
ghetroume liekde die sal vā ten eynde
ooc wel gheloont sijn ende dat sondere
twiele Al dus ghi ridderslike ghereden
gaet en versterker xpūs wei. en ver-
nielt en helpt trencken die sarasinen.
wāt het is in vā macht. ic weet dat vā
te voeten wel. Al dus schieden si vā
deliken wten berghe van venus. en
cupido haer sone die gelepdese tot dat
si quamē aen die hauene vā athene.
en daer schiedē si vā cupido. en si von-
den daer schepē die voerē nae athene
Elslytes en heynric saten daer in. si
hadden wint en goet gherē so dat si
binnē dien auot quamē voor athene
daer hi binnē menighē tij niet ghe-
weest en hadde. Als sijn vader en sijn
moeder vernamē dat elslites comen
was so waren si seer blije. en sij hā
ghen en ontsgingen hem met groter
weerde. Als elslites sijn vader en sijn
moeder aensach so viel hy neder toe
aerden. en booc hem cere en weerde.
en hi geuetese mindelijc. en heynric
vā lymborch oor der gelike. Die gra-
ue ontfine sien sone weerdelic en die
graue ooc der gelike. en si viaech-
den elslites wie dat die ander ridders
was en dat nyewuers anders waer
om dā dat hi die selfde wapene voer-
de die elslites voerde. en van waer hi
gheborē was. Doen antwoorde elslites
sijnder moeder en sepde. hi is van

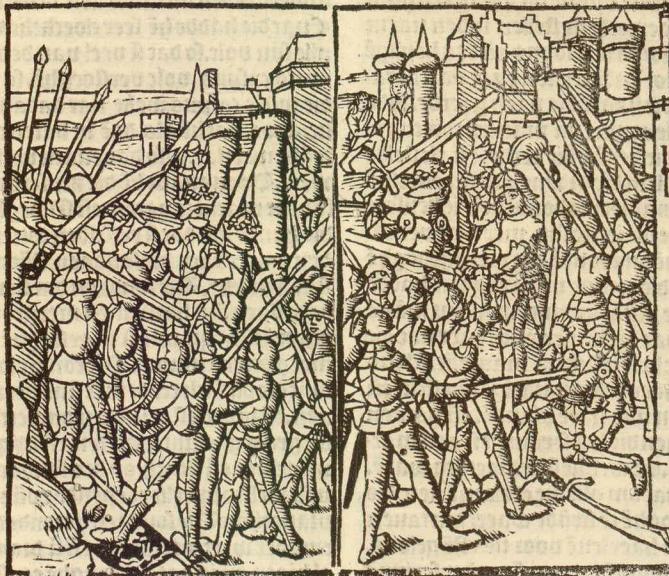
lymborch des hertogē vā lymborch
sone. en margrieta van lymborch dat
is sijn luste, die ghi intijde voor ledē
veelstandeliker sijn adē ende hindē
ghedaen heb met woordē en werke
die ghi volbrocht soudt hebbē en had
der gedaen door dbeledē vā mi en vā
euar māne ghetrouwē neue. god li-
daer vā ghelooft. dat also gedaē wert
Als die moeder dat hoorde so leyde si.
o elslites sone dat mino scerleet dat
ic haer nopt boot sijn ade of hinder vā
haren liue. mer dat moederlike here
sone dat en mach niet lieghen. ic vrees
de mi aleoos voor darchste. maer ghi
hebt myn moederlic hert verblift om
dat ghi segt. dat die ouer schoone mar-
grieta is een hertogē dochter. my is
scerleedt met alle mynder ghdachte
dat ich haer opt mesdēde. Doen sepde
elslites. iae moeder ist nu tij als ghy
weet haer af comite en haer edelheyt
Maer die graue viaechde sien sone
wat hi voorn hadde dat him heyn-
drich daer quam. Doen sepde elslites.
hou vader heere ghi moet ons ver-
sien vā mānen van wapene en an-
der volc dat nootliken en profitliken
is ten strije en om coorloghe. Wi wil-
len te samen nae constantinobele dat
no seere ghequelt is vandē hondē. en
willen den keyser nemen sijn schone
dochter eresobia. ende belieuet god al
machlich schepper alder creaturen.
wimeene dat te belettene. en die hon-
den also te casthen dat hē lie dē geuwe-
len sal vā onser handelinghe. Als die
grae dat hoorde was hy seere blije
en hyselde. elslites sone en heynric
vā lymborch. ic hebbē gelts en goets
ghenoch en daer toe volc om vā liedē
te sustineren. ende vā hystant te doene

ende mi is seer lief dat ic weet als dat
margrieta van lymborch eens herro
ghen dochter is, dies ic u heynric ter
liefde vā haer bewijsen moet alle eer
en duccht die ic can ghedincē. Heyn-
drick die danckte den graue leere van
der groter eer en die hi hē boot. En die
graue dede vergaderen, xx, duysent
mannen om met eschtes en heynric
te varen nae constatinoobe. Die gra-
uinne en eschtes en heynric ginghe
ter salen om te banchenterē, en daer
was bedieuē een grote triumphelē-
hept, en dat van coste vā spijse en vā
drancke. Daer was alle maniere vā
wilt brade, alle maniere vā ghebackē
alle maniere van supcherepe ende ge-
lepe alsoort tot assulchē houe behoorlic

is, en alder hande maniere van speel
lieden, Heynric van lymborch doch-
te dat hy was mit aerische paradys.
En die triūphe dede eschtes moedere
ter liefden vā heyndrick vā lymborch
om haren plas dans te maken vā dat
ghene dat sū margrieten gedaen had-
de. Als die maeltēt gheleden was en
dat banchet gedaen was, so ghinc ele
in sijn ruste, tot dat hē verbaerde den
lichten dach.

Choe die soudaen van Sabalonien
met sinnen state van volke beuachte-
den keyser van griecken met sünd
moghenthheit, ende hoe dat die keyser
ghewont was.

Dat. lxxv. capittel.

Desoudaen vā babilonien mit
lūnen coninghe. die coninc vā
capedocien en flaus hus vā galyleen
cleophus die coninck van coloun. die
machighe coninc salant vā afrijken.
en die coninc caspus elch hadde wel.l.
dupsent manen onder sinē standaert
en elch heyr stelde hē int ordene op hē
selue. Die soudaen stelde in die vaen-
gaerde die coninc caspus vā lybia. en
salant vā afrijke. die rier gaerde dat
was die coninc cleophus en demosoen
des soudaens broedere. Die soudaen
nietten coninc vā galileen hielden hē
ter siden gheschaer. omē te sien hoeft
vare soude. aldus stelde die heydenē
haer ordenen. Die keyser vā grieche
vergaerde sijn edelen bi een en al sijn
volc. Die coniclodewijc vā viancrūc
en euac die coninc vā arragoen ghin
ghē haer ordene stellen inden naem
des vaders des soons en des heylige
gheest. Indē icresten euac van arra-
goen die hadde die vaen gaerde. lode
wijc die coninc vā viancrūc die twee-
de. en die keyser die derde. en tē stelde
sijn volc in die ordene. om te heucchē
die vermaledige honden. Die keysele
woude die ierste sijn. mer die twee co-
ninghe en woudē dat niet ghehoghe
Euac die coninc vā arragoen hadde
deerste bataelge mit.l. dupsent manē
daer nae die keyser. ende daer nae die
coninc lodewijk vā viancrūc. Aldus
was haer lieder bataelge ghestelt. en
si reden nae haer viandē. on namen
olof aen die keyserinne en aen mar-
grietē. die welcke seer droeuich ware.
ende dat om alle die edele manen die
daer toghē tē strijde waert om tauen
nueren haer leue voor therstē geloue.
Die vrouwe metter iōger keyserinne

vielen op haer knopen en sloegē haer
oghen ten hemel waert en badē god
om gracie en genade. also dat die pun-
cen mochten keeren met lieue weder
in die stadt en behoudē reple mochte
doen. en stercke xpūs wet. Met defen
ghebede stondē si op en ghynghen op
eenen toren vander stadt om te sien
hoeft int heyr gaen soudē. Als aldus de
se vrouwe warē bedect in eenē toire.
ele dede sijn ghebet voor die sine. si la-
ghen dat die hondē sterke aen quamē
met groter macht. en die kerstenē ooc
der ghelyke. Die coninc caspus quamē
gen met sijn heyselre sterck versien
vā alderleip wapenen. Daer teghen
qua die coninc euac vā arragoen nie
sijn standaert ontwondē. en elc leip
de sijn lance int arreest. so dat si male-
anderē reden inslande aen beide stē
Euac die hadde hē seer cloekelick. en
alle sijn volc. so dat si veel van des co-
munes caspus volc versloegē. so dat
die coninc caspus weke nae dat ander
heyr toe. dat hē als doē in batē qua
teghens euac. also dat euack verlast
wert. Doenquam hē die keyser met
sinder machte batē. en si sloeghen
die hondē als dat si erseldē totter si-
den waert daer die soudaen stē met
sijn volcke. Die soudaen dat siende
dede sjaen sijn horen en met groten
gherūsche quamē si in geslaghē en
met groten rumore. Die coninc lode-
wijc die dit lach reedt met sijnē heeren
aen. en hi dede sjaen sijn trompetten.
die groot ghehuyt maerten. en hy qua
vā achker en sloet op des soudaens
volc wel dapperlic roepende xpūs en
viancrūc. Die soudaen horende dat
rumoer wert verslaecht. en si drongē
al bi een. en in dat gedranghe eer si bi

59

een constenghecomē creech die keiser
een wondein sijn side vā eenen ame-
rael, die welche euac die coninc vā ar-
ragoen ter stont doot sloech, en noch
vele vandē hondē. Aldus vochtē die
kersten coninghē mit haerder macht
seer teghens die verinaldedijde turchē
so dat si veel edelen vā des loundaens
volcke dooden, also dat den laestē die
heydene weken op haer stercte, en lie-
ten die kerstenē dat velt. Die vrouwē
die dit saghē op dē toren vander stadt
warē leer bl̄dē, en si vielen neder op
haer kuypen en dancē en loofden go-
de vander groter gracie en genade.
Die kepler aldus gewont sijnde wer-
wten hepi gheuert in die stadt met
een deel vā lūnen edelen, en die ander
heere bleuen noch ope velt, om te we-
der staen die macht der hondē, die doe
gheweken waren op haer stercte. Als
die heerē sagē dat si niet w̄ en quamē
so pilgierden die knechte vā wapenē
die heydene dper bleue waren. En si
namē haer dode die si haddē en groe-
uense inder aerde also si best consten.
Die knechten en mānen vā wapenē
treghen daer een tresoor vā rīedōme
en si voerde den schat in die stadt vā
constantinobele. Die heerē en ander
mānen vā wapenē bleuen dat vele
houdedē, tot dat alle die voetknechte
in die stadt warē, en doen reden si ooc
in die stadt. Die keiser bleef ter poortē
verwachēde dat grote hepi, en daer
was hi vermaect. Sijn dochter ende
margrieta en ander ioncrouwē ont
singhen die heerē met groter meerde
mer si warē droeue dat die keiser also
deerlikenghewont was. Men brocht
die kepler in sijn pallans en si brochte
hem te rusten, en die heerē ghinghen
bi hem sitten bancheterē, si warē bl̄dē
de vander victoien, mer droeue ôme
de kepler en dat om sijnder quetuerē
wille. En si warē allenseer vermoeyt
alsoot wel reden was, en si haddē ooc
veel ghewondē en die ghinghē en de-
den hē vermaeken, elch vrouwe was
bl̄dē vandē līnē, men dede hē allen
goede chiere also si best mochtē, en elc
versach līnen vrient vā dies hē noot
was. Die loundaen en die coninghē be-
laechden haer groot verlies en haer
grote schade die hē die kerstenē heerē
gedaen haddē, en si meendē dat noch
te weken, en si deden haer dode ouer
sien. En doen si op dat velt quamē
daer den slach ghebuert was, so von-
den si haer dode al ghepilgiert en al
naect op velt ligghen, dies si seer ton-
veden warē, si maetten grote putē,
en doluenle daer in Daer wasser ver-
slaghē meer dan, xxx, dupsent vandē
heydene, dies die loundaen seer versto-
ret was. Doen ordineerden si als dat
si varē soude aen die kerstenē schepē,
en die verbrandē, met desen rade en
ordinacie ginghē si elc in haer tentē
en rulē hē, wat si ooc seer vermoeyt
warē, en si hadden vele ghewonden
iae veel meer dan die kerstenē.
Hoe etsjtes en heyndic schiedē vā
dē graue van athenen, en hoe si door
des loundaens hem in die stat quamē
Als aldus die graue al sijn volc
vergaert haddē tot, xl, dupsent
mānen toe, om sijn lone en heyndic
vā lymboich, dat si reysen soude nae
constantinobele, om blystant te doen
den kepler en sijn dochter en ooc mar-
griete daert etsjtes meest om gedaen
was. Sy slaghē dat alle ghene dat si
begheerden bereet was, so quamē sp

bi den graue vā achenē en si bedane-
ten hē leer, en sonderlinghe bedancē
elshes sinen vader om des byltans
wille die hi dede sīnē persone en heyn-
dric sīnē lieue geselle, en si namē olof
en wilde repsen mettē volcke dat die
grauē elshes vader hē ghedaen had-
de. Doen seide die graue sone segt deit
keyser in hīn heere dat ich u daer lende
in die stadt vā mūnent weghē, en dat
ich noch selue wille hebbe om daer te
comen so verre alst noot werdt. Elsh-
tes antwoorde sinen vader, hi souder
gaerne en mindeliken doen. Doe lep-
de die grauine, o elshes sone en heyn-
dric vā lymboich lieue viuen, geueret
my doch seere margarieta v schoone
suster, en segt haer dat ic mi leere ghe-
biede aen harē persone. Alst heynndric
verstō so sende hi, hi soudt gaerne en
mindeliken doen. Aldus so schieden si
vā daer en reden met harē volcke ter
poortē wi nae ander nobelen toe, die
weghē warē hē liedē seer wel bekent,
en si reden so verre tot dat si quamen
bi ander nobelen. Die herē vā ander
nobelen warē op die poote en op die
mueren vander stadt ghestaen, en si
laghē datter des graue heyr was vā
athenē. Doē waer cenē hoop volcx
in die stadt die mer hē liedē door wilde
en dat waren alle victaelgiers met al
derhāde victaelgien om constantino
belen te victaelgieren. Aldus namse
heynndric en elshes mede, en si sondē
een vaengaerde voor o te vernemen
en te sien hoe dattet int heyr stont, en
waer dat si neder ghelaghē warē, so
quamē die vaengaerde aent heyr, en
daer warē acouters wten heyr die si
vinghē, en daer af hoorden si hoe dat
si den slach verloren hadde teghē die
kerstenē. Doen reedt een paer mānē
wter vaengaerde weder ome bi elsh-
tes en heynndric, en si brochē hem die
tijdinghe daer si seere blūde om warē
en lepon, wi willender teghen slaen
en late ter wylē die victaelgiers pas-
sen metter pouande nae die stadt so
comē si daer in onbeschaet. Het docht
alle die heere goet dat fyt also dōe sou-
den, en si reden aen mettē ghemeene
hoope tot dat si quamen aent heyr der
heydenē. Elshes en heynndric deden
die trompetē lagen, en si dedē die vic-
taelgiers passere metter victaelgien
nae die stadt toe, en si bevochte die sa-
ralinen. Die coninc caspus en die co-
ninc flauskus di hē vermetē hadde
die stadt te winnē quamē teghē heyn-
dric en elshes te velde, mer heynndric
met sīnē volcke hadde viomelihē
en si loeghē menighē slach op den ro-
mīc flauskus, en flauskus weder op
hē dattet wel gheduerde een vielanc
Elshes sloech caspus van sīnē paer-
de dat hi den hals verstuerte, en doen
vlodē die heydenē, en heynndric sloech
flauskus die schouwer af dat hy dooc
stoutte ter aerden. Een ridder die dese
vrome sepiē sach vā dese twee ridders,
reedt nae die stadt toe, en hi sloech die
mare margrietē vā lymboich en sep-
de haer hoe datter twee ridders in ba-
ten quamen den heysere met grooter
machē. Margrieta viaechde wat rid-
ders dat warē en hoe si heeten mochtē
Die ridder seide haer, die een kene
ghi wel, wāt dat is elshes des graue
sone vā athenē, en die ander heet me
heynndric van lymboich des hertoghē
sone van lymboich, en si hebbe twee
machtighe coninghē verslaghē van
des soudaens volc, en wel vās hōder

victaelgiers met victaelgien hier ghebrocht in onse stadt. aldus soo gaet en haelt des keisers dochter. en ontfaant die herē met groter weerde. Als margrieta dat hoorde so was si seer verblift. en si fanteleerde teghen haer seluen wie dat die heynric wesen mochte oft ooch haer broeder was oft niet. Doen viaechdē si den ridder wat wa peyn dat heynrich voerde. Die ridder leide eenē roodē lībaert in een siluer vele den sterl ghespleten. Als dat margrieta hoorde so was si seer welte vieden. en si hoorde wel datter haer broeder was. mer doe was si alder meest vertwintel en begaen in haer seluen wien dat si ierst willecome heette soude haer broeder ofte eslītes haer lief. en heer ik myn liefslijes ierst willecome so als hē myn broeder verstoē en heet ic mynē broeder ierst willecome so sal mynē lief meenen dat ic hem verslame. Aldus stont margrieta en arguweerde vast teghē haer seluen eenen langhē tijt. Ten laetssten docht si hola ic weet ghemaect. ic sal mynē broeder ierst willecome heeten mettē mont en ontfanghē hē. en duwē eslītes myn lief metter hant. so dat ic sal merckē dat ic hem meene en anders niemant. dien raet was seere goet en sūghinc ter salen waert bi des keisers dochter. en si gaeft haer al te kennen. en aldus maecten si bepde grote ghereetchappe om hem liede eerlikē te ontfanghen. Ter wielen dat si ghereetchappe nachten vochten eslītes en heynrich noch teghen die sgraline en hendenche hondē die si vluchtich maeckten en verdieuense tot in haer stercke. ende daer nae quamen si nae die stede toe ongheschaaet ende onghes-

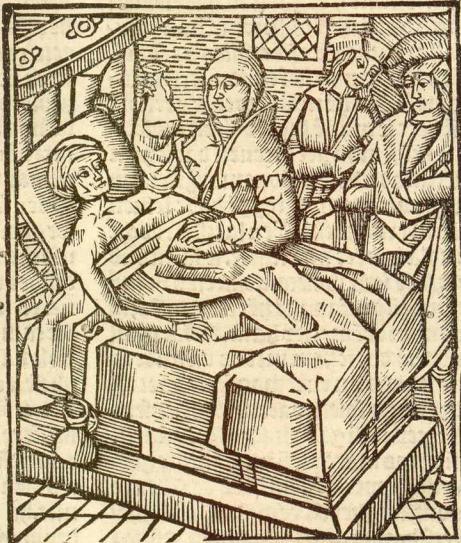
schenct. god almachtich was hem mede. en die victaelgiers waren allen in die stadt comen dies tghemeen volck seer verblift was. Des keisers dochter margrieta en veel ander maecken en ionc vrouwen warē ter poortē waert ghegaen om te ontfangē eslītes en heynrich die voor quamen ghe reeden met schonē state. Als margrieta haer broeder lach verblift si bouē maten. en noch meer eslītes als hē margrieta gesont lach. Die twee herē traden vā haren paerde enighinghē die macchdē int ghemoet. Maargrieta septe o heynrich lieue broeder gode weest willecome en my. en si douwe de eslītes bi der handt het welche dat een teeken van minnewas. also men noch naem aels wel hoie sal. En des keisers dochter die hier die herē alte samen herteliken willecome en septe laet ons gaen ic sal u lepden bi mynē gewondē yader daer hi lept te bedde. Doen lepde eslītes. olaes is die keiser ghewont dats mi herteliken leedt. mochs hem te badt sijn. aldus al contende quamen si in die sale vandē houe. en iacen lepde dese twee ridders in die camer vanden keiser Haer lieden volk vā wapenen was ghesoreert en gheleet elc ten legijsle alsoort behoorde. Doen dese heere in die camer vandē keisere quamen so lichtre hi sijn hooft oppe. en hi beslach wie si waren. eslītes dien kende hy wel. mer heynrich niet. hy viaechde wie die frissche riddēr was. Doen lepde eslītes. o keiser en heere. god sterc u in goeder gesont heden. en belchti u niet dat mi by u comen. os is leedt dat dus niet u is god betert. maer om te weten wie deser riddēr is. is eens hertoghē sone vā lym-

borch ende hi heet heynric van lym-
 borch. margrieta vā lymborch die is
 sijn luste. Nu weet ghi her keyser he-
 re wie dat hi is. Als dat die keiser hoor-
 de verblide hi seer ende leydde. o mar-
 grieta is dat ooc waer. is dese riddere
 v broeder. Op antwoorde totten key-
 ser here iaet het is myn broeder van
 vader en van moeder. Iae leydde die
 keyslere doen margrieta is dat waer.
 ghi leydde dat v vader een coopman
 was van lymborch ghebooren. hadde
 icht gheweten ich hadde v in meerder
 eerenghestelt dan ic ghedaen hebbe.
 Heyndric en margrieta dancen den
 keyserleer van lunder gro-
 ter duecht die hi haergedaen
 hadde. Dic keyser die was
 so seere vbljt door dese prin-
 cen dat van groter bluscha-
 pen sijn wonden onthron-
 ghē ende werden blopende.
 Doen leydde die keyser gaet
 weerde dochter en doet den
 ridders goede chiere. Ende
 doet myn meesters comen
 daer si mi myn bloedige wo-
 den vermaaken. dwelck also
 daer ghedaen was. En al-
 dus so lieten si den keiser in
 sijn ruste. en si ghinghen te
 samen ter salen waert om
 goede chiere te maken also
 si ghewoonlycke waren te
 doen. Daer bedreue si een grote
 triumphe van alder-
 hande speelen vā māskē.
 als floepen. trompette. basypne. cla-
 roen. schalmeien. en vā alles dat
 men verlieren mochte der speelen aē
 gaende. En si triūpheerde so costelike
 als si verdencē en versterē mochten

Daer quam die coninc lodewic van
 viancruybi hē. en euac die coninc vā
 arragoen die eslytes leev willecomide
 ende daer verrochen si maleanderē.
 haer auentuerē die hē lieuen gebuert
 was. elc feesteerde den anderē also hy
 alder best koste. Nae die maeltē ginc
 mi daer danfen en triūphē. en men
 bestelde daer die wake op der muere
 teghē die hondē die daer voor laghen
 cleen tot haerder baten.

**Hoe die coninc vā armenie sic lach-
 te bedde. en hoe hi sterf. en hoe die hep-
 den bestomden konstantinobele.**

Dat. lxxvij. capittel.

De coninc van armenien clou-
 dus die seer oudt was van da-
 ghen. wert slaende in een natuerlike
 siekte so dat hy te bedde moste gaen
 ligghen. Hi maecte sijn testament en

begheerdē aen die heeren des landes
dat si eislytes sinnen neue daer hi oom
af was ongsaen wilden nae sijn doot
als gheweldich coninc vā armenijen
Die heere beloosden den coninc clou-
dus dat si dat doen souden also haest
als hi ouer leden ware soude si om hē
scriven. Die coninch was doen wel te
vreden. ende sijn hys vrouwe die co-
nenghinne begheerde een clooster en
daer in te gaen vā sine claren orden.
dat men haer dat wilde doen maken
en hi besette daer toe alle iaer eeuwe-
lyc duerende hondert mect voor. xij.
susteren. Die heere warē alle daer in
wel te vreden. en si droeghen daer al-
len consent toe. en si viaechden die co-
ninghinne oft oor haer beghere was
oft si oock in een clooster wesen wilde.
Sy antwoorde den heere en seide. ic
bidder om. wat nēmermeer en sal ick
nae myns heere doot nemen enigē
man. Die heeren dit horende verblif-
den hē allen te samē dat die coningin-
ne also ghelynt was. en si droeghen in
allen sake haer consent. Als die coninc
hoorde die goetwillicheit vande heere
was hi seer wel te vredē en seide. doet
comē mynē capelaen en mynē kerche
liche gherichte. mynē tijt is hier ic en
sal niet langhe leuen. Die heere ghi-
ghen te samē om den capelaen. ende
om dat werde heylighē sacramente
en om dat heylighē olycen. En men
gaf den coninc alle sijn kerchelike rech-
ten also schuldich is elgoet kerstē
mensche te gheue. Als die coninc al
le sijn kerchelike rechte hadde so offer-
de hi hem seluen inden handen gods.
en nam olof aen sijn wūf. en aen alle
sijn heeren. en hi verspooch die lose be-
dielechlike werelt. en al haer geselscap

haren schonen tooch en haer valsche
bedroch. en hy riep sinnen hemelschen
vader god almachtich aen ofte hy hē
opt sijn leefdaghe in woorden ofte in
wercken ofte in ghedachte vertorenc
hadde dat hij hem veigaue door sijn
waerde heylighē passie en doot sinnen
swaren bitteren doot. die hi smaecke
aen die galghen des crucen. Met de-
sen woorden sloech hy sijn ogherten
hemel waert met groeten berouwe
en leedt wesen sijnder sondē. en lepde
sijn handen te samē en seide. In ma-
nus tuas domine cōmendo spiritum
meum. En daer met schiet hi vander
werelt. daer om dat groten daic was
int hof. en die coninghinne was on-
spiekeliken leer bedruict. also men wel
dencken mach om haren heere die si
verlore hadde. Mensuerde dē dode
lichame. en mē balsamende hem met
costeliker balsamen nae sijnder weer-
den. en daer lach hi drie daghe op een
bedde met coninclichen crederen ghe-
cleet. dat hē alle die werelt soude comē
belien also si oock deden. En als hi al-
dus due daghen gheleghen hadde so
was hi seer chierlic en eerliken ter aer-
den ghedaen in een loden vat. en dat
ghestelt in een commie vā albasteren.
Daer was een schoon wtuaert ghe-
daen nae sijnder coninclicher weerdē.
Als dwtaert ende alle sijn kerchelike
rechten gedaen was. so dede men ma-
ken dat clooster alsoot die coninchelike
maiestery begheert hadde. en dpe co-
ninghinne die trac daer in. ende si be-
gat haer daer in. Binnen desen thde
so quam die mare aen eerē ruese die
Polyphenus hiet. en woende in bar-
berijen en was een maech vā desen
coninch. en hi woude dat coninchelike
n ij

van armenien aen hem treckē, en hi
ontvoelijen onderlaaten wat si he tie-
den. Si lepde waer ic als ghi si soudē
mi onsaen als coninc oft het soude he
liedē leet sijn. Doen ghinch hi ordinerē
eenen brief om te senden aen die van
armenien oft si hem als coninc obre-
dieren wille. Doen de brief ghescreue
en geordineert was so ghinch hi bi die
heeren en lieten hem lieden lesen om
te sien ofte hy wel gheordineert was.
Die soudē en die ameralen lafen de
brief ouer, en dgen si hem ouer gesien
en ghelesen hadden so lepden si het is
seer goet, roept uwen bode en doeten
draghe in lande van armenien. Men
riep den bode en men gaf he den brief
om te draghe aen die heerē van arme-
nien, en dat hy antwoorde brenghen
soude vande brieue. Die bode leide ic
salt doen, en daer met schiet ope bode
van he liezen, en ghinc nae die hauē
om aldaer ouer te schepen, so vilaet
den bode daer, en wil scriuen vanden
turcken hoe dat si constantinobele be-
stomden ende meendent te winnen,
mer die kersten heeren die waren op
haer hoede so ghi hoer sult Daer was
die coninc van asia, en die coninc clea-
phas wilde den soudaen die stadt van
constantinobele leuerē ghewomē in
sijn handē. Doē lepde demosoen ghi
herē ster wel wat dinghe dat ghi doet
haer macht die sal vliedē veel te swa-
re sijn, want daer is in die stadt die co-
ninc van viancē, die coninc van ar-
agoen, en dan die macht vande keyp-
ser, en die twee ridders die ons die sta-
de beraden hebbē. Doen lepde die co-
ninc van asia ic acht dat al cleene, die
coninc en ic mer onser beider macht sul-
lense bestormē, comer datter af comē

mach. Aldus so ghinghē si met grote
gheschutte aen die mueren, die si een
deel afschooten en meenden die stadt
te wijnien. Eschtes ende heynric die
maecten haer volck gheret, en die co-
ninc van arragoen, en si sloeghē tot
een ander poort wt. Werwien dat
die heyniden die stadt bestounden so
quam eschtes en heynric van lym-
borch en euac die coninc van arragoen
en sloeghē van achter inden hoop der
heyniden die si seere te niet deden, en
vermoorden als hondē. Dese twee
coninchen dyt stende dat haer lieker
volt van achter bestoten was saghe
bijsterlic toe, en si en wisten niet wie
hem liezen dede. Si lieten dat stormē
staen, en si meenden die kerstenen te
weder staen, maar haer lieker macht
was seer gheschenk, endat bi den ker-
stenen heeren die hem vromelikē ter
weer steldē, wat die sarasine en costē
tot gheender weren gheromen Daer
bleeke wel, xx, dupsent, en beyde die
coninchen die he liezen so hoghe ver-
metē hadde die bleuender bepde doot
Aldus hadden die kerstenen die victo-
rie, en si trokē met groter blijschapē
in die stadt, en quamen by den keysel
die seer cranc was en lach op sijn ster-
uen, Mer eer dat hi sterf so marcte hi
heynric van lymborch bewaerder
vant landot vangriechen en van sijn
der dochter eresobia. Heynric danste
hem der groter eerden die hem die keyp-
ser dede, mer het was he een verblui-
dinghe, want hi des keysels dochtere
groore liefoe droech, so men noch wel
hoer sal. Aldus so liec die keysel sijn le-
uen, en beual sijn siele gode van hemel
rucke, en maria die moeder gods, en
dat hemelsche heyl leggende. Heerin

dijnē handē beueelic mynē gheest en
daer met lepde die siele vant lichaē.
dies alle die heren leer bedroest warē.
en ooc sijn dochter bouē al. Men bal-
saemende lichaem, en deden chierlic-
ter aerden in sine lottijen herke daer
was hi eerlic ghetōmet alsoot sulcken
princen wel behoorlich is. Die heeren
die vertrouste des keylers dochter, en
margrieta steldese te vreeden met soe-
ten woorden. En al waren si bedroest
door den keiser nochtans warē si ver-
bljt bi der victorien die hem ghelschiet
was teghens die heydenē. ende dat si
haer viande also ghemijneert hadde
dies danceten si god der grachten.

Hoe die soudaen deerlike beclaech-
de sijn verlies vā sinnen volcke. en hoe
dat demofoen sijn broeder riet darmē
een bestandemake soudaen dat haer do-
den te begrauene.

Cat.lxxviii.capittel.

Diemare die quā voor den sou-
daen dat sijn volc al bleuē was
voor constantinobele dies hi verwoe-
den wilde vā quaetheden. en hi vloe-
te sijn goden dat si hem desen sp̄t be-
raden hadde, en dat sijn volc also ghe-
plaecht was vanden kerstenen. Dijn
broeder demofoen die lepde. siet heer
soudaen broeder. twas grote dwael-
heit van hem lieuen bestaen. meenē
si also een stadt af te loopen daer sulc
volc binnien is. neen vīp broeder dat
waer onmoghelyk. wat waendp die
kersten hebbē ooc handen en voeten
om weder te staen òs macht. iase vīp
lic. te sijn gheen voegels sonder wan-
ten te rouenē. mer belieuet den goden
het sal noch ghewioken sijn. oft mien
sal faelgieren armē en crachē. Als die
soudaen dat hoorde verbljde hi ende

seyde daer hooric eenen manspreken
Mer broeder demofoen watter rade.
dat wi ons dooden begrauē mochtē.
die daer ligghen opt vest. en die comin-
ghen halen en doenle voeren in haer
ryche. Doe seyde demofoen soudaen
broeder ic soude raden datmen sonde
aen die kersten heerē om een bestant
om dat si haer doden begrauē soudē.
Die heerē en die ameralen dier noch
bistondē seyden alte lamien dien ract
is goet. en het is wel onser lieuen ract
datmen also doen sal. Doen seyde die
soudaen wie sal die man sijn die in de
stadt gaen sal om dat bestant te halē.
Doen seyden die ameralen en souda-
len npiemant badt dan v̄ broeder her-
demofoen die wert noottelic tottersa-
ken. Als die soudaen dat hoorde so sey-
de hy broeder demofoen wat legdtis.
wiltyn gaē in die stadt als ambasslaet
en verweruen ons het bestandt. De-
mofoen antwoorde en seyde. broeder
ist v̄ begheerē so sal ic doen. en mi be-
reedē òme al daer in die stadt te gacn
bi den kerstenen heeren. Aldus nam
hi orlof aenden soudaen sijn broeder
en aen die heeren die bi hem waren si
beualen hem haren mamet en astra-
hot dat si hem bewaren wilden van
quaider aentuerē. Aldus schiet demo-
foen vā daer. ende hy quam voor die
poorte vander stadt daer hi sach ligge-
vele dooderlichamen van sinnen volc
ke. hy riep aen die poortiers vander
stadt dat si hem in laten wilden. Die
poortiers viaechdē wat hi begeerde.
en wie dat hi was. Hy antwoorde en
sende. ic ben demofoen des soudaens
broeder. ende ic come hier als ambas-
laet om te spreken die kersten heeren.
Doen antwoorden dpe poortiers en

seyden vertoest hier wyl sullen onsen
ouersten te kennē gheuen. Sy liepen
int hof daer si heyndic vā lymborch
den ruyert vondē en seyden dē last
van hem, hoe hi comen was als am-
bassae om te sprekene den ouersten.
Heyndic leide laet hem in comen, wi
willen horen sijn tale ende sijn sinne.
Die poortiers ghienghen ter poorten
waert en si lieten hē in, en si brochten
hē bi heyndic en sytes en ander heren
die daer ware, als die coninc vā vianc-
rūt en euac die coninc van arragoēn.
Hij gruete alle dese heere nae sylinder
speaken en nae sylinder wet. Die herē
die dancten hē seer en heyndic bouen
al, en hi viachde hem wie hi was en
wat sijn begheere was daer ome dat
hi daer quam. Demosoen seyde, ghy
herē ichiete demosoen des loundaens
broeder die u stadt beleghe heeft cleen
tot sylinder vromen en baten aldus is,
sijn begheere aen u liede dat ghi ons
consenteren mit een maent bestandt
dat men die dooden dier verslaghen
sijn aen heydē lidē ter aerden doen
mach, en elck linnen vrient begrauen.
Heyndic van lymborch dijthorende
was dies seer wel te vreden, en so wa-
ren ooc alle die ander heeren die daer
bi ware, en een maecht eens coninc
dochter der keyserrinnen cameriere
ston daer bi en seide, salicheit moeter
wt spruyten, en datter af comē mach
eenen salighen paps, en doe besachse
demosoen. En demosoen besach haer
en seyde schoon maecht dat wel ghe-
sproken, dijn soetmondighe tale door
vlecht mē herte, en hi werdest begrae-
ciende. Met dat si aldus besach ston-
den, so qua die bode vā armenien in
die sale daer hiesytes lach, hi viel op

sijn knopen en hij gruete esytes en alle
die heeren, en hy gaer sytes den buet
die hem die heere ghescreuen hadden
Esytes las den brief ouer, doē vane
hy daer in dat sijn oom doot was die
coninc van armenien, en dat polyp-
henus die ruese vā arabien dat lat
af winne woude, en haerde hē liezen
ontsegbrueuen ghesonden, en hi was
ouer comen int landt daer hi roosden
en brant stichten. Als esytes dit hoor-
de was hi seer tonrieden en bedoect
om die doot van sijn oom die herē
stelden hem vast te vreden en seyden
wyl sullen u allen helpen naest onser
macht. Doen seyde esytes hoe soud u
mp helpen ten is niet doenlic, wat die
soudaen levt met macht voor die stat
en wyl en hebben mer een maent be-
standt. Demosoen seyde onsa ghi he-
ren sijt te vreden, ic sal makē aen den
loundaen mynen broeder dat ghy sult
hebben een iaer lanc ghesuderende
een goetscher vast bestandt. En ic be-
loue u der edelheyt ter eeren, dat ic self
met u sal repsen en helpen u om we-
der te staen polypheus dē ruese, die
in landt af winne wilt, en v verdriue
en berouen vā uwer coninclicher cro-
nen. Die kersten heeren ende pruinen
dancten wter maten seere demosoen
der presentacion die hi hem liede booc
En door sijn groote beleeftheyt ende
edelheyt wille droeghe si hem alle ion-
ste en seyden al te samē, dattet schade
waer dat hi gheen kersten en is. Plo-
nia des coninc dochter horende sijn
grote beleefheit werten begraciende
en dat om sijn grote schoonheit wille,
en al was hi heydē hi was een schoō
vroom man. Plonia wert in lanc so
meer in liefden op hem onsteken en

denofoen der gelike so dat si malcan
deren aen sprake en dat vader ionste
die si malcanderen waren draghende.
Vlonja septe her ridder waer dy een
kerstē het waer wel meer dicht daer ic u
liefde droech mer nu sijn een heyden
dats dat ich beclaghe. Als demosoen
dat hoorde seide hi o ionge coninghe
vā salenteen leeft hopelic myn herte is
u epghē, en dat mach so comen dat ic
licht dat kersten geloue aen veerden
sal Merierst wil ic bi mynen broeder
den soudaen om dat bestant te maken
een iaergheduerende also ic den herē
belooft hebbe. Sijt migestadich ic blive
u ghetrouwē, en daer met schier hi vā
haer. en track bi linē broeder.

Hoe demosoen bi linē broeder quā
en maecter bestant een iaer ghedue-
rende, en hoe hi weder quā bi die ker-
sten heeren in die stadt.

CWat. lxxix. capitell.

DJe soudaen vā babilonien en
alle sijn heerē haetten seer om
te horen tijdinghe vanden kerstenen
heerē, daer hi sijn broeder aen hadde
ghesonden om dat bestant. Met dat
si alpus stonden te rade, so quā demosoen
in die tentē vā sijn broeder en
alle sijn heerē, hi gruete sinnen broeder
den soudaen ende sijn ameralen nae
sijnder wet. Die soudaen dancte hem
seer en leyde, broeder hoe hebdy ghe-
uaren, en was legge die kerstenē herē
hoe sijn si ghemoet, en hebdy ons be-
stant verreghe om ons doden te be-
grauen. Demosoen septe iae ich en
neen ic. Iae ic en neen ic leyde die sou-
daen hoe verstaet ik dat laet dus dat
horen. Demosoen septe broeder ende
soudaen, si en willē gheen bestant con-
senteren ten is vā eenen iaer ghedue-

rende, en daer op sijn si ghemoet, be-
siet wat ghi doen oft laten wilt, twere
ons een eeuwiche schande salmē die
edele liuen vandē coninghen dier ver
slaghē sijn daer laten ligghē op twest,
en die ameralen en soudaen sepeden
oor der ghelike. Tis dat bestte leiden si
dat wi dat bestant vā eenen iaer aen
nemen vīp varen vīp keeren, so mo-
ghen wi ons dooden balsamē en voe-
ren elckint sine. Die soudaen hoorde
deser herē sin en pepnse ic moet doē
dat si willen, en hi ouerdacht dat hem
dat beste was dat hi doen mochte, aldus
gaf hi een iaer lanc consent, ende
men sandhem dat bestant ouer. Al-
dus warē die doode lichamē gehaelc
vandē velde, en eleghedort int sine,
dats in haer lande daer grote rouwe
en duc bedreue was vandē vrouwe
dier haer mans ghelate hadde. De-
mosoen schier van sinnen broedere en
ampynus sinnen neue, en hi trac bi de
kerstenē heerē die haer ghereelschap
maecten om bi den ruese te sine, en he
te veriaghē wt armenjen. Als dan
demosoen quam bi die kerstenē herē
so verblidē si allen als si hem aensla-
ghen, en wille coemden hē, en si damp-
ten hem wter maten seere dat hijt be-
stant ghemaech hadde eeniaer gedue-
rende, aldus so namen die kersten he-
ren olof aen des heysers dochter ere-
selia en aen die ouer schone margrie-
ta van lymborch en aen den coninch
lodewijk vā viancrijck die daet bleue
in die stadt vā constantinobele, ende
si repelen te samē nae armenien toe.
Euach die repelen nae arragoen tot si-
nen wiue waert daer hy wel ontsan-
ghen was en grote eere bewesen en
ghedaen wert. Dese kerstenē herē en

princen comende int landt van armenien so saghe si eenē groten brant op gaende, en dat dedē die vā barberien en vā arabijen die die ruese met hem hadde ghebracht. Doen spiack heyn-dic vā lumborch, tla esl̄ytes wat sege ghi daer toe, en ghi her demosoen wil len wijsē met onser macht bestotē en hē verbiedē dien brant te sticheene en wickē den ouerlast die si doe. Si seidē alle te samē datter wel onsen wille is, die herē sloeghe op te lande, en si liere die schepē ligge en sondē eenē bode in die stat vā armeniē dz si daer warē dz sise waer nemē loundē als si quamen. Die bode liep en dwoech die thdinghe den heeren vā armeniē die leer ver blijc warē vander comste. Aldus qua men die kerstenē princiē esl̄ytes heyn-dic en demosoē met haer liedē macht daer si die arabienische ende barberij schen vondē rouende en pilgierende. Hy sloeghe haer trompetten en redē inden hoop, en si dodent al dat si ghetruighen constē, die ierst welch liep dat was die beste, si en wisten niet vā ware dat hem dat volc op dē hals quam en aldus vloeden si nae den ruese toe en deden hem die slachte vanden kerstenen. Die kersten heere reden in die stadt daer si wel ontfanghe warē vā den heere en vrouwen vander stade men lepde esl̄ytes en die ander heere te houe, ende tgarne soen was elders gelogiert in die stadt, som hier en som daer, ende si bedreue alle ghenochte, daer was groote blyshap en groote vuucht vander ghemeente vander stade. Die ruese hebbende die thdinge dat sijn vōl aldus verslaghe was, hi waende dusse te werden en sijn ameralen vertroosten hem en lepde sendt

uwen bode in die stadt ende laetse os epeschē te velde. Die ruese dochter leer goet dien raet, hy riep sijn bode, en gaf he den last dat hijaen epeschē soude die heeren te velde, als op morghē den dach. Die bode was bereet en hy liep ter steden waert daer esl̄ytes en heyn-dic en demosoen waren, hi qua voor die poorte men liet hem in. Die heere lepde hē by esl̄ytes en heyn-dic ende demosoen die hi groete nae sijn sprake, si viaechden wat sijn beghre was, si lepden allen tlamē spreect wt v meenen en cocht uws heere last. Die bode septe ghi heeren ic sal, daer is polypheus die ruese vā barberij en arabijen die onthiet v lieiden dat v een groote cleynheyt is dat ghi comet verradelic op sijn volc ghesslaghe die ghiammerlike vermoor hebt en ter doot ghebrochte dat hi weken wilt, en hi viaecht v oft ghi so coensyt dat ghi als morghen ten daghe wilt leueren strikt int velt hier buyten der poorten op den rooden ackere. Dit is den last en dat beueel myns heeren, en aldus so gheeft my daer op een antwoerde wat ghi doen ofte laten wilt. Esl̄ytes dit horende septe bode gaet henen en sege uwen heere polypheus vā barberij dat ic als morghen ten iersten daghe sal comē te velde, en beurjen myn landt en bescherme myn crone die mi vā orien en afcomste verstoruen is, en houdt neemt daer myn opperste cleet, dat schencke ic u van blyschappen, om dat wi uwen heere bewechten sullen. Die bode bedante esl̄ytes wter maten seer, ende hiliep ter poortē wt bi sijn heere en bi den ruese die hi lepde den laste est dat antwoorde dat dat die kersten princiē hē ontbode

Als die ruse dat hoorde vanden bode
dat si gherich ware om vechten dede
hi grote ghereetschape makē òme die
kerstenē te bederue, en hi stelde sijn or
dinancie vanden heere, en als hüt al
ghestelt hadde so ghinghen si in haer
ruste in haer tentē en in haer loghsen
verbedende den dach vā moighen
om te vechten.

Hoe elijtes sijn ordene stelde, ende
hoe dat si den ruse bevochtē, en van
der vittouren.

Cat, xc. capitel.

Als den moighen stont aen quā
so ghinc elijtes sijn volc stellen
in die schare, inde name des vaders
des soons en des heilichs gheests, die
ierste heypnuc, die tweede demofoen,
die derde hi. Aldus ware sijn scharen
gestelt, eltschare was, el. duplentere
en aldus reden si hem aen, daer was
met dallen leer gheuochten datter in
bepdē sidē veel volc bleef, mer meest
aen die heypdenen side, want die ruse
molte wjchē met sijnē henr, wāt veel
vā sijnē edelen ware verslaghē dies
hi seer droeuich was en seer conriedē
Die kersten heeren reden in die stadt
daer si wel ontsanghē ware, en ouer
laghē haer volc, en doen laghē si dat
si daer veel schaden geledē hadde en
veel volc verloē hadde, mer si had
den die eere met dat die ruse gewekē
was, so trocken die kerstenen wt si
haeldē haer doodē in die stede, en si be
groeuense elcna haerder weerdedē Die
heypdenē wachte tot dat die kerstenen
wech ware en si begroeue haxe dode
dier veel bleue ware meer dā, el. dup
lent. Die ruse beclachde dengroten
schade, en hi peynde dat hi soude gaē
ter muere en epische die twee vroom-

ste vāder stadt te campe, en als hi dit
stont en peynde seide hüt sijn heere
hoe dat hi voor hadde om den minste
schadē te lyden, Als die herē soudanē
en ameralen hoorde ware sijns welte
vieden, en si lierten hē gaen ter poortē
waret, als hi ter poortē quā so riep hi
aen die poortieren dat si louden doen
comē haer ouerste ter murenen dat hi
se spiekē mochte Die poortiers liepen
om elijtes en sij lepde hē dat die ruse
daer was, en dat hi hē sprekē wilde,
Als dat elijtes hoorde so ghinch hi en
heypnuc ende demofoen derwaerts
ō te hore sijn begheerte, Als si ter mue
ren quamē so laghē si den grote ruse
daer staen, so viaechdē si wat sijn be
gheren was en wat hi hebben wilde,
Die ruse lepde esa ghi her elijtes die
v scrifft naest oor der cronen vanden
lande, en wilt ghise beurzen so moet
ghi mi beuechten in campelijf om luf
en kent ghy v niet cloek ghenoech so
neemter noch enen tot v, ich bens te
vieden, en wie van ons beydē te bo
uen gaet die sal besitten dat conincijc
vanden lande van armenien, en die
tonder gaet die sal rupmen dat landt,
wat segt ghi daer toe, sidhs beradē so
gheet mi een cou antwoorde hier op
wat u wes sins is te doen oft te laten,
Als elijtes dat hoorde so lepde hy om
den minsten schade vanden volcke so
sal ic doen, en ic aen veerde den hanc
schoen nae camps recht, ende segt mi
her ruse wāner dat ghi campē wile
icksal v te velde comen ghespaert mi
god, Daer op die ruse antwoorde en
lepde, binnē die daghē maect v be
reit om te campen, en dan sal cuwes
verwachten hier blyten aen den ro
den acker, Elijtes seide ic bens wel te

vredē. en daer niet schiet die ruese vā
daer. en hi trac weder in sijn hep on-
der sijn hoop volx dien hinc te kennē
gafe en septe. niet gae ic conder so suldp
alle ruymen dat lande. en gae ic te bo-
uen so besluten wi dā dat conincliche
Mer deser talenghinghē si tercenten
bancheteren. en daer wasser vele die
blyde waren dattet tot eenen campe
ghestelt was. wāt si vreeloen der ker-
stenen handelinghe. wāt sise leer wel
gheproeft hadden.

Hoe die kerstē heerē triumpheer-
den. en hoe dat demofoen eslites en
heypndic badi om den campete doen.

Dat. xci. capitell.

Dessanderdaechs als die ruese
daer gheweest hadde so quam
her demofoen daer eslites en heyp-
ndic triumpheerden. en hi badt hē be-
vē als dat hi dē ruese beuechē mocht
en den campe doen. Eslites seide dat
en is niet behoorlich waert gheen ker-
sten mensche als wi sijn dat consente
dat soude u wel ghebuerē. mer nu so
waer dat grote scandē dat ick alle mij-
landt soude stellen inden handē van
eenē heydē. mer niet te min iebrouw-
we u alder cere en ducht. mer ten is
niet behoorlich. en heypndic van hyn-
borch die septe ooc des gelück. Demo-
foen di horende viel op sijn knyen en
hi belooft daer bi sijn god en bissyn-
der wet daer in te doene iae inde cam-
pe als ooc hi ware een gedoopt kerstē
en nēmermeer anders ter cere en ter
liesden van psonpe des coninc doch-
ter vā salanten. dat si mocht verhoē
vā linder mandaet en hē begracien
licht matter af ghebuerde Als eslites
en heypndic dit hoordē so septe si ben-
de. demofoen here rydt vander aerde

en quāt uwē eedt. door uwē ghetrow-
wen dient wert u gheconseert dē
campe te doe. Als demofoen dat hooi
de so wert hi leer verblyt. en hidancē
die herē dat si hē weerdich kendē den
campe te doene. Hi verhief hem selue
daer in. en hi ghinc ghereelschap ma-
ken ôme dē ruese te beuechē die daer
bupten lach en hē verbepde. oftē den
ghenē dien becampē soude. Aldus sa-
quā den dach aen. demofoen nam di-
los aen eslites en heypndic. en hi badt
dat si ter muere gaē soude om te siene
hoe hi varē soude. si sepiden si loundent
doen. Aldus schiet hi vā hē liecdē en hi
ghinc daer die ruese was. en des rues-
len volcklach ooc en sach hoer daren
soude. Als hi biden ruese quā so stont
die ruese op en vraeliche dat hi wilde
ooc wat hi sochte en waer ôme dat hy
quam. Demofoen seide ich come hier
om u te beuechē. en dē campe te doe
dier ghestaett is. Die ruese di horende
wert lachende en septe. lief blophē lo-
per in die stadt en haelter noch les oft
seuen. en edt noch die oft vier schote-
len pappen. en come dan weder. dan
salick v beuechten. anders waert mi
nu schande wan ghy en sijt mer een
hint. Demofoen di horede wert ver-
gramt om dat hem die ruese so cleyne
achte. en hi na sijn swert en hi sloech
den ruese op sijn harselbecken dattet
doonde. Doe die ruese den slach ghe-
woelde seide ontebeit en slact noch niet
mer segt mi sijp een kerstē oft heydē.
Demofoen antwoorde ic bē een hey-
den en die sal v bedwinghē. Polyphe-
nus die ruese septe. sijp een heydē en
wie bestadp dan ghi schijnt vā eenen
edelen geslachte ghecomē sijnde Doe
septe demofoen. die soudaen vā babi

65

lonien dat is myn broeder die als my
lepte voor constantinobele. Doen sepe-
de die ruese iae is dat waer. is die sou-
daen u broeder gaet in dñnen vede-
ter eerē vā hē en sal ic u niet misdoen.
Neen seide demosoen, daer om en bē
ic hier niet gecome. ghi en is moetens
een eynde maken, aldus sonder lan-
gher te bepen stelt v om weerent Doē
ghinghē si maltanderē aendats een
mensche lusten mochte diet aen sach-
steke om steke, slach om slach, datter
harnas vanden lue inslandi vloech.
Die heerē vander mueren diet saghē
verblyden hē, als dat hem demosoen
so vromeliken hadde teghē den ruese
die hē seer cloekelicter weerent stelde
teghens demosoen, so langhe die een
op den anderē slaende dat si bepde al
so mdede waren, dat si hūchden nae
haer lieden aese me, ende si rustē hem
bepden wat. Als si hē wat verblasen
hadden so ghinghē si maltanderē we-
der dapperlikken aen slach òme slach.
datter twer wi dat harnas sprank.
Demosoen die brocht op den ruese al
solwaren slach inden slaepe van sijn
hoofde dat hi neder vielter aerde. Die
heeren dat siende vander muere wa-
ren seer blijde als si aen saghē dat die
ruese ter aerde lach. Demotoen nam
sijn swert ende hi sloech den ruese den
hals af, en hi nam thooft en hi stache
op sijn swert en droech also ter stede
waerin. Die heerē ontfinghen hem
mindelic en bedantten hem seer, en si
boden hem eer en werde en dat door
sijn grote vromicheit en door die ghe-
trouwicheit die hij dedē hadde voor
die kersten heeren. Die hendenen en
arabijenschen en barberüschē saghē
dat die ruese doot bleuen was, so na-

men si haer sacken pack en liepen te
scheepe waert, en si lieten hare ruese
daer ligghē, en si voerē weder in bar-
berijen haren manet louende dat si
dat lyf ontdraghē hadde. wāt si daer
seer wel gheweest hadden tot cleenen
prophyte. Die ghemeente vader stadt
die ware seer blide, en si bedieuē alle
manierē vā ghenoechē, ubchinghē
die straten met caphyte, si coochdē per-
sonagen, si vierden elcom costelikeit,
en dat ter liefden vande coninc etlytes
die v de croone onfanghē sal, daer-
men horen sal wat ten cronement vā
enen coninc in heeft. Die bisscoppen
des lants waren ontboden en alle die
edelen, dat si comē soudē en helpē cro-
neeren den nieuwē coninc in die stadt
van armenien op die marchie. Daer
was gemact een groot costelike stel-
lage, en die ouer decket met caphyte, en
behanghē met gouden lakenen daer
men den coninc croneerē soudē. Daer
ware gheselt vele setels elck nae sijnē
staet, mer des coninc setel borē al ver-
chieri niet goude daer die coninc in sou-
de geroont sijn, ende dat nae slunder
wearden. Die ander setels daer soudē
in siten die heeren des landts, die one-
fanghē sullen des conincx ced, en hē
eeden ooc der ghelycke. Aldus so was
die coninc gebrachter stellagen waere
met costeliken instrumenten vā spele
en met schonē state, alsoot eene coninc
toe behoor. Een bisschop die droech
sijn croone en sinnen lepicer voor hem,
hendue valmybouch sinnen schilt en
sijnswert, demosoen die droech sijnē
helm. Doen quam die coninc etlytes
tusschē twee bisschopen, en achter hē
xxiiij. pagien al vā eender kleedinghe
ende ouer bepde siden vande pagien

o i

ghinghe. ix. artiers. en daer nae quam
men alle die edelen des landes. so dat
die triumphē costelick was om taen-
schouwen. Als dan aldus die coninch
estates op die stellinghe quā so deden
hē die bisschopen sitten in sine coninc
liken setele. en alle die edele des lants.
elic in sine setele nae haerder wearden
Als si allen geseten warē so brocht hē
heypndic vā lymboich sinen schilt en
syn swert. en hinchē die ac sine hals
Demofoen bracht hē sinen costelikhen
helm van stale. Doen sep de hē die bis-
schop uwē schilt heet stout weder staē
v swert dat heet scherpelc spoudende
uwen helm heet vast gheloue. dat be-
dier dat ghi den helm voerē sult teghē
die onghelouighe hondē. en daer op
wreke xpūs lachtere versteckēde tghe-
loue vā kerstēhede. vliende alle here-
she couerhe en hertiche. dics tbewijs
dys helms die sterre is weder staende
den helschen vian. Hier syn u sporen
wat si bediedē dat suldp vaten. u spo-
ren die heerten achter denckē. dat een
teeken is her coninc dat ghi alle dinck
doen sult met wylchedē en met wylsen
rade. Dics tbewijs der sporen. want
achter denckē doet ons wylheit leerē
en alle dinck met scherpē rade te doen
so salt duechdelic vooris gaen wat ghi
doet. Estates sepde alle u leeringe die
hoope ic wel tonthoudene. en die rach-
ter volghene een profete vande lan-
de. en ter salichepmijnder sielen. Die
bisschop seide godlaet u wel houwen
en higorde hē syn swert aen syn side
en sepde. liet daer gegort u swert dat
heet scherpe wakē op u viandē. daer
suldn mede slaen die met lachghende
kaken vā lamerkens vaen en beder-
uen. wāt die wolf rouet vlyss der ar-

mer schapen. Ende ghi als herde sult
die behoeden en bescherme. en uwen
schilt stout weder staen vaste getrou-
wicheit. so den schilt is een deschur der
slaghē. so is vaste getrouwichept een
behoer vā destructien daer plaghen
wt rysen louden. wāt die ghetrouwie
hept eens conicris voor ee gemeente
een schilt die crachich is. daer goede
hoede is daer is goede vrede. wāt een
herder die wel sijnschapen bestiert re-
gert sijns leids wi varen. bestiert hij
se qualiken hi heys hinder en schade
Aldus sal een coninc den schilt der ghe-
trouwichept vastelic bi hē hebben en
scherpe wakē syn swert syn. hē heb-
bende als een libaert ghetrouwē vā
herten. Estates sepde alle die poentē
die ghi verhaelt danc ic u seer. ende ic
meense also rachter volgene datmēs
mi euwelike eere spiken sal in nae
comende thden. Doen sepden alle die
heerre en heypndic mede god gheefs u
gracie dat ghi doen moecht.
Die bisschopen namen die crone en
steldense op lun hoofst als een coninch
des lants en li sepde. ghelyc die crone
v hoofst al gheheel bedecket. so moet u
licheam gheheel bedecken v landē en
v stedē houdende alrijt in paplee en in
weden en in goeder rendiachticheit.
Wp croonen v hoofst met goude dats
een tecke vā victoriën. also mi voor
tis die ridders troonde met palmen
so xpūs door ons meidaet was ghe-
troont met doornē sonder eenighe ho-
uerdighe condicie. Doen gauē li hem
die septier in die hanh hi vlaechde hoe
des septiers name was. Doē seide die
bisscop. hi heet rechtuerdighe iusticie.
daermē alle duechden bi hantiert ver-
staerd dat wel. het is eenen ghetachten

Stoc om me de te slaen den quaetdoenders, die teghen tghedobt des heeren
 doende sijn. Die salmen slaeen nietter
 rechuerdiger iusticien, en dat niet la-
 tende door giste of middel vā vriendē
 vā maghe draghende gheen partij
 Laet den lepter der iusticien blischen.
 recht doende den arme als den rycke
 wāt die rechuerdicheit is dat wel va-
 ren des landes, en eens princen eere.
 Aldus beloofdp her coninc en sweert
 hier ten heylighē, en op u man waer
 hept, en būwer edelheit dit conincē
 van armenien te vermeerderē ende
 niette vermindere haer statuen en
 haer rechten, als een coninc vā eren
 Doe seide eslutes allet tghene dat ghi
 verhaelt heb dat sal ic achter volghē
 naest myder macht, sijt mi goede kün-
 deren, ic sal u eengoet heere sijn. Op
 riepen alleiae wy, en si songhen van
 blijschapen noe noe. Daer dede die co-
 ninc beroepen een hof van, xl, daghē
 dat elc mocht comen eten en drinken
 vmecht en ghenochte hantieren, en
 dat sonder linnen coste. Aldus was die
 coninc gheleent als een gecroont prince
 in sijn hof, en elck dede hem eer. Daer
 was bediuen een grote costelicheit
 die, xl, daghen duerde van steken vā
 ternopen, also men costumelic pleecht
 in alsulcken heren houen vā eren.
Hoe eslutes vader en moeder hem
 te houe quamen besoeken om te be-
 sien hoe dat hi voer, en hoe sijn moe-
 der eslutes hade dat hi haer wilde ver-
 gheue haer meldae.

Dat, xii, capitell.
Hoe eslutes vader ende moeder
 verhoordē dat hy des lants vā
 armenien machtich was, en gheveldich
 coninc gecroont int lant, so satē

Openende si reden derwaert met seere
 schoonen state van heerē en vā vrou-
 wen, so lange en so vele rijdende dat
 si quamen intlandt vā armenien, et-
 sices die coninc vernam dat sijn vader
 en sijn moeder quame. hi salde op met
 sijn edele, en heyndic der gelike, en sy
 reden hem teghen. Als si quame een
 half myle bucen der stadt sach hy sijn
 vader en moeder comen met schone
 state, en hi hielte hercliche willecome.
 nae haerder weerden. Daer reden si
 ter stedē waertin, en doē si in die stadt
 warē so leyde men den graue opt pal-
 laps vāndē coninc, en hadde si te vorē
 ghetriumpheert, si triumpheerde nu
 chien weruen nieer, endi dat door die
 comite van sijn vader ende moeder,
 Margrieta die was in grote verlan-
 ghen waer dat eslutes bleef, en si had
 de vleese dat he qualiken gaen moch-
 te eslutes oft heyndic haer biseder.
 Des gelijct so sorchte erelesbia des hei-
 sers dochter, en dat om heyndic van
 hymborch, want si hem begrascht had
 de bouen al dat leeft. Blomia des co-
 ninc dochter vā salenton die sorchte
 voor demosoeden riddere, oft he pet
 mesquame, al was hy een heydene si
 hoopte dat hi noch een kersten werde
 soude, en dat ter liefdē van haer, al-
 dus was elck besocht voor die sine.
 Die coninc van vancie hadde oock
 verlanghe hoet met hem lieden stonē
 ende het næcte seer dē tijde datter be-
 standt vāndē iare wi gaen soude En
 met dien dat si aldus besicht stondē so
 quāmer een bode en brocht hem liede
 tijdinghe, als dat eslutes gheweldich
 coninc gecroont was in armenien,
 en dat demosoeden den ruese verslagē
 hadde, en dat si ware opter vaert om

herwaerite coninc. Als die conste vā
viancē dat hoorde, en die coninc die
daer weder ghetomen was wt arra-
goen, so warē si alle verbljt datter al
so vergaen was, ende si begiften den
bode eerlic, en dat om die goede nieu-
mare. Binnen dien seluen tijden dat
si dus vrolic waren heerē en vrouwē
so quam die grauinne bi heynric en
elstes en bad hem bepde verghiffe
nisse der mesdaer die si gebaen hadde.
Doē antwoorde elstes, iae moeder
ist nu thē dat ghi bekēt u mesdaer, als
ghy weet haer gheboote en haer af-
comste. Doen seide die moedere, sone
had ic dat ierst ghewetē, ic hadse du-
sent werf meer eerē gedaen dan stan-
den, het welcke dat mi seer leedt is, en
heynric van lymborch ic bide v ooc
dat ghūt mi vergheet, ghi weet doch
wel onkennis die maecti onminne,
ende elch moeder liet gaerne eere aen
haer kānt, heynric die seide, ik kāne
dat waer is, en hi seide grauñe vrou-
we rist vander aerde, sis al vergeueē.
Met deselben talen waren si belich ende
menghincer houeren, daer was on-
eyndelike vuuechi bedreuen die, xl, da
ghen lane. Als die, xl, daghe ledien wa-
ren so seide heynric van lymborch,
ousla elstes her coninc den thē die na-
ket vanden bestande, het waer groot
thē dat wi weder waren in constanti-
nobelen, om ten seurle en ten trooste
der iongher keplerinnen, Demosoen
seide heynric sept waer, en in h̄ broe-
der die squidaen vā babiloniē sal seer
verlanghen nae myn conste. Aldus
was den raet ghesloten dat si haestē
liken vertrekken soude, en repsen nae
die stadt vā constantinobelen, also sp
ooc daden, want elch maecti sijn ghe-

reetschape so hi chierlicke en eerlicste
nochtē. Als si alle bereet wāre so gur-
ghen si doē slaen die trompetten omē
te verrechene, aldus saten si allen op
en namen orlof aen die heerē vande
lande, en si redē nae constantinobelen.
Onder weghen in wat steden dat sy
quamen so was hem groote eere ghe-
daen en groote weerde, en si reden so
langhe tot dat si quamē voor constā-
tinobelen. Die keplerinne margrieta
en psomia hieven dese heerē grotelikē
willercome, en die coninc vā viancē
oec der ghelyke, ende demosoen mede.
Sighinghē al te samen te houe daer
si dioncken en waren wter maē vio-
lich, daer was van als plantep, elch
die dranc der lieftter een dionckē toe.
Als si gheten en ghedioncken hadde
so ginghē si hem rusten die ghene die
vermoent waren vantrepben. Mer
elstes die bleef by margrieten sitten
coutende van amouesheden en vā
reynder lieftē die si mal anderē droe-
ghen heynric en erelebia die ionghē
keplerinne oec der ghelycke, en demo-
soen en psomia die spraken mactande
ren oock toe vā der muisen, en psomia
die preecte demosoen al om kersten te
sijn heynric en die ionghē keplerinne
erelebia en spraken anders niet dan
van houwen. Hier niet so waren die
amoues besich wel de halue nacht
daer nae ghīc elc in sijn ruste, ende si
namen elc vuwendelikē orlof aen mal-
anderē, en sighinghē te ruste.
¶ Hoe die soudaen vā babilonien es
ampnhus haectē nae dat bestant wt
soude sijn, en hoe si verspiers sonden
in die stadt om te vernemē oft die he-
ren comen waren dier wt repelden

Cap. xiiij. capitell.

De groot verlangē om te wetē
oste die heeren al weder comen warē
in die stadt Amynius leide heer oom
whldijt weten certepen en sonder fael-
gieren. so sendet eenen verspier in die
stadt vā constantinobelen. die sal oōs
wel bringhen een seker tijdinghe hoe
datter in die stadt staet en wat si doen
Open rae dochte den soudaen seere
goet. en hi riep sienen verspier die ter
stont bi hem quam en viaechde wat
hem beliefde. Die soudaen leide loopt
in die stadt van constantinobelen. en
besiet hoe datter staet. en wat heeren
datter sijn. ende wat demofoen in hū
broeder doet. en comt haestelic weder
en legemidē sijn. Die verspier die na
den last aen. en higincloopē nae die
stadt daer hi haestelic binne was. als
hi binne der steden was so liep hy al
ome en sach watter schypilde. Hi hoor
de groot gelupt vā speele. hi sach dar
men op alle plaetsen triūpheerde en
ghenoechte bedreef. en waer hy qua
hi lachter vol volcx en almānen van
wapenen. En doensach hi demofoen
des soudaens broeder rhende te paer
de met heyndic en eslutes bediue de
groote triūphe en blischap in die stat
Niemant en sloech gade op den ver
spier. maer di verspier ouermachte
alle die gheleghenhede vande heere
en vander stadt. Als hōt ouer ghelen
en ghemicc hadde. so ghint hi weder
ter poortē wt. en liep weder na thepi
toe daer die soudaen sach. Als die sou
daen sienen verspier sach so viagech
hi hoe dat higheuaren hadde. en hoe
datter binne der stadt ghestelt was.
en wat mer bedreef. Die verspier sep

67
de. heer en soudaen hoor mi spraken.
wat wil ich v̄ vele lieghen daer is die
macht van kerstenhede. den fluer vā
allen princen. Hi sach daer die mach
tiche coninghe. en noch veel ridders
en grote herē leer wel ghemonstert
ter wapenen. en demofoen v̄ broeder
die reedt hē vermeyen achter die stat
met eenen coninc en met eenē pince.
die voerde des keplers wapen. Si be
dieu en alle manieren vā ghenoechte
ic en sach daer anders niet bedriue dā
melodij en triūpheere. Si achte cleyn
al v̄ lie dē macht. Och hoerde ic legge
dat si die barbarischen verdiue heb
ben wten lande van armenien. ende
die ruse die is doot. en eslutes is daer
gherconeert. Als dat die soudaen hooi
de lo leide hi dats welins neckers na
men sullen oō die kerstenē altoos pla
ghen. Amynius sijn neue leyde. heer
dom en soudaen sijre vieden. wi hel
ben noch vertreghen acht coninghe
groot vā machte. xl. ameralen om te
wederstaen der kerstenē macht. leest
hopelic. ichope die godē die sullen ons
gracie geue en victorie vleuen waer
dat bestant ledē. wi sullen dan toghē
die machte die in ons is. Die coninghe
vier comen waren leyden oot der ghe
like. laet sien wat die kersten heere en
princen vermoghen met haet lieder
god. Die coninc van asia sprack doe
met op gheblasender herē. ende met
eenen sellen toomighen moede. ich sal
wiken die doot van mūnen broeder.
En die coninc van capadocien leyde.
ich sal wiken mūnen vader. el swoor
daer te wiken sienen vrient die & hier
voortōrs verloren hadde. Met desen
rade en ordinancie loghinghe elc ver
sien van wapenen en gherreeschape

maken en versierden eenen raet om
der kerstenen qualich varendat hem
lieden allen te quade vergaen salso-
men noch wel hoien saleerti comiten
eynde van desen.

Hoe margrieta van lympoich het
coninch speel ordineerde, daer sy vele
schoone raelesen wt gaf.

C Dat. xiiij. capitul.

Ecclites sept.

O herte verhuecht baert nu iop-
huesheyt
Want die soete roose amoreushept
margrieta m̄ idstigē dōwe behāgē
Suldy nu hier schouwen
Baert ghi vogelkens melodieushept
En lapt den guer der pietuechhept
Ghi bloomkes dies ic mach troost ōt
Müns liefs vol trouwen (langhe)
Ic sie die weerste bouē alē vrouwen
Violertens plukē en ooch kerlouwen
Om een verhoghen der pruincieren
Die hier verlaemt sijn
Wā vuuechdē willer therte vflouwen
Mer ic moet ee vastich in mi houwē
Al vander natuere in vele maniere
Oft ic soude beschaeft sijn
Gods gracie die laet thi ongeblaet;

Margrieta.

S̄t̄e willecome mijn vuuech
ende ooc mijn troost

Ecclites.

Dan hebti die beteri al dat minoost
Die mi verlost wt allen weene
Ghi besluupt in uwē persoon alleēne
Al lidy cleene een ze vol gracie

Margrieta.

Ecclites coninc van daden reene
Comit en verhuecht u bi òs gemeene
Indir prijcel vol iubilacien

Wp sullen toe eender retreatien
Wā duechdē om een volmaect acogt
Hier wat ghenoechlicx bungē voort

Die coninc lodewijc vā viâcr̄e

Comit et slites edele conincfier

In desen rolier

En hoor die soete vogelkens singen

Nu margrieta reen maget goedtier

Wat mochten wi hier (bunghen)

Wā amoreusheve vuuechdelicx voor

Dats daer die herte na hebbē vlingē

Margrieta.

Wilt u handē deen op dāder leggen

Aldus verscheedē dā salic u segghen

Hoe wp solae shept sullen verwecken

Wie dat die tienst̄ hāt sal wt trecken

Die so sal coninc van desen spele sijn

En elc die moet tot sinnen beuele sijn

Wāneer hē die coninc te houe dagē sal

En vā der questien die hi hē viagē sal

Moet elc respontie gheueuen saen

Oft tot des conincx correctie staen

Wat segd̄hs wildy u hier aē houwē

Ghy heeren ghi pruincen

Alle die heeren.

Jae wp in trouwen

Margrieta.

Nu elc trecke sijn hādē met herte blije

Ic selle tellē dats ee twee en dats drie

Viere vīne lessē leue dat is clinstē

Heyndric.

Achte negē ou margrieta is de tienst̄

Dus es sy die conincinne vā òs allen

Margrieta.

En lacen moester ēmer mi geuallen

Demosoen.

Jae fortune heuet u ghegheuen

Coninghinne te welse

Margrieta.

Vuuech moeter aen cleuen

Herconincuā viâcr̄e comit dā te houe

Die coninc vā viâcr̄e lodewijc

Hier bē ic tuwē dienste en̄ tuwē loue
Vrou coninginne in alder manieren
Margrieta.

Wat condy maken

Die conincloedewijc

Aen boschken riueren
Vlieghen iaghen nae wilde dieren
Wimpele bemueren, te velde stellen
Ende ons vianden ter neder vellen
Daer wiineeren bi u verschoooni sijn

Margrieta.

Daſ ſal u noch hogelikē geloont sijn
Als daſ ghijs alle beurht vā thome
Op den ban beueelic u taen hōme
Die queſtie de u vā mi wet geur aecht
Oſteenschoon ſuuerlike maecht
Hadde in amoreuercher daer
Die minaers hē thonē de ſult gelaet
Dze epegelic waēde die werſte welen
En ſi werden alle namaelſ gheware
van deſen

En̄ begeerde vā haer te wetē puerlic
Wie ſi meerſt minnē mocht natuerlic
Daer ſi te ſamen droncken ende aren
die maecht ātwoerde in deſer maten
Iſcal die lieftſte ee teke vā minē togē
Sy aen ſage dē eenē met ſoete oghē
en̄ dē tweestē doudē deſe maget voet
Metter hant, dē derden ſi op die voet
Terde, doet nu die waerheit behinnē
vā diuen, twelc tſcoōſte teke vā minē
Es, daermē eere af mach ſcriuen

Die conincloedewijc

Iſloude bi den ſoeten geſtiche bliuen
Bonē die teekene vā hādē oft voetē
Wāt een herte mach ſijn ljdē vloetē
In liets geſchicte met ionſtē trachtich

Margrieta.

Ghiſit verpoelt her coninc machtich
Die oghē ſijn diſwils loghenachtich
Want der oghē ſoetheit diayt wel op
de eenen. Daer dooghe int herte eenē

anderen meenen. Mer twoethē te tre
dene dats donberaēlucte Voor ſuuer
maechdekkens en dalder ſchameſtiche
Waer ſcamelheit vā lieue creech vol
le vloet. Entarde nopt minaer op de
voet. En̄ wiet doet die tycchi ſecret
al ſtille. Cloeckelic liefs herte ſtaet nu
te willer als die nae tgebruyckē ter hāt
ghelijt ſijn. Gheſt die voeten het ver
ſmaertſte ledi ſijn. End dypterſte dat
aendē lichaem mach weſen. Metter
hāt te nemene dat is geſpielten. Voor
ſcoonſte teekē her conic v̄heuen Wāt
die handē die mogē die beloſte geuen
Twelc die oghē niet gedoeuen können
Noch ooc die voeten.

Die conincloedewijc

Ic ghēue my verwonnen
Jaer metter hāt te duwene is dat best
Dat moet ie onthouwen

Margrieta.

Nu ghi hebi ghemeſt
Die queſtie te ſoluertē dies v correctie
Hal welen herconic vā reender ſectie
Dz ghi n̄ zetē en̄ moecht noch dincē
Voor d; liefs ooch ſkens op u ulinchē
vā ſliaidone die iöſtich ſt betraptē ſtaē
Die conincloedewijc.

Domach ic dā wel hongerich ſlapen
En̄ hebbē tranciolht te ſeple (gaen

Margrieta.

Hoort etſtites conic come ten palapſe
Daermē ſolaechtept mach vermeerē

Etſtites.

Erweerdighe coninginne vol eerē
Al u belieftē wil ic volbūnghen

Margrieta.

Wat condy maken

Eſtſtites.

Dansen ende ſprunghen

Metter ſoeter amoreuen dieren

Joaſteren tornueren alle manieren

Diemē in ven^e pallays mach makē

Margrieta.

So suldi mi dienlichs terlaten
Bericht mi her conic m; soeter sprakē
Dwelclo is die meeste vrechte
Die den minnare meest verhuecht
Ende dan in reender duecht
Ghebueren mach sonder vilonhe

Eisijes.

Dat sal ic v legghen met herten blē
Tis waer een wtuercoren maecht

Margrieta.

In wat manieren

Eisijes.

Dats welgheuraecht
Dat eē minaer die op sijn beddelage
Sijn alder lieftie lief aen saghe
Jonstich in lieftie op hem verhit
Haer oetleede tot in haer hēdeke wit
En hi; en wiste wilt hier v̄stāt wt ra
Dā dasle bi hē soude comē flapē (pen
En sijette deen voetken op den cant
Vader spōde, en name dā bider hant
Die deke of si int beddeke soulspungē
En si dā wed keerde d; vierich vlingē
En wanē liefs lieftie te gebusickene
Dats die meeste vrechte diemē weet
Te behuyckene.

In herte met amorelen daden

Hier repnich bliuende

Margrieta.

Ghy hebbet gheraden
Eisijes coninc van herten coen
Comt raschelict houe her demosoen

Demosoen.

Hier bin ic eerweerdige coninghinne

Margrieta.

Wat condy maken

Demosoen.

Met blinden sinne

So ca ic dienē voor vrouwe en heerē

Omrechti met rechte te nieue kerren

En wickē alle blamaſhē vā vrouwe

Margrieta.

Dats goet herridē ghiwert othouwē
Te houc met heerlichen state
Nu v̄derecht mi of v̄ hertelic liefshē late
Druichich geuangē als darmē dwale
In eenen tore van gheslase
Sonder dueren oft vensteren en ghi
en mocht niet bieken
eglas, mer ghi mocht v̄ liefwelsprakē
doont glas, en saecht daer sulchē noot
Wt bieke van water dat sy die door
Soudē moetē sterue terftor opter stat
Hoe soudē oft ghi ghē water en hat
Hon̄d water haer water connē geue
En si v̄ bemindē bouē alle die leuen
S̄ egt midaer af die rechte gloose

Demosoen.

Ic soude bepden tot dat seer vroole
Verstaet wel die rede die ic vermane
Tglas dat voechticheit weet tot sancē
Pleecht wt te slanc, wāneer dat dopt
Aldus soudē water crūghen

Margrieta.

Dats alte beropt
d; en scriſt ic gheē sins in mynē latere
ghimost haer wā geue sond watere
Inden tore die al beslooten staet

Demosoen.

Ic en saechs niet te makene.

Margrieta.

So weet ic v̄ raeſ
Herridē als ghysle in noode saecht
So soudē vander schoonder maecht
Begerē te steide, en d; druchich woor
Dat soudē doen weenē rechte voor
Wāt dñ woor luyē de ſ̄ haer vleene
Soudē haer door dogē water vleene
Nochtā ſen soudigheē water bringē
Van v̄ seluen

Demosoen.

Tsyn waerachtighe dinghen

69

Eclenare macher v̄huecht in wezē
Die questie taen horen
Margrieta.
Ter correrie van desen
Dat v̄ scientie hier moet ghebreken
So en sulyp na desen tot niet sprekken
Door dat psonha v̄ lief begheert
Ghesproken te hebbene
Demofoen.
Die questie is wel weert
Margrieta.
Nu heynrich broeder comt raschelic
Tot mynen pallaple (voore)
Heyndric van lymporch.
Ieghees accoor
Eerweerde coninginne mugeende
Margrieta.
Wat condp maken
Heyndric.
Ie ben my verhueghende
In vrouwen liefde princjalic
En rouers vilepns mach ic so qualic
Dat ic wilde dat si an bomē hinghen
Margrieta.
Na sulckē herē moet mi verlinghen
Dus vraghie v̄ oft een roosken wit
Houer van bladeren en ombesmit
Haer seluen vā haren steelken brake
Staede in u camere. grōdeert dese laken
alle dē nacht tot haer de zōne v̄baerde
En dan dat roosken reyn van aerde
Ophaer steelkē groide recht als vorē
Hoe soudi heynrich broeder vercooren
Onder duylentich roosken dit roosken
Op eenen roos boom (kinnen)
Heyndric.
Naemēn verlinden
Salict v̄ legghē wilt onuerfloyg sijn
dē soete roos boos soude na bedout mij
Metē roosken s die reachtich vā ver
mooghe sijn. Sonder het roosken al
leene dat soude drooghesijn. Dat in

mij camer des snachs hadde gestas
Daer loundit aen kunnen
Margrieta.
Ghy hebbet gheraen
Heyndric.
Heb ic dan voldaen
Margrieta.
Iae ghy riddersgraen
Die coninc lodewijk
Nu laet ds dā gaen. tes meer dan thē
In ons iolijt. tes dmeeste profijt
Daermen in cr̄t heft troost vā lieue
Je ben hier te mynen cngherieue
In sware mēs kieu. ò dat ic die brieue
Van ven questie niet en coste bedien
Dus moet ic zeledonie mij lief gāe sien
v̄mucht moets geschiē. ic sald na spien
Mer soeten amouelen trekken
Mer demofoen die en mach n̄ sprekē
Om dat hē ghebreken moste scientie
Dus gawp doen ons penitencie
God geue elc̄t tot duechdē influecie
Choe den ofoen ghinch naelyn lief.
en const lodewijk nae die sine. en hoe
heynrichen die ionge keplerinne ere
selvia v̄sden.

Dat. xv. capittel.

Huis margrieta vā lymporch al
dus dij coninc speel voor gestele
hadde dat den herē maechdē en vrou
wen seer nieuw was hamierden si da
ghelick ghelückerwīs datmen noch
doet. in alle feesten en in alle triumphen
van genoechte. Demofoen die ridders
was seer tonghemake dat hi niet spre
ken en mochte. en hij ging daer psonia
des coninc dochter was die nieuwers
ak en wiste. hi qua haer teghe en hi en
spiac niet. dit gaf haer viende matter
bediedē mochte. hy thoonde haer wel
een bl̄sche ghesichtē en een schoonghe
laet. mer hi ensprac niet also hē mar
p i

grieta beuolen hadde. Psonia des conincs dochtere vā salenten verstoute haer en seyde. ontbept demosoen lieft waer òme en spreect ghi niet wat ledt u. is u per niescept oft mesdæ dat ghi niet en spreect. Demosoen dit hoede loech mer hien spiac niet. en hi keerde syn aensicht om. Doen leide psonia en ben ic niet weert dat ghi teghē my sprekē wilt. oft ghebrect u per acu mi spreect condyspreken ic beueelt di. Als socht aldus beuolen hadde so sprach hi en seyde. o schone maecht en beliche u niet. tis mi aldus beuolen vā margrieta vā lymborch in een coninc speel dat wighespeel hebbe. dat ic niet eer spicken en mochte voor dat ghy my hiet. Ende die coninc vā manerū en mach niet eten voort hem zelpadona heet. aldus com ik om u dat my ouer maecht sien soude die ghenoechte vā den coninc. aldus gae wi die heere en vrouwe sitten nae ons en beven. Sy ghangē ter salen daer die heere ende vrouwen ghescreten ware. elstadt nae sine staet. Die coninc lodewijcstadt biden coninc vā aragoen en by heynric. Elstade liet vi margrieten. ic adt en diam sonder die coninch lodewinc die sachdaer op. Si viaechden allen her coninc waer om en er ghi niet. maer zelpadone sijn lief en hadis hē noch niet gheheerten. Die heere en vrouwe loeghē valste. en dat om den coninc ledwic. ic eynde seyde zelpadone haer lief. her const ghi en maect gheen chiere. ghi en eet noch en drint. hebdie eni ghescrete die u queldat ghi aldus siet. Die heere dier wisten loeghen om die woorden vā zelpadone. Tenlaesten verdroot margrieta vā lymborch dat die coninc niet en adt so leide sijt zelpa-

done. Doē sijt wiste loech sijt ooc om en seyde. wat her coninc eet i cheete u eten. Doen dat die coninc hoerde was hi welte passe. aldus macte die herē en die vrouwe seere goede chiere. Alst alghete was eel ghinc int sine. en een vegelic ghinc hē vermeopen. en demosoen die gunc met psonia. elshentes met margrieten. die coninc lodewijc met zelpadone. en heynric vā lymborch metter iongher keiserinne. daer ghy wonder af horen sul. hoe heynric claechde. en dat van liefden.

Heynric.

O Venē reen amorele mōstrāce
Sustinance
Der sinnen die ionstighe acordance
Sünge int vertooghen
Stelt nu dijn troostighe balance
Om confortance
Als dat twee heren in een substance
Vereenighen moghen
Wāt door die vensterkes vādē oghe
So comit gheuloghen
Ter herte als vierige lichē wt bogē
Een radpe van minnen
En behoont mi eē eeuwelic dhoghē
Sonder verdroghen
Die boite die honich hebbe gesoghe
Onder venus goddinne
Ic sie die scoonste bouē alle keiserinne
Daer mijn sinnē toe sijn ghevucht
Shegoet sijn reen keperlike iuecht
Aool boō daer alle duechde wt gropē
Crelebia des keplers dochter.
Heynric vā lymborch danc heft der duecht.
Heyndric.
Shegoet sijt reen keperlike iuecht
Crelebia.
V viëdelikewoordē v̄werue vrouwe
Der herten die ionstich te mywaerts vlopen
Heyndric.

Ghegroet sijt reyn keplerlike iuecht
Aoso hoô daer alle duechdê wt grope
Erelebia.

Alle die hem niet edelheden mogen
Die sijn vâ herten voor al te prijsene
Mer daerlic die daer besiden röpen
Sijn noortelic vâder hant te wylsene
Dus heyn duc poocht v veriolshene
Inden dau die wien hemel daelt
Op bomē en crupē begit hi te ryslene
Daer eli gospelie profectie haelt
En de stepper niet soete guere betaelt

Heyndric.
So crupē en blomē hē selue ôtplupke
Int vaten des daus en dan belupke
Haer selue voor alle fengnige luchē
So moet een pegelic lüns aeris ghe-
buypken. My en ghoort nopt wijn wt
pdelen criphen
Noch op droghe strupken
En stonden nopt gheen vruchten
dmunnede herte moet stenē en luchte
Doort vrezen ende duchten
Dat hem grouwelic quelt
Aecht so die gierige vreest voor zh gelt

Erelebia.
Die dat woordeken wel spelc
Die is goet clerck

Heyndric.
O lieuelike bloome vâ groter gewelt
Neemt hier an merc. het iostich were
Plant hier int perc. der iubilacien
Berecht mi bi iuer werdiger gracie
Wt recreatiē
Oft die edele bhe vâ reender naciē
In e roose vol duechdeliker fondaciē
Telcher spaciē. mach honich vaten
En nochta der rosen haer soethzlate

Erelebia.
Die vraghe solueir icin deser matei
Op correcie riddere hooge vâ staten
Dat haer cracht minder is dâ te voie

Ende noctans meerderē

Heyndric.

Dat moet ic hoien

Erelebia.

Hooit riddere vercoen

Sy en verliest viertuyc noch crachē
Al blôf haer soetheit ee deel verloien
Duecht maect de rose te meer geacht
merci haddi ee cöstlich were gewracht
In herte hoe londemē de cöste prijze
Al haddijc subtilic ouer dacht
Shien mostet mete wercke bewijze

Heyndric.

Och los moet v vâ die woordē chsen
Ghy sygher rijsken daer ic meene
Die my die sinnen doet verialhsen
En ic vê darm bhe vâ machte cleene
Die honich wt vumē persoon alleene
Moet vaten reyn sluerlike iuerche
V maechdelic wesen dat is so reene
Dat my memoriē en sin verhuercht
In rechter vnecht

Erelebia.

Danch hebt der duechte

Heyndric.

Slae a ghi iuecht. wes ghi v pueche
Schoone bloome verheuen
Mi arme benoosde mi woordē genē
Een druchelic sterue oft ee blôde leue

Erelebia.

Her riddere londie mi also verneren
Twaer blamacie der edelheit gedaen
Tes quaet gheionsticheit fonderen
Op datmense vâder hant wilt slaen
soude ees hertogē lone de crone ôtkae
Vâ grietke tware naerd edelhyscadt
Dus moet ghy ongerookt nu gaen
Als die verlunade niet venus brande
Dwelt my seer leedis

Heyndric.

Goederhaide

So laet ic siele ende lyst te pande

Versmoren in desperaciē wret
O doot vlynt my binnenden lande
En neemt tempeelt tuwē ondstante
Wāt ich wil steruen nae dat dus stree

Erelebia.

Compasie miso ter herten gheert
Darin die tranē op daenschijn heeft
Vloeden mis deser desperaciē
Hjerte wēde her ridd u smertelick leet
Salic blusschē wāt ich sta al ghēreert
Als die u van herten moet begraciē

Hepndric.

Dāchebt repn juecht der cōfortaciē
Erelebia.

O heynndric riddēr vā reender nacien
Neverbende mi in uwer aciodaciē
Met siele met lhue voor alle saken
En iegeloue u met iōstiger cōfortaciē
Jesal u met groter iubilatiē
Gheweldich kēsler vā griekē makē
God later ons beide iōlēr in maiken

Hepndric.

O alder ghebenedijste vā spraken
Der hertē mach wel blijscap maken
doorde troostige woordē de hier vlietē
Jesal hoopic uwē vadere ter waken
De soudaē vā babiloniē so geraken
Dat hem lū leuen sal verduieren

Erelebia.

Hepndric vā liborch wilt vnucht ghe
Teene ondpāde geel ie u m̄ trouwe
Wilt droefheit wer herten gieten
Tis eenen vīc van sijnen gouwe

Hepndric.

Dāchebt reen amouese kersouwe
Tsāl hoopic dē lāde noch profüteren
Dus willē wi m̄ vnuchte triūphere

Hodus gaferelebia hepndric vā
Limborch haer trouwe en hi ha
re weder. dat bestāt vandē iare ginc
seer na wt. en die soudaen matte gro
te gherētschape om die kerstē princiē

te beschadē. Demofoē des soudachē
broeder nam olof aen sijn liefsomia
des conincks vā salenten dochter. en
voort aen alle die kerstene princen. en
hi replde weder om bi sijn broeder int
hepi. Als hi int hepi quam en hem die
soudaen sach hiet hi be seeteliken wil
lecome. en hi vnaechde hoe datter met
hē gegaen hadde. Hi antwoorde sijn
broeder den soudaen en leide broeder
mer allen wel. ic hebbe polophenis dē
ruese van barbarijen ver slaghen en
dat in campe. En eslytes des grauen
sone vā athenē is coninc in armeniē.
en daer gheroocht. sulche cere als nij
bewelen hebben die kerstene princen
waer quaet öte vertellen. Als die sou
daē dat hooide vnaechde hi sijn broe
der hoe dat sighemoet waren. en roste
si des keisers dochter hē noch niet leit
den en wouden om amphythus sinen
neue. Demofoē antwoorde sijn broe
der en sende. dyes en hebben si ghēnē
wille. si hebben den moet als leeuwen
Daer is binnen der stadt vā constan
tinobele die fluet vā kerstēhede aldus
lieue broeder her soudaen. wildp wel
doen oft mynen rae doen. is loude v
raden voorst tekerste ende dat bestē
payste makē. teghens die kerstē
princen want ic duchte voor v schade
Als dat die soudaen hoorde vā sinen
broeder woude hy verwōeden. en hy
swoer bi alle sijn goden. hy soude des
keisers dochter hebbē eer hy vander
stadt loude trecken. of selue daer voor
bluen. Die ander coninghen amerā
len swoerē ooc der ghelike. si en soudē
niet rupmen si en hadden waike van
den hare dier ver slaghe ware. Doen
sende demosoēn en doet niet dat u na
maels rout. siet toe het mocht u noch

71
wel rouwen, en v hoghe vermeten te
leede vergaen. Doen leyde die coninc
van asia, hoe demofoen sidp n v ver-
sach. oft hebben v die anrst vldpen
ghebeten. Doen sprach demofoen en
leyde, ghi coninc vā asia liet dat v die
anrst vloepen niet en bītē, en i heb-
ben mi noch niet gebeten. en misaelt
wel sien inden styt dier ghebuerē sal
Met deser talen en ander woordē so
schieden si, en elc tractijsn hepi on-
der sijn volc. Die herē vandē soudaen
laghen in vier scharen elct schaer op
hemseluen.

Hoe heyndic vā lymboich en eis-
tes doent bestandi gheadaen was wt
toghen int hepi met haren volcke, en
vinghen twee coninghen.

Cat. xvii. capitell.

Alt bestandt ledē was lo peynlē.
De heyndic om tline, en om die
beloste die hy erelebia belooft hadde
te wiekene die doot vā haren vadere
den kepler. lo ghinc hi op sitē ter den
dach aen quam niet een deel manne
vā wapen, en eisates ooc der geske.
so dat si eenē hoop uolc vā mannen
hadden, en si toghen ter stadt wt daer
des coninc vā asiaens hepi lach, en
des coninc vā indien hepi. So verre
comende dat si int hepi quamen daer
si dappertie inde hoopslieten roopen
de grieken en lymboich. Die honden
dit horende waren verlaecht en wer-
den gewaer dat haer voleghe vlucht
qua en verstroyt. Die coninc die deedse
weder by een inder ordenen staen, en
si saten op en quamē teghē heyndic.
en teghen eisates gheredet met haer
lancien. si reden deen op den anderen
dat die lancien braken, doe ghinghen
si weder toe metten sweerde. En daer

vochtē die kerstenē so seer en so lange
tegē die hendenē tot dat die claehepe
vande daghe aen qua, die hepdelen
moesten wkhē. Als die twee coningē
saghen dat haer lieder volc die vluchtē
nam hadden si ooc gaerne ontreden,
mer heyndic schoot aendē coninc vā
asia die hi bedwanc en hē vīce, en do-
der vele vā sinen lieden. Eisates reedi-
nae den coninc vā indien, en hy schoot
hem toe met sinen swerde dat hgen
vāndē paerde gheworpen soude heb-
ben, mer die coninc vā indien gaf hē
gheuanghē. aldus voerdē si die twee
coninghē in die stadt gheuanghē. Als
die ionge keperinne dat vernam en
margrieta waren si seere verbliijf, en
dat vāder groter victoriën. Erelebia
hier heyndic feesteliken willecome,
margrieta die hier eisates vrien delic
willecome. Die twee coninghē ware
hem benden gheschonckē, daer was
bedreue grote ghenoechte in die stadt
en bouen al van trompen en vā bla-
sen so groot dat men buppen der stat
hoorde. Die soudaen vermōderde vā
dat geruchte dat hijn die stadt hoerde
metten quamen die gheuluchte hep-
denen, en brochten hem die thdinghe
dat die twee coninghē gheuanghē wa-
ren en veelsaraline ver slaghe ware
vanden kerstenē. Als dit die soudaen
hoerde so trach hi sinen haert, ende hi
schypme van grote thoorne dat sijn
volc also te niet ghe dieuen en verla-
ghen was vāndē kerstenen. Doe sep-
de demofoen, heersoudaen broeder ic
hebt in allen wel gheseyt, die kerstenē
sijn subtijl en voorstienlic in allen din-
ghen, dat heb ic wel gesien dit iaer dat
ick met hem lieden verkeert hebbē, so
heb ic wel ouermert ghesien en ghe-

hoort wat haren sin is. ende wat si be-
dieuē connē en dat bisubtelen rade.
Die soudaen en wist wat daer teghē
segghē. mer hi stont als een meniche
sonder moei. Die ionghe coninc van
capadocien. en die coninc vā syria. en
die coninc vā lubien. en die coninc vā
cosleoun seypden. soudaen heere hebt
moet. en pepnſt dat ierſte ghewin is
catte gelpin. Ampnhus lepde. o weer
de oom stelt u te viedē. den ierſte strijt
dier com so sal ic mī ledē also te were
stellen datter die kersten beclagē sultē
Doen spiac die soudaen. o neue noch
hebdy eens mans herie in uwē buyc
wi willen ons bereyden om als mor-
ghē die stadt te bestormē in die plaat-
sen. os macht is groot. so hoope ic dat
wile wel winnē sullen belieuer de go-
den. Demosoen hoorde al dese woord-
en dacht in hē seluen. doet dat ghi
wilt maer het wert tot uwer schaden.
die kersten sijn voorlienc̄ en wās en
sultē vā nylic̄ wel weder staen. hi hadde
wel ghewilt datter die kerst heren
gheweē hadde. mer te hadde gheen
edel daer van hē gheweest hadde hōt
hem lieden ontboden. aldus bleef de-
mosoen beuaen met groter onrusten
meer om sijns liefs wille dan om alle
dat ghē dat in die stadt was. Die ker-
sten puntē hadde eenen verspier wt
ghelonden int heyt der sarasinen. en
dese verspier liep alleene om te verne-
men den sin en opsetd der papienen.
en hi quam so verre datē demosoen
sach. en hi wert hē kennende en nam
den verspier aen deen side segghende
wat soetigh̄ hier. ghi sijt een kersten
mēſche. ic kēne u wel. waer om come
ghi hier. Die verspier lepde. o demo-
soen myns līfs genade. en spaert mi

der doot. en laet mi leuen ter eerē vā
uwen lieue ysonia des coninc dochter
van salanten. Als demosoen dat hoor-
de lo lepde hi. vā līfs vā gheghueunter
eere vā haer. en als ghyse liet so geest
haer dat exele van goudē. en groetse
mi herteliken seere. en alſt hī en pas
gheeft lo sal isle comen besoeken hoe
dat si vaert. en gaet wā hepie cerme
uwas ghewaer wert. ende doet wevū
voortcap. Die verspier lepde. heert de-
mosoen ic sal. en daer met schier hi vā
hem. ende hi liep naerstelc̄ wten hepi-
nae die stadt toe. Die makers saghen
hem van verre comē. en si deden dat
winchet vander poortē op. en si lieten
hē in. als hi in was so liep hi nae thof
toe. daer vant hi heynckeuaceitū-
tes lode wāc alle die heeren. ende daer
waren ooc bi hē lieden erelebia mar-
grieta zelidonia en ysonia die hy alte
lamen seere groete cick bi sonder nae
haerder wearden. Als hysse aldus ghe-
groot hadde so vrachde hē heyndic
hoe hi gheuaren hadde en wat hi int
heyt ghesien hadde. en wat harē sin
en opsetd was. Doen antwoorde die
verspier en sende. ghi heeren weest al
te lamen wel op vā hoede. die soudaen
en die ander coninghen en ameralen
die bi hem sijn meenen vā als moighe-
moch in die dagheract niet ganser
machte bestormen. ende vā stadt afte-
lopen. en ic hoordet hem lieden waer
ic quam vermeten dat hi doen soudē
en swoerent by haren god manet el-
boe ternogant dat si daer niet aftrē-
ken en soudē si en haddele gewonne.
en ic sach dat si menighē hande ghe-
reetschape maectē die hem liede daer
roe dienen mochten. en ic liep also lan-
ghe bi hē liede romē in haer tentē

en logesen dat mi her demosoen sach
en kende. en hi nam mi aen deenside
en ic meende dat hi mi ghedoot soude
hebbē, en ic badt hem genade myns
lyfs ter eeran van sinnen boele. Als hy
dat hoorde so gaf hi mi een exele van
goude. en bade my d; ic haer dat geue
soude als ic by haer quame. Mertien
so sach hi haer bi hem lieden staen en
sedde. plonia schoon maecht hout dat
exele van goude. dat sendt v demosoē
v liefs. en doet v leere groeten. en voort
meent hi en hoopt v contelinge comē
te besoechē. Als plonia dat hoorde en
si dat exele sach was si seere vblīt en
noch blīter geweest sou hebbē had hi
bi haer gheweest. Dese heren en pim
ten ghehoor hebbende den raedt der
turken so hebbē si onderlinghe ract

ghehoude om haer stadt te bewaren
en te beurhen dperin waren. Die co-
minclodewijck en esghies souden met
harē volcke die gaten bewaren daer
si stormen souden. Euac die coninc en
heynrich souden oock in die were lynn
om die sarasinen te cranchene. Aldus
ordineerden si haren staet. en stelden
die wate om alle open nachte wel toe
te liene teghē die vermalendie sara-
sinen die die stadt meenen te winnen
dat god versien sal.

Hoe dat die heydenē die stadt van
constantinobele bestounden. en hoe
dat heyndrich en die coninc euac hem
veelschadē deden. en verbrandē haer
logysen en centen.

Cat. xvij. capitel

De soudaen van babylonien de
sijn trompetten blaen om te
vergaderen sijn manne vā wapenē.
En also gheringhe als si die trompet
ten hoorde blaen, so quamē si ter stonc
by hem om te horen sinen sin. Doen
si bi hem waren so gaf hi den coninch
van lubien den last en het beveel den
iersten storm te doen, en voor gaf hi
den coninch van lybia den tweesten
storm, den coninch vā capadocien
derden storm, en amyrijs en demo
soen die soude dat hepi aen bringhe
met hē oft nootware. Dese ordinancie
albus ghemaectlynde so steldē hē
die coninghen om den storm te doen
en si gauē haer busch gieters haer bō
bardiers last om die stadt te beschietē
en te bestormen. Die buschmeesters
leiden tot den coninghe wiullen vol
bringhe nae ons machte den last en
dertael van vlieden, sendt ons volck
bi dat die busken verwaertly. Die
coninghe deden hem lieden mannen
van wapenē om treent vier duystelck
buschmeestere, dat ware, rh., duplent.
En albus so ghinghen si die stadt
beschieten en bestormen so felliken dat
ter wonder was taen horen, mer het
werdt hē lieden haest verboden, wat
die kersten heeren en prūcen waren
van binne daer op wel voor sien vā
busken en vā engnyen. So begolten
vast op die stadt te schietene, in aer die
van binnen schooten so viandeliken
van die tore dat die heypdensche hon
den tot ghē schijren comē en costen.
Mer als si een langhe wile gheschor
meten gheschooten hadde, so quamē
die coninghen aen mer haren volcke
om die stadt te bestormene, en si broch
ten meniger hande gheretlaape met

hē lieden om die vesten vander stadt
te vullen, en noch menigher hande in
strumenē van hachen en leeren om
die stadt te beclimmen. Die kersten
heeren stonden allen ghewapent en
ghereet op der muere om haer vian
den te wederstaen, en om haer lyken
goete verweren teghen die aen com
ste der sarasine, en heypdensche hondē.
Die coninch van lubien dede alle sijn
volck aen conē om te vullen die graf
ten, en om die leeren te rechte aen die
mueren vander stadt. Die papienen
clomē vast op die leeren die si daer
gherecht hadde met hōlderē iessens,
en die kersten heere en prūcen sloe
gense stoutelic en vij moedich weder
af, ende si begotense mer shende, olpe
pec en terre, also dat si daer al bleuen
dier op clommen. Die coninch van ca
padocien die voer met sine volcke ooc
der ghelike, die den tweede storm had
de, en die coninch van lybia die den der
den storm hadde dreef sine volcke aen
met der ghehelder machten om die
stadt te winne, mer die kersten heere
en prūcen schooten so viandelic ende
werpen so doechelick met steenen dat
die heypdensche honden en sarasinen
deysden en achter waert weken. Ter
wilen dat dese drie coninghe die stadt
bestormiden, so was heynric en euac
wt gheredē met haren volcke, om dat
die heypdenen dat stormē laten soudē
so redens inder heypdenen perck daer
niet vele volck binnen en was, en dat
selue volck dat si vonden dat sloeghen
si doot, en si namen vier en si staken
dat viere in haer lieder logāsen, en in
alle haer tentē die si daer saghe staen
sonder in demosoens tentē, die si behē
den aen sijn wapē en scriften die daer

73

op stont ende si screuen daer op dat si
om sijn edelheyt wille lieten die hy he
gedaen en ghecoocht hadde int landt
van armeniën. En doen si dit alghe
daen en vollenbrocht hadde. so reden
si weder om met haren volcke in die
stad vā daer si wt quamē Den brant
ghinc vast op. die soudaen dat siende
was leere verwōdert hoe dat twier in
sijn heyt quamē hi beual dat niet stormē
laten soude. en dat elc repelen soude in
sijn heyt want dat stormē was al om
niet. Die coninghen quamē die mare
van des soudaens ghebot dat sijn sto
men laten souden. Doen si dit hoodē
deden si haer volc af trekken. mer die
meesten del die was wel in die veste
bleuen voor die kersten heeren. Als si
aldus af ghetrochē ware en int heyt
quamē. so vondē si dat des soudaens
tenten al verbiant waren en alle die
logysen. en volc al door ghelaghen.
en haer goet beroost sonder alleē her
demosoens tente die was blīue staen
de als dat demokoē lach. was hi blīue
en hilas tghescrefte van heynric dat
aen sijn tente ghescrewen was Doen
sepde hi her soudaen broeder dit heeft
ghedaen eent vroomste vleesch dat in
al kerstē rücke is. en hi sal sonder twi
fel noch werde gheweldich keysers vā
grieken. en trouwē des keysers doch
ter erelebia. aldus soude ic vā noch ra
dē waer dijs bedacht al te terdene en
paps te makenē aē die kerstenē prin
cen. wat ghy liet dat al om niet is dat
ghi bestaet. en dat ghy vā volck verliest
en ooc vā edele des lāte. en dat om een
der vrouwen wille. si is qualich weere
die schade die om harē twille geschiet.
Doen seide daer die coninc van mon
brant en swoer by linen astrahot. de-

mosoen vā broeder sept daer die waer
heyt. deen verliest sijn volc voor ende
dander nae. meendy ten is ons hare
om verdraghen. Als dat die soudaen
hoorde lo sepde hi. otsa ghi heerē wil
dy vertrouwelē. wudi nu verueret sijn
en wildy mi nu af gaē en makē twe
drache in my heyt. hoe demosoē bro
der soudaen mi nu afgaen. Doen sep
de demosoen broeder neen ic. ictsal v
bi blīue tot in die doot tot. aldus had
den die hendenē grote woordē. en dat
ora tuerlies en grote schade die si had
den. Oor ordinerden si dat si due sou
den slaen teghens die kerstenen print
ten. dat was die coninc vā lubyen. die
coninc van indien. die coninc vā libra
en si ordinerde eenē heraut mit cenz
bnieue om te sependē in die stadt aē die
kerstē princē. die vol blīschapē warē
om dat si die hepdene also wt gerechte
hadē. en af ghelaghē vander stadt
dies dancen si gode die hem die victo
rie verleent hadde. Dese coninghē als
si den brief geordineert hadde lo gauē
si den heraut den brief en deden hem
in die stadt diagē. en dat hiuen gheue
soude den ouerste vāder stadt. en dat
hy daer op een antwoorde bienghen
soude. wat si doen oock laten souden.
Doen antwoorde die heraut en seide
ghy coningē en princē al vā beuel dat
sal ghelschien. en si gauen hē die hant
schocnen met. dat hy die bieden soude
teenen tonder pande. en hē bescheedē
haer tot en velt. Dus schiet die heraut
vā hē lieden. en hi gheine nae die stadt
vā konstantinobole. Die wakers van
der stadt die saghen den heraut comē
si viaechden wat sijn begheren was
ende wat hi daer sochte of wat hi heb
ben wilde. Die heraut antwoorde doe

ic come hier als een bode wtē hepi vā
den soudaen carodos vā babylonien.
en vā dype aldermachtichste coningē
die die soudaen in sijn riche heeft. die
mi hier gesondē hebbē als om te spie-
ken den ouerstē vander stadt. en my
hoorschape daer aen te doen. Die wa-
kers lepde vertoest. wi sullen dē ouer-
sten v halen om teghen u te spieken.
Doenghincken een vanden wakers
ōme en h̄ vā heynric dē ruwaert
staende met eslytes en dē coninc lode-
wijc te samē raet nemēde. hi ghetelde
nae haerder weerdē. Doē leide heyn-
ric vā limborch wats u begeere iſſer
wat nyeuwes laet ons dat hoiē. Die
waker seide heere voor die poote vā
der stadt staet een heraut wren hepi
vā babylonien. en hi wilt den ouerstē
vander stadt spreeken. Als dpt heyn-
ric hoerde so lepde hi. onſa her coninc
lodewijc en ghi coninc eslytes van ar-
menien gae wi ter poooten waert. en
laet ons horen sūn begheerten. Die he-
ren die warens cātent. aldus ginghē
si ter poone waert daer si den heraut
laghen staen. Men dede dat wincket
op. en die heeren ghyghen op die val
brughe staen en hoorden sinen last.
Die heraut leide wie is die ouerstē vā
v allen. Doens lepde eslytes die hier bi-
mstaet dats die ruwaert vande gan-
sen lande vā griecken. Die heraut de-
se tale horende so nam hi den brief en
cullen. en hi gaffen heynric vā lym-
borch. ende lepde here ouer leest desen
brief. en geeft mi daer op antwoorde
wat dinghe dat uwe s̄ins is. Heyn-
ric en eslytes en die coninc lodewijk
dit horende warē verwondert om te
weten wat in stonde ghescreuen. si
leiden heynric ouer leest ons dē brief

dat w̄p horen moghe het meenen der
saraſinen. Heynric vā lymboch die
wac den brief open. daer in stont ghe-
screuen ic coninc van lubie machtich
vā goede. gheweldich en seer onſien.
en ic coninc van capadocien verheue
houē alle ander coninghē. en ic coninc
vā lybra gheert en ghehalt van ma-
net onſen hoochsten god scriuen aen
u bewaerd der stadt van constanci
nobelen. dat wi die coninghē verſoe-
ken ende begheeren te weten. die die
roomste manē vā uwer contreyen
teghē ons dijen. om aldaer op te wie-
kene die doot ende die cleynheit die
ghy bedieuē hebt aen ons ouders en
ondersaten die ghi verradelic als val-
sche vermalendijde vā maners mo-
de deerlikem vermoort hebt. en wileg
ghen en bluuen daer by. dat maners
wet beter is en edelder dan der kerſte
nen god. wan hi was een broot lach.
die om broot ghinc. En dat dit al claeſ
en waer is dat sullē wi die doe bliſſe
in een perc oyt velt. ende dat tusschen
twee ſonnen ſchijnen. teghen die die
roomste kerſtenen manett die ghi
hebt. En in een teekē vā die ſo leyndē
wi u drie hantſchoenen. als een teekē
van campe. en dat londereenighe ar-
ghelist oft foute daer in gheleghe ſün-
de. dats te verstaen dat hem van on-
ſen volcke niemāt moyen en sal. ooc
vanden uwen anders dan dier cam-
pen ſullen. dat te weten die teghen
die. Ons trouwe leyndē w̄p u dies
te pande. en ſendōs hier op met hren
ghere des briefs een cou antwoorde.
wat gdi doen oft laten wilt. Als dit die
coninc lodewijc van viancē hooerde
wert hi wter maſe leete verstoort om
dat si blameerde der kerſtenē wet. en

74

eislytes der gelike. lodewic aē veerde
den iersten hantschoen. en eislytes die
coninc den tweesten. heynric den der
den. aldus werdē die due campē aen-
veert. Doen seide die heraut. ghi herē
en ghi prūcen wāneer laelt u belieue
te coniene mit pert. dat ic dat mūnē he-
ren segghē mach en te kennen gheue.
Heynric antwoorde wien willē niet
langhe bepen moighē ten iersten da-
ghe. en legt vry uwē soudaen en alle
sijn edelen. dat si consent hebben om
te siene die vorderinghe des campes.
en tot eenē conder pande so schenckt
u myn opperste habijt. en dat vā bli-
schapen dat op die honden beuechē
fullen. aldus gaet en drecht uwē he-
ren dese tħdinghe. als dat si hē bereet
in aken teghens moigē metter sonnē
op ganc. en daer met schiedē si vandē
heraut. en si ginghē in die stadt te ho-
ue. en ordineerden met malcanderen
om den camp te doen. Die heraut liep
nae thepi toe mette goudenē lakenē
tabbaert aē die hē heynric ghegeue
hadde. en was wel blijde. en dat door
die ghifte die hi onfanghē hadde. Hi
quam in hepi daer dese die coninge
satē bi den soudaen. demosoen wal-
ser bieñ veel ander heeren. En mits
dat haer tentē verbiant warē so late
si allen in demosoens tente. si viach
den dē heraut hoe hi gheuarē hadde.
Hy antwoorde ghy heeren met allen
wel also ghi sien mochte. en dat bi der
ghiften die si mi gheschonchen hebbē
en dat vā groter blijschapen. om dies
wille dat si due honden beuechten ful-
len. want ligelikē v dien bi die hon-
den. Die coninghen die horende swol-
len voets dicke vā groter gramicha-
pen. en si swoeren by haren god ma-

met elboe en ternogant dat si die sph-
tighe en schempighe woorden te wie-
ken op die kerstene. Demosoen sepde
en vermeet oft beroomt v ooc niet te
hooghe. want tis noch sacer meschlich
oſt v meswile. hooghe hessen en soch-
te dalen dat ghebuert wel daghelic.
aldus liet wel toe ghy heeren. die ker-
stenen sijn vroom en leer cloech. daer
iſſer twee die v lessen wel soudē douē
bestoten. Als die coninghē hoordē de-
mosoens tale so sepden si. iae ghi her-
denosoen spreect mette kerstene. ghi
hebber onder ghevandelt. ich pepnse
dat si v vertwuelhedden. dat ghi so
cloechelich voor hē lieden spreect. dies
niet te min wiſn onueruaert. Voor
vraechden si den heraut wāneer dat
gheboeren soude. Die heraut seide
moighē metter sonnē op ganc soudē
elcī perch sijn. op allulchen condicē
als ghi hē lieden ouer ghescreue hebe.
Voor die kerstene heerengheue vry
ghelepte den soudaen. en alle sijn ede-
len. dat si comē moghen aen sien dat
epnde des camps. en in een cepe der
rouwē beschant my die ouerste vā-
den herzen sijn opperste cleer. Aldus
ghi heerē alte samen liet dat ghi v lie-
den stelt op v verwerē. also ghy prijs
en eere behalen wilt. Die heerē ware
wier maē seer blijde dat si die kerstē
heeren en prūcen proeven soudē. iae
die vroomste vander stadt. en sighin
ghen en maectē al haer ghereelscha-
pe om te wederstaen haer partye. die
teghen hem lieden comen soude. Die
soudaen carodos sprac en sepde. demos-
oen woeder wat legt ghi daer toe. de-
se die heerē sijn wier in atest seer wel
ghemoet also si sprekē metten monde
en myndt dat ooc sijn vrome stercke

mannen die haer partie wel weder-
staen sullen. Demosoen antwoorde
en seyde, heer sondaen broeder sijn si-
stere die kerstene puncen sijn ooc sterc
die twee die ick seyde te voren souden
haerder selle wel doruen bestaen om
vechtes, niette min fortune is seer wo-
derlic, tis messeelic wiele becampen sal
ost teghe hē liedē come. Die sondaen
seyde broeder dat sullen wā moighen
wel sien, en daer met schieden si en elc
ghinchin sūn ruste, verbeydende nae
den dach vā moighen om den campe
te sien.

Choe heynric esclites lodewijc dese
drie bereet warē om dē camp te vech-
tene, en hoe si die heeren en vrouwen
deden ter mueren ligghen om aen te
siene die triumphē vanden campe.

Dat. xvij. capittel.

His hem den dach verbaerde so
was heynric vā lymborch in
die were, en esclites die coninc der ghe-
like, en die coninc vā viacrē lodewijc.
elc was bereet olsyn parypete weder-
stanē. Sibaden die heerē en die vrou-
wen dat sitter mueren gaen soudē en
aensien dat gheuecht, en dy dedē die
kersten puncen om dat si te badt sou-
den ghemet sūn int schouwē der lief-
ster ligghende ter muerē. Aldus ghen-
ghen si nae die poote toe, en namē
oiloſ aen die heerē en vrouwe, en tra-
den ter poote wt, gemoet sijnde als
leeuwen. Die due coninghen waren
ooc verslien, en si namē oiloſ aen den
sondaen vā babilonien, en sij ginghē
ten crīte waert. Die sondaen met sijnē
broeder demosoen die quame achter
met hare nedelen om te siene hoe den
campe vergaen soude, het perch was
ghestelt in die plaesien, dat warē die

percken ende elc perch hadde vier crīt
waerders, twee vande kerstenen, en
twee vande heydene, dat warē vier
aen elchen hoec eenē staende met een
halflance in die hāt. Als dese, vi. herē
aldus aen quamē van elcke side die
die kersten heerē ghinghē elc bi sonder
int perch, heynric int ierste perch, elc
tes int tweede perch, en die coninc lode
wīc int derde perch. Die coninc vā lu-
bin ginc tegē heynric vā lymborch
Die coninc vā capadocien ghinctegē
eslytes. Die coninc van lypbia teghen
den coninc lode wīc. Doen dese heren
aldus in crīt warē, die crīt waerders
gauē elc een gelike haelsi, daer si ierst
soude mede beghinne, dat was haer
ierste waxene. Heynric vā lymborch
ghinc sinen man vrolikē toe, dat een
lust was diet aen sach, si speeldē beide
meesterlic metter haelsen, mer heyn-
ric was des conincx van lubien mee-
ster, wat heynric sloech hē sijn haer-
se witer hāt, so datse die crīt waerders
schieden, en si gauen elc een swert in
die hant vā render lengdē, daer sloe
ghen si op in aleanderē menighē swa-
ren slach, so dat een lust was diet aen
sach. Ten eynde so sloech heynric de
coninc dat hi stont en duslede, dat hē
docht den hemel op sinen hals vallen
Heynric die sach sijn lief ter mueren
ligghen, so vele te meer curagien had
de hi teghe sinen viant, si gauē male-
andere menighē swa're slach, te ey-
de brocht heynric met sinen zweerde
den coninc eenen so swaren slach dat
hi viel in onmacht, en heynric soudē
doortgheschlaghē hebden, mer die crīt-
waerders schootē daer tuschen. Die
twee kersten crīt waerders namē dē
coninc op als gheuanghē man, daer

75

hi wel mede te vreden was, en heyn-
dric beual dat si hē plesnerre louden
des keysers dochter sijn lief. Die twee
trijtwaeunders ghinghē en deden dat
hē beuolen was. Als erelbia dat sach
datmen haer presenteerde den coninc
vā lubien was si leer bliide, en si dede
den coninc bi haer ter mueren comen
om dat hi sien soude hoe dander twee
soudē varē. heynric bleef noch daer
bupten op tuelte. Als die twee voldaen
hadden. so ghinc etsjyes en die coninc
vā capadociē te wercke, elc aē veerde
die haert nae costuine, si sloeghen op
malcanderen dattet twier wi dat har
nas spranc. Die coninc vā capadociē
was seer vroom en met alle cloet, dat
etsjyes ghenoch aen hē te doē hadde,
mer hi sloech sijn oghē op margrietē
van lymborch so dat hi veel badt ghe-
moet wert, en hy gaf den coninc eenē
sware slach dat hi hē dē arm ontfue-
ken sloech, en hy viel ter aerden. Die
trijtwaeunders schotē tusschē hē bepe,
en si namen den coninc op, die coninc
riep ghenade sijns lyfs. Etsjyes dede
hem gracie, en si landt hē metten twe
trijtwaeunders aen margrietē vā lim
borch als gheuanghē man. Die trijtwaeunders
deden dat hem belast was
en si brochtē den coninc bi margrietē
die hē dede lepden in haer ramet, om
dat hi ghequetst was en dedē verma-
ken. Die souden vā babiloniën beet
sijn brydel en seide, het is des duuels
werk, die kersten princē hebbe die vic-
torie, die coninc vā capadocien is oec
vermonne en wech geleyt in die stadt
als gheuanghē man. Demofoen ley-
de, broeder wat leyde ic u ist so niet co-
men. wacht die coninc vā lybia sal oec
so varen ghi sulter sien. Mettien sach

demofoen op der muerē daer sijn liek
plonia lach dies hi hē verbliide, en hy
gaf haert eē teekē mette hoofde nijge-
de te haer waerti. Plonia mercket en
laecht, en si loech weder op hē, en etsj-
yes en heynric die stondē bi malcan-
derē om te sien hoe lodewīc die coninc
varen soude teghen den coninc vā ly-
bia, die malcanderē vijemeliken aen
ghinghē metter haerten dat welghe-
duerde een vierendeel vā eender viē,
so dat si beide haer haerten ontflichē
sloeghen, en aen veerde die sacerden,
daer deen den andere dappertijē me-
de touden en sloeghen datmen sach co-
men ter aerde dat roode bloet aē bep-
de siden. Die coninc van lybia brachte
eenē swaren slach op den conincloede
wijc, mer die coninc lodewīc ontrade
diē slach en hief sijn mes op, en sloegh
den coninc vā lybia op sijn hoofd dat
hi daerpe gelijc cenē top dat hi stonē
ost hi gheuallen soude hebbe. Die con-
inc baerdens edelheit en lieten be-
comen. Doē seide die coninc vā lybia
ghi moecht wel sijn een vroom coninc,
eenē edel man, wāc edelheit hebbo aē
mi bewesen, hadt ghi gewilt ghi hadde
mi moghe doodē, en door dat ic mer-
ke v grote gherouwicheit en v grote
edelheit so gheef ic my in uwē handē
geuanghē behoude mijn lichaem goet.
Ooc salic ter liefden vā v dat kersten
gheloue aen veerde, en alle mijn volc
doen vertrechē vā deser stadt. Als dat
die coninc lodewīc hoorde wert hi ver-
blis en seide, men sal v dā doopen en
icksal selue v peteren sijn. Albus was
die coninc ghesondē aen zeliadone des
coninc lodewīc lief, en haer ghepie-
senteert als prūsomer en gheuanghē
man, die danckelic vā zelpadone on-

sanghe was. Demosoë gaf heynric een teeken als quansups een groete, so dat die heerē vā verre malcanderē aen riepen. Die soudaen waende verwoeden dathī also verlorē hadde due coninghē. en te voren twee, oyt ware die vīne uandē acht coninghē. En die twee crūt waerders quamen biheyn dices en sepdē hē, hoe dat die coninc vā lybra beloofde kerstene werē, dyes waende hi onestanē en verwoedē vā quaechdē. Ter wylē dat hi aldus tierde so sprac demosoë teghē heynric en etslutes, en demosoë hadt heynric dathī hē plonia leer grueten wilde, si beloofden hē si soudent doē, en aldus schieden si vanden veldē niet grooter eeren die due prūcen. Die maechden quame ter poortē en ontkingense mit groter eeren en wearden, en leydense alle drie te houe, en twee verwonnen coninghē mede. Als si te houe waren comē so ginc mi daer bediue alle ghe noechte, en die coninc lodewijc leyde, ouls ghy heerē en ghi prūcen hier is die coninc vā lybra die prisōnier is, en heeft gracie en genade aē mi degeert voor is sijn meninghe en sien wille dat hi kersten werē wille en sijn wet versinadē gheloouēde aen ihūs xp̄s schepper hemeltrēch en aertrūch gheboren van eender maecht, dit sijn sijn woordē. Doen vrachdē heynric coninc en here vā lybra is die v begeerē is dir uwen wille dat ghy mit kersten werden en v wet versinaden. Die coninc antwoorde, ghy heerē ghi prūce ic bidder ēme, en dat door die edelhepte die mighedaen is indē campe. Doen leyden si allen het sal v gheboeren, en mensal alle dinc doē vereydē in linte loffijen kerche daermen v doopensal

en wi due sullen v peters sijn, margrie ta en ereselia sullen sijn v peren. Die coninc was welte viedē, en men info meerden vast int kersten gheloue. Hoe die coninc vā lybra ghedoopt was, en was gheheeten nae dē coninc lodewijc dien verwonnen hadde.

Dat. xxix. capitell.

HIs den nacht ghepasseeert was den dē dach aen quamē en alle dinc bereet was in linte loffijen kerche, en die bisschop met sijn abten en prielater was, so onboot mi die heerē dat si brienghē soudē den persoon diemē deopen soude, dat was die coninc vā lybra die al moderlike naecht ghestele was in een osbaer en also ghebrochte in linte loffijen kerche. Heyndricode, wīc en ethytes quamē mit harē state achter, en daer nae die ionghe kepsē, en ereselia ende margrieta elc met schonē state vā maechdē en vrouwē. Als si allen in die kerche quamē daer was menich mensche om die doopin ghe te sien. Daer ware meer dā honderi tousen al barnende met des conincs wapē vā lybra, een blau manē mit goudē velt. Men brochte dē naectē coninc met eenē witten siden mantel om hanghen aen die vonte daernē hē belas, als hi aldaer belesen was so was hi ghesteelt in die vonte daer him kapelde Heyndric etslutes en lodewijc stonden aen die vonte, en ereselia en margrieta die stont by haer broedere tusschen ereselia en heynric. Daer gaf men den coninc sijn doopsel ende sijn bles, en wert genaert lodewijc nae dē coninc lodewijc vā vrāctū. Als dese coninc gedoopt was en sijn kerstē dom onfaen hadde werē hy gheclēc als een coninc toe behoort, en highe

76

tusschē sijn twee peten eresbia ende
margrietēn, voor hē ghinghē hödert
barnende rousen, die rous draghers
ware al vā eender clee dinghe. Heynd
duc en eschtes en die coninc lode wijk
quamē met harē state achter. Die ca
nine vā capedocien sach dese chierheit
vā desen prīcen die si deden dē conic
vā lybia pepn de doe in hē seluen en
waer miñne gheslachte gheen schan
de ic aen veerde oor dat kerstē geloue
want ic sie ende merche dat harē god
sterker en trachtinger is dan onse ma
mer oft alle ons godē, aldus bleef die
conic vast tege hē selue fanteserende.
Die heere en die vrouwen quamē ter
saler, daer seer costelikē gecoert was,
ter eerē vanden ghe doopten coninc
die lode wijk hiet. Dese lode wijk lande
eenē bode int hepi aen sijn camerline
en dat was dat hy daer comen soude
en brenghe alle sijn iuwelen met hē
die hi daer hadde, die wel weert ware
een coninc hieke. Die bode nam den
bries vande conic, en hiliep nae thepi
toe. Die heere ghinghē bancheteren,
eten en dunckē en goede chiere matē
wāt daer was wel waer mede, alsoot
tot sulchen houē vā eerē behoort te
sine. Ter wihen dat si atē en dronchē
en violic waren, so werden die twee
ander coninghē daer bi ghehaelt om
dat si sien soude die ghenoechte en die
ghewoonte vande kerstenen heren
si maecten malanderē violic, en dat
door dat schoon mindelic gesichtē vā
den vrouwen Ter wielen dat si aldus
violic ware so is die bode int hem ghe
comē, en is gheraet met viaghē aen
den amerael den camerline vande co
nine van lybia die hi leer groete. Die
amerael camerline viaechde dē bode

van wien dat hi qua, hi leide dat sal v
den bries wel verclare, die amerael
camerline las dē bries, doe vant hi in
dē bries dat hi all die iuwelen gout en
siluer en gelseente vāgadere soude en
brengent in die stadt. Het was myste
op die noene dat alle die heypenē wa
ren eten, ter wihen heeft die amerael
camerlinch al vergadert dat hem sijn
meester onboot, en hi voer mette bo
de nae die stadt toe. Als hi aē die poor
te quamē so quamen die wakers en si
lietense in, als si in die stadt ware met
vi, myllen diet gheладē hadde reedē
si nae dat pallays daer die heeren en
vrouwe noch saten ouer tafel in gro
ter triumphen. Die amerael qua ter
salen in metten bode, als die heere dē
amerael saghe waren si verwondert
Doen sende die coninc vā lybia, heer
coninc lode wijkken verwōdert vā niet
di is mijn camerline die ic ontboden
hebbe, en belieuet hē hisal bi mi bīne
ende kersten werden, also ieghedaen
hebbe, en late ons af goderhen vāre.
Als dat die amerael hoorde ter stot so
antwoorde hi, wat u belieft ende wat
ghi begheert dat sal ic volbunghē, en
ic hebbe v ghebracht al v goet dat int
heyn was, vi, myllertē staender ghe
laden. Die heeren dit horende leyden
heer coninc men sasse doen ontladen,
en wīsen v een plaets die ghy hebbē
sult alleene mer uwen state als ander
coninghē doen. Die coninc was dies
te viedē en het was also ghehaen, die
amerael was des lander daechs ghe
doopt en kersten gedaen, en die conic
land int hepi aen sijn volc, dat si sou
den ruymen ende chups waert repsen
elck daer hi behoorde, hi was daer hy
bīne wilde, en warender eenighe die

hersten werde wilden dat si dan in die
stad comē soudē hy soudest doē doo-
pen en̄ hersten maken, en̄ gheuen hē
goet om̄ bte leuen. Den meestē hoop
repste nae hups, een̄ deel quāmer by
dē conic dien hē hadde, en̄ die werde
al herstē gedaē in linte lofghen kerche
Choe die soudaen en̄ die ander die
coninghē conriedē warē datter volc
wech trac, en̄ d; haer lieđē conic was
hersten ghewoide, en̄ watter af quā.

Chat. C. capitell.

HIs die soudaen vā babilonien
Sach dat sijn heeren hem aldus
afgynghē, en̄ dat die conic vā lybia
herstē ghewoide was so was hisceer
conriedē en̄ onghemoet, hi veruloe-
te alle sijn goden dat si hem ghedaen
hadden deslen groten spūt, en̄ hi leyde
o amynhus neue ic duchte dat ghi nē
mernier en̄ sult ghebrunckē des ke-
sers dochter. Doen wassē een̄ astro-
nimus en̄ hy leyde, heere soudaen die
teckenē des hemels en̄ bewijsen v an-
ders niet coe dan plaghen nae der ba-
taelen, god heeft sijn standaert vā
v gekeert, en̄ saturnus indē accidentē
met scorpio die bewhst v plaghē, ende
die couelinghe toe coriē de, so dat ghy
en̄ al v lieđen sult bliuen sonder victo-
rien. Als amynhus dat hoorde werdt
hi toomich er̄ sloech den astronimus
sijn hoofd af en̄ leyde, ghy siet dat wel
maer ghi en̄ saecht niet dat ghi so nae
v doot waert. Demoſtoen dat siende
seide neue het is quaet dat ghi doer, en̄
ic blits bishnē woordē dat wijer al bli-
uen sullen oft en̄ most anders comē,
wāt wi crūghen deen fortune op dan-
der, en̄ verliesen os volc en̄ weī niet
hoe. Die coninc van monbrant leyde
het is waer, so dede die coninc vā trac-

houwē en̄ die conic der moren waer
beter dat wi strichtē velt namē ridder
ost niers man dan wi aldus ligghen
entuchtē en̄ verliesen al schietende os
volc en̄ ons goet. Doē dat die soudaē
hoorde seide hi ghi herē ghi coninghē
ic kenne dat waer is, mer ostē wi uer-
sondē aen̄ die hersten princen en̄ dedē
hē viaghē of si die vier coninghē niet
en̄ woudē laten verransloeneren en̄
dat wjse loskten, en̄ hē lieđē beschtepdē
dach en̄ velt. Dien raet dochtē hē allen
leer goet, en̄ si leyde te samē wi bliuen
der wel bi, en̄ doen ordineerde si twee
ambassaten dier repelen souden, deen
was amynhus en̄ dander her demo-
foen. Dit waren die twee ambassatē
en̄ die namē den last aen̄ die mesſage
te doen wel en̄ eerlic, sp repdē hē seiue
chierlikē toe sonder wapē met schonē
costelikē habijte om̄ in die stadt te ga-
ne. Demoſtoen die ghinchter gaerne,
en̄ dat om̄ te sien en̄ te spieken v sonia
van salenton, aldus namē dese twee
oifof aendē soudaen, en̄ aen̄ die conin-
ghen en̄ ameralen, si ginghē ter stede
waert daer si niet verre af en̄ waren
Als si so nae die stadt quamē datē die
wakers saghē stanen si harē hoet op
dat was een̄ teckē dat mēle niet schie-
ten en̄ soude, en̄ dat si begheerden die
heeren te spreken. Als dat die wakers
saghen quamē si ter poortē waer te
vraechden wat si begheerden. Si lep-
pend dat si sprekē woudē heyndui vā
lymborch de ruwaerti des lants. Doē
wassē een̄ ridder ter muere ende die
hende demoſtoe en̄ leyde, ghi wakers
ontslupt die poorte, laet die heeren in
comen, ic salle leyden hy heyndui den
ruwaert en̄ bi alle die heeren en̄ vrou-
wen. Die wakers ontslotē die poortē

en si lieten die heerē in comē niet groter haesten. Als si in waren ghelaten so dede die ridder demosoen cerē ende leyde. sijt god wille come wat soet ghi hier en wat is u beghere. Demosoen antwoorde gae wy u heynduck eslytes en voor alle dander heeren daer syldp aen hore onsen last. ende waer dme dat wi hier comē. Die ridder gine met hem lieden te houe daer die heere allen vergaderē warē en den nieuwe ghedoopen coninc met elcksladt nae sine staet alsoort costumelicis. Demosoen esti amynhus vielen ter aerden op haer knpen en si groetē alle die heeren met soeter spiale nae haer ieder wer. Heynduck staet op esti hi hief demosoen vander aerde esti amynhus mede. ende hi viaechde als ruwaert des lants wat si lochte en waer dme dat si daer quamē en wat harē last was. Demosoen die douste was ende bestert talen diende stont onder die kerstē pryncen en leyde. ghi heeren met orlof ist dat ic spreke belieuet u te aenhooren mynnen last en tbegheren myns broeders. Die heeren al te lamen leyden. heer demosoen iact laet ons hore dat begheren duns broeders en wat sine sin is. Doe sprak demosoen ghi heere te lame. en ghi heynduck van hymborch al te vorē hoor dat woort myns broeders wt mynne monde sijn viaghē en sijn begheren is dat. oft ghi die coninghen die hier gheuanghen sijn en ligghen in uwer ghewalt als prisoneeren niet en souder willē stelle ter rantsoenen. ende nemē daer af dat uwer ghenaden belieuet. en doch waer dat pemant van u lieden schier oster morghen in onsen handen gheuanghen ware wi souden u dier gheliken doen

Aldus myn heerē dochter u liede prolyte wesen. so wildē wi wel dat ghyse wouder settē ter rantsoenen. ende stellense op een seker quanciept van goudē. op dat si mochtē keeren los en vry tot haren lande. Als dat heynduck en eslytes en die ander heere hoordē so leyden si. ghi heeren gaet ende verwandelt u war bi die vionwē. wi sulen ons op dit stücke war beraden. die dat gaerne dede dat was demosoen. Aldus ghynghe die twee heeren inder vrouwen camere daermense viende lic traatteerde met eenen schone bane herte. Plonia sach demosoen aen mit lieftiken ooghen. en hi haer dier ghelyke. en seide tot hem. o demosoen myn wuerworten lief aer varen u onghelue. esti comt bi den kerstenē pryncen esti aen uert dat salige doopsel des heylighen kersten gheloue het wert uwer sielen profdt. Als demosoen die woorden hoorde si dooisnedē sijn herte. en hi ontschak in lancē so meer in liefsden so men noch wel horen sal in schonen diche. Ter wylen dat dese heere daer triumphheerden metten vrouwen. so ware heynduck en alle die ander heere ter rade. eslytes serde otsa heynduck vrient mynē raet is wel dat wi die coninghen sullen laten gaen en te rantsoenen stellen. op allulckē condicte dat si sullen sweeren bi haren god en cloppen op harē tandt dat si nae desen mynē mermeer en sullen comen ologhe op kerstenrucke oft teghe ons leken. Die coninc van viancrick leyde dien raedi is goet. so seide die coninc euach doc. Die coninc lodewijc van libria leyde costmen den coninc van capedocien bringhe aent heilige kersten gheloue dat waer wel goet en profetick. mer

die ander soude ic laten passere. die he
ren dochteren dat des conincx raeſteer
goet was. en midede halen den coninc
van capadocien om te horen sinē sin
en syn meninghe. Die coninc was doe
comē. als die coninc bi die heeren qua
doen lepde die coninc lodewijk van lp
bia. tsa coninc neue van capadocien
hoe lidy gesint waer toe so daecht v
den moet. Dese kersten puncen sullen
v hier eeuwelic houden gheuanghen
als een slawe. wat soude ghy segghen
ot ghi v selue so bedacht dat ghi v de
clineerde tot dat kersten geloue. ende
v af goderijen begaest. ghy lieter wel
d; si noch rooke noch smoke noch vir
tuut en hebbē. her is ee keerle die niet
en liche. en ghi liet watine door v doet
wildy kersten werden ic laelt so make
dat gheeuwelike bliue sult een groot
prince v leuen lanc. en doen bi subchyl
heden v iuweelen hier coninc. Als dat
die coninc. vā capadocien hoorde was
hi verbaest en pepnsde wat hi doe oft
laten soude. Ten lesten antwoorden hi
machic dat hof ontzaghen en py op
mijn voeten staen als ander kersten
ic sal my doen doopen. ende laten alle
myn af goderijen varen ende werden
goet kersten. op die condicje als voorē
verhaelt. als dat die heeren alle hoor
den so ware ſileer verbliſt. Die coninc
lodewijk ordineerde eenē bief aen de
potestaet vandē coninc vā capadocien
dat hi soude brenghe alle ſia iuweelē
en syn bogagien om te lossen ſinen co
ninc. en dat was also van ſondē aen
gedaan. Ter wielen dat demosoen en
amprinus in die Stadt ware. so quam
die potestaet met allen ſijn goet in die
Stadt. en die coninc lodewijk coninc
en hield den potestaet heymelick bi he

dattet nyemant vandē anderē heerē
en wille. en die coninc van capadociē
was dor allene ghedaen in een sale.
met een deel puesters die he onderwe
fen in kersten gheloue. mer die ander
gheuanghen souden li stellen te ranc
loene. en laten he lieuen te hupswaert
replen. Die heeren bleuen allen bi die
opiniē. en men dede die ambassatē co
men demosoen en amprinus. als sp
bi heynric en bi etschtes en by die an
der conincghen quamen. so vnaechde
si heer demosoen ridder en ghi vniert
en ghi ambassaten beyde lidy vā sin
ne om te hebben v gheuanghe coninc
ghen. Op antwoorden en lepden dat
is ons meninghe. open dien dat ghy
daer toe ghemoueert hſr. Doen lepde
heynric die ruwaert. wlyn wel ghe
moueert dat ghi sult lossen die due co
nichen. maer die coninc vā capado
cien die moet hier bi ons bliuen. ende
dat by ſinen wille en syn consent. Als
dat demosoen hoorde ſo ſeide hi waer
om die coninc meer dan alle dandere
Die heeren antwoorden al te samen
en die coninc lodewijk van lpbia ſiet
demosoen neue het is ſijn begheeren
hi heuet ſelue aen my verslocht. en hy
wilt kersten weerdē. ter lieften vā nu
en vanden kerstenen puncen. mer die
ander due heeren moecht ghy lossen.
Doen vnaechde amprinus en lepde.
ghi heeren waer mede so moghen ſp
raansoeneren ende vry ſijn laet ons
dat horen. mi ſullen raedt vinden om
die gheuanghen te quiten en te ver
loffen wiens prijſene. en dat by uwer
gracien en genadē. Doen ſeide heyn
ric vilt ghy lossen die due gheuanghe
priſonieren. so ſult ghy voor elck ghe
uanghen man leeueren die mijnden

77

gouts,drie witte valcken,xv.witte ge-
netten,vi.dromedarissen,vi voor
sullen si swerē en gelouē dat si nēmer
meer teghē ons steken en sullen: Als
demosoen dat hoorde so lende hi,ghe-
herē her is een groot rantsoen,ix.mij
loen gouts,vi.witte valckē,xxxvi.ge-
netten,xviii.dromedarissen,ende dā
nach voor te ghelouē teghē v lieuen
mette steken, niete min wi sullen dē
soudaen mijne broeder die tijdinghe
draghen,mer laet mi doch ten iersten
op edelhede dese due heere sprekē,om
te hoē wat haren sin is,Die heere te
samē warē dies wel te viedē,en si lep-
den demosoen daer die heere warē be-
sloten in een schoon camer. Men liet
demosoen alleen bi hē lieidē gaen dat
hūle sprekken mochte om te weſt oft si
doe dat rantsoen soudē willen gheue,
Als demosoen bi hē lieidē was so leide
hi,ghe coninc vā lubien en ghi ander
coningē hoe klop bedacht,wært ghy
niet gaerne wt den prislyne. Die due
coningē seydē,wi woudē wel dat wi
daer wt warē,mer hoe comē wi dace-
re,Doē seydē demosoen,wile ghi we-
sijn ghi sulter wel wtgerakē,mer dat
moet v costen,Doens leide si alsoudet
ons costen al ons goert daer en gheue
wi niet òme,Doens seydē demosoen v
rantsoen is gemaect so verre als ghi
wilt,een peggelic vā v moet gheue dē
kersten heere die mylden gouts,xv.
witte genette,drie witte valckē,vi.vi.
dromedarissen,besier oft ghi bedachte
sht die te doen,en dan swerē nēmer
meer teghē hē lieidē te steken,Als dat
dese due heere hoorde so late si vslagē,
Die coninc vā lubien seydē lieuer dā ic
hier bluē soude ic sal al geue,Als dat
die ander hoorde si seydē ooc des ghe-

lue,en si leide demosoen dat higaē sou-
rotte heere en leggē dat sht doe soude,

Choe demosoen vandē coninghen
schier,en quā bi heynduc en bidander
heere,en hoe hi belookde dat gheleit en
al dāder,en lepde die coningē met hē.

Cdat,C.i,capittel.

Als demosoen aldus vlaē had-
de harē sin so is hi ghecomē tot
heynduc en heeft geleit oula ghi herē
dat rantsoen dat ghi hebt gestelt bi hē
ghi daer noch bi houdijt vā werden
Doē seidē alle die heere lae wīp,Demo-
soen seydē nu dā ghi heere loup dese
due heere niet wille late gaen op haer
gelouē,en datmē v transoen sonde,ic
salt v swerē bi uwē god en dē mijne,
dat ic v sal doe hebbē binne,x,daghē
oiteer,Als die heere dat hoorde so leide
etsytes,oula demosoen door die trou-
we die ghi inp deedo in armeniën mij
landi blūlic v borje,Heynduc en alle
die heere warē wel te viedē,en demo-
soen swoer daer op sinē god ende der
kerstenē god dz hi etsytes quijtē soude
Doē warē hē die due geuanghē ghe-
daendat hūle mit hē nemē soude also
hidede,en si name orlof aē de heere en
vrouwē,en si strehē onder hē vnuē ter
poortē wt,Die kerstē heere dedē ghe-
reelschap makē om dē coninc vā capa-
docien te doope,dat seer costelikē ghe-
daen was,en hi was ghenoemt con-
stant nae constantinobele,daer was
groot genoechte bedieuē,Die coninc
euat was sijn petere,en die coniclode
wijcē heynduc sijn peten marē psa-
nia en zelpadone die alle vblīt warē
dat sulcke twee machtighe coningē
kerstē warē ghewordē,en bedieuē al
derhāde genoechtē,Demosoen am
nūs sijn ghecomē mette coninghen

inthepr. Die soudaen en die ander he
ren hebbense vernomen en hietense
willecome, en si viaechden hem hoe si
gheuarē hadde, en hoe si wi quamen
en waer dander bleue. Die coninc vā
lubien seide, dat sal u broeder wel ver
claren hoe dat ons rantsoen ghestelt
is, en wat wi doē moetē. Die soudaē
sepde broeder demosoen legt op, laet
horen hoe hebdij ghemaect dat ghi
hebt verrereghē dese prijsone. Denosoē
seide broeder daer moeten si ghenoch voor doen, want
ele moet gheue binne, x. dagē die mi
lioen gouts, die witte valckē, xii. wie
tegenetten vi. diomedarüsen, en hier
heb ic voor ghelwoen als man van
trouwen, dat te sendē binne, x. daghē
en voor en moghē si teghē dese herē
niet meer steken, dit ist verbont. Die
soudaen waende dul te werde dat hē
die kerstenen desen schimpe en snaet
deden. Mer dies niet te min mē sande
om die valckē, en om die genetten, en
diomedarüsen, ende mē vergaderde
dat gout, en die dyve coninghē repsdē
selue daer öme toe hups, ende als si te
hups quamē so sondē si dat goudi int
hen; aen demosoen valcken genetten
diomedarüsen also si behoest hadden.
Die soudaē en speet niet so leert gout
noch dander ghiften, en dede dat si hē
niet helpen en mochten, mer haer lie
den volc bleef bi den soudaen, ende hi
ghinc ordineren öme den griecken
princen ströt ende velt te leueren. Ter
wülen dat si dit aldus ordinierden, so
was heynric vā lymborch vugom
ghemaect vā eresbia die keysrinne
die hi trouwede met grooter eerē en
weerden in sine loffijen kercke, en al
daer so was hi in die kercke gecroont

gheweldich keyser vā griecken en vā
constantinobelen. Die bisschopē van
den lande die brochtē hē sinē keplerli
ken schilt aen den hals. Die coninc lo
dewijc vā vianerūe gorde hē sijn kep
serlyc sweert aen linder sidē, en tract
wier schede en gaft hē in die hant en
hisepde, hoor keplerlic pylacr. So dat
sweert sijt aen bepde siden, so suisdp
scherpe wistre doen ouer die mesdadi
ghe, en beurten dachterken gheloue,
en weder staē die sarasinsche hondē.
Etsjtes die coninc vā armenien hinc
hē öme sinen keplerlichen mantele tot
einen teeken dat hi dæsel was vane
gheheellandt, en sinē mantele openē
soude en daer mede bedecken die wet
vā kersteliche. Die graue vā aehene
elsjtes vader spien hē sijn verguldē
spoen aen, die welcke betrekē wij
sen raedt, dars dat hi met sijn ouders
altooste te rade gaē soude, en alle dinch
wūsselike verfūnnē eer hi yet bestaan
soude. Enat die coninc vā arragoen
die brachte hē die keplerlike crone die
die bisschopen namen, en si steldense
heynric van lymborch op sijn hoofd,
als diese verdient hadde mi seyē vā
wapen en seide, her kepler so die cro
ne u hoofd verchiert so sidi schuldich
te verschierē cloosters en kerke, wat
ghi nu ee pilaer sijt der hepliger ker
ken, en een scherm schilt voort kerke
gheloue. En alle dese poente die u ver
haelt sijn suisdp sweeren hier op desen
ewangely boec, dat ghy dat houwen
sule en voldoen als een keiser vā eere
Heynric van lymborch sepde, al dat
ghene dat ghi mi verhaelt hebt sal ich
voldoen naest mynder in macht. Als hi
aldus sinē eed gedaē hadde, so gingē
si müsse horen. Daer was een grote

38

triumphe vā herē en vā schonē vrouwen, die speel liede bedieuē een groot ghelyke vā spele en van sanghe. Als die misse gedaen was so ghinc die keiser heynric met sinē state te houe, en die keyserinne die bruyt quā nae met schonē state, daer was, el. dagē feestle veroepē. Elc hadde ghelepe vā vare en keere, mer die loundaen vā babilonen en betroudest niet, en aldus en quam hijer niet, mer demofoen ende amphyus die ghinghē in die stadt en dat op ghelepe dat die kerstenē veroepen hadden, en sware gheologier by elstites in sijn hof, daer danste si meughen schonē hof dans. Elstites en demofoen die spraken te lame, en dat om te doen een mōmerie om dat de mofoen sien soude plonia sijn lief, doē deden si makē, xxij. rockē al geplopt nae die griechische manier totē kape vā die coluerē root wit en groen, en xij. cors draghers groen root en wit, en xij. speel liede vāder seluer creedinge. Als dese mōmerie al gereet was so ghinghē dese heren wter bulocht, en si maectē hē reed om des sauonts te comē ten banchette, daer heerē en vrouwen vergaderi ware in grooter blūschappen en in groter vmechden. Aldus quamē si met alderhande maniere vā spele, die cors dragers ghinghen aen bepde siden, die mommers twee en twee tuischen hē beven al behanghē met goudē louerē, si quamē in daer die bruyt sadt, en elstites nam die bruyt en hy dansete voor, demofoen en am plonia, amphyus die nam margriete, en dander mōmers elck een camerier, daer bedieuē si een weert volgenoechte dat alte lanc wāer om te verhalen. Aldus schepde ic niet

ten minsten hier af, en wi verhalen hoe demofoen en amphyus weder o repden by den loundaen int heyr, en hē vertrockē alle dē staet der kerstenen. Hoe demofoen en amphyus schieden vā elstites, en quamē int heyr by den loundaen.

¶ Dat. C. ii. capitell.

D^en demofoen en amphyus die eerste ghesien hadde so namen si olof aē elstites, en demofoen hadt elstites dat hi psonia sijn liefleer groeten wilde, hi lepde hi soudt doen, ende waer in dat hy sijn vrient wesen mochte hy louder sijn in alle laken en lepde, o demofoen ghetrouwte heydē heris iāmer en schade dat ghy gheen kersten ensjt, ic wilde wel dat ghi kersten werden wilder, en ic v gheue soude het graefschap van athenen, nae mijns vaders doot, Demofoen lepde elstites vuent ic danc v heirelike seer mer ten is noch den tūr niet, w^p moet noch eerst schermutsen en malta derē strij en vele leuerē also daer ghe sloten is Elstites seide doe des sijn wi welite meden, als onse eerste ledē is so sullen w^p v comē besoekē, en daer op so maect v ghereet, Als dat demofoen en amphyus hoorden waren si blijde, en si schiedē vā elstites en ghenae thepric. Die loundaen ende sijn heeren saghensc comē, si hietense willecome en vlaechdē hē liede hoe si gheuarē haddē, Demofoen lepde mer alle wi, laet sondē dat rane so vā dē copinghē, dan sal ic v vertreckē hoe wi gheuaren hebbē, Demofoens be gheeren was ter stont gheidaen, transoen was in die stadt gesondē valcke genetten en diomedarisken dat heerliken ontfanghē was vande kersten
e i

princen, en die genette waren die vrouwen gheschonckē daer was bedienē leer grote vuercht. Die bungers van den presente waren heerlic begaest en beschonckē dat si hem lieden bedancēten en quamē weder int hepi. Doen seide die soudaen broeder segt mi wat die kerstenē maken en wat si bediuē. Demosoen seide si bediuē alderhāde vuerchden en blīschapen. Heyndric van lymborch heeft gerou des kevers dochter, en hi is ghecroont keiser van griecken, die costelicheit die daer bedienen hebben die kerstenē princen en waer niet te vertellen. en men soude niet legghen dat si ouloghe hadden. Die conine van lybia is kerstenē ghewoordē, en die conine vā capadocien ooclo is higheheten constant, en dan der lodewijc, ooc bediuen si alle melodie en si achte leert een ons mogentheit, en als haer lieder feeste ouer ledēn is, so sullen si os strijt en velt leuerē en ons beuechte. Als dat die soudaen hoerde dese tale, doe seide hi mi is lief dat si ons strijt leuerē sullen en seide, amynius neue ist ooc also gheschiet. Doen seide amynius heer soudaen en oom iae, die costelicheit en die triūphe die de kerstenē bediuē en waer niet om legghe, ooc passen si luttel op ons macht. aldus soudē ic raden heer soudaen en oom dat wy vergaerden alle die macht vā onser lieden om te weder staen der kerstenē macht. Die ander heeren coninghe en ameralen seiden soudaen heere hi seyt al waer. Doen sandt die soudaen alle sijn landen door om hulpe en om bystant in assūken in damast in tartarijen in iherico, daer hi sandt vier bode, en elc bode gaf hi eenen brief daer sijn me-

ninghe in besloten stont. Die boden verklonden wel des soudaens sin, en si liepen haesteliken te scheepe waert, en si voerē ouer en elc liep daer highe sondē was. Die soudaen en sin heerē ghynghen te samen tertenten waert om te banckenteren en goet thier maiken, en si ordinerden haer heerē hoe si die kerstenē beuechten soude. Die kerstenē princen waren al in vuerchē en in groter blīschapen, ende den tijt quam aen dat si den soudaen strijt en velt leuerē souden, en si vergaderden ooc alle haer lieden macht. Heyndric sandt eenen bode aen sijn vadere en synder moeder om te comē in griecke en dat bi der bede van sinnen wive, en margrieta synder weerdigher lustre. Die bode was ter stont gheordineert in eenen bief dienen hem gaf om te draghen aen den hertoghe van lymborch sinnen vader. Die bode aen verde den last des buels, en hi maecte hē wech nae andernobelen toe, ende hy scheepte also ouer tot dat hy quam in napels, van daer reede hy tot int land van lymborch tot heyndric vader en moeder. Als hi int landt vā lymborch quam so ghinc hy in die stadt vā lymborch daer hi vant des hertoghe hof, en doen hy daer binnen quam so sach hidēn hertoghe daer comē ghewandelt met synder vrouwen, sijn heeren en sijn edelen die quanen hem achter nae elc na synder weerden. Die bode viel op sijn knopen en hi groete dē hertoghe en alle sijn heeren en die hertoginne heyndric moeder. Doē viaech de hem die hertoghe vā lymborch vā waer dat hij qua. Doen seide die bode sier heere neemt desen brief die sendet v die kepsere van griecken heyndric v

79

sone die daer kepsel is ende heeft ghe-
trouw desoudts kepsers dochter ghe-
heeren ereselia vande grieckschē ryc-
he. Als dat die hertoghe vā lypniborch
hoorde en sijn vrouwe die hertoghin-
ne was hi seer blijde en hi leyde. myn
hofmeester doet den bode wel gemac
en goede chiere aen. want ich sal hem
hochliken beghisten en dat door sijn
goede tijdinghe. Die hofmeester dede
dat he die hertoghe beual. hi dede den
bode goet chiere doen. Die hertoghe
riep alle sijn edele mannen dat si by he
comensouden also si oock deden. doen
hiac hi dē brief open en hi gassen lignē
dene dat hysen openbaerlic lesen soude.
Die clerck dede datmen he hier en hy
las den brief daer in stō. viuendeliue
geoetenliue aē vā vader en moeder vā
mien van mynder lustre weghē. die
hoope ic eer lancsal sijn een coningin
ne vā armenien so verre als vā belieft
ende sonder vā heueel en willē wi daer
niet toe doen. En weet lieue vader en
moeder dat ic tot groten state comen
ben. en heb ghetrouw des keisers doch-
ter van griecken. en ic besluit daelant
als een gherroont kepsel. nu hebben
ons die turcken beleghē en meene os
te bederven. mer selue hebben si den
meestē schade. so vā bode wel leggē
sal. Nu biode ic vā op vaderlike minne
dat ghi en mihi moeder wout comen
ons besien met ewen state. wp fullen
vā also tracterē dat ghys ons bedanc
ken sult. die bode sal vā wel wp lepden
met uwē volcke. Als dit die hertoghe
hoorde en die hertoghinne en alle die
heeren deseñ brief hoorden leuen wa-
ren si seer blijde alsoot redē was. Die
hertoghe door die blije tijdinge dede
hi den bode bi hem comē en hy sloech

hem ridder en hi beghiste hem. en dat
door die blije npeu mare en thdinge
die hy hadde van sijn lieue kinderen.
men bedecker alderhā de ghenachte
diemen verdencken mochte. Die her-
toghe steilde eenen ruwaert des lants
van lypniborch. en hi voer met sijnder
hups vrouwē en met. xv. ionchers en
riders metre bode nae constantino-
belen. om sijn sone en sijn dochtere te
sien in state en in eeren.
Hoe die boden vande soudaen een
groot volc vergaderd hadde. en hoele
quaamen al te samen by den soudaen
voor constantinobele.

Cat. C. iii. capitell.

HIs die boden des soudaens al
ōme gheweest hadde en haer
bootschap gedaen. so brochten si met
haer een groot volck wt damast wt
affrikken en iherico. dat si wel ver-
gaderdē. tipee honderd duysent man-
nen by een om teghen die kerstenē te
vechten. Die soudaen vernam die he-
ren comen. en hi trach hem lieuen tegē
en hi hiese feesteliken willecome den
soudaen van damast den soudaē vā
affrikken. die coninch van tartarchen.
die coninc vā iherico. die met haerder
ghehelder macht daer comē waren
om de soudaē bistant te doen. Men
ghinc daer pshen en blasen hornē en
balwynen dat die kerstenē hoē soudē
dat si noch volc hadde vercreghē he
lieden in batē. Die kersten herē qua-
men ter mueren ūme te siene wat die
papienen en heydeniche honden be-
dieuven dat si also trompēn en pepen
Doensach die toren wachter op den
toren datter vele scheepen aen warē
comen en veel sarasinen. Die kersten
heeren en maecten daer gheen were
r. 9

afende seyden, hoe meer viandē hoe
meer eerē. en si besetten haer poortē
en haer mueren met verfchen volcke
omē dat die stadt bewaert soude sijn,
en schooten haer bussen dapperlick
int hept. also di si daer veel volcx doot
schooten vande hedenē. Sy schoote
een slanghe en een conouwe ghelech
wt der stadt die quam in die tēte daer
die soudaen met die vier heeren lade
ouer taefel. en die conouwe schoot de
coninc van ihericosyn hoof af, ende
den soudaen van damast sinen arm
af. en noch veel meer ander hepdene
dier ooc bleue. Die soudaen dit lieude
dat hem die kerstenē dat dedē so was
hi leert verstoort. en daer was een gro
te claechte ghedaen dat die coninc vā
iherico so deerlik ghebleuen en ver
moor was. en die soudaen vā damast
sinen arm af gheschoote was. Doen
swoerten die ander coninghē en heere
dat sijt wieken souden dat hem liede
die blonde ghescher was. si stampen
si snoordē leert en ghynghe haer engū
nen ooc stellē nae die stadt toe om hē
lieden schade ende lachtere te doene.
Maer ter wylē dat si die bussen stel
den so schoote die vander stadt dier sa
ghen so vreeselikē wt dat si die bussen
te stellen lietē. so vels werter doot ghe
schooten van die vā binnender stadt
so dat die sarafinen achterwaert den
dene en wecken. en si lieten die bussen
staen. En doe die vander stadt dat sa
ghen dat si te rugge toghē. so trocker
een deel vā hem lieden wter stadt en
si hieldē schutte gheueerde mette hep
denē. En ter wylē dat si schutte ghe
ueerde hielden. so namen si die bussen
en voerdense in die stadt vā constan
tinobelen. Als heyndic dat hoorde so

was hi leert blōde en alle die ander he
ren met hem. maer si verwonderden
seer dat si niet en vernamens noch en
hoorden vanden bode die in den her
tocht otto van lymborch was. Maer
grieta die haecte en verlangde leere
om te sien haer vader en moeder. en
etlytes ooc dier ghelyke. en dat om dat
hi hoopte in argrieten dan te trouwē
als den slach ghesleghe ware tegens
die hondē die haer gherreitschape leere
maerten en haer bataelge steldē om
teghen te vechten. wat den dach leert
naecte datmen strijt ende velt leuerē
soude. Die hedenē waren wel vier
hondert dupsent sterck. en die kerstenē
heeren niet bouen twee honderd dup
sent sterck. aldus hadden die honden
twee manen teghen eenen. mer god
was den kerstenē princen mede om
dat si sijn ghehoune stercten allomē he
ren saleertten eynde comt. Ende als
vanden thē quam dat den dach was
vander bataelgen. so maerte hem ic
ghereet om eer te behalen en die vian
den te weder staen so dat heyndic lep
de. myn heeren en princen laet os nu
moet nemen en wesen sterck op gods
vianden die wi beuechten moeten. al
is haren hoop leert groot. gods cracht
is veel groter dan sijn moghen. en
inden meesten hoop volcxen is som
tijds die cracht niet gheleghen. ich sal
beurten myn landen en myn palen
op dat den heeren belieft. Doen seyde
heyndic etlytes coninc ic bidde u op
een verdienē dat ghi als heden vā cer
lichen en vromelijke draech teghē die
vermalendijde honden. en ghy coninc
lodewijc van vianceit. en ghi coninc
euach der arragoenscher croonen. en
ghi coninc constant en coninc lodewijc

80

beyde nyeue ghedoote wist nu wie
ken die passie ons liefs heeren ihu xp̄i
want nu van noode is. Die heere al
tesamen leiden si soudē doen datmer
alsoude weten te spreke in nae conincē
den thden, aldus stelde si haer betrou
wen al op god almachtich, en si maect
ten haer ordene seer sterckteghen die
soudaen carodos van babilonien en
sijn mede hulpers. Die soudaen van
babilonien hadde ooc sijn ordene ghe
stelt, en sijn bataelgen wel sterckt ghe
maect. hi dede sijn horenē en blasynē
blasen, en elck stelde hem op sijn ver
weeren. Die keiser heyndic van lym
borch dede blasen sijn trompetten, en
alsijn edelen dper gheliket, so dat daer
een groot gheruchte en gherucht was
dat si nau en hoorden noch en laghe
vandē gheupt en vanden stoue van
den paerden. Sy reden in malcanderen,
die kersten riepen al cristus, ende
die heydenē riepen al manet. sy
vochtē met allen seer datter aerē
biden veel doot bleuen kersten en
heydenē meest. Heyndic die keper
gheracte aenden soudaen vā babilo
nien die hi straffelic aer ginc met gro
ten slaghe, en die soudaen sloech oock
dier gheliket, si floeghen malcanderen
so seer dattet eenē depsen mochte dier
aenslach, ten eynde so sloech heyndic
den soudaen vanden paerde daer hy
opsladt dat hi bleef ligghen ter aerde.
en hi wert ouer redē dat hy daer doot
bleef. Etlytes die gheracte aer den co
ninc van tartarien die hi ooc dapper
lic aer ghecht, en die conincē weder
dier gheliket, si vochten seer langhe al
soot wel te vermoeden is, ten eynde
so sloech hem etlytes sijn hoofd af, en
hy werpen vanden paerde. Dit sach

die soudaen vā affrikken ende wilde
wreken en quam op etlytes, maer die
coninc lode wcht quam etlytes te batē
en die versloech dē soudaen vā affrik
ken en daer toe noch veel sarasinen.
Ampnijus sach dat hi sijn volc aldus
deertlike verloos met groten hoopē,
en demosoen ooc dier gheliket so qua
men si met haren hevien aer, ende si
sloeghen op euat den coninc vā arra
goen en op sijn volc. Dit sach heyndic
van lymboich en quam hem bi, euat
en demosoen die vochten so seer dat si
malcanderē die wapen vandē halle
sloeghen, en heyndic die vacht reghe
ampnijus die heyndic sloech vandē
paerde, en door sijn edelheit nam hy
hem gheuanghen. Ter wisten dat hi
hem gheuanghe hadde so sloech euat
demosoen in onmachte, en hi souden
doort ghestaghe hebbē, mer heyndic
riep dat hi hem gheuanghen nemen
soude, en voeren hem in die stadt also
hi dede. Als die heydenē laghen dat si
haer hoofden en heeren aldus verlo
ren hadden en quyt waren, so stelden
si hem om wech te loopene nae haer
scheepē toe, mer die kersten hecre floe
ghense al meestē deel doot datter seer
luttel ontquamē vandē heydenē sy
en bleueder al meestendeel doort. De
mosoen ende ampnijus ware in die
stadt ghebracht. Plonia die verwae
de demosoen wat hijn onmacht bleef
wel drie vien lancē ampnijus die was
margriet gheschoncken, die kerstē
en deden anders niet dan si pilgierdē
ende dat goet vanden heydenē in die
stadt brochen. Heer luttel heydenē
ontquamē meer dan die amerael vā
den soudaen vā babilonien, ende die
amerael vandē coninc vā tartarien
r ij

en demofoens camerline. en omstreent
vijfhondert sarasinen die ropyden met
ten galvoeten en haer gen wech nae
haer lieide lande nae slauonien ende
tartarijen waert daer grootiammer
bedreuen was om tuerlies van haer
derschaden. Die kersten heer waren
seer bluide dat si die victorie hadde ver-
treghen. mer si hadden oock grooten
schaden gheleden. want si hadde wel
verloren. x. duysent manne. so dat si
wel lochten vijf daghe lanc eer dat si
die kersten doeden condē vinden on-
der die heydenē. Sy vondē vele edele
van heydenen die grote costelichedē
ouer hem hadden datter ommoghelic
waer te vertellen. die arm waren wer-
dendaer rücke. wat heyndic die kev-
ser gaf elcke dat hi vant. aldus waren
si te gierigher en te naerstigher om te
soeken onder die heydensche honden
dier ver slaghe waren. so dat elc ouer-
vloedich vercreech vande sarasinen
goeden. haer scheepen haer vaghenē
haer tenten haer artelerij were alte-
samien in die stadt gehaelt. Die kerste
heeren en princen maecten allen bli-
schap. en die ghene die gewont waren
deden si vermaekē en heelen. ende die
arm waren macten si rücke. Heyde-
nisse en hadde nopt nieerdere schade
dant daer en hadde. wat so vele edele
liede als si daer door lieten en gheua-
ghen so men horen mach.

Hoe demofoen bequam vande sla-
ghe. en hoe plonia des conr̄x dochter
vā salanten hem beclaechde. en hem
bekeerde aent heylighie kersten ghe-
loue dat hi kersten werdt. en beloofde
haer trouwe.

Dat. C. ii. capitell.
Plonia die sept.

O Demosoē riddē vā groē werde
Vroom cloekten swarede
Sulpy noch lāge in onmacht bliuen
Te leest geē bedrueter wijk op dcerde
Laes ic aen verde
Meskies der herte wat salic bedinuen
Mynē rou en machmē n; volscrue
O lieuelic aelschijc hoc sdy verkeert
Mynē duc vermeert (dweghen)
Dus wert v daenschij mit tranē ghe
Hal dus v pincelicheit vermeert
Bliuen verseert
Daer therte ionstich toe is gheneghē
Allendige maecht wat salic dā plegē
O vermalendē slach die groot sp
Dat nalix door sp
Die lieftse daer my consoort op stone
Dies therte lasen bedroest ter noot sp
Wel liefsden bloot vīp
Mor ic v ruisen aen uwen mont
god make v bedwelmde sinnē gesōe

Demofoen.
Ay my wats myns hoe come ichier
Laes in dese camere

Plonia.
O ridder fier
Demofoen die my voor al behaecht
Hoe moechdy varen

Demofoen.
Och sdy dat schoon maecht
Plonia daer mynen sin op staet

Plonia.
Jaer her riddere
Demofoen.

O confort en raet
Segi my reyn amoueselic saet
Hoe ic hier come op alle bede

Plonia.
O demosoen prince vā vromer daer
Ic was nalix vā drucke al desperaet
Shi waert wiē strūde noysulckē on
vrede In omacht gebrocht hier me sie

Demoſoen.

In onmacht nopt meerder edelhede
Je weet by cans wel wie dat dede
Twas euat die myn viende vloech
Daer ic grote haeten mit toe droech
En waendē met mynder tracht vlae

Uſonia.

En hadde heyndic en etslytes gedaen
Ghi waerti velt voor hē daer bleue
Mee si vlabadē u en my is last gegeue
Vander kevlerinnen u te bewarene
Vercoen riddere

Demoſoen.

Van desen verclarene
Verwondert my therte wter maten
hoe sou ic des duecht ongelooot nvalre
So waer ic een vilen alder vilepnē
meest. **Uſonia.**

Neen ghy dat hoope ic

Demoſoen.

Hūt onbeureest
Aeyn maechdelic keest
Therte is verhucht tot inden gheest
In v schoon lieuelic ghelichte
Bus roep ic om troost in venſ foreest
Want v liefde die is profert ghelieest
Int herte repn amoues ghelichte
en velchē v n̄; al valt my iōst op lichtē
v ter eerē sal ic kerstē geloue aē verdē

Uſonia.

Myn beduct herte ic nu verlichte
Demoſoen princē vā groter weerdē
houē aldat leuende is op der erden
Naer ic myn liefde tuwaeris draghe
Kudderlic behaghē

En wilt niet meer claghen

Münen wille die gheef ic in v acoort
Als herre in herte vereenicht woont
Alchts in eerē so daer toe hooit

Demoſoen

Neen ghēre niet anders blome vheue
Wilt vmechdelic leuen

Iesal v trouwen met groter eerē
Dies salic v hier te pande gheuen
my trou en het kerstē geloue aē cleue
Daer alle duechden by vermeerē
En alle myn af godē te nieten keeren

Uſonia.

Jolijc profut moet dies ghebueren
Schoon lief myn grief is al ghedaen

Demoſoen.

Dijnē troost vlost verdriet en truerē

Uſonia.

Jolijc profut moet dies ghebueren

Demoſoen.

Die min die hinc nae der natueren

Waer de wille al stille ih stat wile blaē

Uſonia.

Jolijc profut moet dies ghebueren

Schoon lief myn grief is alghedaen

Bus laer ons met vmechdē termael
tijt gaen.

Aldus ghinghen dese twee ghe-
lieuen ter salen waer ter mael-
tijt daer groote bluschap was en gro-
te vuucht. Die keiser heyndig die hies
demoſoen feestelic willecome en dedē
sitten bishinder siden. Uſonia die ginc
bi die vrouwe sitte aen die kevlerinne
tafel. Als demoſoen gheseten was by
alle die heeren en pincen. icrst die kev-
ser. die coninc van u manerh. die coninc
van arragoen. die coninc van colstrin
en die coninc van lubien. en sijn neue
amynhus en ander pincen dier satē
so lepde demoſoen. ghi heeren alte sa-
men ic dane v met ganſer herten als
dat ghi my ghespaert en heurist heb
vander door inden strit daer campe-
lic en seer auentuerlic met mi stont. al
so myn beminde eerweerdighe heere
ter eerē der edelhent die ghi my ghe-
daen hebt en bewesen al daer in myn
der noot so sal ic dat heilige kerstē ghe

loue aen nemen en doen my doopen
en datter eeran vā v allen. en ter lief-
den des conincx dochter van salenten
die ouer schone plonia. Als dat heyn-
dric die keiser hoorde en alle die ander
coninghe en heeren waren si leere bli-
de en leyden. heer demosoenghi doet
leere wel. en twerdt ter salicheyt uwer
selen dat ghilaert varē dijn onghelo-
ich leuen. Doen vraeliche demosoen
houdt amynius neue lidp ooch ghe-
uanghe onder dese heere en prūcen.
dats v veel ghelyc, want om uwēn
wille is alle doologhe gebuert. en door
mijnen broeder diet betaelt heeft met
ter doot. Doen leide amynius demo-
soen heer dom ickēne datter waeris.
maer dies niet te min v broeder mijn
dom die soudaen van babilonien die
was die rechte cause en oorspronck vā
desen want hy wilde dat heyserriche
winnen vā constantinobelen. en my
daer in lecten als ghewelich keysere
met des outs heifers dochter erelebia
die nu die keiser heynric vā limborch
ghetroet heeft dat my wel behaecht.
ende ic wilde wel dat si mi woudē stek-
ken ter ransdoenē. en dat ic mocht rep-
sen nae babilonien. Daer op dat de-
mosoen antwoorde en leyde. siet ne-
ue amynius wilt ghi wel doe. so laet
varen ons goden. want ghi siet doch
wel dat ic crachte noch macht en heb-
ben. noch gheen vierkint rooke noch
smake en hebbe mer tis een duwelde-
rue. iae bi der kerstenē god. die de ker-
stenē macht verleent heeft te vernie-
len/ mūneeren en te bedwinghen die
gheheele macht van heydensse. ghe-
lyc dat aen ons wel ghebleken heeft.
want wi hebben ghehadt thien man-
nen teghen eenen. en si hebbe ons be-

dwonghen. Aldus neue wildp wel en
wysseliken doen so laet v wet varen.
en wert kersten met my. ic heloue v te
helpene dat ghi besitten sult landē en
palen van uwer heerschappien. Als
dit amynius hoorde losadi hi verwō-
dert en verleghen van herten en hy
en wist wat antwoorden dan hi seide
O demosoē oom ic sal my op dat sluc
beraden. en dan als dan het machso
goet sijnder kerstenē wer icksalle aen
veerden. aldus wil icse noch badt be-
uroet en onder wesen sijn. ende noch
meer daer af horen dan ich ghehoort
hebbe vermonden. Doen leyden alle
die heere hi sept oor wate. men sal he
meesters doe die he onderwijsen we-
ghen en leeren sullen dat salighe ghe-
loue vander wet xp̄s. Aldus ware die
heere besich om theplighe kerste ghe-
loue te sterckene. en si bedreuen grote
virolieheit en alderhande ghenochte
diemē verdenchē conden ouer mael-
tijt. Daer ware schalmenen/trompet-
ten/claroenen/die welke daer maect
ten een seer schoon groot gelupe ouer
die maeltijt nae die costume vanden
houe. Als si aldus vrolic geweest had
den so ghinghen si wandelen buyten
der poorten vander stadt om te siene
die plaetsen daer die heydensche hon-
den gheleghen hadden. en hoe si hem
lieden begrauen hadden ofte si in een
stadt gheleghen hadden. Die keysers-
inne erelebia en alle die ander vrou-
wen en maecheden die daer by waren
verwonderden hem lieden seer als si
saghey die putten en die leghers dver
stondē. mer daer en was niet gheble-
uen. Doen ghinghē si besien die sche-
pen dver die turcken ghelaten hadde
in die hauene.

Choe die kersten heeren die scheepen
beslaghe craken galepen en galpooten
en hoe die hertoge van lymborch daer
quam gheuaren met linnen scheepen,
en hoe hi ontsanghen werde vanden
kepser heynric sijn sone en van mar-
grieten sijn dochter, en van alle die an-
der heeren en pryncen.

[Dat. C.v. capittel.]

Dese heere ende vrouwen besla-
ghen die scheepen achter en van
voren, die wter maten seer costelic en
schoon waren om te aenschouwene.
Doen lepden demoloeden come dit was
mijnschip en besiet die cameran ende
salen dier in staet. Als si in dit schip wa-
ren so docht hem lieben darmen nopt
schoonder oft costeliker gesien en had-
den dan dat schip en was van alle ma-
nieren van berghischeneden. Met dat
si aldus die scheepen besten so clumper-
en in die merle vanden heeren en hi
sepde. ic sie scheepen herwaerts come.
Die heeren van beneden viaechden
van waer, si lepden wt kerstenheden
Doen seide margrieta van lymborch
o heynric lieue broeder oft dat os va-
der en ons lieue moeder ware dasou-
de os een vuucht en blischap wesen.
Heynric die kepser lepde, laet wt sen-
den twee galpooten die welte riemen
sijn, en dat si hem teghen ropen mog-
hen om sekerheit te weten wat voler
dattet is en van waer dat si come mog-
hen, ende dat was ter stont gedaen.
Daer waren ter stont twee gaboten
bereet, en si royd nae die scheepen toe
die noch wel van daer ware gne mui-
len, mer sy hadden seer goet wint dat
si seer naerstelie aen quamen. Als de-
se galvoren langhen tijt gheront had-
den, so quamen si bi den scheepen dier

twee was, en viaechde van waer dat
ter schip was. Die boots liede dier in
waren lepden wt kerstenhyc, en doen
viaechden si wat si gheladen hadden
ende waer dat si toe lepden wouden.
Die boots lieden lepden van lym-
borch. Als dat die vanden galpooten
hoorden royd si weder ome nae con-
stantinobelen toe om te bringhen die
tijdinghe aen den kepser ende aen die
ander heeren en vrouwen. Als si aen
die hauene quamde daer die grote sche-
pen laghen, daer heeren en vrouwen
in waren so riepen si, en heynric die
kepser viaechde he wat tijdinghe en
wat scheepen datter waren. Sy seide
die scheepen sijn wt kerstenhyc, ende si
hebbent volckgheladen wt den lande
van lymborch. Als dat heynric die
kepser hoorde en margrieta van lym-
borch waren si seer verblyt en seiden,
het sal claeerlich ons vader en moeder
sijn. Als dat die ander heere hoorden
waren si allen verblyt, en sonderlinge
etiches. Met dat si aldus behich ston-
den so quamde die twee scheepen in die
hauene daer si streken haer lieder sep-
len. Heynric etiches die coninch van
manciue euak en alle die ander heere
ghinghe op die kapte, en so dede die kei
serine eresbia en margrieta om te
willecomen haer vader en haer moe-
der. aldus so waren si allen ionc ende
oudi berset om hem te feesteren ende
willecome te heeten. Die kepser heyn-
ric ghinc int schip en hi viel linnen va-
der te voeren en sijnder moeder, ende
die ionghe kepserinne en margrieta
dier ghelike. Daer waren si heerliken
ontsanghe van coninghe hertoghe en

grauen, ende gheleyt mit grooter blisshapen en met ontalicher genoechtheit houe waert. Die hertoghe van lymborch ghinch bouen den kepler heynricus lumen sone, en die hertoghinne boven der keplerinnen, en dat om hem eere te doene so si ooc deden nae haerder weerden. Als si te houe quamē so leydemense in eenschoon sale. en medede daer comen van alles plantep, elc die eerde de hertoghe en der hertoghinne mer groter blisshap en weerden. Die kepler heynricus dede ter liedden van lumen vader een ternop beroepen, om te bedienen alderleghenre. Den prijs soude sijn eenē goudenē helm van bryten, en van binnen eenē silueren helm En die keplerinne hinc op een gouden valcke, en eenē silueren valck. Desen last was ghegheue den herauen dat sij vercondighe soude vereet te sine den derden dach vande meye, aldus was den last ghegheue r. daghe gheuerende die feeste. Die herauen namen den last aen, ende sij gheinghe al ome chiereen en vercondighen dese hooghe feeste, dat elcsoude comē ter banen altoot voorleptis. Daer was een grote ghenochte onder die heren en vrouwen. Elsches die was altoos bi margrietien en bi haer moeder, en die graue elsches vader bi den hertoghe, en dat ome der dochter wille die elsches leer lief hadde en sij he wederaer men noch wel af hoere sal, en wat triumphen elsches dede ome margrietien wille en om haer vaders en moeders willen, dat ome te horen werdt een melodie om die costelicheeden die elsches doensal inden ternope en van die costelike triumphhe die daer bedriuen werdt van den amouesen

gheesten Elsches die dede alle sijn ghe reetschape makē so hy alder best conde verdencken in sijn verstande. Ome chierliken in die bane te comē ghelijc eenen coninc toe behoort Demosoen die dede ooc dier gelike gheretschape makē om costeliche om dat hi sponia sijn heretlike lief te badt soude moghe behaghen En die coninc lodewijc van viannerische dede ooc des ghelijc gheretschape makē om sijn alder lieftie wille die hy int herte vertoren hadde. Daer was bediena een grote ghe noechte, en datter blisshapē der comsten van heynricus ende margrietien vader van lymborch die hertoghe en die hertoghinne Doen den tijt quam vander vesperhen elch stelde hem op te paerde, ende dat op sijn alder chierliete. Die kepler heynricus ghinc met sijn vader en moeder en meslynder keplerinnen ter synnen waert, ende margrietien van lymborch met haaren maechden, dat seerschoon om te sien was die ouer schoon gheschenken daer te sien liggende met vlinckende oghē en met groter costelicheit. Die herauen stonden beneden op een schaute, om aldaer te ontsanghe die wapenē vande princiē om ternopen Die trompetten werdt gheblasen, doen quam daer alder ierst ter vesperhen die coninc lodewijc van viannerie, en hij gaf sijn wapen ouer den herauen. Die herauen gauense weder ouer ter synne margrietien van lymborch, en die hinc daer aent tauvel, en daer met reet die coninc lodewijc van viannerie met sine edelen wterbanen Doen quam daer ter stont ghereden die ridder demosoē des soudaens broedere carodos van babylonien met costeliken ghewaden

en hi presenteerde ooc sijn wapen ter
banen. Die herautē ontfinghense en
si gauense margrietē ouer diese weer
deliken nam en hincle by des conincx
lodewijcx wapen. doē dede demofoe
sijn hoesheit en hi eerde die vrouwen
en reedt doen wter banen. Doen bie-
sen die trumpetē en si maectē groot
ghelupt. en doen qua al daer gheredē
die coninc vā arragoen. en die kerstē
coninc lodewijcx die ierst een heyden
was. en elch die presenteerde daer sijn
wapen nae die costume vandē houe.
en die wapenen werden ghehangē
aent tauel daer dander wapenē hin-
ghen. dese twee coninghē reden welch
wter banen. Die hertoghe en die her-
toghinne des kevers vader en moe-
der verblidēn in die gront haers her-
ten. als si aen saghen die costelichept
die die heertē bedieuēn. Die graue vā
athenē eisjtes vader die seyde tot de
hertoghe van lymborch. o edele ende
machich hertoghe hoe ghenoecht u
die triumphē vandē edelen hier van-
den lande ist niet ghenoechlich. Daer
op die hertoghe antwoorde en seyde.
het is schone en lustich om te bemer-
kene die lostelichept vanden pincen.
en ooc mede machmē mercken dat sy
noch moet in lsf hebben. iae quaeme
te doene dat heiliche kersten gheloue
te helpen vermeeerdetē. en gods lach-
tere te wieken. Daer op die graue vā
athenē antwoorde en seide. dat heb-
ben si wel merckelic aenschijn gedaē
teghen die hondē der larasinen die os
met groter macht beleghen hadde
die nu ter etē god heblos en dancseer
verschopt en veerdreuen sijn. en dat bi
die vromicheit van uwen sone ende
den anderen prinsen. Met dien dat si

aldus beslich waren int couen. so blie-
sen weder die trumpetē en daer qua
doen gheredē die coninc vā armenen
eisjtes hynck. xxiiij. al vā eerder cle-
dinghe half gouden laken. en half flu-
weel carmofijn dat seer costelic om te
sien was. Eisjtes die lichte sinē hoet.
die vol plumagien hinch. en hi groete
alle die vrouwen. en hy presenteerde
den herauten sijn wapen die hi custe-
se eer dat hyse ouergaf. Die herautē
namē die wapen. en si gauense mar-
grieten van lymborch dier seer in ver-
blidē. Als si die wapen lachende den
ghenen diecne dorch spulte heym-
elic datment niet en lach. en si hincle bi
die ander. doen dat ghedaen was so
reedi eisjtes met sinē volcke welch
na sijn logos toe. Doen quamen alle
die ander heeren hertogen grauen
ridders en banroetsen ende brochten
haer wapenē ten tauele daer si on-
fanghen waren en ghehangē bi die
ander wapenē die daer hinghē aent
tauel. Als dā aldus die vesperie ghe-
daen was so ghinc die keiser heynric
met sinē vader ende met die graue
van athenē en noch ander grote priu-
cen mette kevler ter salen om te bane-
keretē. Die keyserinne eresebia nam
die hertoghinne van lymborch bi der
hant. en margrieten vā lymborch en
die grauinne van athenē met vele
maechden en vrouwen die volchden
achter nae. en si ghinghen ter salen bi
den kevler en alle die heeren daer gro-
te costelicheede vā spullen bereet was.
van alderhande manieren van wile
brade. als repgers puppers quacy-
valanten herten hinden beren euer
swijn dat men dver ghelyc niet vele
van costelicheden gesien en heeft die

aldaer ghedaen was ter liefsden van
vaderen vā moeder om hem eerliē
te feesterene. Daer ware alle manie-
ren van alderhande speel lieden her-
pen/luyten velen en floerten, trom-
petten, schalmepen dat een melodij
was om horen dat soete ghelyke der
instrumenten. en dan die musyke vā
dens langers dat bouē alghinch. en al
waer een oudt gheweest van daghe
himoste nochtans verionghē int ho-
ren vanden soeten langhe en vayde
melodijeschen speele. Doen elck tijn
voort ghebracht hadde in singhen en
int spelen, so gheinch die keyseren heyn-
dric van lymborch en syn vader sitē.
en voort alle dander heere, en die key-
serinne en die hertoginne van lym-
borch en die grauinne gheinghe sitten
ter maeltijt sm goede chiere te maken
in sopperē in eten en in drinkē. daer
waren si gedient vā alderhande ma-
nieren vā spelen. Heere en vrouwen
die saghen viendeli op den anderen
elch bracht lunder liefsden met viendeli-
ken ooghen. Die speel lieden speelden
nae costume vanden houe. elch was
seer violich en blie, en die heeren ver-
langde en haerten leer nae den dach
vanden ternope. Elchies ende demofoen
waren hem bereedende om te co-
mene bi den maechden ten banquette.
Als die maeltijt ghedaen was en elc
violich gheweest hadde so gheinghe die
heere en ionc trouwen dansen en triū-
phere so seer dat elchies en demofoen
te samen in quamen seer costelic ghe-
habtueert. haer pagien achter hem
en haer houelingē, en si werden daer
heerlikken ontfanghen, en daer ghinc
men bedriue alderhande ghenoechte.
Elchies die nam margriet en by der

hant. en hidanst met haer eenē bas-
dans. Demofoe die nam ysonia niet
ter hant ende hy danste met haer oec
een anderens basdans. Als dese twee
heeren ghedanst hadden, so gheinghe
si kisten couden en coosten van amo-
ruescheden, elc bi der liefsden en werde
ster die hi wtuercoren hadde int herte
en die ander houelingē die dansten
en triumphheerden elch met sijn anno-
rues also dat daer bediue was een
grote ghenoechte en blischapen. Die
hertoghe van lymborch en die herto-
ghinne verblyden inden gheest dat si
gen saghe die grote costeliche deyce
bediuen was, ende die amouesheit
vanden ionghers. Als si alle dese ghe-
noechte bediuen hadde, so begeerde
die hertoghe vā lymborch ruste ende
noch meer ander heere. Men ontlaet
die corsen en men leye die hertoghe
otto van lymborch en die hertoginne
ter cameran waert daer si rusten sou-
den, en also voort den keyser heyn-
dric en die keyserinne crelebia gheghen
oor in haer ruste, en alle die ander he-
ren coninghen en grauen elch gheinch
oor tot haer logysen waert o te rusten
en een peghelic van hem lieden haer-
ten ende verlangden nae den liche-
dach om te slaen inden ternope, ende
daer te behalen eer danck ende prijs.
Assomen wel horen salten wt eynde
van desen ternope.

Choe den ternope begonste, ende hoe
daer seer vromeliken ghesleghe was,
aen ollen siden van coninghe herto-
ghen, en grauen en wpe den prijs en
den danck hadde.

Dat. C. vi. capittel.

His dē dach hem verbaerde die
vele heere en princen te langhe
beide. so ghanghe die herautē ende si
maettē alle dinc beroet. en behinghen
dat taueel met schone costelike capij-
terē en met goudē en fluweelen la-
kenē daer die herē en vrouwe ligghē
soudē om te iugierene wie datter best
laen soude inde ternop. Die schilden
ware ghehanghe aent taueel elc nae
sijn edelhept vandē ghene dier vespe-
rū ghedaen haddē. Als die herauten
dit al te samē bestiert haddē. so dedē si
dat perchdaermē ternopē soude ront
ōme becleden met roode schaerlakē.
en dat hi beuele vanden kepsel heyn
dic. Doen si al di bestiert en beschit
haddē so quamē si te houe bi dē keiser
en gauen hē te kennē dat alle dinc be-
roet was om te ternopen. Die kepsel
was blude als hū hoorde en hīghinc
om sijn vader en moeder en hy dede
hē eere en reverencie also bischuldich
was. en si ghanghe te samē heeren en
vrouwen ter kerche om te hoē gods
dienst. die leeu costelike in sijn solghen

kerche gedaen wert mit
grooter weerdichept en
met groter eeran. Als dē
dienst gods gedaē was
en die misse ghesonghē
so ghinghē si te samē te
houe en ghanghē soppe
ren en onmuchtē na
costume en ghewoente
vanden houe. Die voor
ghenoemde heeren dier
ternopen soudē. elc gine
hē berendē en mapenē
om eere en dancē beha-
lene inden ternope. Die
keiser heyn die beual dē
herautē dat si ten taueele gaen soude
en doē die trompetten slaen. so dat ele
soude comē doen sijn intrepe die prijs
verdiene wilde. Die herautē die ghin-
ghen en si dedē dat hē die kepsel beuo-
len hadde en dedē die trompetē slaē.
en die herautē riepen dat beuel van
den kepsel wte. Doē dberoen gedaen
was en herē en vrouwe ontbetē had-
den so quamē siten taueele. elck ghinc
nae sijn staet. die kepsel en sijn vader
die ghanghē voor. sijn staet vā sinnen
edelen die volchdē hē nae. Doen qua-
die kepselinne en die hertoginne vā
lymborch en targrieta elc met hare
staet leeu costelike met maechden ende
vrouwen. en si ghanghē ligghē ten ta-
ueele. elck daer hi behoerde. twas een
werelt taensiene die ouer schone ghe-
sichten die daer ware ten taueele. Als
herē en vrouwe aldus geleghe ware
elc nae haerder meerde en nae die ge-
leghenheit der edelhept. so bliesen die
trompetten. doens lachmē die heere in
comē om te doē haer intrepe also wie
ghewapen als engelen. Indē ierste

die coninc vā rianerhck. daer nae die
coninc van arragoen. daer nae die co-
ninc lodewīc vā colom. daer nae die
bekeerde coninc caspus. daer nae die co-
ninc vā armeniē eislijtes. daer nae die
mosoen. daer nae die merkhs vā con-
stantinobelen. daer nae die graue vā
andernobelen. daer nae ridders ende
baenroorten die al daer quamē doen
haer intreve. datmen anders niet en
sach dā oft eenē siluerē berch geweest
hadde. Aldus reden die heeren alte sa-
men paer en paer verbp dat taecke
daer die vrouwē laghen. Die keyser
en sijn vader die hertoge vā limborch
verblyde als si hoorde dat gheruchte
vā den paerdē. en tghelanc vanden
harnasche. so dedē oor die vrouwē en
die ander heerē. Die heerē vandē ter-
noye deelde hē in twee parten. deen
ouer deen side. en dander ouer dāder
side vandē percke. en dat om te thonē
haer lieder cracht en septey vā wape-
nen. Die trompetten glinghē op. als
die manē vā wapenen hoorden dat
trompet op gaen sloegē si haet paer-
den met sporen. en haer swerden wt
slaende daer deen op den anderē dat
ter twier wt dat harnasche vloech. Et
sijtes en demofoen sloegender leer ve-
le ter aerde. so dedē oor die coninc van
riancrūc en die coninc vā arragoen.
so dz die ierste intreve ruwelit te were-
ke ghinc. dat die keyser dedē roepē art
se poort so dat si op houdē louden tot
nae der noene. en elck soude riiden tot
sijnder herbergē dat also terstont ghe-
daen was. wat daer en was npenrāt
dier keplers woort weder horē dorste.
Aldus redē die heerē elc int sine. en vele
maller diet tharnas ontree was. en
die dedent ter stont maken om weder

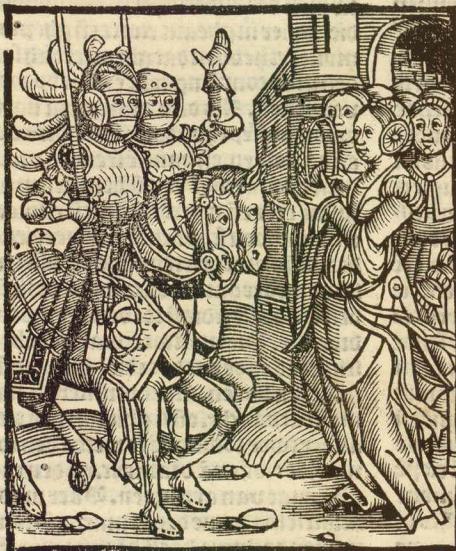
nae maelst ter banē te sijn. Etsijtes
en demofoen waren die leste vander
banen. en dat dedē dat schoō gesliche
vandē vrouwē dier laghe tētaueele.
en aldus deden si dē vrouwen eere en
si redē wech in haer logij. Die keiser
met sinē state ghinc te houe. en di hei
serinne die volchde nae met harē sta-
re. Als si te houe quamē so ghinc elc sit-
ten nae sinē staet. men bracht die ghe-
rechten. heerē en vrouwē die waren
daer gedienrecl nae haerder weerde.
daer was vā als ghenoch. Etsijtes en
demofoen die waer haet onwapent
en si quamē te houe. ende dat om dat
elc sijn lieftste beslien soude. si aten en si
droncken si warē vrolic. elc brocht sijn
der lieftster. Die hertoghe vā limborch
die vraelichde etsijtes of hi niet vāmde
en was. en oft hi noch weder aen wil-
de om ternopen. Daer op dat etsijtes
antwoorde ende seide. o edel hertoghe
dien rūm en schaet der bloemen niet.
ic en bē mer ontwecht. mer mē hept hē
een sor die gheen die hē seluē laudeert
oft prijst. is hi sulch dat hi prijs vādienē
can tsal hē wel ghebuerē. mer die me-
nighe is also verwaent dat hē dunct
dat hē niemāt deren en math. daer bi-
werter vele bedroghe. wāt het wanē
dat bedriecht. Die hertoghe horēde de
se woordē sepe. her coninc etsijtes ghi
lege al waer. twanē bedriecht seer. sulc
die waent dat hi seere bermint is en hi
is leere ghehaet en aldus bedriecht dat
wanen. Die keyser heypndius sijn lone
seyde vader here ghi lege dat waer is
Aldus is hi wel een verwaent sotdē dat
hē laefdunckē dit sal mi ghebueren. ic
weet wel. en hē wel wege bedriecht hē.
Aldus saten dese heerē beslich met nieu-
wer rellingē en sprake. vele duinerische

redenē also sulche heerē gecostumeert
 sijn. si aten si dronchē en si ware seer
 violic. Als die maelht ghedaen was
 elc ginchē vermepe indē boomgaert
 en inden crupi hof. om dat haē spijse
 wat sincken soude. Etlytes en demo-
 foen die namē olof aen margrieten
 en aen plonia en si gchinghē hē wape-
 nene en weder op sitten te paerde om
 indē ternope te sien. so deden oot alle
 dander heerē dier gheweest hadde elc
 wilde sijn schade verhalen. Die keiser
 en sijn vader. die graue va athene en
 meer ander herē steldē hē om te gane
 ten taueele waert. en also dede oot die
 keplerinne en haers mans moedere
 en margrieta va lymborch. en voor
 die grauinne va athene en veel an-
 der naechden en vrouwen die alle hē
 liede volchēdē om taensiene die trium-
 phe vanden ternope daer die intrepe
 agheschiet was. Als dan die herē en
 vrouwē gheleghē waren ten taueele
 om te gheue den prijs dier best verdie-
 nen soude. so is etlytes en demofoen
 eerst ghecomē ter banen. daer nae die
 coninc va viancrē en die coninc va
 arragoen en voor alle dander die te
 voren ghenouemt sijn. Die trompetē
 werde geblasen. die sweekē ginghē
 wt. elc verhoes eenē man. daer ghin-
 ghen si slaen op malcanderen. Euac
 die sloech den coninc va colduin ter aer-
 den. en etlytes die sloech den merkūs
 va constantinobe dat hi bleef ligge
 in sinē ladele in onmacht. Demofoen
 die sloech den graue va andernobele
 va sinē paerde. Die coninc va vian-
 crē die sloech ooc cloekelic op dander
 herē. also dat etlytes demofoen euac
 en viancrē die vier vroomste ware
 ghepresen vander banē. wat wat hē

vieren teghē quā si sloegent sondere.
 datter vele was vā hē lieben dier vels
 begauen en lietent den vieren houdē
 Die herauten riepen allen armenien
 en viancrē. arragoen en demofoen.
 etlytes en demofoen hadde dē meestē
 roep. also dat si verdienders warē vā
 den hoochstē prijs. als dese vier aldus
 die bane hieldeu so gchinghē si wi ghe
 nochteu en plesantē elcke en lanc
 breken ter baelgen. Etlytes die staet
 ghen den coninc van viancrē. en de-
 mofoen teghē den coninc euac vā ar-
 ragoen. die heerē ende exuwiers die
 dienden hē liede vander lanten. Etly-
 tes reet op den coninc sijn lanc datse
 in spaenderen wech vloech. en des co-
 ninc lanc des ghelbcr. Demofoen
 reed op den coninc euac dat die lanc
 ontstucken ghinc. en hi staet den coninc
 euac dat hi weet op sinen sadelboom
 daer nae lepde die coninc vā viancrē
 weder sijn lanc in. en hi reed om et-
 lytes af te ttekene. maer etlytes lepde
 sijn lanc te rechte in. ende hij gaf sijn
 paert den biepel en sloech met spoē
 dat hi met sulcker cracht aen quā dat
 hideronit vā viancrē reedt wi dē
 sadel. met sijn heerē hieuē hē weder
 ter stont op sinen ladele. het welcke
 en lust was te siene. doē quā etlytes
 bi den coninc gheredē en nam hem bi
 der hant edelheit thonēde. Die coninc
 vā arragoen lepde sijn versche lanc
 in om demofoen af te rydene en dem-
 foen die peynsle der ghelike. aldus re-
 den die twee op malcanderē en staet
 wel. vi. oft acht steeken op deen den an-
 deren. en brakē veel sperē ger si male-
 anderen math maecten. Ten eynde
 werd demofoen peynslede op sijn lief-
 plonia dat hy hoopte dat hy ter eeren

van haer een lancpe brikē woude en
eere behalen. hi lepde een versche lan-
cpe in die coninc van arragoen die dede
dier gelike en lepde sijn lachte int arrest
daer quam demosoen stranghelic op
den coninc eu ac ghereden dat hi hem
stat by cans vanden paerde. met des
coninc van arragoens lieden steldē
hem weder in sine ladele. doen quam
demosoen en nam den coninc van ar-
ragoens bi der hant. en si reden bi den
coninc van viancrīc en bi etsijtes de
coninc van armeniën. aldus reden si
alle viere ter banen wt. Die herautē
die was beuolen dat si te kēnē gheue
souden dat alle die voor ghenoemde
heere comē souden ten banchette. en
des anderē daerhs ter maelst̄ daer
menden bestoenders gheuen soude
den prijs enē peghelikē nae sijn ver-
diente. Die herauten hadden dit wel
verstaen en si deden dat ghene dat hē
beuolen was. Die keper heyn duc en
sijn vader en alle die ander herē ghi
ghen te houe waert. en also dede dpe
keperinne erelesbia ooc mit alle harē
state en familien. en daer was bereet
een seer costelick banchet. Die heeren
dier gheteyn oft hadden die quamen
daer ten banchette met groter costelic
hente en met schonē state. Die march-
den en die viouwē ontfingense weer-
dichlikē. en een pegelic confint daer
si alder lieftē. Daer waren si allen
in grooter amoreushept. si speelden si
dansten si songhen si stronghē. men
bedreffer alder hande manieren van
ghenoechten. en alle maniere van pie-
sansen. die heere en viouwen ionc en
oudt die waren al te samen verblis. Doē
si aldus warē in groter viuecht
etsijtes en margrieta die late te samē

en couteren van haerder lieftē. en etsij-
tes die coninc leide o wtuercoren scho-
ne margrieta van lymporch. ende wel
gropende vol alder duechde. ic hebbe
seer veel ter lieftē van u gheledē. en
mijn ionghē lust dicwilin perijkel ghe-
set hebbe. en ic hebber noch seer cranc
loof of ontfanghen van uwē weghe.
Daer op dat die ouerschone margrie-
ta van lymporch antwoorde en leide al
dat ghi door mi gheledē hevt. oft om
mijnen wille ghedaen hebi. dat danc
ic u hertelic en noch meer bedancken
sal. spieect mijn heer vadere en mijn
vrou moedere en broeder. begheerd p
mi in eerens lo doet so veele ter lieftē
van my en door dijn eerweerdicheit
heer coninc dat ghimp aen mijne heer
vader en mynder moeder en den kep-
ser myne broeder doet versoekē ghe-
lyc eenē coninc behoorlic is een maechte
te versoekene. en sijn lsh te viedē by
mijnen consente en saelt niet achtere
bliven. Dijn duecht door my gedaen
in voorleden tijden die moet ic gedeme-
ken. en ick beloue u hier moechdy mi
niet gheboere ic en neme ne mermeer
mijn leefdaghe ghene man. Als etsij-
tes die coninc dat hoorde so was hi seer
verblyst en hi bedantie haer hertelikē
secre haerder goeder ionsten. en doen
swoer hy haer dat huse maken soude
en gheweldich coninghinne van ar-
menien. als si aldus saten in goeder
amoreushept so quam den nacht aen
Die heeren en princen warē alle wel
geracreeert en dach beschepē als mor-
ghen. om te halenden prijs dien ver-
dient sadden. Aldus ghinc elchin sijn
ruste verbeyvende nae den dach van
moighē datmen den prijs gheue sou-
de nae ouder costumen.

Choe den pijs gheghue was den
ghenē dien best verdient hadde inde
ternope, daer grote vuucht bedieuven
was vā etlytes en demofoen.

Dat. L. viij. capitell.

Als den nacht vergaen was en
ghinghe die heeren en vrouwe ter ca
pellen waert en eerden den opperste
heere dpt al verleent hadde en noch
dagheleit verleent, en si hoordē misse
Als die misse ghedaen was so ginghe
die ouders vandē heere totten vrou
wen en gauen dat voniise vanden
vier heere wye si waren die best prüs
verdient hadden. Die ierste was etly
tes, daer nae demofoen, die coninclo
dewijn vā vianderū, en die vierde die
coninc euac vā arragoen. Die ionghe

keyserinne eresobia en mar
grieta en dander maechde
haddē wel vstaē dat woon
vandē ouders en vandē hei
sere. Aldus gauen die vrou
wen last den herautē dat sp
die pincen loundē doe comē
te houe, die weicke die prijs
verdient haddē om al daer
vā de maechde en vrouwe
gewille comte sine en prijs
taen verdene. Die herautē
die dit wel verstaen hebben
sijn gegaen om die voorghe
noemde heere, en hebbe hē
die wete gedaen Etlytes en
demofoen die booscap on
fanghen hebbende sijn op
gheseten met schonen state,
en also gheredē tot des key
sers pallays, daer si eerlikē
en seer weerdichlike ontsan
ghen waren van heere en
van vrouwen. Die coninc vā vianc
rūche lo dewijc, en die coninc vā arra
goen euac also gheringhe als si die tij
dinghe hadde. So saten si oor wter ma
ten see costelikē op met al harē state,
en si reden nae des keyser pallays
toe, daer si groot ghelynt hoorden vā
trompetten clardoene en schalmeien
en van alderhande muspiken dremē
verdenckē conde, ende dat ter liefsden
van haer lieder incomste. Die keyser
heyn duc en alle sijn heere en vrouwe
en alle die maechden ontkinghen dese
heeren seer lieuelic en lostelic met gro
ter triumphen en niet groter blijscha
pen. En si waren doen sitten eerweer
deliken neuen den keyser heyn duc en
newen der keyserinnen eresobia, ende
daer ware si gediet met alle maniere

neuen den kepser en der kepserrinnen
daer ware sigedier met alle maniere
van spijlen en van d'ache allomē schul-
dich is sulcke coninghen en pincen te
dienien elc nae sijnder weerde en nae
sijn edelhept. Doen spraken die onder
linghe mette kepser dat die vrouwen
gheue soude de prijs so hy gheugiert
was van h'ledē en leydē. Schoon kep-
serinne gaet niet uwen vrouwe ende
maechdē en gheest elke vande vierē
bestdoeders dat hy verdient heeft. die
kepser en sijn vader en wiouders die
begherent also. Die kepserrinne leyde
ghi heere en pincē wijsin beschaeft
mer nae ons simpel macht sullen wyt
voldoen. Aldus ginc die kepserrinne en
margrieta en alle die ander vrouwe
en maechdē die daer ware. en si riepē
die herautē om bi h'ledē lieden te comeue
also si dedē. en si brochten den prijs bi
die vrouwe. Doe leyde die kepserrinne
margrieta van limborch. neemt den
oppersten prijs en laet ons die piesen
teren elshes en demofoen als vdient
met haer ridderlikē daden. margrie-
ta die schaede haer en leyde eerwe-
dighe kepserrine tsoude u veel badt be-
camen dan mi. en oor so ist schamelic
voor maechdē al sulcken last te doene.
Daer op die kepserrine antwoorde en
leyde. neen margrieta ic weet wel dat
ghi allulcken bootshape seer gaerne
diaecht. Aldus so tradē die vrouwen
voort bi die heere die den prijs vdient
hadden en margrieta die leyde. o elshes
gheweldich coninc van armenien.
neemt hier ende wilt aen veerde den
prijs die u van rechts weghentoe be-
hoort. en ghi her demofoen ridder on
der u berde. wat ghi twee de opperste
prijs heerlichen vdient hebt. en dat na

twissen derouders heere en vrouwe
die u daer in gheauertert en ghepa-
mouert hebben dat ghi weerdich sijt
den prijs totsanghen. erdat bp wel
verdielen. Als dan margrieta haer
woont vol sey hadde so stot eslytes op
en demofoen. en dancē seer den vrou-
wen en maechdē dat si hem deden al
sulcke eere en weerdicheit. en eslytes
en demofoen schonke hare verdielen
den prijs margriet en psonia ter
stont weder onu. en dat wt groter lief-
den en ionsten die si tot den vrouwen
droeghe. Die vrouwen ware seer be-
schaeft. ende dat door die ghiste die si
he lieden boden. maer pimmers si na
ment in dancē. en sijginghen bi die
ander twee coninghe te weten den co-
ninclodewijc van viancrys. en den co-
ninc euac van arragoen. Daer was
belast selfadone des coninc van hon-
gerhen dochtere. dat si de prijs gheue
soude den coninc lodewijc en de coninc
euac. Aldus quamē die vrouwe bi die
voor ghenoemde heere. en selfadone
die deet relaes bi beueel vader ionger
kepserrinne erelebia die haer den laste
ghegheue hadde. Selfadone die groe-
te den coninc lodewijc van viancrys
en leyde met soemondighe spraken
o coninc van viancrys pince mach-
tich. en ghy coninc euac van arragoen
wilt hier bepde aen veerde uwen ver-
dienden prijs. die ghy heerlike en wel
vdient hebt nae iugieren desouders
heere en pincen vrouwen en maech-
den. en si bidden u dat uwer eerbaer-
hept ghelyuen sal in dancē te nemē
darmen u presenteert tuwer eerden en
tuwer liefdoen. Als dan die coninc lode
wijk van viancrys aen hoorde die
soemondighe sprake van sinen lieue

87

verblüde sijn herte, en hy stont op een
loech op haer en hy nam se vriendelic
in sinen arme en lepde, o lepadoene
leef al quamē alle gods enghelen tot
mislo en mochten si mi niet so willeco-
me wesen als ghi my stit, en dat selue
dat ic verdient mach hebbē inden ter-
nop en met stekene oft met slane nae
wapenen recht daer ben ic toe ghede-
lvhereert myn deel v daer af te schinc-
hene, en dat wt goeder liefsden die ic u
drage in eerbaerhede sonder vilonpe
Doen lepde euac o conincē prince ter
liefsden vā en derschoonder in aecht
lepdoene so ben ich ghesint haer te
schinckene myn deel v andē selue pī
se en datter liefsden van u. Die coninc
lodewijc die dancē dē coninc euac her-
telikenseer vā luynder goeder ionsten.
Die maecht lepdoene die bedancē
bepde die coninghen wter maten leer
vandē ghisten en si was leer verblüst.
Aldus so was elch beghifst nae luynder
weerden en nae sinen staet. Die kep-
serinne erelebia lepde, ghy heere ghy
puncen en ghi machtiche manen die
vinden ternope wel gehadet en ghe-
quaten hebt, en dat ter liefsden vā luy-
nder comste van myns mans vadere
Myne eerweerdiche heere volcht mi
alte samen bi den hertoghe van lym-
borch, en bi den graue vā achenen en
den kepsel mynen man, wi willen al-
derhande ghenoeghe hantieren die-
men verdenchē mach nae edelheeps
aert, en bedriuen alle solaechte ende
iolst des herten begheeren. Aldus so
volchden die voor ghenoemde heere
der iongher kepserrinnen erse dia ter
maeltijt bi den anderē heeren daer si
wel ghetraeteert warē alsoot sulcken
heeren wel betaemt.

Choe dat die calisse van baldac be-
claechde dat groote verlies schade en
lachtere dat hem die kerstenē gedaen
hadden voor constantinobelen, daer
alle sijn vrienden ver slaghe warē, en
hoe hi dat wieken woude.

Dat. C. viij. capitell.

Die calisse van baldac.

Overmaers dyn instrumenten
Syp als serpenten
Met groē riguere tons wort iaecht
Wp hebben vele dootteliker pienten
Ghehadt in renten
de stādaent ghi vradelic op os diaecht
Hoerloos schijpers lidi nu vlaecht
Volcanus wapene en hout niet tegē
mette stert vā scorpio in wi geplaecht
Vā saturnus als os victorie vtraecht
wāt de grieckē hebbēt altond geslegē
Iewwoede mocht ic myn willē plegē
Tor waken ben ic noch gheneghen
Touer dincken doet mi vererren
So d; ic al grieckē sonder läger merrē
Doch salindē talluwē grōt af berren

Die coninc caspus sone vā lphia
O calisse edel machtich soudaen
Hüt te vredē en en wilt v niet verlaē
Plaustus sone coninc van galilee
Doecht en regent der rooder see
cleopatri dē ruese machtich jōd gelike
Willē cōstantine bele bunghe in vlike
En wieken die schade cleen en groot
Dat alle ons maghen sijn bleue door
Door ee meylen die wp wildē hebbē
Sullen sy becopē bi maners rebben
Die erelebia des kepsels dochtere
Sal ic noch hebbēn.

Die calisse van baldac
Dies is myte sochtere
Dat ghi ghevwillich sit dat te wieken
Shenē būstāt en staet v te gebreken
Sout siluers salicelchē te vullē geue

Ieenscheede vā v n; al soudicker om
En daer laten dleuen (flauwen
Ic en sal wake hebbē my wel vstaet
Vander melaet

Cleopatin die ruese
Op princelicaet, opclimende graet
Wy werden alle v toe verlaet
Die stadt te winnē met onser macht
Wi sullen subtlyz doē gaē voor trachte
Ons vuendē vslm acht, int comēterē
Die schade sal ichem doe restoureren
Wāt nicest die macht vā hepdeneille
Heester dlyf gheslaten

Die coninc caspus sonc.
Dat en is gheen misle
Die soudaen vā babiloniē verheuen
My vader caspus machtich beseuen
Iae, xl. coninghē hoor wat ic verhale
Sijnder wel bleuen iae bighetale
Honder alle dādere om os verdullen
Desen lachtere dat wi wreken sullen
En leuerē v het landt califfē en heere
In dñnen handen

Des conincsone vā capadociē
En verniet v niet te seere
Ghy ionc coninc heere van sybera
Aent wercslaet mi de viromicheit gha
Niet aē die woordē, wāt die conqueste
Ieft inde daet, elc doestijn bestē
Want vele vmetens dat is blamelic
Want ghy die stadt het is v viamelic
Mer ic duchte eert werc geauentueri
D; si v alte sterke bemuert wert (wert
Almeendysle also met trachte te wīnē
Rietic conseenteert v wel te beginnen
Tis messeleit oft copen hasen vnghen

Cleopatin die ruese.
Ic verlage miluttel vā sulchē dinghē
Coninchere ende priuce machtich
Die goet willighe die is alte trachthich
die voor sinē priuce dwerc doet inz luste
Sijp versachte blijftin v ruste

En neemt een taerge vā seuē mhien
So sidi voor gauculotē besluteen phlé
Si en wordē vrudert noch vionchert
Die mettē herc wlen bliue vdonckert
Ghy had lieuer te slape dā te vechtē
Her coninc wat wildy v onder windē

Des conincsone vā capadociē
Dat soudy in v schotele wel vindē
En dade dē califfē bi dē opperste god
Wat meendy iōc coninc verwaent is
En cleopatin soudy mi also vereenē
Dat ic my so soude laten vercleenen
dzie het werc n; en soude donē bestaē
Iae ic certeyn mer wi sullen ontsaen
Sijl loō als dāder gehat hebbē daer
Dats dlyf vloren indē toren (voren
Dits den noot, en dexploot
Datter af comen sal

Cleopatin die ruese.
Ic bliuer vooren doot
Oft ic crūge dlāt met coninc sermoene
Die califfē van baldac.
Nu pooghē wy os te schepe te spoene
Ent tbeltē te doene, strijt als syoene
By batē troene, phjne mite beviogene
Conne wi dlant van griecke winnen
Icsal v eeuwelic daer öme bemuuren
Dus gawp ons bereedē ongespaert
En reysen wy te griecken waert

Hodus replden si nae dlant van
griecke toe en meendē dat wel
te winnē, mer si en wisten niet dat al
le die edelen daer in noch v̄gaderi wa
ren en wel op haer hoede al en wiste
si vander comsten niet, want si ware
in groter vrechte en in groter blūscap
die haest verstoort wert vandē sarac
nen dle int lande quanien bernen en
blaken, als si te lande quanien al dat si
vondē dat slocghē si doort, en sy stakē
al öme het vier in, en verberndent al

al dat si crūghē mochtē so dattet arm
lāndt volc en wiste waer bluien, en
deel vluchte si na ander nobole, dand
nae constaintinobele en quamē daer
claghē die schade en dē lachtere die hē
gheschiet was. Die keiser en die edele
die horende warē leer conriedē, en sp.
ordineerde eenē heraut dic aē hē rep
sen soude om te hore waer ôme dat si
daer quamē die foute doende. Die he
raut nam dē last en hi reedt bi dē
calyfse. die sijn heyn ghesleghe hadde
tuschehē ander nobelen en die hauene
vā constaintinobele. si laghe dē heraut
comē en si redē hē teghe en vngē hē
en viaechdē vā waer dat hi quamē en
wat sijn begherē was. Doe leyde die
heraut ghi herē lept mi biuwē opper
stendae sal ic vā mīnē last ontbindē
wat mīnē begherē is en mīnē heren
begherē die kepsere vā griecke en alle
sijn familie. Als si dit hoordē vanden
heraut so brochten si hē bi den calyfse
der heypdenen, en als hi daer biquā so
groete hi hē nae sijn tale. en hy gaf dē
calyfse eenē brief daer in stont des hei
sers meninghe en alder heerē sijn die
bi hē ware. Die calyfse aen veerde dē
brief en leyde wie is die man dien my
sendt. die heraut leyde. die ionghe kep
ser vā griecke. die conic vā viancruic.
die conic vā armenien. die conic vā
arragoen. en demofōē des loudaens
woeder vā babiloniē. Die calyfse dit
hoiende was leer verwōdert dat alle
die heerē noch aldaer ware mit harē
volche. en hi dede den brief lesen daer
in ghescreuē stont. Ic kepsere vā grie
cken voechs en regent verwonder my
seer waer bi dat ghi stont en so hoe
ne sūt te comē in mīnē landt branden
en rouen sonder mīnē wēre, oft my te

onsegghen dwelc verraders daet is.
en gheen edelder liede daet. mer isijn
vilepns daden. Aldus ic keyfere van
griecke onchiede v̄ dat ghi rymt mī
landt en mīn palen. en restoreert die
scha de die ghighe daen hebt. oft neen
waer dat ghyc laet ic salt v̄ doen doen
en v̄ so onthalen als ic gedaen hebbe
v̄ voor vaders. die ich vele metter hāt
int velt ver slaghen hebbe. Als dit die
calyfse hoorde lo ontsachi vā thorne
en leyde. en leest niet meer het is ghe
noch ghelesen. ic en wils niet meer ho
ren en leyde rotten heraut. gaet ende
legt uwen meester den kepsere dat ich
hem onchiede dat hi milant en crone
ouer gheue en staet tot mīnder ghena
den. en versoenie daer mede òs alder
ouders dy hier bleuen sijn int landt.
want ic en sal tot ghenen daghen op
houwen ic en hebbe dat keplerrē in
mīnder ghewelt en ooc den kepsere.
en alle die heeren die hē helpen en bū
standt doen. want icken ben hier niet
ghecomē om haest weder om te heerē
ic en hebbe mīnen wille van dit land
van griecke. en tot eenē schere littekē
so geef ic v̄ en neemt daer bien dullinc
die gheef ic v̄. en doeter uwē wille me
de. ende doet v̄ boorschap wel. Die he
raut bedantce den calyfse en leyde. he
re al v̄ beueel sal gedaen sijn. en daer
met schiet hi van hem liedē en reede
weder ôme nae constaintinobelen. en
die larasnen bleuen in haer perc. en
si deden hem wel sterck begrauen op
auenauer wat hem gheboere mochte
vānden kerstenen printen die daer bi
malcanderen leer sterck waren binnē
der stadt. Aldus stelden si haer schaer
wake om wel beuecht te sijn vā allen
qualen der kerstenen heeren.

Hoe die heraut quam bidē kepsere
en bi alle die ander princen. ende wat
tōdinghe dat hi hē liedē brochte van-
den califfē.

Dat. C. ix. capitell.

His die heraut een langhe wile
gheren hadde so quā hi voor
die stadt van constantinobele daer hi
vant den kepsere. en alle die ander con-
ningher hertoghe en grauen daer hi
sinen laste kennē gaf den kepsere seg
ghende. hoe die califfē van baldat be
gheerde dlant en die kepserieke crone
en die kepsere en die keiserinne tot sun-
der ghenadē. en dat in beteringhe vā
sinē vriendē die hier bleuen sun voor
die stadt. wat hi geswooren hadde niet
eer te rupmē hy en hadde dat lant tot
sinen wille. en tot eenen litterken gaf
hi mi delen goudene dussinc dat ic die
bootschape wel doen soude. nu weet
ghi den sun der heyderē en haer voor
nemen. Doen viaechde heynric vā
lymborch die kepsere waer si neerghe-
slaghē waren. Die heraut leide heer
kepsere aen desel side vander stadt vā
ander nobelen in die delinghe tuſchē
die hauene vā constantinobelen rechte

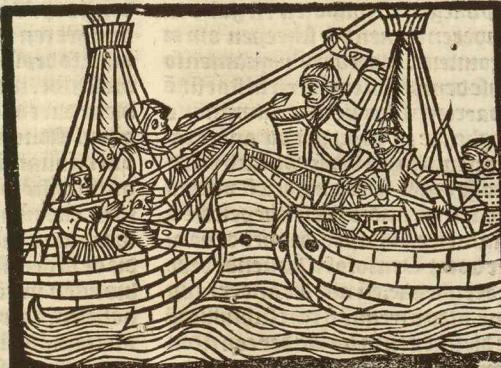
achter die boschagerels
dat die kepsere hooide lo
was hi verblīten seide
ghr heren te samē wat
nu te rade. hoe sullen
wi nu aensette om dve
saralinsē best te bedwin
ghē en wt te rechre. ghi
heerē en ghp kerstenen
princen allen te samē. ic
bidde u nu dat ghi my
by wilt staen met rade
en met dade. Daer op
dat die conic vā viance
rijc antwoorde en seide. hoor kepsere
es'here mynē būstant en mynē ract
en sal v̄ niet ghebrichē. mersal v̄ doen
so ic voor en nae gedaen hebbe naest
mijnder macht. Die ander coninghē
heerē en princen die seide oec dier ghe
like dat si bi hē leue en sterue wouden
en doen so si voor en nae gedaen had
den. Dies hē die kepserieke maestete
seer bedanckte alsoort wel reden was.
Doensprac demosoen ghi heerē te sa
men wildy wercken bi mynē rade en
mi volgē. ic sal v̄ in deser nacht leuerē
in handē naest alle die scheepen van
den califfē. die nu ligghē in ons hauē
vā constantinobelen en dat bi subtil
hēde. Die keiseren sun heerē die hoor
den hier nae en si seide. her demosoen
ridere wi helbbe v̄ gheuondē goet en
ghetrouwē. nae uwē ract en na uwē
sin so willen my doē en dat volbringe
naest onser macht. Als demosoen dat
hoorde so seide hi ghi heerē ic sal nemē
een qua niten vā onsen volcke ende
gaen daer mede tot aen die scheepen. ic
tan wel saralins. en si sullen meenen
dat ic come vande califfē. en ic sal seg
ghen ic ben hier geleut in deser nacht

89

om die scheepen te bewarene,want ic
weet wel dat si niet vele lieđe vā ghe-
weer in dijscheepē en laten.en als ich
in twee oft in drieen bē so salicle manē
nae mynen sin. En als den dach ver-
baert comt dan achter aen, en gelaelat
v oft ghy ons bestommē wout,en dan
sullen w̄p v in lateñ en woopen alle die
saralinen ouer boont,en in aannen die
scheepē so en hebbē die saraline gheē
wūckē. Die kepler en sijn heerē dochē
dit seer goet sin sijn, en si lieten demo-
soen gewerde die met
hē nam ampyñus si
nen neue. ende vi. oft
acht hondert manē
vā sinē lieđen die ker-
sten ware gewoordē
ter lieđe vā demosoen
en die name olof en
sighinghē ter poortē
wte. want den auent
quam op die ham en
het begonste te donc-
heren seere. Als si een
lange wile ghegaen
hadden so quamen si
lançē twater so verre
dat si die scheepē saghē. si riepen daer
aen in sarasjnscher sprakē dat si botē
brughē souden en halense te scheepe.
Die andere die dat hoorden om dat si
spraaken goet sarasjnnops en wilsten
anders niet ten was vā harē volcke,
en si quame om dit volckin te halene
Als si bi hē lieđe quamē twas dōckere
si en hadde gheen kēnisse. so leyde de-
mosoen en ampyñus sijn neu. Siet
kinderē die califfē heeft ons hier ghe-
sonden om daer wi die scheepen bewa-
ren souđe. oft die kersten heerē v eeni-
ghen oploop dedē. Die hepdē dochē

dattet goet sin was. en si voerden de-
mose in des califfes crake met twee
hōdert vā sinē manē vā wapenē. en
si voerdē ampyñus sinē neue in des
ruelesens schepe. en voor al die andere
deelē si in die stercke lecepē dier marē
En aldus creghē si die lecepē bi liste in
also mē hoē sal eeri evnde nemē sal.
Hoe die kepler en eslites wt toghē
met machte vā volcke om die scheepē
te bestormen en in te nemen.

Dat.C.x.capittel.

Nhet is tē dat wi in die were sijn
om te doen dat demosoen ons bevo-
len heeft. Daer op dat eslites die co-
ninc antwoorde. o kepler en here wat
ic v ter lieđen doen mach daer ben ic
tot allen tijden bereet toe. ende dat ter
lieđen vā uwē suster margrieta. die
ic opt vā ionghē khndē bemint hebbe
in goeder reynichept. en ik wilde wel
dat so verre getcomē ware dat icse ma-
ken mochte een coninginne vā arme-
nien also verre alst v en uwen vader
beliefde en uwer vrou moeder altoos

in eerent en in duechden. Daer op dat
die keysler heynric antwoorde en sepe
de hoor enlytes vinten en broedere ic
beloue u hier moge wyp die papienne
verdruuen en onder doen margrieta
mijn luster tot eenen wiue, op en dpen
dat lyghewillichis, en ic sal mynen
vaderen moeder daer aks informeren
In welcher antwoorde dzelijtes seer
verblyft was, en dacht in he selue sep
ten van wapen te doen dats die heyn
den ghewaer werde souden, en aldus
al contende so quamen si in haer
roepbargen en galpoten en galeven
en voegen tot aen die scheepen om te
bestormene. Als si daer bi quamens so
sachse demofoen comen, en hi sat sine
staadert ten scheepe wt en amynius
dier ghelyke en voor alle die ander ca
puyneen. Als die keysler dit sach en et
lytes so ware si leer bluide, en voeren
vast aen die ander cleen schepen die si
in namen en worpen die heydene al
ouer boet. Demofoen dit siende dede
ooc der ghelyke, en alle die ander cap
teyne, aldus creghen si met subtilhede
alle die scheepen in wylsonder een cleen
scheepken dat aent lant roepde, ende
tvoeliep nae theri vande califf toe
om te slaghene dat groote verlies en
schade die daer geschiet was. Die keys
ler enlytes en demofoen die quamē al
bi een in des califfen schip dat seer co
stelic was, want daer was veel goets
in, en dat was demofoen geschonckē
om sijn subtyle viromitheijs wille die
hy daer bewesen hadde. En si wopē
alle die standaerden vande heydene
af, en stakkender des keisers standaer
den op en der kerstenen standaerden
Daer bedreuen si groot ghescrepe, die
trompetten en claretten die ghinghe

op, een veghelyc was blide vanden
ghewinne vande scheepen. Die ma
re was ter stont in die stadt gedraghe
der keyserrinnē en den hertoghe van
limborch, die welcke hertoghe op slate
en die coninc van viancrē en vele mā
nen van wapen om te siene oft waer
was. Daer si aldus ryjende sijn nae
die scheepen, so comen he een deel hep
den enteghē mette ionghē coninc van
lybia, en si meenden een sprincr reple
te doen, die hertoghe voorschake ende
die coninc van viancrē, en si reden in
den hoop. Die coninc van lybia siende
dese heeren en dat den hoop so groot
was, so depsoe hi en wech achter nae
tobisch toe, mer vele liede vande sine
bleue daer doot geslaghe en gheuan
ghen. Aldus keerden die heere weder
om en quame in die stadt daer sy wel
ontfanghe waren van heere en vrou
wen, ende si hadden vernomen dattet
waer was datse die schepen in hadde
die de keiser en sijn heere metter vloet
vochten in die hauene van constanti
nobelen, daerse die heere en vrouwe
al quamē beslien, wat si nopt schoon
der vloote en saghen, daer lieten si die
scheepen ligghē diue op harē anchere
al wel gemant. En die keysler enlytes
demofoen en amynius die quamen
in die stadt van constantinobele daer
si heerlic ontfanghe ware en nae sijn
der weerden van heere en van vrouwe
En daer waren die gheuanghe ghe
vocht bi den kepsere enlytes en demo
foen die onder viaech den hoe stree
dat die sarasinen waren en wie datse
waren. Die amerael vanden coninc
van lybia die seyde, ghy heeren allen
den hoop onser sarasinen was twe
hondre dupsent sterc. Inden iersten

ons califfé van baldac is met sijnder
macht hondert dupsent sterc. Die con-
tint vā lypbia. xxx. dupsent. Die con-
tint vā capadociē. xxx. dupsent sterc. Cleo-
patrin die ruese. xl. dupsent sterc. ende
dese sijn ghedisponeert te samen om
wiake te hebbē vā haren vuendē die
hier bleuen sijn. mer die conic caspus
sone heeft hem liedē gheseyt. dat si lut-
tel profhts daer aen doen sullen alst
merchelic aent schijn heeft gheweest.
Wldus ghi heerē al te samen wer ghi
alle die waerheit en allet opeidt en die
stercke onser lieden. Die kepler heyn
duc vā lymboch seide. hoor papiene
ost ic u op u gheloue liet int heylgaen
totten califfé. en dat ghi hē lepder dat
hi quaem lossen sijn scheepen òme te
varen weder in sijn lande. en dat hy
bide dat ic hem dat conlenterē wilde
en mi voor eeuwelic onderdanich te
sijn. en mi hier af een antwoort bijn-
ghen wat sijns sins is. Wildp my dit
belouē en cloppen op uwen tant ten
sal ic niet ont profhtelick sijn. Daer op
die amerael antwoorde her kepler en
ghi princen te samē. ic wil ic dat swere
hy al onse goden en ic dat cloppen op
mijne tandi weder bi ic te comene en
ic bootschap weleñ vastelic te voldoe
als mā vā eerē. en ic belouē en sweer
v sulcken woorden daer te vermanē
die ic alle die uwe sullen profhteren
En ic cloppē hier op mijne tandi als
dat ic als een goet heydē man weder
hy ic comē sal. en ic bootschap doe als
een goet larashijn is schuldich vā doen
Wldus nam hi oilof aen heyndickeft
aen alle sijn heerē en hi ghinc doe sijn
bootschape. Heyndic die kepler eis-
tes demosoen die hertoghe van lym-
boch des keplers vader. en die graue

van achenen bleuen alte samē bi een
om te oideren der heydenē verdriet
en daer nae schiedē si vā malkanderē
Hoe die ameraelquā bi den califfé
en bi alle sijn herē. en hoe hi sijn woon-
den dede voor alle sijn pince daer hē
die keiser heyndic mede belast hadde.

Dat. Cxi. capitell.

Als die amerael aldus vanden
heerē den keiser en sijn princen
ghescheydē was. so is hightomē int
heydē califfé. en hi groete die herē
alte samen nae sijnder wet dat was
mamet nykelbus en balentroen iipi
trin en met allen haer gode daer si aē
gelouē. Daer niet groete hi den califfé
en voort alle die ander die bi hē ware
Die califfé en die ander coninghē en
heerē die daer tegenwoordich stonde
hieten hem feestelike willcome. en si
maechden hē hoe hi stont metten kep-
fers en met sine lieden Daer op dat die
amerael antwoorde ende lepde. oula
ghi heerē ghi princen te samen. wildp
hōrē mijn woordē en den last der ker-
stenē heerē die sal ic u verclarē op dat
ghi mi audiencie gheue wist vā hoeē.
en swighe totter tot toe dat ic vollept
sal hebbē en verclaert dē last des kep-
fers en alle sijn heerē. Doen sprac die
coninc vā lypbia het is reden en recht
darmē v ghehoor gheest en gheue sal
tot dat ghi vollept hebt. Die conic vā
capadociē lepde ooc dier ghelyke. en
so deden alle die ander princen souda-
nen ameralen potestaten dier bi wa-
ren. En die ruese cleopatin lepde her
califfé sijn redene moet ghehoor we-
sen. en also moghen wi weten die me-
ninghē der kerstenē heerē en wat ha-
ren sin is. Die califfé van baldac ant-
woorde daer op ende lepde. oula heer
c ij

amerael laet huyden dýne voys, laet
clincken dýne redenē, en also moghē
wi verstaen den sinder kerstenen, en
ic heuele datter nyemant so koene en
si die sprekē op sinen hals voor hi sijn
woort voluoert heeft. Daer op dat si
alte samen antwoorden en leyde wþ
sijns welte vreden, aldus so begonste
die amerael sijn reden te vsplene ende
tonedeken daer hem heyndic die kei
ser en alle die ander kerstenē princen
mede belast hadde en hy leyde, heer
califfē van baldac daer is die keyser
van griecken recht oor vā lymborch
die u ontviet met sinen edelen conin
ghen hertoghē en grauen baenroot
len ridders en excuwiers, als dat ghy
venninghē soekē soudt ôme te lossen
v schepen en v liedē die si u af gheuā
ghen en sepieteliken ghenomē hebben
en doer hē na anschap goet en getrouw
wete sijn en laten v afgoderijē, en los
sen v scheepen iae wilt ghi weder in v
rycke lepelen, want haer lieder machē
en subtilheit die is v veel te groot om
wed te staen, aldus her califfē siet self
in this toe eer dat si u ouer valle met
macht en met haer groot subtilheyt,
also si ons ouer valle hebbē en ons
afgheworpen hebbē, Wilt ghi welen
wōstelick doen heer califfē so kiest dat
ghewin en verlicht die schade, en ouer
merct wel die woordē van des conic
caspus lone die v ghelyct heeft dat ghi
luttel profijs daer aen doen sondt, al
soo oec wel aen ons ghebleken heeft
Daer met liet die amerael sijn woordē
en gheest mi hier op een cort antwoor
de, want iemoet haestelike weder om
also ic ghesworē en belooft hebbe nae
onse wet daer weder om te comen en

hem lieden hier opeen cort antwoore
te bienghene, Als die califfē aldus de
se woordē verstaen hadde, so wert hy
roepende en bueschende algeen ver
woelphaert en hy leyde, wat meent
die keyser hem duck met sinen verra
ders dat wi hunderē sijn, hi heest ons
verradelic bestoten en niet sepietelik, en
verradelic ons schepen af gheirrockē,
en daer nae myn volck verlaghē en
gheuāghē dat ic wiken sal eer ic vā
hier scheven sal, en icken ben hier niet
ghecomen om te vþpen noch hier niet
ghecomen om bedwonghē te werdē
en hem onderdanich te sun, mer ic bē
hier ghecomen om wrike te nemene
vaaden gheslachre der sarasinen die
hier ghebleuen sijn voor constantino
belen, ocke selue daer voor bluē mette
liue, Doensende die ruese cleopatrin
wat meent die keyser met sinen excu
wiers dat wi veruaer sijn, en dat om
everlies van onsen scheepen neen wi
niet, ons sullen cors ander schepē op
die hant comē daer wi mede sullen be
waert sijn en cracht vā volcke, aldus
en is ons gheenen noot dat wi hē on
derdanich sullen sijn ocke eenighe oet
moet doen, Saet en segt hem aldus
dat wi begherē dat hi v en alle die an
der gheuāghē stellen en settē wille
ter ransloenen, dat ghele sal ghesondē
werdē om v allen te verlossen, Voort
so lege hem meer dat hi hē selue reede
en dat verteren wille om ons te sendē
die ghene die os verradelic bespron
ghen hebbē Daer op die conic caspus
sone antwoorde en leyde, siet wel toe
hoghe vermetē dat daelt wel en arche
die kerstenē niet te cleyne, want si sijn
machtich, ic hebt wel beseuen, en segt
dat ic v ghelept hebbē dat dit orologhe

91

noch qualic vergaen sal. ghi sulter me
de waren also ic u ghelspeit hebbē. Als
dit die califfē en die ander soudanē en
ameralen hoorden so antwoorden sp
wi en sijn noch niet veruaert. laet vry
comen datter af comen in mach. wi sul
len ooc thonē dat wi noch macht heb
ben. en die ghene die veruaert sijn die
repsen thups waert en en gheue nie
mant quadē moet. Die califfē lepde
ouſla myn heeren myn edele manē.
wi sijn ghe disponert te samen bi een
te leue en te sterue ist niet also. Hier
den alle iact. en dat u gheschier dat sal
ons gheboere. wi sijn alte lame ghe
willich te wiken dat lidē en die tor
menten die si den onsen beraden heb
ben. Doen lepde die califfē. gaet ende
legt den kepsere wile hi ons pet dat hy
ons come besoechē en besien wat wy
doen. wv hebben spylē bereet teghen
sijn comste. wi begheren en verloechē
teghē hem te slaene van heden ouer
den derden dach. en beschepen he vle
en tēt dat susschē twee sonne schijne
sullen op hem op twelt van constan
tinobelen verwachten met allen sijn
der mache en niet alle snyder hulpen
draecht he dese mare en thdinge. Die
amerael seide. siet toe dat u niet en be
rouwe. ende dat u niet te leede en ver
gæ. niet te myn ic sal he die thdinghe
draghen. en si sullender in verbloeden
als sūt horen. ende daer niet schiet die
amerael van hem lieden. en hi repde
bi die kerstē princen. also hi gheswoē
en beloost hadde. en hielt sijn trouwe.
Die califfē en die ander coningē he
ren soudanē en ameralen ghinghē
ordineren haer volcot scharen. daer
si die kerstenē giede bestoren ende be
uechten woude. Si maectē vijf scha-

ren vā volcke. en een peghelijc schaer
was. xxx. duplent sterck. en si decidē
hem weden in viuen op dat velt daer
de strijt gelochien soude. En die califfē
ende cleopatrin stonden te lame met
haar bataelge in die midde weghē. al
dus procsden si twee daghe lanc haer
lieder sterckie. en öme haer ordene te
stellene om die kerstenē heerē en pun
ten te nieute te doen. en also dat hepli
ghe kersten gheloue onder die voeten
te brenghen. dat anders comē sal met
ter hulpen gods cert volcynde werdt
so salmē horen der paniennen schade
schāde lachtere en verdriet dat si ver
treghen van die kersten punten.
Choe die amerael quam aendē kep
ser heynric est aen alle sijn heeren he
brenghende dantwoorde vandē sara
sinen der heyndescher hondē. daer sp
al te samen om blide waren.

Dat. C. xiiij. capitell.

HIs die amerael quā in constan
tinohelen der stadt so ghinch hi
eens gans tot des kepsers pallays.
daer hy weerdelic omfangē was om
dat si aen sagē dat hi sijn trouwe hielē
en weder öme quā. Hi groete den kep
ser en alle sijn heeren elc nae haerder
weerde en nae sijn ghysē. als mit ma
met en ternogant die goden warē vā
harē gheloue. Daer die keiser op an
woerde en hi lepde. die gode sijn al vā
cleender crecht. by dat xps ihus is os
behouder der werelt dpet al geschapē
heeft elc nae sinen wille. hi is en hi sal
ewelic sijn. mer v godē die sijn al ver
ganchelic. met dien seide die keiser dat
laet ic varen. wpe wel daer die sal wel
hebbē. mer vlaert os hoe d; ghi geua
ren heftond die sarasinsche. es wat
antwoor dat ghi brenge ons lancysse

te horen. Doen sprac die amerael keper en heere verleent mi audiencie ich sal u verclarē den laste vandē califfē van baldac en voor cleopatrin en alle die ander coninghe wat haers s̄ins en meninghe is. Doen sprack die keper her amerael spreect cloechelic ende ondert ons haren last en meninghe wat si vooren hebben. nevemantensal v verstooren van uwer redenen. mer verstaen en hore den last en woordē dūns heer en. Doen begoste die amerael cloechelic s̄ijn moort te voeren en hy lepde her keper heere pplaet des landes vā griecke. ic hebbe volbrocht indeniersten al v begherē en aluen last ghelijc ghi mi beuolen hadt. daer op dat si gheantwoor hebben en mi belast hebbē te segghene dat si niet en s̄ijn ghelint te doene dat ghene dat v begheren is. want si ghesondē hebben weder ouer in heypdenisse om ander scheepen. en om ander volc. oorslo meenen si v correliken te verwachē hier bumpt opt velt vā constantinobelen. om teghen v kerstē te vechten eenen staenden strijt. op en dpen dat ghi daer toe geneghē s̄ijr. en si meene en hopen aen alle ons goden dat si v condē neder werpen sulien met haerder machte. en verlossen also die ghene die hier gheuanghē s̄ijn. en nemmen haer scheepen en goet weder. en werpe en vernielen die stadt vā constantinobelen inden caluwen grone. want si wter maten seer sterck s̄ijn. aldus ouer sier keper en heere wat dat v s̄ins is. ende wat ghy doen off laten wilt. Die keiser heyndic die deele woorden hoorde vanden amerael lepde. ic verbliude my seere in die rīdinghe die ghi mi brenagt. en ic hope aen god al- machtich. en meene op dat mij vrienden alte samē ghewillich s̄ijn. en daer toe den moet hebbē dat ic die verma- lendijde honden comē sal te veide. en toghē daer mijn keperlike macht en veriaghē allo die onghelouighe par tie der heypdenē. die versladers s̄ijn der kerstenē wet. Doen lepde eslytes en demokoen wi sweeren en ghelouē v heer keper dat my v daer toe sullen behulpelic s̄ijn nae os wortste macht. en des gelijc lepde die conincodewijc van viancrū. en euac die coninc vā arragoen. ende voort die oude graue vā athenen. en die oude hertoghe vā lymborch. Aldus ghinghen si te samē hauchenteren eten en dunctē met alle die heere en vrouwen die daer waren. En daer nae dat die maelstij ghe daen was so ghinceen peghelic wan delen. die een int vergier. die ander in den boomgaert. Eslytes die coninc vā armenie en margrieta vā lymborch die ghinghen in die sale te samen sprekende van minnen en vā houwene. daer si kepde wel toe ghelint ware so date eslytes leide. o margrieta lief wa re dese strijt ghepasleert. so salic vā man bi der gracie gods. en by conseure uwes vaders en moeders en ghewel dighe coninghinne vā armenien. en v trouwen tot eenen wettelike wīne. en v biedende alle eere ende weerde. Daer op dat margrieta antwoorde en lepde. o eslytes riddere en ghewel dich coninc in armenien landt ic danc v seer der eerē en der weerdicheit die ghi mi biet. ic kenne my selue te neder gheboren om te comē tot sulcher eerē en wekerden als ghi my biet. Aldus sal ic gaē biddē god almachtich schepper hemelvryc ende aertryc. en s̄ijn lieue

92

in peder en alle sancten en sanctinnen
dat si u liebde laten leghe ende vittoue
vercrughē om te verchten teghen die
onghelouughe hondē. die ons bezindē
en veleghen hebben slein tot haerder
baten. Doen leyde eslytes. o mat grie
ta lief nu u hoor ic wel dat ghy soige dia
gher voor die gheene die ghy beint.
u doecht is streckende en u edel same
bouen alle ander maechden die nō le
uen. wt welcher causen ghyt mi me
decine en ballame der hercē gesonde.
u doecht die can verwinnē alle quaet
heyt. Met deser redenen ende andere
woorden lo ghinghen si indē vergier
daer die ander ware. die aldaer bedre
uen alderhande manieren van ghe
noechten van schakene van moesh
felen van riechachten vandē hale te
taghene en vanden steen te werpene
en van alles datter edelheit aen gaet
bedreuen si daer. Die kepler heyndic
met sinen ouden vaderen en die graue
va athenē en meer ander oude edele
mānen saghen dese ghenoechte aen.
en hadde daer in eenen groten moet.
dat die edele mannen so wel te vieden
ware. ende si bedreue die ghenoechte
om dies wille dat si souden beuechten
haer viandē. Die kepler heyndic ley
de. o vader heere hoe sullen wi ordi
neren en ons bataelge stellien om os
viandē te beuechten. die ons gaerne
verdiue en verminderē soude. Doē
spiac die hertoghe van lymborch. liet
heyndic sone ic ben een ouderman en
ic hebbe in menige bataelge geweest
ende mijn oude luf ghewaecht reghē
gods vianden. en ick ben also ghemo
ueert en also ghesint also verre als u
allen belieft so sal ic ten nacht mit den
coninch lodewijc van viancrücke die

schaeer wake hondē bryten der stadt.
en die heydenen salie eenen torri doē
daer si hem wette voor wachē sullen.
Wdus myn beiminde sone en ghyhee
ren al te samē sicht ic vieden ende laet
mighewerdē. voor siet u stede welien
befest u mueren. en verwacht onser
teghen ons wederkeeren. Die kepler
antwoorde en leyde. o hertoghe myn
wuercoren vader liet wel voor u. die
pavienen der heydenescher honden
son lustich en leet machich va volcke
ic vere oft si u per mebeden. oft dat
ghy hunder oft schad mocht lyden. en
ooc voor u her coninch lodewijc. Daer
op die coninch lodewijc antwoorde en
sepede snyte vieden. ende laet ons ghe
werden wi sullen wel maken. god is
alle din machich. ende hi sal ons by
staen mit sünden ouerulodigher gra
tien. Doen leyde margrieta va lym
borch. o vader heere ic loighe oft u pe
messchien mochte. ic bidde u wile toch
te hups bluien. en latet den ignghers
doen die ionc en lustich sijn. laet die die
sarsalinen bestormen en beuechten en
blift te hups. ic biddes u op vaderlike
minne. Doē sprac die hertoge o mar
griet a mijschoon dochter sij gerust
gaet biuwer moedere en iwer suster
die keiserinne eusebia en weest u ver
makende met solachchedē in genoech
ten. en en socht voor ons net. en lact
god voor ons loighe die wi sijn vian
den begheren te neuten te doene. en
daer opte wirkene den thoē dē lach
tere die si hem daghelicx doen. en ons
ghelouue verlindadē. Doen seide die kei
ser heyndic. o vader heere nae dien
daghsier aen wilt. so salich acouters
senden van achtere die u gade blaen
sullen o te wetē hoe ghy varē sult. dat

docht hē liede seer goet. en die hertoge
en die coninc lode wic ginghe hē ghe-
reeden om die sarasinen eenen thoer
te doene. en dat gans stile en secretelich
also men noch wel horen sal.

Choe dat die hertoghe en die coninc
lode wic gingen bi nachte ter poorten
wt met hare volcke. om te granchene
die sarasinen dier luctel op wachten.

Cat. C. xiiij. capittel.

HIs die coninc en die hertoge ter
poorten wt ware ghereden. en
dat met haren volcke. so sondē si eenē
verspier wt om te wetē waer die hev-
denen laghe en wat si bedieuē. Dese
verspier reet so verre dat hi qua aent
veit daer die sarasinen ware. hi vant
si paet aen eenē boom wtē weghe
staen. en higheinc te voer en qua aent
veit daer die hevdenē die schaer wake
hielden. hi sloop al heymelic datmen
sins niet ghewaer en werde so verre
dat hisach dat cleopatra die ruese die

wake hadde. en die coninc vā capado-
cien. en si ware wel sterck. vi. duysent
mānen. Als die verspier dit ouerlien
hadde. so liep hi weder om daer hisch
paert ghebonden hadde. en sadt daer
op en reedt weder bi den coninc en
bi den hertoghe van limborch. Als hi bi
hē lieden gheromē was. so vraelde
si hem hoet daer stont. en wat highe-
hoort ende gesien hadde. Oensleyde
die verspier ghi heere en vorsten ghy-
sult wetē hoe dat die schaer wake vā
die sarasinen en heidensche hondē hier

seer bp lept aent velt vā andernobele
 aēnt hanghē vandē berghe. Daer is
 inde iersten die ruese cleopatin en die
 machtighe coninc vā capadocien. die
 twee sijn hoofts manen vāder wakē
 dat heb ic verhoort aen die tale der sa
 rasine die ic wel v̄stont. en harē hoop
 vandē volcke hoorde ic hē lieiden ouer
 slaen. ic sach hē en ichooidese sprieken
 mer si en laghē mi niet. Doen vraelich
 de die hertoghe vā lymborch hoe sterc
 sijn si wel vā volcke. hebe ghi dat ver
 staen laet ons dat merē. Die verespier
 antwoorde ghi heerē in als sijn si wel
 sterc ouer die vi. dypseit. ic hebbe den
 hoop wel ouer gheliens en ghemercht
 haer lieiden stercte. mer si ligghē vele
 in haer ruste. ende also vele te haden
 sijn si mer te bestoten oft te heuechten
 ter wylen dat si in rustensijn. wat het
 is haren iersten slaep. Als dat die her
 toghe hoorde so lende hic wil inde ho
 pe slaen der sarasine en proeuē haer
 macht. Coninc lodewīc seide ic sal aē
 die een side in slaen. en ghi aen die an
 der side. ende wi sullen een rieraerde
 stellen op auentuer daer wi op wijkē
 sullen. Dien raet doch den hertoghe
 seer goet. en achteruolchde de rae vā
 den coninc lodewīc. Aldus so reden si
 voort tot dat si quamien aenden hoop
 der papiennen daer si vā twee suden
 in redē. en si lieten die rieraerde ach
 ter op hem lieiden wachtende. Die co
 ninc van vranctē met sinen volcke
 sloech vele papiennen doot. eer sy die
 mare en tijdinghe hadden wie si wa
 ren. Die hertoghe aen dander side de
 de ooc des geluck. ende sloech al doot
 met sinen volcke dat hem teghē quā.
 Aldus liepen die papienne verstropte
 en si en wisten niet wie si waren. Ten

laersten vernaemt die coninc vā capa
 docien en cleopatin die ruese die hem
 op stelden en quamē teghē den hoop
 Die coninc vā vranctē quam die co
 ninc vā capadocien aen die hy so seer
 sloech dat hy vanden paerde viel. des
 coninc vā vranctē aerliers namē
 den coninc van capadocien opende si
 bondē hem op een paeri. en si voerde
 hē nae die stadt vā constantinobelen
 Cleopatin dpe ruese vernam dpe en
 hi sloech sijn ons met sporen. en reede
 op den hertoghe al slaeende met sinen
 volcke om den hertoghe te verlasten.
 Mer die hertoghe wist oor wat. ende
 hy stelde hē cloekelic ter weer al was
 hioudt. ende hy sloech viromelic op dē
 ruese. si gaue malcanderen menighē
 hardē slach. so dat die ruese so moede
 wert dat hy hem stelde ter vlucht. Als
 dat sijn lieiden laghē so vloeden si hem
 gelijc nae. Die kerstē dat siende volch
 den si hem dapperlic van achter aen
 en si sloegbender vele doot. eer si van
 haer lieidenschieden. en si nahten alle
 haer bussen die si daer bi hem hadde,
 en vele gheuanghē voerden si mede
 nae die stadt vā constantinobelen. Die
 acouters die die kepler wt ghesonden
 hadde quamē wederōme en brochte
 die kepler henriwick die tijdinghe hoe
 die heerē gheuarē hadde. Daer was
 grote blūschap en vruecht. si stelde hē
 te paerde. en si reden die heerē teghen
 met schoonen state om hem lieiden te
 onfanghen. Die keplere ontfinde den
 hertoghe van lymborch sinen vader
 eerliken. en den coninc lodewīc van
 vranctē. Daer schoncken si hem lie
 den die coninc vā capadocien als pri
 sonier en een gheuanghē man sinen
 wille daer mede te doē wat hē beliest.

en wel vier hondert ander geuanghe die die kerstenē princen al geuanghe hadde. en voor haer lieder artelerie vanden turcken die si he beroost hadde. Aldus wast al verblift dat in die stadt was. en si reden te houe daerse die vrouwen en maechden feestelike hietē willecome. elt nae verdienst en werde. Dit was inden moighē stont en die heerē waren verlaet en vermoeyt si ghinghen hem rusten. Die vrouwen dedē hem reedē een schoon bancket teghen dat si op staen soude. om te veruersene die vermooyde ledē Aldus waren die maechden ende die vrouwoen besich elt om die sine te vermaeken en te thoeuen.

Hoe cleopatrin vluchtende quā by den califfē. en hoe die califfē daer om thierde en ontstelt was.

Dat. C.xv. capitell.

Cleopatrin vluchtende seer mes- maect. is hy gheromen int hepi vanden califfē met vele gheuluchter mannen ghewont en gequetsts. Die califfē vraelachde hoe conit ghi aldus. wat schijpter en wat is u geschiet. en waer is die coninck van capadocien. Daer op cleopatrin antwoorde ende seyde doot oft gheuanghen. en alsyn volc verlaghen. en si veriaecht wten velde. en mün volc vermoort en veriaecht. ghewont ende gequetsts. deen derenloos. dander handeloos. die der de voeteloos. die vierde doot. en ic ghe wont. Doē seyde die califfē bidē bloe de. en bi den dermen ic sal vermoeden wie sijn die u desen sware schade beraden hebben. Doen seide cleopatrin het was een oude grieck met eenē groten langē baerde. en die coninc lode- wīc vā viancrē die heeft geuanghe

die coninc van capadocien. en af ghe- slaghen al ons machte. en den ouden grūsaer. heeft my viaecht en verdi- uen. en mij volc ganselic af geslaghe. en beroost al os artelerie. en ter stadt in gheusert mit gheweldigher handt en bi seide voor heer califfē wat raet so gheest ghi liede ons nu Doen sride die ander heeren en by sonder des conincx caspus lone. heer califfē was ist dat ghi daer toe segt. en ist niet also co- menghelyc ic u ghescrip hebbe. dunce v datich lieghe. liet wel toe si sullen os allen noch te tote diue. en dat bi haer der lieden subtilhept. Die califfē die horende achtent seer cleene en hi seide ic fal den kersten heeren ende princen strijt en velt leuerē also ic belooft hebbe. Alle die ander heeren en princē die daer waren by den califfē ware dies allen wel te vreden. en aldus so steldē si hem lieden alte samē in die wapen. teghen den claren dach vā moighen dat si strijt en velt leueren souden den kersten heere en princen. Hy maect haer pert bereet en om groeuert daer si op wücken souden hadē vā no den gheweest. Ter wülen dat die he- denen te rade waren so ontwaekten die kersten heeren en princen diese be- uochten hadden. en die vrouwen had den haer bancket ghereet. Daer hael den si die herē en die princen en deden hem goede chiere aē vā al dat ghene dat hem lieden van node en behoeflic was. ende dat der heren medesinael was en si ware vrolic. Ter wülen dat si aten en droncken so maecte die he- ser heypndic gereetschape niet sijn an der heren en edele manne die bi hem waren om strijt en velt te leueren der sarasinen en der heypdenscher hondē.

Choë die keysel heynric en die her-
toge sijn vader met alle sijn anderē
heeren des sinorghens ter poortē wt
coghē om strijt en velt te leueren den
califfē en alle sijn ander heeren.

Cat. C. vi. capittel.

Als den clare dach aen quam so
cooch die keysel heynric met
den hertoge sijn vadere, en met alle
sijn ander heeren, met groter machte
van volcke ter poortē wt, om strijt en
velt te leueren den califfē en alle sijn
ander heeren alst beroepen was. En
als si ter poortē wt ware gheroghē
so steldē si haer volc in goeder ordinā-
tie om te strijdē teghē die papieren
En als si in goeder ordinacie ghestelt
ware, so reden sy in des califfes heyr
met machte. En elijtes die quam te-
ghen den conic vā tartarien te slaen,
en die coninc stat elijtes met eenē so
ware steke dat hy nopt sulche sware
steke en gheuoelde. Maer elijtes die
vercloetie hē en hi peprlode in hē selue
dat moet ghewroke sijn. en hi verhief
sūnsweert ende gaf den coninc eenen
slach dat hem dochte dat hē dē hemel
drayde, daer so vochten si bende een
langhe wile. Enac vacht teghenden
soudaen van damast ende si sloeghē
maleanderen dapperlich op haer luf.
En die coninc van viancrys vacht te-
ghen die amerael vā tartarien. Die
keysel heynric en sijn vader vochē
teghen den califfē en den grote ruse
so dat die vechten gheduerde wel due
vien lanc. Elijtes dus vechtende te-
ghen die conic vā tartarien soude ver-
last gheweest hebbē van sijn elijters
mer euac die waer di siende en hy liet
den soudaen vā damast varen en hy
sloeghē met sine volcke op die elijters

die elijtes verlasten wilden so dat sij
daer alle meesten deel doot bleuen, en
elijtes die sloeghē den conic vā tarta-
rien dat hi viel van sine paerde door,
dies die sarasinen seer beroest ware
vā sijnder doot. Doen so quā die ion-
ghe coninc caspus aen gheslaghē mit
sine volcke, en hi quā gheredē op de-
mogen en hi leide, ghi bekeert verrā-
dere sidp daer die vernoeert en ver-
lochent sijt aen der kerstenē wet hier
salic wieken den lachtere die schande
en die blame die ghi otsen gode bewe-
sen hebt, en die doot vā mynē vadere
die ghi verradelich vermoont hebi al-
dus stelt u om te verwere. Demoocē
horende die woordē vā desens sarasijn,
den ionghē caspus hief op sijnsweert
en hi sloeghē op den conic caspus eenē
grotē slach dat hē dochte den hemel
waghens so dat hi bicans vandē paer
de gheuallen was, en als hi bequam
so nam hy sijn swerri en sloeghē op de-
mogen alsoveruaerlic eenē slach dat
elcine sien verwonderen mochte. De
mogen en faelgerde ooc niet vā sine
slaghen, en hi sloeghē so dapperlich dat
die coninc caspus viel vā sine paerde
en daer wert hi doot gestaghē vandē
kerstenē en alle sijn mede pleghers
die met hē ware. Die keysel heynric
en sijn vader die coninc vā viancrys
en euac die coninc vā arragoen doch-
ten vast teghens haer parpe te wetē
teghē den califfē van baldac, die sou-
daen vā damast, die amerael en veel
ander machtighe turckē die daer wa-
ren mit groter machte om die kerstenē
te schenden en te vernielet. Mer god
gaf die gracie en die victorie dat alle
die turckē daer meest ver slagē bleue.
dies die kerstenen seer verblyt waren

vander groter victorien die hem god
toeslant. Die heeren en die vrouwen
warē al vol blüsappē vāder zeghe
die si hadden wāt die kerstenen daer
vercregē een oueruldepende riedom
vanghelle en van ghesteenent ende
menigherhāde costelikē goudē laken
met menich ander costelickiueel die
si met hem lieden ghebracht hadden.
En die ghene die erm van goede wa-
ren die werdē rīck vā dat ghene dat
si daer oueruldekhē vondē in hāer
logysen. Die slochē vander stadt wa-
ren al te samenghelyt van groter
blüsappēn. En daer was bedreuen
grote triūphe en dat ter eere gods. en
eenē schone dienst gedaen daer die he-
ren en vrouwen hem deuoteliken toe
vochdē. Aldus was daer elc in groter
blüsappē en in viuechoē. en sonder
linghe margrieta vā limborch om d;
elsutes hē so viromelicghedr hadde
inder bataelgē so verre temē datmē
sprac vande huweitē vā elsutes en
vā margrieten heynndre lustre.

Hoe die graue vā Athene dat hou-
welciemaece. en in margrieta begheer
de voor elsutes lisen sone in duechdē
ende in eerien.

Dat. C. xiii. capitell.

Als den dienst der heyligher ker-
sten kerche gedaen was en dat
elckghededen hadde voor sinē vuent
dier ghebleue waren voor dat kerstē
ghelobde van die saraznen. so ghinc
die kepser heynndre houen niet lisen
vader en die graue van athene. die
coninc vā virancehēken die coninc vā
arragoer volchden hem vā achtere.
en daer nae elsutes die coninc van ar-
menien en demofoen en hertoghē en
grauen en die ander prūcen ridders

en erkuiwiers al met harē state Daer
nae quam heynndre moedere metter
iongher keiserinnē en met margrieta
vā limborch. en veel ander vrouwe
en in aechdē ele nae sinē staet. Die he-
ren ontfinghē die vrouwen in die sale
en deden hē ere en reverencie alsoot
wel betamelic was. Die kepser heyn-
ndre ghinc sitte ter tafelē en sijn vader
daer nae alle die ander heere en vrou-
wen stelden hē te sittene elc nae sinē
staet alsoot costumelic is tot alsulcken
houē vā eerien. Daer warē die heere
en die vrouwe ghedient vā alderhan-
de gherichtē die daer planteyt warē.
si aten en si dionckē en in aechtē goede
chiere. Als si aldus aten en violic wa-
ren so sprac die graue vā athene totē
kepser heynndre en leide mij kepser en
mijn heere ic bienghe vā enē voulken
dront en ic bidde u voor iuwen vader
en vrou moeder. ende ic bidde u dat
ghi my consenterē wilt een bede die ic
aen u begherē sal behouwē eere ende
red. Die kepser en sijn vader die ant-
woordē soertelic. heer graue dat wach-
ten wi vriendelich op alsulckē condicē
als voor verclaert is eere en ecdt be-
houwen. wi consenterē u die bede die
ghi begherē lustre eerē vā alle goede
kerfēnē die hier vergader sijn. en op
dese condicē so dionckē si eleenē voul-
ken dront. En als si ghe dionckē had-
den so leide des kepsers vader die her-
toghē van limborch. heer graue van
athene was die bede die ghi aen mi
en en mijnē sone begheert lustemach
si wesen si ensal u niet onseys sijn al-
dus bid op laet horen wat u bede we-
sen sal. Die graue leide ghi heeren en
prūcen en die onerste vā desen lande
ic danc u seer dat icksal ghehoort sijn.

En aldus bi orloue so sal ic beghinnē
 ter presentaciē vā alle dese machi
 ghe eerweerdighe lieuen heeren alle
 gader. oorsa heer keper heyndrick en
 u beminde vader hertoghe otto alte
 voren ghenoemt. ende synder weerd
 gher beminde vrouwe der hertoginne
 vā limborch vā is al te samen wel ken
 nelijc hoe dat myn sone eslytes die co
 ninc van armenien met allen synder
 macht v trouwelikē by ghestaen heeft
 in allen bataelghē en in allen noodē
 en sijn līf ooch diuwāls in perikel des
 doots ghestelt heeft om te stercken en
 te onderhoude daer alijc heft ghe
 loue. ter liefden van god almachtich
 schepper hemelrijc en aertrijc ende
 van u en ooc voortter eeren margrie
 ten van limborch uwer weerdigher
 dochter daer hi vele om ghelede heeft
 en haer bi gheslaen heeft in allen no
 den daer si in gheweest is. dies niet te
 minne wat hy gedaen heeft in uwer
 dienst en inden dienst van gode ende
 ter eeren vā haer. hi soude noch du
 sent werf meer om u en om gods wil
 len doen en des gelijc ooc noch door
 haer. aldus so spieke ic als sijn vader
 wten monde van hem als sijn proke
 ruer en caelman aen v eerweerdighe
 heeren alte samē begherende en oet
 moedelijc biddende om die ouer scho
 ne maecht margrieta van limborch
 v dochter des keisers heyndrick suster
 om te nemen teenen wetteliken wiue
 also verre als t beliet en uwer ghe
 naden. hi salle maken een gheweldi
 ghe coninghinne vā armenien. Die
 is die begheerte vā mi en van mynē
 sone den conink eslytes hier suende
 in uwer presencien so haken wy van
 v eerweerdighe heeren om te hebbē

een goede antwoorde. Als die herto
 ghe van limborch di hoorde so leyde
 hi oorsa keper heyndrick wat segt ghy
 hier toe en hoe slyp gemouert het is
 waer hy heest v vele vienschappen
 gheslaen en veel eren bewesen ende
 ghetrouwelic bi gheslaen merten lue
 in al uwen nooden. aldus min weer
 dighe dochter margrieta v suster is hi
 wel weerdich. wat hysel wel verdiente
 heeft met werken en met daden. al
 dus beminde sone heer keiser heeft hi
 uwen wille en consent hi heeft ooc de
 mynen. Als dit die keper heyndrick vā
 sinen vadere den hertoghe hoorde so
 was hi self seer blinde dat hi daer me
 de te ueden was en leide. O eerwe
 dighe vader heer ich kent altemaelhi
 heeft mi memghe gerouwe bistane
 gheslaen. aldus nae dien dat ghy te
 vreden syl so benicker ooc in ghepape
 en wel mede te uede met ganzer her
 ten behouwelikē datter mynder suster
 margrieten liek is. en si daer toe ghe
 necht is dat houwelijc hem aen
 te gaen. Ter stoe so was daer die ouer
 schone maecht margriete geuraecht
 hoe si gheslant en beraden was ofte si
 eslytes die const vā armenien hebbē
 wilde in houwelikē state tot eenē ghe
 trouden man. dit vraeliche haer haer
 beminde vader ende haer weerdighe
 moeder die hertoginne. Daer mar
 garjeta van limborch op antwoorde
 en leyde. o eerweerdighe vader heere
 en min douchteren lieue moeder en
 keper heyndrick beminde broeder in
 al dat gheen daer mi eer en duecht in
 gheleghen mach sijn daer ben ic met
 ganzer herren wel toe berepten v tal
 len tijden en alle in vā leuen lanch on
 derdanich en twer begheertē te sijn.
 v g

en soude ic ooc schier oft morghē cene
man trouwen so en begheer ic ghene
anderen. dan die om mynen wille die
wils myn iſf ghewaecht en in auertue
rengheset heest in stormen en in strij-
den. Die vuenden al te samen dijhō-
rende haer soetmōdighe tale die seer
ghenoechlichen om hoē was verblī-
den inden gheeste om dat si haer va-
der en moeder aldus ghehooraemli-
ken eerende was. Ende etsutes die co-
minewas wtneemende blīde ende hu-
schoot op van groter blīschappen en
van grooter reynre vīrighe liefdēn.
die hi haer langhen tūt int herte ghe-
draghe hadde en scide. o margarita
van limboch ghsint myn hope myn
troost en myn toeueraet. Doen nam
hieenē alten costekiken gouden ringt
met eenen dierbare steene die welche
hi stach margrieten aen harē vinger
aen die rechterhant. aldus o myn me-
uercoren weerde bloeme bouen alle
vrouwer die nu ter tot op die aerde le-
uen. siet daer voor allen vīweerdighe-
keue viinden. en voor alle dese grote
machtiche eerweerdighe heeren alte-
samē so presenteert ic daer myn trou-
we als voor myn eyghen echte wīf.
Doen sprac die ouer schone margrie-
ta weder om tot etsutes den coninc mie
blōder herten en met een teeken van
liefdēn hout daer ooc etsutes weerde
vuent myn hersten trouwe des ghe-
lycx. daer waren si doete samē int her-
te verblīt so wel margriets als etsutes.
want si beide langhē tūt hier nae
verlange hebbē den dachte come dat
si te samē in houweliken state en met
tghebor der heyligher kercken verga-
deren mocht. en dat met consentē en
toc late haer beyder lieder ouders est

viinden. daer sy god afloosden ende
dancien. des ghelycx so warē ooc alle
die ander heere en vrouwen verblīt
elc bi sonder om dat die bullocht ende
dat houwelic so godlic en eendiaches-
lic toe gheslaghen was van bepde si-
den haer alder lieuen viinden. Doe
men gheten en ghebrionchē hadde so
ghinghen alle die machtiche heeren
en meerdighe vrouwen wandelen in
den vergier ende boomgaert. daer be-
druuen si alderhande ghenochte die
men verdencken conde si vā een en
van duncken van houeren ende van
bancheteren. Sy speelden op herpen
op sluppen op sanctoien en sluppen op
alderhande instrumenten den speele
aen gaende. Sy songhen ooc mypsiche
allomen in alsulcken houen vā eerent
costumelic pleychte doe. Die iongers
worpen den steen. en sommighe caet-
sten. en die sommighe cartten. en som-
mighe spraken haer amouese toe vā
keden die onstechē warē met venus
brant. etsutes die budegon en mar-
grieta die bunte bedreuen onderlinge
seer grote ghenochte en spraken alte
met van liefden die si maleanderē in
herte ghodaghe hadden langhen tūt.
Die kepler heyndic en sijn vader die
herroghe en die coninghe metten an-
deren ouders waren te houe in die sa-
le te rade om haer dooden in te halen
en om eerliken doe begraue die daer
int vele ghebleuen warē vanden pav-
iennen der hendencher honden. dier
wel door laghen verslaghe ouer. xx.
dunseng. behaluen die hem selue ver-
droncken hadde vā geoteni anxtē des
doors en maenden also onloopen en
ontgaen die vrouwe strībaerlike mā-
nen handē der herstenē die ouermuts

96

gades gracie vercreghē
ouerloedige victorie d;
sise al te sanē versloegē
Ende die op euelt verla
ghen waren die begroef
mē in ses ooste acht groote
puttē die die kerstē daer
groeuen Mer die kerstē
die daer verla ghagen wa
ren brochten s̄r eerliken
in die stadt en begroenē
se op gewijde leer deuo
teliken elck nae haerder
weerde, en si lieten daer
misse ouer doene alsoor
welbehoerschen was.
want si alte samien ghe
stouwen ware voor heyl
liche kerstē gheloue go
de ter eeran.

Hoe eslytes die coninc vā armenien
ghetrouw was met margrieten van
lymborch, en hoe die brulocht ghehou
den was met groter eeran.

Dat. C. xviii. capitell.

Hen ghucken die weerdighē he
ren en die edele vrouwen ontwett en
onspronghen waren wten slae peso
was die brupdegom eslytes die coninc
hem seluen habintuerende en naerste
liken cleedende met schonen costelike
habijten, te weten in schoone gouden
lakenen, en alle sijn herē en ionchers
in gouden palrockē rootfluweel ker
mōs in daer ouer om een verlierē vā
sunder weerdiger brulochti en rode
fluwele carmosine bonette naet wie
te plumagien tot vūstighen toe dwelc
seer schoon en ghenoechlic om te sien
was en plesant voor die weerdige he
ren en edele vrouwen die daer verga

dert waren. Doen hiter kerchē waert
ginc om sijn weerde brupte trouwē.
so volchde hē inde iersten achter aen
die coninc lode wōt van viancōr, en
daer nae die kepler heydnic vā grier
ken met sinen weerdighē vader den
hertoghe van lymborch, en daer nae
die coninc euac vā arragoen, en daer
nae demisoen en voor alle die ander
heertē ende priuuen alsoor sūchē state
wel toe behoont. En een peghelyc heer
bisondē hadde sijn staet achter hem
volgende op haer alder costelicte toe
ghemaeckt een peghelyc nae sūnder
weerdigen en grootheyt des heerē dien
si volchdē. Die bruyt met haren state
die was wel so costelic toe ghemaeckt
van habijte ende van costeliker chier
ragien die sy aen haer līf diaghende
was. wat margrieta was oor in gou
den lakenengheleet mit eenē schone
witten siluerē mantele daer ouer vol

sabelen haer camerieren die warē al
in groen fluweel carmosin seer coste-
lic dat ecns hertē lust was om te sien.
Haer vrouwen die volchden vā achter
aen seer costeliken ghehabütueert
met menigerhande chierragie die mi-
te lanc waren om seruen. Indē ierstē
so volchde haer die keplerine eresbia
met haren state so costelike datter een
erische paradys was om te aensiene
daer nae so volchde die hertoghinne
van lymborch haer wecrde moedere
met haren state daer nae volchde die
grauinne van Athenen des bryde-
goms moeder seer costelic met haren
state en daer nae so volchde voort al
die ander vrouwe coninghinnē her-
toghinnen en grauinne een peghelic
op sijn costeliche ende nae haer lieder
state wt wylsende dwelt mit te lanc rys-
sen soude ont te verhalen hoe elge-
habütueret was om tcosteliche. en
aldus so laet ic dat bliuen. Ende sal u
verhalen voor als siter kercken qua-
men en ghetrouw waren als man en
wif behoulicis so wassier eenschoon
misle ghedaen gode ter eerē en ter sa-
licheit vāde brydegom en der bruyt
Als den dienst gods ghedaen was so
bliesen die basunen en die trompeten
en veel ander instrumenten ende die
brydegom en die bruyt ghinghente
hou waert daer alle dinc beret was
so costeliken allmen mit herte vā eenig-
hen sterfcliken mensche verdenchē
mochte. Die brydegom ontfin sijn
bruyt in argrieta wel en thierlich niet
grooter eerē en meegroter werden
nae die costume vanden houe. Daer
ghinghen si sitten ter tafelen elck nae
sinē staet die bruyt voor en haermoe-
der die grauinne nae daernae die hei-

serinne cresibia en voort aen alle die
ander vrouwen coninghinnen herto-
ghinne en grauinne elcnaehare staet.
Die kepler heynlic diende sijn sulter
die bruyt voor. Die vader die hertoge
van lymborch en die ander coninghē
en heerē saten al te samen mit schone
state ter maeltē. Die dienaers diende
hem liede vā als planetept daer was
van als bereet also men wel peynen
mach dat in sulken heerē houē dient
daermē eere te doene heeft. si maectē
al te samen ionc en oudt goede thiere
en waren volblschappē en vol ghe-
nochtē. en so moeten wi allen oock
Die speel liede speelden een ghenoct-
lic spel. die sanghers die songhē daer
een ghenoctlichen lanch daer en ghe-
brac gheē vuucht noch melodie daer
wassier ghenoct vā alles datē ver-
dencken en versteren mochte. Als die
heeren prūnen en vrouwen ionck en
oudt wel gheten en ghedioncken had-
de so lepde die brydegom en sutes die
coninc dat syt in dancke nemen soude
hi soude noch verbeteren en. xl. daghe
open hof houden ter eerē vā sijnder
bruyt en van haren lieuen vienden.
Die hem te samen grote eere spraken
en hem seer bedancē der ceren die hy
hem lieden bewüsnde was. Als doe
die maeltē op ghedaen was so danc-
ten en loofden sp god vā aldac gheen
dat hy hē lieden verleēndt hadde. En
als die gracie gheseit was so gheinghē
si dansen en spelen en si dansen alden
hande hofdansen. en men bedreffer
oec menighē schone mōmerē dwelle
alte lancsoude ryzen om te verhalen.
aldus so laet ic dat bliue om lancheits
wille. Die bruyt ende die brydegom
warē te samē ghedaen meenschoon

97

camer. en die maech den bleue by der
bruypt tot des anderens daechs toe dat
hyse besluip. Daer af en wil ic niet scri-
uen en ic laet dat varen. mer wil ver-
halen hoe dat alle die weerdighe heren
oelof namen aenden kepler heynric
en si vertrochē elc tot sine lande daer
si chups hoerde. Die connic van manc
rūc repelde nae sijn lande. en euach die
comincrock nae arragoen. Die herto
ghe van lymborch repelde met sünden
vrouwen oec nae sijn lande. Die kepl-
er heynric sijnsone voorlach sijn va-
der en moeder van seer costeliken ryc
dome dat my onmoghelyc waer om
te vertellen. Demosoen die bleef bie-

sijces ende by psonia sijn wīf als een
goet kersten mensche. Alous schieden
alle dese edele heere van malcandere
met groter vuucht. en si dancē gode
dat si so langhe gheleest hadde dat si
gods lachtere ghewrooken hadde en
ghesont weder keerden nae haer lan-
den. Et siates en margrieta leedden sa-
lichiken inden houweliken state en si
stouwen salichiken. so moeten wi alle.
en nae dit leuen verslamen in dat eer-
wighe leuen. Dat onc wil gheuen die
vader die sone en die heylighē gheest.
Wmen. . .

¶ Shepint Tantwerpen. Sij mi Willem voisterman.
buren die Camer poorte. in den gulde enhoien. Int iae
ons heeren. M. CCCC. en. xvi. Den iersten dach van
October. . .

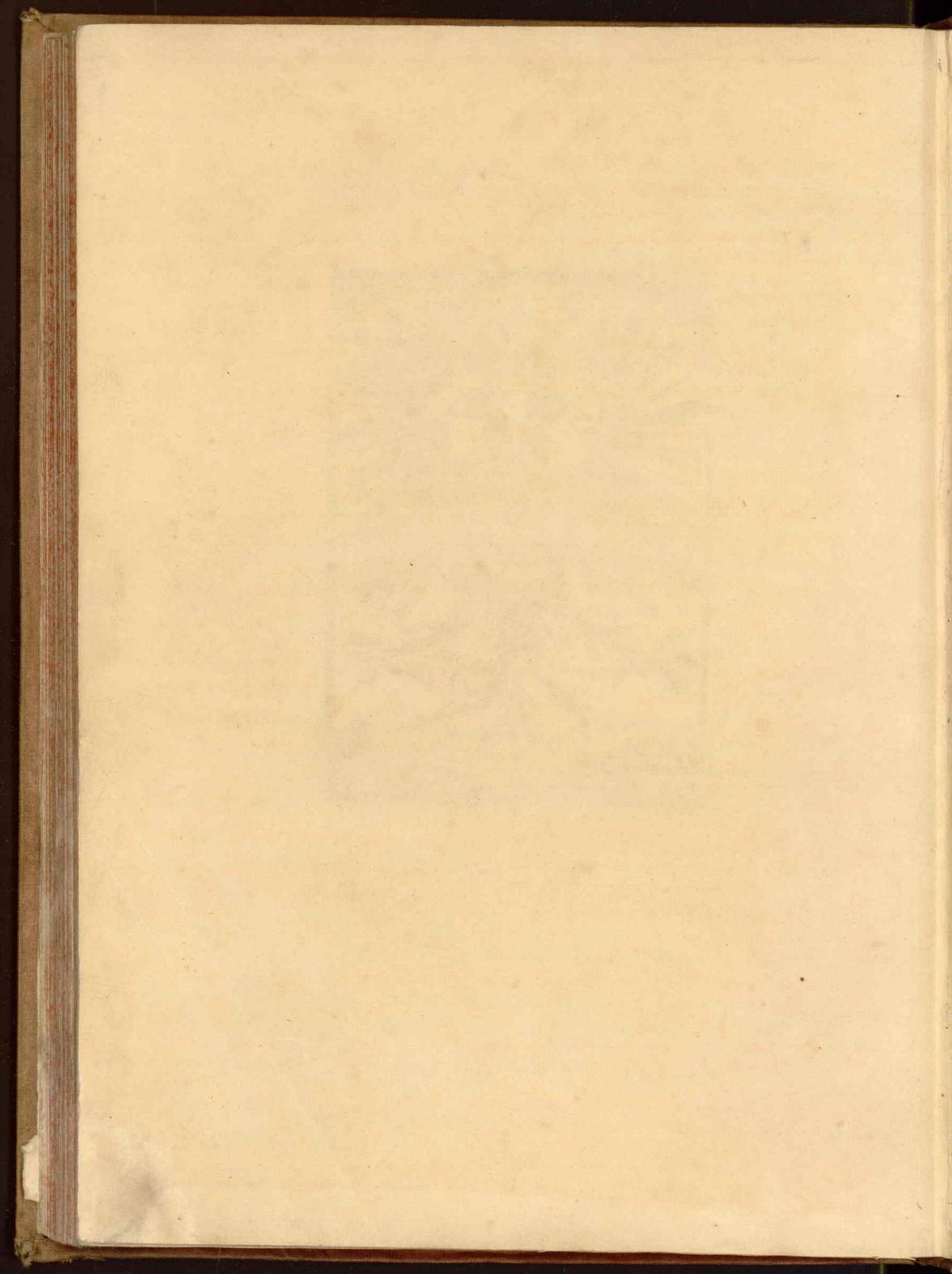

... etia libri tui sicut in libro tuo
... nomen tuum, quoniam in primis
... dñe domini nostri iesu christi
... dñe domini nostri iesu christi

1839.

Plate
2

acte de Prod, à Londen, en 1839.

"Heinsic en Margriete van Limborch. £ 2. 15 aankl. pris fr 75. 50.

G Ma 7.8.65

PT 5561

H353

Rosenwald

Coll.

complete
13

